Incipiũt Rubrice super Tractatum de in
structione seu directione simplicium con
fessorum. Et primo ¶ De ptãte ɔfessoris in
audiẽdo ɔfessiones ⁊ absoluẽdo. .i.
¶ Quis sit ꝓprius sacerdos. .ij.
De casib⁹ rͤseruatis diocesanis qui sunt. iij
De peritia ɔfessoris quã haberͤ dẽat. iiij
De interrogacõib⁹ fiẽdis a cõfessore. v.
De casib⁹ in quib⁹ oꝫ iterarͤ ɔfessionez. vi.
De ɔtricõe quã debꝫ habere penitẽs. vij
De ɔditionib⁹ ɔfessionis. viij.
De excõicacõibus latis a iure ɔmi posite p
ordinem sicut inueniũt in decretalib⁹. ix.
De excõicacõib⁹ extractis de quibusdã cõ
stitucõib⁹ extrauagãtib⁹ a Bonifatio oc
tauo pt⁹ ɔpilationem libri sexti. x.
De excommunicacõibus minoribus que se
parant a sacramentis. xi.
De mõ interrogãdi ɔfessoris ɔfitẽtez. xij
¶ De interrogatione circa decem precepta
Et primo. ¶ De primo pͤcepto scꝫ. Non ha
beas deos alienos. xiij
Item de pnosticacõne. Quo ad aues

¶ Quo ad ignez. ¶ Quo ad aquā. ¶ Quo ad terram habes in eodē. c. pretacto.
¶ De secūdo precepto scz. Non assumes nomen dei tui in vanum. ¶ De blasphemia. De periurio. ¶ De adiuratione. ——— .xiiij.
¶ De .iij. p̄cepto. s. vt diē sabbati scifices .xv.
¶ De. iiij. p̄cepto. s. hōas in hōre p̄ntes. xvi.
De gubnacōne p̄ntū quo ad filios et familiā. ¶ De. v. p̄cepto. s. Non occides. xvij.
¶ De. vi. precep. s. Non mechaberis. xviij.
¶ De. vij. precep. s. Non furtuz facies. xix.
De fraudulētia. ¶ De rapina. ¶ De sacrilegio. ¶ De vsura. ¶ De cambio. ¶ De falsificatione. De hys omnibus habet͛ in. c. de septimo precepto. ¶ De. viij. precepto scz. Non loquaris contra proximum tuū falsum testimonium. ——— .xx.
Primo de p̄nicōso. ¶ De mēdatio iocoso De mēdatio offitioso. ¶ De d̄tractiōe. de hys vide in. c. p̄dicto scz de. viij. p̄cepto
¶ De. ix. p̄cepto scz nō desiderab' vxorē p̄ximi tui. ——— .xxi. ¶ De. x. precepto scz. nō concupiscas rem p̄ximi tui. ——— .xxij.

¶ Sequunt capitula secūde ptis tractantes de vicijs capitalib9 et spēb9 et filiabus eius. .xxiij. Et primo ¶ De supbia. ¶ de presumpcōe. ¶ de ingratitudine. ¶ de inobediētia. ¶ de scisimate. ¶ de infidelitate De ambicōne. ¶ de derisione. ¶ de iudicō temerario ¶ de curiositate. ¶ de adulacōne ¶ de inani gloria. ¶ de immodestia virorū ¶ de immodestia mulierū ¶ de ypocrisi. ¶ de iactantia. ¶ de otencōne. ¶ de discordia. ¶ de ptinatia. Et de oibus hys in. c. prox. ¶ de singularitate siue psumptione nouitatum. ¶ de secundo pctō mortali scz inuidia et spēb9 et filiab9 ei9. xxiiij. De inuidia. ¶ De odio. ¶ De susuracione De exultacōne in aduersis proximi. ¶ De tristitia in psperis pximi. De hys habet in dicto. c. de Terco peccato mortali scz Ira et spetieb9 et filiab9 eius. .xxv. ¶ De Ira. ¶ De indignatione. ¶ de tumore mētis. ¶ De clamore. ¶ De otumelia ¶ De blaspemia. ¶ De Rixa. ¶ de sedicōne. De hys habet in. c. pdicto. De quarto pecca

to mortali scz Accidia et spēb9 et filiabus eius. .xxvi. ¶ De Accidia De desperatione. ¶ De presumptione. ¶ De impugnatione veritatis agnite. ¶ De obstinatione. ¶ De inuidia fraterne gratie De impenitentia. ¶ De rancore. ¶ De pusillaītate. ¶ De otiositate. ¶ De torpor̄ seu pigritia. ¶ De euagacōe mētis. ¶ De negligētia circa ea que tenet̄ facere. ¶ De negligētia ꝯfessionis. ¶ De negligētia cōmūionis ¶ De hys omnib9 tractat̄ in .c. p̄dicto. ¶ De quinto peccato mortali scz auaritia et spēbus et filiab9 eius. .xxvij. De auaritia ¶ De simonia. ¶ De ꝓditiōe De acceptacōe psonaꝝ. ¶ De turpi lucro De ludo inhonesto. ¶ Quib9 psonis r̄sti tui debet qd̄ ab eis lucrat̄ in ludo. ¶ De inquietudiē circa tp̄alia. ¶ De secūdo modo auaritie que ꝯsistit in retinēdo. ¶ De tercio modo auaritie que ꝯsistit in inordinate amādo. ¶ De prodigalitate de hys omnib9 vide supra in .c. ꝓximo.

¶ De sexto peccato mortali scilicz Gula et

ſpetieb⁹ ⁊ filiabus eius. •xxviij•
Et primo. ¶ De Gula. ¶ De ieiunio. ¶ De
ebetudine. ¶ De inepta letitia ¶ De core
is. ¶ De multiloquio ¶ De ſcurrilitate.
De immunditia. ¶ De pollutione. de oib⁹
hys habes in predicto. c. ¶ De ſeptimo
peccato mortali ſcʒ. Luxuria ⁊ ſpetieb⁹ ⁊
filiabus eius. •xixx. ¶ Et primo ¶ de
luxuria. ¶ De delectacōne moroſa. ¶ De
filijs luxurie. ¶ De cecitate mentis. ¶ De
p̄cipitatione. ¶ De incōſideratione. ¶ De
inconſtantia. ¶ De amore ſui. ¶ De odio
dei ¶ De amore vite p̄ntis. ¶ De horro
re futuri ſeculi. De hys. prox̄. ſupra in. c.
de ſeptimo peccato mortali. Tercie ptis
¶ Sequūt᷑ Capitl'a tercie ptis hui⁹ opuſ
culi de interrogacōib⁹ certis. ad certas p
ſonas ſcd̄m ſtat⁹ diuerſitates ¶ Et primo.
¶ De interrogacōib⁹ quo ad ɔiugatos. ¶ De
tpibus p̄hibitis ad celebrandum nuptias
ſeu m̄r̄imoniū. Et de actu ɔiugali. •xxx•
¶ De interrogacōmbus quo ad principes ⁊
rectores. •xxxi• ¶ De interrogacōib⁹

¶ Prologus sup Tractatum. De instruc
tione seu directione simplicium ꝯfessoꝝ
¶ Editum a dño Anthonio Archiepiscopo.
¶ Florentino.

¶ Defecerunt scrutantes scrutinio
ait psalmista. ¶ Scrutātes alioꝝ
pccā sunt ꝯfessores. ¶ Scrutiniuꝫ
aūt est inquisicō facta in ꝯfessio
ne. In quo quia multi ꝯfessores deficiunt
non bñ ꝗ sufficiēter se habētes in audiēti
a ꝯfessionis. cōsequēter defitiūt etiā in se
a grā dei ꝗ multū offendētes. Ne ğ defici
ant qđ esse ad sui ꝗ alioꝝ ꝑniciē diligent
ꝯsiderēt ꝗ obseruēt qđ ait Aug⁹. in decre
de pe. dis. vi. c. i. videlicz. Caueat spūalis
iudex vt sicut non ꝯmisit crimen nequitie
ita non careat munere sciētie. Judiciaria
em̄ ptās hoc exposcit vt qđ habeat iudica
re discernat. Diligēs igr̄ inquisitor ꝗ sub
tilis inuestigator sapiēter et quāi astute
interroget a penitēte que forte pre vere
cūdia vellet occultare. Hec ille. Ubi tria
insinuat prefatus doctor. que requirūt in

ydoneo ɔfessore. Et primū est vt habeat autoritatē siue ptātem absoluēdi ɔpeten tem. Secūdū vt habeat sciētiaʒ ad huiōi sufficiētem. Tercium vt faciat interroga tionem de peccatis diligentem. Rubr.

De ptāte cōfessoris in audiēdo ɔfessio nes et absoluēdo. Ca. primū.

Quantum igit̃ ad primū vt hēas autoritateʒ audiēdi ɔfessiōes. si es in ordine mēdicantiū requirit̃. pri mo ꝙ habeas licētiaʒ a p̄latis tuis non so lum quo ad frēs sed quo ad seclares. Se cūdo vt hēas licētiaʒ a ꝓꝓo sacerdote eius qui est audiēd⁹ vel spēalem vel generalē sc; p p̄ntacōʒ factā corā diocesano vel ali qd̄ equiualēs. sʒm formaʒ de sepult̃. du. Et ex hac licētia non vales absoluer̃ hn̄tes do micilia in alijs dioc̄. nec etiā hoīes illi⁹ di oc̄. in qua p̄ntat⁹ es extra ipaʒ dioc̄. scd̄m fran. ct ab. ct laud̄. Nec vales absoluer̃ ab aliqua excōcē maiore. non hn̄do aliā au toritatē spēaleʒ sup h̄. ꝙ si h̄ facis absoluē

do aliquē ab aliqua sñia sciēt vl' ex ignorā
tia iuris sentētiā excōicacōis incurris. a
qua citra sedem aplicam non vales absol
ui. Et hoc verū est de sentētia iuris Secꝰ
si absolueres a sententia hominis qꝛ q̄uis
male faceres et ille non est absolutꝰ non
tn̄ sentētiā excōicacōnis incurreres/ scdm
Jo. extra de preui. re. in. Cle. Item ex
tali licētia sic habita. non vales absoluer
a peccatis. quorum absolucō diocesano re
seruat. Et qꝛ qui sunt tales casus circa
hoc sunt varie opiniōes et aliqui plures et
aliqui pauciores ponūt. Et in hoc multum
stat' ɔsuetudini diocesiū vel diocesanorū
Ido non firmiter inhereas ei qd dicit' ī
ista materia in summa pisana quantum ad
illos casus expressos. Sed vt cautiꝰ et cla
rius ꝓcedas a diocesano queras quos ca
sus velit sibi reseruare quibꝰ expssis de ip
sis te non impedias sed ab omnibus alijs
autoritatē siue licētiaꝫ petas. Si ḡ ha
bes p̄ manibꝰ casum alicꝰ peccati solum a
quo non potes absoluere si alias penitens

est bñ dispositꝰ absoluas tu ab hys a q̄bꝰ
valeas ꝛ de residuo mittas eum absoluen
dum ad illū qui habet sup hoc autoritatē
vel tu vadas ꝓ eo ad capiēdum autorita
tem. ¶ Sed si reꝑis eum innodatum aliqua
sententia excommūicationis maioris a qua
non potes absoluere qꝛ scꝫ sup hoc nō ha
bes autoritatē spēalem. non absoluas eū
a peccatis nisi prius obtinueris absolutio
nē excommūicationis ab eo qui ꝑt. ¶ Quia
scdm Tho. in. iiij. d. xviij. absolutio ab ex
cōmūicatione debet precederē absolutionem
a peccatis. quia excommūicatꝰ non potest
absolui a peccatis cū non sit ꝑticeps sacra
mētorꝝ. Et idcirco cautū est. ante interro
gationē de peccatis interrogare de hys
ꝓpter que possis suspicari cōfitētem incidis
se in aliquā sentētiam. ne vicꝫ audiēs pctā
et non valēdo impēdere absolutionem ꝓpt
impedimētum excommūicationis remāeat
scādalisatꝰ. ¶ Ab excōicatiōe aūt minori que
scꝫ incurrit ꝑticipādo ꝑcipue cum excōica
tis in casu non cōcesso. nec tñ in crimine ꝑ

ptēr qđ ille est excōicat⁹. quia tūc et ipse
pformiter eē ligat⁹. extra. e. Concubine
vales absoluer̄. ⁊ an̄ debes absolutōꝫ a pec
catis. ¶ Personas aūt hn̄tes domicilia ex
tra dioc̄. vbi habes autoritatē a diocesāō
vt possis absoluere. oportet vt vel tu vel
ip̄e qui est audiēd⁹ sup hoc habeat licētiā
sp̄ealem vel generaleꝫ. ¶ Sacerdos vero
secularis si habet bn̄ficiū vel ecclesiā que
habet curam animaꝝ. eoip̄o quo ip̄am re
cipit. Habet licētiam audiēdi ꝯfessiones
pꝛochianoꝝ illi⁹ ecclesie solū sine alia licē
tia sp̄eali. non tn̄ ex ipsa licētia tali potest
absoluere a casib⁹ Ep̄o reseruatis. nec eti
am potest audire pꝛochianos aliaꝝ ecc̄ia
rum nisi habeat licētiam ab Ep̄o sup h̄ vl̄
alio qui dare possit. aut ipse penitēs h̄eat
licētiā vt possit ꝯfiteri. et hoc siue ab ep̄o
siue a suo pꝛochiali sacerdote. vt dicit. ho
stien̄. in summa. ¶ In articulo tn̄ mortis
potest quilibꝫ absolui a quolibꝫ sacerdote
etiā non habēte sup hoc autoritatem vbi
qui posset non adeēt. et a quacūqꝫ excōica

tionis sentētia etiā aplice sedi reseruata quo ad absolucōez et ab omni casu pctōz et de quacūqz diocesi existeret. Sibi tamē piculum euadit quātuz ad sentētias excōicatōis oportet qꝫ se etiā repñtet ei qui regulariter valet absoluer̄ alias reincidit in easdem sententias. et hoc debes ei declarare. Et q̄zuis ex sentētia excōicationis ppter inectionē manuū violētam cuius absolutio eēt aplice sedi reseruata posset quis absolui autoritate Epi sui in quibusdā casibus extra articulū mortis/ vt no. Innocē ti. de. excōica. Excōicatione prima Istud tū non est extendēdum in absolucōne ab excōicationibus alijs aplice sedi reseruatis et sentētijs ab hoie. sed solū pmittit̄ in articulo mortis absolutio hec scdm Innocē. Sed multi doctores in hoc dicūt ɔtra Innocē. Unde de ista materia habes diffuse in ista pte prima. C. xxij. qd incipit/ eos q̄ ibi omnino videas. Et qz qui ligatus est non valet aliū absoluere ido si eēs aliqua sentētia irretitus excōicatōis maioris vel

suspēsionis et huiōi autoritate ɔcessa uti non vales. Quod si ɔtingeret vel p igno rātiam vel p inaduertētiam vel certaꝫ sci entiam te aliquē absoluere a quo non va lebas siue sententia siue pcc̄o ultra pct̄m ɔmissuꝫ teneris si vales ɔmode manifesta re illi errorē ɔmissum. cū apud ecc̄iam mi litātem non sit absolut9. Hoc tn̄ verꝫ ē si excōicat9 eras notorie. Nam scd̄m Pe. d pal. Absolutio ab occulte excōicato tenet et habes infra. in. ij. pte. De absolutione. Pter absolucōꝫ tn̄ a peccatis solū in casu non ɔcesso et si ḡuiter peccas simām tn̄ ex cōicationis vel aliā non incurris. Dicunt etiā Inno. Host. et Guil. qꝫ qui ɔfessus est ei qui de iure non habꝫ būficium puta symoniaco vel intruso et huiōi qn̄ hoc sci tur tenet̄ iterū ɔfiteri ei qui possit euꝫ ab soluere. extra de. pe. et. re. Si Epūs. li. vi. Sed regularit scd̄m. Host. debꝫ q̄nis ꝑprio sacerdoti ɔfiteri vel alteri de ei9 li cētia. extra de pe. et. re. c. d pe. d. vi. pla

Quis sit ꝑprius sacerdos. Ituit.

Et āt ꝓprius sacerdos. papa quo
ad oīs. Legat⁹ quo ad eos qui ha
bēt domiciliū in terris sue legacō
nis. Eṗs quo ad eos qui in sua diocesi hn̄t
domiciliū ⁊ non sunt exēpti. Sacerdos p
rochialis quo ad suos ꝓrochianos. Et ṗla
tus in eccl'ys vel monasterijs seu ꝯuētib⁹
exemptis quo ad subditos suos Jtem pre
lati scȝ p̄riarche Archeṗi Episcopi et alij
exempti prelati pn̄t sibi eligere ꝯfessoreȝ
et etiā Cardinales absentes causa legatio
nis. extra de pe. et re. Ne pro dilacōe. li.
vi. Qui tn̄ ꝯfessores electi non pn̄t absol
uere ipsum a maiore excōicatione ⁊ in ca
sib⁹ grauiorib⁹. extra de pe. ⁊ re. Si eṗs
li. vi. Quia igit̄ ꝯfessores instituti in or
dine predicatoꝝ et minoꝝ postq̄ȝ fuerint
pn̄tati per supiores suos diocesanis. et ab
eis acceptati si sine causa iusta absoluendi
licētiam dare recusarēt diocesani Ex Cle.
dudū. de sepul. pn̄t audire ꝯfessiones non
tn̄ ex hoc absoluere a casib⁹ reseruatis ip
sis diocesanis nec tenēt̄ penitētes qui vo

lūt eis ꝯfiteri de illa dioc̄. petere licētiam a ꝑrochiali vel alio. Quiñymo eis muitus et ꝯtradicētib9. Et glo. b. que dicebat cō trariū fuit tanq̄ȝ falsa ꝯdēpnata ꝑ Cle. iiij in quodā ꝑuilegio ordinis predicatoꝝ et minoꝝ. Et hocipsum tenet Jo. An. extra de pe. et re. si Epūs. li. vi. nec tenet̄ etiā sic ꝯfessus ꝓprio sacerdoti ꝯfiteri vt in ex trauagāti Jo. xxij. que incipit. Uas elec tionis. Possunt etiā diocesani sine ꝑ̄dictā sollēnitate scȝ ꝑn̄tationis dare licētiam predictis religiosis audiēdi ꝯfessiōs et cō mittere Jurisdictionē eis vt placȝ et licē tia data siue ꝑ ꝑn̄tationē siue ꝑ alium mo dum durat ꝑt9 morteȝ prelatorū quousq̄ȝ fuerit ecc̄ijs ꝓuisum et h̄ ex preuile. Cle. Item scd̄m Tho. in. iiij. d. xvij. Si sub dit9 scit ꝓpum sacerdotē esse hereticū aut sollicitātem ad malū aut fragilem ad pec catum qd̄ quis ei ꝯfitet̄ ꝗ pronū vel si ꝓ babilr̄ estimat̄ reuelatoꝛ ꝯfessionuȝ vel si pc̄tm̄ de quo quis habȝ ꝯfiteri sit ꝯmissuȝ ꝯtra eum In hys et sīlibus quibus timet

penitēs ꝓbabilr̄ ex ↄfessione sibi vel sacer
doti ꝑiculum imminere. debꝫ recurrer̄ ad
supiorez vel petere licētiaꝫ alteri ↄfitendi
quā si haber̄ non pōt vel non possit Idē
iudiciuꝫ eēt sicut ꝗ de eo qui non habꝫ co
piam ↄfessoꝝ Idem tenēt. Pe. Al. et In
no. et addiūt ↄsequenter ꝙ si nccītas immi
neret ꝗ aliū non possit habere ↄfiteat̄ pec
catum in genere sine eo de quo possit ꝓue
nire malū. Item scdm Host. vagabūdi
et qui querūt domicilium quo se ↄferant
pn̄t vbiꝗꝫ ↄfiteri. hys tn̄ qui valēt absol
uere ꝗ audire ↄfessiōꝫ. Et scdm eundē qn̄
quis intraturꝰ est iustū bellū vel mare et
deest ꝓprius sacerdos pōt alteri ↄfiteri sine
licētia. Item sm̄ Guil. peḡni romipete
negotiatores ꝗ viatores si ceperint perā
et baculū a ꝓpꝛijs sacerdotibꝰ vl' alit̄ d licē
tia eoꝝ iter arripuerit. ꝑsumēd ē eis da
ta licēti a ↄfitēdi. sed si sine licētia iter as
sumerēt nō pn̄t cōfiteri alteri scꝫ vt absol
uāt̄ nisi in nccītate Idē In. ꝗ host. Cui āt
ꝑēant ordiārie ↄfiteri cardiāles. curiales

Reges ꝛ principes ꝛ prelati non exempti et canonici ꝛ plebam vel clerici ꝛ qui hn̄t domiciliuꝫ in diuersis diocesibus. vide in summa Host. de pe. et re. et in summa pisam. Confessor. iij. v. xiij. ꝛ in sequētibus

De casibꝰ reseruatis diocesanis. iij.

Isti sunt casus diocesaīs r̄seruati. et primo in summa. Pisani. c. Cōfessor dicit᷑ q̄ Bn̄dictus. xi. declarauit quatuor casus esse de iure ꝛ. v. de ꝯsuetudine Primꝰ. pcc̄m clerici. ꝓpter q̇d incurrit irreglaritatē. Secūdꝰ de incēdiarijs. Tercius de pcc̄o vbi est indicenda sollēnis pn̄ia. Quartus de excōicatione maiori Quintꝰ de homicidio volūtario. Sextꝰ de violacōne ecc̄iastice libertatis. Septimꝰ de violacōne immunitatis. Octauꝰ de falsarijs. Nonꝰ ď sortilegijs. Quia illa extrauagās. Bn̄dicti vacat p cle. dudum. de sepul. Ideo nō pn̄t induci p iure cōmūi sꝫ pie pn̄t credi q̄ scꝫ vir sapiēs ipse Bn̄dictꝰ bn̄ declarauit. Dicit tn̄ postea q̄ pn̄t Ep̄i in suis Ep̄atibꝰ put eis videbit᷑ expedire

reseruare ꝛ multomagis ꝯsilium sinodale et ꝓuintiale Jo. An. extra de pe. et re. c. Cum Epūs. li. vi. glo. iij. Dicit esse casus reseruatos. Blasphemiā dei ꝛ scōrum et mrīmonium clādestine ꝯtractū interdictū als ecclesie esse. Dicit etiā ꝙ solꝫ Epūs reseruare casus omnīū publicoꝝ criminum enormiū. Oppressores filioꝝ cū ꝓposito vl' ex casu. Casus falsi testimonij. periurij Incestus. corrupcōis monialiū. coit⁹ cū brutis. cui⁹libꝫ sortilegij. homicidij ꝛ his silium. Host. in summa que dr̄ copiosa ponit oīs predictos casus ꝛ addit Item de vitio ꝯtra naturā ꝛ maxime cū brutis Item si ipse Epūs audiuit ꝯfessionē de aliquo pcc̄o et ꝯcludit ꝙ etiā de alijs enormib⁹ que consuetudo generalis ꝛ spēalis epīs reseruat Idem iudiciū est in quibus etiā Epi aliquotiēs mittūt pcc̄orem ad sedem aplicam ꝓpter enormitatē criminum et aliquociēs ad terrorē. Guil. Cpe. in suo repertorio vltra ṗdictos casus addit de ṽberātib⁹ prēm ꝛ matrē. De detlorāti

bus v̓gines vi oppressas vel seductas. De baptisantib⁹ ꝓprios filios sine neccitate. de tenētib⁹ ad baptismū siue ad ↄfirmacōem ꝓprios filios sine neccitate. de cōtrahente mr̄imoniū pt⁹ votū castitatis. de simonia cis in quocūqꝫ genere. de fornicacōne cum iudea vel sarracena. de cōcipiēte filium p adulteriū quem vir credit filiū suum. de ꝓ curāte aborsum in se vel alia. de ↄtrahen te mr̄imonium post spōsalia iure firmata de coeūte cum baptisata ab eo. vel cui⁹ ↄ fessionez audiuit. de vsurarijs. de celebrā te in altari non ↄsecrato. vel sine ornamēto vel sine indumētis. de celebrante non ieiu no In fine aūt sic dicit. Ponere tot casus nihil aliud est qꝫ sacerdotū ptātez restrin gere. Vnd̓ b̓uiter dico sacerdotes omnia posse in occultis quo ad forū pn̄ialem que spēaliter non sunt in iure Epis reseruata et que non sunt ip̄is sacerdotibus directe vel p aliquam ↄsequētiam interdicta ar. ex tra de Iudi. At si clerici. et de sen. ex. nu per. hoc tn̄ fateor qꝫ vbicūqꝫ graue d̓lictū

fuerit vel enorme supioris est iudiciū rqui rendū vel etiā pter casus nouitatem vel ambiguitatem Idem etiā fateor de oibus casib⁹ in quib⁹ sic fieri est in qualibꝫ eccīa ꝯsuetum Jo. de Lig. in declaracōne quam fecit super decre. Omnis vtriusqꝫ dicit ꝙ fratres predicatores ꝛ minores postq̄ꝫ fu erint diocesanis presentati pñt ab omnib⁹ peccatis absoluere exceptis tamē Epis re seruatis in iure ꝯmūi. Probat aūt hoc sic em̄ octau⁹ in ꝯstitucōne supra cathedrā ꝺ sepul. Inter cetera de ꝯfessorib⁹. quātuꝫ ad fratres predicatores ꝛ minores sic di cit. Statuim⁹ ꝛ ordina⁹ autoritate p̄dcā vt Mgr̄ predicatoꝝ ꝛ ministez minoꝝ ge neralis vel ali⁹ de h̄ ibidē p ꝯstitucōꝫ pre dictam deputati ad pñtiam prelatoꝝ p se vel p alios se ꝯferant ꝛ hūiliter petant vt fratres qui electi fuerint ad audiēdas cō fessiones subditoꝝ suorum audire valeāt ꝺ licētia gratia ꝛ bñplacito eorūdeꝫ p̄lato rū ꝛ sequit̄ ibidē infra. si vero p̄lati hāc li centiā exhiber̄ rcusauerit. nos illaꝫ ex nūc

concedim⁹ fratrib⁹ sic electis de aplice po
testatis plenitudiē. Ex quo satis dat intel
ligi ꝙ conditoꝛ canonis magis intēdit ꝙ
mgri ⁊ ceteri predicti prelatis ecclesie de
bitā reuerētiam in hoc casu exhibeāt ꝙ̄ ab
eis dictam licētiaꝫ obtineāt. qꝛ ea ab ips̄is
non obtēta firmius ꝑ istū canoneꝫ obtine
tur. Concessa igit̄ huiōi licētia ⁊ obtēta
oñdit papa quanta sit autoritas que in fo
ro pñiali ꝯcedit̄ cum dicit ꝑ huiōi ꝯfessiōꝫ
non intendim⁹ fratrib⁹ ipsis ptātem ob h̄
impēdere ampliozeꝫ ꝙ̄ in eo curatis seu sa
cerdotib⁹ ꝓchialib⁹ est a iure ꝯcessa. sed
scđm Guil. in repoztoř. in Rubca. Super
quib⁹ sit penitens ad Epm remittēd⁹. Sa
cerdotib⁹ ꝓchialib⁹ est a iure cōcessum
ꝙ occultis quātum ad forum pñialem ꝑnt
imponeř pñiam de omni crimine exceptis
casib⁹ Epis reseruatis in iure ar. extra ď
iudi. At si clerici. de sen. ex. Nuper. Et hec
autoritas ꝯcedit̄ ꝑ ꝯstitucōem dictam fra
trib⁹ predictis. De casib⁹ aūt ꝑ cōsuetu
dinem vel ꝑ Epōs reseruatis quos Host.

et plures doctores ponūt cōmuniter Idem Guil. dicit. Tot casus ponere nihil aliud ē q̄ʒ ptātem sacerdotū restringere que tñ ē sibi plenarie attributa. vnd dico breuiter sacerdotem omnia posse in occultis q̄ʒtum ad fo℞ pñialem que non sunt spēaliter in iure reseruata Epis vel que non sunt ipsis sacerdotib⁹ directe vel p aliquā ↄsequētiā interdicta. Habēt eñ sacerdotes prochia les ptātem ⁊ iurisdictionē ordinariā sup ꝑplm sibi ↄmissum. extra de pe. et re. Oım nis vtriusqʒ. Et licʒ epi possint sibi reserua re certos casus. ij. di. iij. nouo testamento Qui tñ ↄpetunt inferiorib⁹ de iure vt dic tum est. tamē ptātem non habēt generalr̄ seu simpliciter Epi sup eos scdm. Guil. du rañ. nisi in duob⁹ casib⁹ Primo. directe vt cum aliqui fuerint legittime deprehensi q̄ merito sint tali ptāte priuati. Alio mō per aliquaʒ ↄuemētiam vt cum talis casus eue nerit in quo ad vtilitatē ↄūem expediat q̄ talem casum sibi retineat ⁊ aliter nō. Pro bat hoc. xxv. q. i. c. de ecclesiasticis sacra

mētis vel priuilegiis vbi dicit Greg. Si
nr̄a defendim⁹ ita et singulis quibusqȝ ec
clesiasticis sua iura seruam⁹. Nec cuilibet
gr̄a fauēte vltra q̄ȝ mereat̄ impertior. Nec
vlli hoc qđ sui iuris est ambitu stimulante
denegabo. xi. q. i. puenit dicit̄. Et sic ex p̄
dictis patȝ quid tenēdum sit de casib⁹ qua
si infinitis reseruatis p quedā ɔsilia puin
tialia et sinodalia post pmulgacōem isti⁹
ɔstitucōnis que fere euacuāt totā ptātem
ipsoꝝ fratꝝ ꝛ prochialiū cuȝ sit tn̄ vtriusqȝ
plenarie attributa a iure nec expediūt vti
litati subditoꝝ pmo ponūt eis laqueum in
via salutis. Sed quid. si aliquid vellēt
defendere ꝙ huiōi casus eēnt rōnabiliter
reseruati quātum ad ipsos sacerdotes par
rochiales cū de foro prelatoꝝ sint ꝛ eoꝝ
ordinacōnib⁹ sint subiecti nūquid fratres
predicti sunt obligati ad huiōi casus reser
uatos. dicēdum ꝙ non. Nam exempti sunt
nec sunt ordinacōib⁹ prelatoꝝ subditi vt
extra de exces. prela. nimis praua. Et ista
ɔstructio remouet ꝛ cassat oīs cōsuetudi

nes et statuta facta et ordinata otra pmis
sa in ostitucōe vel alicui premissoꝝ pt9ea
.e. nos etem. Cum igr ocedat hic q̃tum
ad forum penitentialem fratrib9 ipsis illa
autoritas quā habent sacerdotes prochia
les a iure. qui est ab omni crimine. excep
tis tamen casib9 Episcopis rseruatis in iu
re vt dictum est. manifestū est q fratres
predicti non tenent ad huiusmōi casus p
statuta puincialia et synodalia reseruates
cum non sint eorum ordinacōibus subdi
ti vt dictum est pmo negando ne ipsi fra
tres absoluant in casibus reseruatis Epis
in iure de omnibus alijs concessisse videt
quia vnum negād alterium concedendo cō
cessit. xxv. dis. Qualis. Nec possunt pre
lati hanc cōcessionem reuocare nec etiam
defalsare non directe negādo eā dū ab eis
petit qz negādo ipsaz firmi9 p istū cāonez
obtiēt vt patz postea. e. Si vero. Nec p
hibēdo indirecte p aliquaz sināni vel pcep
tum. ne prochiani coꝝ oriteant eis vt ex
tra de priuile. quāto. Nec per retencōnez

multoꝝ casuū sicut dictum est quia h fierꝫ in fraudē isti⁹ legis qđ fieri non debet vt extra de ↄces. p̄beben. Consti. Sileat ğ hic Jo. Mo. qui dicit si Epūs pōt artare p̄tātem ordinariaꝫ curatoꝝ pōt multomagis artare extra ordinariā ipsoꝝ fratrum Quod p supiorē ↄcedit p inferiorē artari seu reuocari non pōt vt patꝫ. xxi. d. Inferior. Et in Cle. de elec. romani. Ad restitucōm aūt. Cle. de priuile. ref. vbi dicit q religiosi in casib⁹ sedi aplice aut locoꝝ ordinariis reseruatis quencūq absoluere non presumāt. Rn̄dendum est q intelligit hoc de reseruatis in iure sicut intendit ista cōstitutio. Non aūt de reseruatis p ↄsuetudines vel statuta alioꝝ prelatoꝝ qꝛ ista remouet papa in ↄstitucōne p̄fata. Et per ↄsequēs vt videt quicquid dicat p antiqs vel modernos doc. de talibus casibus per Epōs reseruatis totū reuocat p ↄstitucōꝫ istam specialiter quātum ad dictos fratres

Si eñ ↄstitucō posterior licꝫ non faciat mētionem de priori ipsam reuocare no

fcat' de ostitu. licet. li. vi. multomagis reuocare deb; dicta doctor. si in cōtrariū pro mulget hoc Jo. de Lig. Nota tñ q presup posita ista declaratione Jo. tanquam vera non tñ possent p h fratres predicti absoluere a casib9 reseruatis p sinodales vbi esset annexa sententia excōicacōis q2 de iure cōi absoluccō ab excōicatione ptinet ad Epm. Item. remanet adhuc res satis dubia. qui vic3 sint casus qui in iure reseruāt Epis directe vel p aliquā cuemētia3 a quibus alij vel ipsi frēs nō possunt absoluere scdm eundē. Io. et qd vn9 dicit reseruatū alter dicit non reseruatū. et ido tucior via est si fieri pōt vt seruet' qd dictum est in principio capli. Item ex tali licētia dispēsacō vel cōmutacō votor vel iuramētor scdm oēs ptinet ad diocesanos quedā tñ ex hys pape reseruāt'. Dispēsatio aūt in ētor quō l'qñ ad epm ptiēat. vide pt9ea in. ij. pte in. c. d resti. Nota q dicit Jo An. extra de offi. vica. sup. c. licet. in glo. q si Epūs dedit vicariū generalē cū in mā

dato expressit aliqd de istis. q requiritur spealis secuta generali clausula et omnia ali a que p nos possum9 et etiā si mādatum ex igant speale. Scdm Host. satis videt q specialia possit ad instar pcuratoris vt in tra de. procu. quid agēdum. Secus si ali qd de spealib9 non fuisset expressum. hec ibi. Quod videt intelligēdum quātum est de vtute vbo7 et in foro otencōso. Nam si ostaret de intencōne ocedētis autoritatē etiam si aliquod speciale non exprimeret in generali ocessione. videt spealia ocessis se. xxij. q. v. hūane. Et idē pōt intelligi de licētia seu autoritate data ab Episcopo vl prelato confessoribus.

De peritia ofessoris quā debz hre. iiij

Uantum ad. ij. debz ofessor haber sciētiam que sufficiat ad hoc op9 o bite exequēdum vt sciat discernere inter lepram et leprā. quod multiplicit pōt intelligi. Et primo scias discernere inter pccm cui ānexa est aliqua sentētia excōica

cōnis vel interdicti quo ad om̄es. vel etiaꝫ suspēsionis vel irreglaritatis quo ad personas ecclesiasticas. Et pecatū cui non est annexū aliqd tale ꝛ in primo casu si est excōicatio a iure siue cōi siue ꝑticulari synodalium. remittas eum ad suum diocesanū nisi esset casus se. ap. reseruatꝰ. Si aūt excōicatio sit data ab homine. tūc non valet diocesanꝰ absoluere nisi eaꝫ tulisset sed remittas euꝫ ad illū qui tulit snīām. de his tn̄ vide pleniꝰ infra in tractatu de excōi.

Secundo scias discernere inter leprām pcc̄i mortalis et leprā peccati venialis. saltem quo ad cōiuma. Nā vēialia quedā nō sunt de necc̄itate ↄfessionis. Et ido non est necc̄arium ita insistere inquisicōni de numero ꝛ circumstantijs eoꝝ sicut de alijs. Et dico de illis venialibus de quibus clarum est ipsa esse venialia. Nam vbi dubium esset. an scꝫ mortale aut veniale. siue ex ipꝰo actu in se. siue quia confitens nescit ita declarare. ꝙ possit inde conclusio elici. tunc diligentius est interrogandum.

De lepra vero peccati mortalis scias tertio discernere inter lepram et lepram id est inter vnam spēm et aliam. Non em̄ sufficit confiteri pctm̄ mortale in genere. sed oportz. q̄ ↄfiteat̄ in vltima spetie scd̄m oms docto. Sed quia circūstantie peccati aliqn̄ vari ant̄ spēm ideo oportet etiā te scire et inter rogare de circūstantiis pccōrum et maxiē que trahunt pccm̄ in aliā spēm q2 ille sunt de necītate ↄfitende. Circūstantie aūt cōti nent̄ in h9 versu. Quis. quid. vbi. p ques quib9. cur. quō. quādo. Jo. in Sūma cō fessor. sic exponit istū versum. Quis vtrum sit mascul9 vel femina Juuenis aut senex nobilis aut ignobilis. liber vel seruus In digtate vel offitio cōstitut9 vel non. sane mētis vel insan9. sciēs vel ignorās. cleric9 vel layc9 vel claustralis. ↄsangneus ve ex trane9 et filia. Quid. vtrū hāc spēm vel illam scz fornicacōm vel adulteriū vtrum etiā sit illud enorme mediocre vel parum vtrum manifestū vel occultum. vtrum fetens ex ↄsuetudine vel recens. Vbi. vtrum scz

in loco sacro vel nō sacro In domo dñoꝝ vel alibi. Per quos. scz mediatores vel nūctios qꝛ oēs tales sūt pticepes criminis et ipse est obligat⁹ pro pccis eoꝝ. Qui bus. i. cum quib⁹ pro quib⁹ ꝯ cōtra quos peccauit. Cur. i. quali intencōe hoc fecit et quali temptacōe mouct⁹. et vtꝝ ꝑuenit ipse tēptationez vel fuerit preuētus ab eo vtꝝ sponte vel coact⁹. vel quali coactiōe vtꝝ animo ludēdi vel nocēdi. Quō. de mō agēdi vel paciēdi dicat ipse peccator. Quādo. dieb⁹ festiuis ieiunioꝝ vel alias vtꝝ añ pñiam acceptā. vel post frangēdo eam quia maior ingratitudo est. Sed ꝯ circūstantias notabilr̄ aggrauantes pc̄m̄ etiā si non mutēt sp̄ēm. tutius est dicere ꝑ cipue aūt interrogādum est de circūstātia Cur. id est quo motu vel fine fecit. quia illud aliqñ variat sp̄ēm. cum moralia tra hant sp̄ēm a fine. vnd̄ qui mechatᷣ cū mu liere vt auferat ei sua. magis cēsend⁹ est fur q̄ꝫ mechus. q̄ꝫuis etiam mechia ibi sit. Sed etiā qñ non mutatᷣ sp̄ēs multū habꝫ

aggrauare vel alleuiare talis circumstan tia pre ceteteris. scz cur. Nam scdm. Tho. m. iiij. d. xvi. Quamuis circumstantie que nō mutāt spēm pcci non sint de necitate confitēde. tuti⁹ tn̄ est eas ofiteri vt dictum est vt ubi gra. Si furtum faciendo multū vel paꝝ abstulit. Si rixādo leuiter vel acrit vel atrociter pcusserit ꝛ huiōi. sicut dicit. Pe. m. iiij. d. xvij. Non tn̄ necē est ad qd libꝫ pccm etiā mortale d omnib⁹ dictis circūstantijs interrogare. sed pl⁹ ꝛ min⁹ sꝫm pccā ꝛ ipsas circūstantias. Alleuiātes etiā circūstantias aliqn̄ vt dicit Pe. m. iiij. bonū est dicere. precipue qn̄ posset oriri scādalum in mēte auditoris ex taciturnitate eius. Dicit aūt Tho. in quadā Epl'a. q circūstantie que trahūt pccm ad aliud genus de necitate sunt ofitēde. et dicunt ille que habēt spēalem repugnātiam ad aliqd preceptoꝝ diuine legis. Sicut furtū simpliciter repugnat huic precepto. Non furtum facies. Si vero fiat furtum in loco sacro ex circūstantia illi⁹ loci habet repugnātiā

ad illud preceptū qd̓ est de veneracōne sa
croꝝ. et sic addit noua spēs peccati et sic
de alijs. Et in fine dicit ꝙ illud qd̓ dicitur
circūstantias non trahētes peccatum in a
liud gen⁹ peccati. non esse de necessitate
confitēdas non est referēdum ad numerꝝ
quem aliquis ↄfitet̄ si pōt quia non ē vnū
sed multa. Scias etiā. iiij. discernere in
ter leprā et leprā id est vnū inter peccatū
et aliud quo ad numerꝝ ne facias de centū
vel mille peccatis vnam lepraꝫ videlicꝫ nō
interrogando de numero seu quot vicibus
cōmisit aliquod mortale. de quo confitet̄
Et si dicit propter multitudinem iteracc̄is
se non recordari nō est subito dimittendū
sed insistēdum quanto tēpore stetit in illo
vitio. et ꝗꝫ frequēter iterabat infra illud
tempus vtputa quociens in mēse vel in eb
domada. ut sic possit haberi numer⁹ illius
pcc̄ati ⁊ sic nō pūctualr̄ saltē sm̄ aliquā ↄ
pacōꝫ. ⁊ tn̄ ↄclarādūꝫ ē sibi ne dicat pl⁹ ꝗꝫ
hēat in ↄſcia sua sub occasiōe vt mō sit ma
gis secur⁹ dicēdo pl⁹ ꝗꝫ min⁹ vt multi fa

tiunt et non bn̄. Scias vltimo discerne re inter leprā et lepram. id est inter lepraz pcc̄i cui est ānexa aliqua obligacō satisfac cōnis vel restitucōis. et leprā vbi non est aliqđ tale. Nam in primo casu vltra pcc̄m de quo debꝫ dolere. oportꝫ insistere et inter rogare si est paratꝰ satisfacere. Nam vbi non habꝫ ꝑpatum animū ad satisfaciēdum si posset non eēt ꝯtritꝰ et ꝑ ꝯsequēs non de bet absolui. De ista vero materia scilicꝫ satisfaciēdi et restituēdi que valde difficilꝭ est et intricata. habetꝭ in ꝑme secunde ptis vbi aliquid dici poterit. Item si confes sor circa huiōi et alia difficilia non est ita peritꝰ qꝫ ꝑ se sciat nodos dissoluere. saltēꝫ sciat dubitare de huiōi. et sic ꝯsilium que rere a peritioribꝰ nulla facta expressione ꝑ sone cuiꝰ ꝯfessionēꝫ habet pre manibꝰ nec quocūqꝫ signo vel v̄bo ipm̄ prodat nisi pe nitēs sup hoc expressam sibi daret licētiaꝫ nam quocunqꝫ dirēcte vel indirecte sciēter vel inaduertenter manifestaret tale pc̄m̄ non habita licētia ḡuiter delinqueret. non

tñ pena que taxat᷑ . extra de . pe . et . re . oĩs
punret᷑ nisi in iudicõ de hoc cõuinceretur
sed arbitraria esset huiõi pñia iniungenda
Et notãdum ꝙ circa sciẽtiam confessori
necãriã sit dicũt doc . Tho . in . iiij . d . xvij .
in expositõne lr̃e . Hec sciẽtia et si non sit
maior . tñ tãta debet esse vt sciat discernere
inter pccm̃ ⁊ non pctm̃ . et pccm̃ mortale ⁊
veniale . Et si in aliquo eẽt dubitacõ posset
recurrer̃ ad discrecõres . Al . in . iiij . d . xvij
dicit ꝙ sacdos nõ tenet᷑ scir̃ nisi in oĩa . que
sint capitalia ⁊ que sint mortalia omñia . et
que venialia ex genere . Sed het nesciens
sicut idẽ dicit puto peccat mortalr̃ in audi
endo . et eum instituẽs pl᷒ peccat ꝙ̃ ipse ⁊
eum ꝓmittẽs instituũ ministrare si sua in
ter est talem prohibere . Item dicit ꝙ ꝑ
plexis questionib᷒ sacerdos prochialis ec
clesie debꝫ ita discret᷒ esse vt talia difici
lia sciat nec procedẽdum in eis sine supio
ris oilio vel autoritate . Henric᷒ de or
dine predicatoꝝ in quod qdlibeto querẽs
vtrum ↄfessor teneat᷑ scire de omnib᷒ que

dicunt' sibi in ɔfessione siue mortalia siue venialia. Sic dicit distinguēdo. peccata sunt in duplici genere. Quedā sunt pccā q2 prohibita. que si nō eēnt prohibita nō essent pccā. vt sunt omnia que sunt mere de iure positiuo. vt audire missam in die dñico. Confiteri semel in āno et ɔñionez recipe ꝛ huiōi. Et talia tenet' quilibꝫ ɔfessor scire nisi habeat causam rōnabilez que eū excuset. vt si forte tpe prohibicōis erat in carcere vel in terra lōginqua. Alia sunt pccā non q2 ꝓhibita. sed quia sunt ꝺ natura sua mala. etiā si non ꝓhiberentur Et hoꝝ pccōrum quedā sꝫ capitalia et tenet' ea quilibꝫ ɔfessor scire ad minꝰ in generali. scꝫ que sunt. vij. peccata capitalia scꝫ superbia. auaritia ꝛc. Hec enī sunt quasi elemēta ꝛ principia que de nccītate scire oportꝫ. Quedā aūt sunt spēs capitaliū vt illa que recipiūt hoꝝ predicacōez. vt fornicatio. ebrietas. et huiōi. Fornicatio enim quedā luxuria est. Ebrietas vero quedaꝫ gula. Et hoꝝ peccatoꝝ que sꝫ spēs queꝺ

sunt que importāt malū de suba sui actus eo q statim noiata hñt ānexum malū vt fornicacō. Et de talib9 ɔfessor scire tenet vtrū sint mortalia vel non. Quedā aūt de suba sui act9 non hñt deformitatē. sed ex libidine faciētis. sicut cognoscere vxorem ꝓpriam qd non est in se peccatum. posset tñ eam cognoscere marit9 cū tanta libidi ne. q esset mortale. vt si eam cognosceret etiā si non eēt sua. Et de talib9 non opor tet q ɔfessor sciat. vtrū sint mortalia vel non. quia nec ɔfitens frequēter scit. Alia sunt peccata que sunt filie pccōrum capi talium vt illa pcc̄a quorum fines terminātur et reducūtur ad fines capitaliū. sicut dolus ꝛ acquisicō pecunie aut alteri9 rei iniuste Et de talibus peccatis frequenter opinio nes contrarie sunt inter doctores. Et de talibus non tenetur simplex Curatus non ordinari9 scire vtrum sint mortalia an nō Curat9 aūt ordinari9 sicut est epūs vel ar chepūs ꝛ ceteri alij supiores ꝑlati ordina rij tenētur scire. quia ipse sunt purgatores

et tenēt alios purgare pficere et illūiare et ideo tenēt nouū et vet9 testamētū scire Hec ille. Durād9 ordinis minoꝝ in sua Sum. ↄfes. li. id est pte id est. d. id est di cit. Si deficit sacerdoti scientia. quia scz nescit discernere inter mortale et veniale vel qꝛ ↄfitens intricatos casus habz et cō fessor simplex sic est iteranda ↄfessio. nisi forte ↄfitens iuris sit perit9 et ↄfessorem sup hoc instruat. Item dicit qꝫ quociens ↄfessor se ingerit ad ↄfessiones audiēdas totiēs se offert ad rn̄dendum de quolibet et interdum de casibus inopinatis et alias inauditis et de questionib9 valde ꝑplexis Et idem id ē. Debet ↄfessor discernere in ter pcc̄a et dr̄as pctōrum. vnd̄ scire debz vtꝝ ea que penitēs sibi exprimit sint pec cata vel non. vt de bellis principuꝫ. et de tallijs et exactiōib9 eoꝝ et ↄtractib9 mer catoꝝ. vtꝝ sint liciti vel illiciti. Et p hoc sciat vtꝝ prohibere debeat ↄfitētem vel suspēdere a ↄīone. aut licētiare. vtꝝ te neat̄ ad restitucōez. an non. Nam cū pre

ceptum sit semel in anno ꝯfiteri ⁊ ꝯicar̄
si ꝯfessor prohibeat illum a ꝯmūione qui
non habꝫ mortale. quia forte iudicat illi
citum qđ est licitū. vel si liceat non licen
tiādum. quia forte iudicat licitum qđ est
illicitum. tam ꝯfessor ꝙ ꝯfitens ambo in
foueā cadunt. nisi forte ꝓbabilis ignorā
tia euꝫ excuset. puta si habꝫ aliquē docto
rem Jure autenticū ⁊ famosum. cui⁹ opi
nionē imitit̄. vnđ si ꝯfessor nō est expt⁹
in casibus ita vt per se nec sciat iudicare
nec dubitare nouit. cum ꝑiculo anime sue
audit ꝯfessiones. Sed et illi qui sciūt im
peritiam ei⁹ ꝑiunt. nisi iterato ꝯfiteant̄
homini scienti. de. pe. et. re. d. i. quem pe
nitet. De interrogacōnib⁹ fiendis

Dātum ad terciū a ꝯfessore. v.
debes scđm. Augnst. interrogare
diligenter de pccīs. Querit. Ray.
in Sum. sua. an interrogacōes sint fiēde
a ꝯfessore. Et rñdendum est. ꝙ sic. dūmo
do discrete fiant. de. pe. d. vi. Qui vult.
extra de. pe. et. re. Omnis. Et vt diligēti

ius possis circa huiõi pcedere debes pri
mo ɔsiderarẽ tria. que ponit. Tho. in. iiij.
Primum est vt interrogent ipsi peni
tẽtes. non oĩs de omnib9 peccatis. hoc
enĩ inutile eẽt ⁊ aliqñ dãnosum. sed preci
pue debes interrogare de illis peccatis q̃
ɔsueuerũt reperiri in hominib9 illi9 cõdi
tionis status etatis patrie ⁊ huiõi. Que
vt melius valeas facere. ideo a principio
interrogare debes de ɔdicõne et de pr̃ia
et de exercitio ⁊ huiõi an etiã sit ɔiugat9
vel non. De alijs aũt peccatis pl9 vel mi9
põt interrogari. scd̃m qualitatẽ vite quã
audis ex ipso penitẽte. Secundum est
vt interrogẽt ipsi penitẽtes a remotis d
ipsis pcc̃is et non subito specificet modi9
peccati. ne si nesciebat addiscat ⁊ moueat
in tẽptacõm. Sed in genere interroget
de spetie. vt vbi gr̃a. Si interrogat9 fa
tet se ɔmisisse vnum pcc̃m luxurie. inter
roget vlteri9 cũ quib9 et sic procedẽdo vl
terius. Tercium est q̃ precipue circa
vitia carnalia non descẽdat nimis ad pti

tulares circūstantias que nō sīt de nccītate cōfessionis quia hoc est sibi occasiōem temptacōnis dare. et ipsum penitētez qui aliqñ interrogat talia ad inuētionez pctō rum docere et etiā talia cū referant socijs et in plateis et vicis mō sequat derisio sacri et ofessoris et scandalū et mala suspitio vt vbi grā. Si fateat vir coguisse vxorē suā uel aliā mlierē vel mulierē cognitā eē a viro extra vas debitū cum ex h habeat spēs peccati sufficiētez. quia vicium sodomiticum est. etiā in quacūqꝫ parte corpis exerceat nec ex hoc mutat talis speties. Ideo videt sufficere nec vlteri9 ad pticularia eē descēdendum vicꝫ interrogādo in qua parte corporis vel quō. Silr si dicat per seipsum cōmisisse vicium luxurie quā tum ad actum exteriorem non videt vlterius esse interrogādum de modo. cum nō variet spēs per hoc et hmōi. De alijs vero pccis scꝫ non carnalib9 non est ita piculosum vel scandalosum ad pticulares circumstantias descendere.

De casibus in quib9 oportet iterare cō

Ecūdo ꝯsideret con fessionē .vi. fessor qꝫ cōfitens sibi de hys que alias rite ꝯfessus est et absolutus et fecit pñiam iniūctam non tenet᷑ iterū ꝯ fiteri. Et ido sup h non est grauād9 vltra qꝫ sua sponte velit. In .iiij. aūt casib9 tenet᷑ quia alias ꝯfessus est iterare ꝯfessi onem. scdm Tho. in .iiij. et omnes alios Duo primi sunt ex pte ipsi9 penitētis. Et est prim9 qn̄ nō est omnia pcc̄a mortalia vel que dubitat eē mortalia dubitacōe p babili cōfessus vni sacerdoti. sed aliquod dimisit vel ex verecundia vel alia iniusta causa. Secus aūt si aliqd dimisisset ex ob liuione. quia tūc sufficit illud tātum cōfi teri qd dimisit .Etiam si alteri ꝯfiteat᷑ qꝫ priori. nec oportet ex hoc ꝯfessionē itera re. Secundus. qn̄ pñiam iniūctam cō tempsit facere et oblit9 est eius. nam si ad huc recordaret᷑ vellet pficere non tenere tur iterare ꝯfessionem. nisi forte cōfessor statuisset sibi tp̄s determinatū infra qd

debe2z ipsaz pn̄iam facer̄ intendens ipsuz obligare ad temp9 determinatū. qd̄ tamē si non ɔstat secūdo cōfessori credo ꝙ ꝑe possit interpretari secūd9 ɔfessor ꝙ intē derit prim9 dare licētiam remittēdi ieiu nia vel orones vel alia in alijs dieb9 que scz in hys non fecit in quib9 iniunxit q2 sic ɔsueuerūt facere periti ɔfessores. Alij duo casus sunt ex ꝑte ɔfessoris. Prim9 est si non habuit autoritatem absoluēdi nec in hoc oportet te esse curiosum. Sed sufficit ꝙ non ɔstet tibi cōtrarium scz ꝙ prior ɔfessor non habuit autoritatē. Se cund9 est qn̄ ipse ɔfessor non habuit sciē tiā sufficiētem. Et iste ē satis difficilis et intricat9 scz ad cognoscēdum ⁊ iudicandū de quātitate ignorantie que reddat sacer dotem inabilem ad absoluēdum. Et si tibi non est nota ꝑsona ɔfessoris. noli ex vno defectu ɔfessoris quē deprehēderis. ex priori ɔfessione facta ɔdēnare vel irri tare ipsam. quia qn̄qꝫ etiā peritissimi con fessores ex obliuione vel alia causa aliqd̄

dimittūt ꝛ ipsi penitētes aliqñ etiam non plene r̃cordant de gestis circa eos sed in processu ↄfessionis repto ↄfectu interro gacōis examinacōis eoꝝ qui sunt magni ponderis ꝛ de necessitate salutis poteris hoc indicare scʒ de ignorātia ↄfessoris im peditiua ei⁹ absolucōnis. et sic ↄsulere pe nitēti pmo sibi declarare necc̃ariam fore iteracōm talis ↄfessionis. vt ibi gr̃a. Si talis ↄfessor non fecisset sibi ↄsciētiaʒ de simplici fornicacōne vel de ↄfessione ꝛ ↄ muniōne ānuali ꝛ aliꝭ huiōi. ad que tenē tur generalr̃ fideles. Est etiam quint⁹ casus in quo oportet reiterare ↄfessionē scdm plures doc. vt. Bonauen. in. iiij. d. xvij. Et durandum ordinis minoꝝ in sua Sūma. et Rap. et. Host. Rob. Oleth. et Vincenti. Hist. Sed non scdm Tho. et Rich. de ordine minoꝝ in. iiij. d. xvij. et Pe. et quoddaʒ aliud scriptuʒ sup. iiij. d. eadē. et Gra. de. pe. d. i. Jo. et. Bern. et alios quosdam vicʒ ꝙ qñ quis ↄfitetur integre sua pecc̃a. sed ab omnib⁹ vel saltē

ab aliquo mortaliū disponit non abstinere et sic incōtrit⁹ remanet. et h̄ ipse penitēs declarat. Cū igr̄ talis ɔfessio tūc non valeat sibi ad salutē. tuti⁹ est illū facere eā reiterare. tn̄ si nollet eam reiterare non eēt vere cogendus cum solēnes doctores sint illi⁹ opinionis. nisi forte firmiter ad hereres opinioni ɔtrarie que etiā tutior est. Videt̄ etiā eē sext⁹ casus. qn̄ scilicʒ quis est absolut⁹ a peccatis et bene ɔfessus al's ⁊ cōtritus exn̄s ligat⁹ excōicatiōe maiori quam ignorabat ipse ɔfessor vel ꝑendit ⁊ ꝑ ɔsequēs non est absolutus ab ea. Nam sʒm Pe. de palu. in. iiij. talis tenet̄ iterare. Ponit tn̄ opiniōeʒ quorūdā iuristaꝝ esse ꝙ valeat talis absolucō. Et si sic est non tenet̄ quādo alias facta est ɔfessio cū debitis circūstantijs. Primo tn̄ opinio tutior est et ideo ipsam teneas Sʒ in alijs. iiij. casib⁹ supradictis oʒ oīno ꝙ iteret̄ quasi scdm oēs. E nota ꝙ in h̄ casu qn̄ scʒ qn̄ dicit se penitēs vel nō posse vel nolle de oib⁹ mortalib⁹ ɔmissis dolere

et in futurꝝ abstinere. non est tñ abicien dus. sed recipiēda est ei⁹ ꝯfessio vt dicit. decre. d̄ pe. et re. c. Quod quidā. Qui qui dem tamē nullo mō est absoluend⁹ scd̄m Tho. in qd̄libeto. sed est ei iniungendum aliquid boni opis. vt sic ex huiōi bonis o pibus ꝛ alijs bonis illustretur ad pñiam Declarādo tamen sibi plene ꝙ non est ab solut⁹ corā d̄o nec al's illa pñia est sibi ad meritum fructuosa. Sed faciat illud qd̄ sibi dicit᷑ et alia bona quātum pl⁹ pōt. vt dicit᷑ de pe. d. v. falsas. Tercio nota ꝙ cum cogitacō cum deliberacōn rōnis in ac tum peccati mortalis scʒ desiderādi illum actum agere. etiā absqȝ ope sit pcc̄m mor tale ideo ad singulas spēs pcc̄orum post peccata opis interroga ꝛ de pcc̄is cogita cōnis tm̄ illi⁹ speciei ꝛ de peccatis oris. ꝛ cū op⁹ alicui⁹ peccati ꝛ d̄liberatio mētis ad aliud agēdum absqȝ ope sint ei⁹dē spe ciei spēalissime. sed drn̄t scd̄m mai⁹ ꝛ mi⁹ vel scd̄m pfectum et impfectum. quia scʒ maius pcc̄m in ope ē. q̄ȝ in sola cogitacōn

De hys ergo ꝛ circūstantys huiōi cogitā
tionū quere. vt vbi grā. Si dicit se assen
sisse deliberate cogitacōib⁹ luxuriosis. qꝛ
hoc pōt eē multipliciter ꝛ in diuersis spe
tieb⁹ ideo querat̄ ab eo de qualitate cogi
tacōnum ipsaꝝ. id est si deliberasset tale
pcc̄m ↄmittere cū soluta. quia tūc fornica
tio est si ipse etiā solutus sit. Si cū ↄiuga
ta. quia adulteriū est. Aut cum ↄsanguinea
quia tūc incest⁹ est. et sic de aliȷs sp̄ebus
luxuria. vel alioꝝ vitioꝝ. Pro aliqua
li declaracōne predictorum nota ꝙ dicit
Tho. in. sum. ii. q. lxxii. ꝙ scꝫ peccatuꝫ di
uidit̄ p hec tria scꝫ cordis oris ꝛ opis. nō
sicut per diuersas sp̄es ↄpletas sicut diuīt
spetie. bos leo ꝛ capra. Sed sicut p diuer
sos ḡdus peccati sicut dom⁹ in fundamētū
parietes ꝛ tectum diuidit̄. sicut in sp̄es cō
pletas. Cōsumacō igit̄ peccati est in ope
Vnd̄ peccatū opis habet ↄpletam sp̄ēm
sed prior inchoacō ei⁹ est quasi fundatio
in corde. Secūdus gradus ei⁹ est in ore
scd̄m ꝙ homo prorūpit de facili ad mani

festandū cordis oceptum. Tercius grad⁹ eius est in osūmacōne opis patet tñ q̄ hec tria ptinent ad vnā pfectam spēm cum ab eodē motiuo procedāt Iracūdus em̄ ex h̄ q̄ appetit vindictam. Primo turbatur in corde. Secūdo in v̄ba otumeliosa prorū pit. Tercō procedit ad facta iniuriosa vt pcussionē ↄ huiōi. et sic de luxuria ↄ quo libꝫ alio. hec Tho. Nec tñ sic intelligendum est pcc̄a cordis eē spēs incompletas quāi non sint mortalia. ymo qū in eis est dliberat⁹ osensus ad act⁹ qui de se st̄ mortales. Tales cogitacōs sunt mortalia q̄ꝫ uis non ita ḡuia vt pcc̄a opis. sicut dictū est. Et qū sunt siml' cogitacō cum locucōe et ope est vnū pcc̄m vt de luxuria et aliis peccatis. Qn̄ vero quodam tp̄e deliberat fornicari ↄ alio tempe diuerso ↄ distanti fornicat' ope. tūc st̄ duo mortalia. De delectacōe morosa dicet' inferi⁹. Quarto nota q̄ cum penitēs fatet' aliqd̄ pcc̄m a se vel ad tui interrogacōeꝫ qd̄ manifeste vides mortale hoc ei declara in singl'is

ipsius spēbus hoc eñ videt satis necariū cū vt hēat causaʒ magis dolēdi. cū vt ipsum cognoscēs habeat materiaʒ ab illo in futuꝝ cauēdi. Et h̄ dico nisi ipse penitēs verisilr̄ crederet talia scire scʒ omissa esse mortalia vel venialia qꝛ tūc non expediret

Item si fecit aliquē actum qui de se venialis erat vel nullum peccatum. ipsuʒ tñ credebat firmiter eē mortalem vel dubitat. De hoc primo nō magis declines ad vnam ptem q̄ȝ ad alteram. qꝫ scʒ esset mortale vl̄ non esset. Hoc eñ esset ꝯtrarie dubitare tā in primo q̄ȝ in secundo casu declarandum est ei qꝫ peccauit mortalr̄. Sicut verbi gratia. Si tempe ieiunioꝝ vel festiuitatum cognouit vxoreʒ putans hoc eē contra preceptum ecclesie. vnde in huiōi rectificanda est conscientia eiꝰ cum sit erronea. Sed si fatet aliqd̄ pctm̄ qd̄ clare non videas eē mortale. vel de quo sint opiniōes inter doctores varie. vtꝝ mortale vel veniale sit. noli tu p̄cipitar̄ sentētiam q mortale exprimere vel propter hoc

absolutoꝝ denegare si ab eo abstinere nō vellet. Sed bñ ei efficaciter suadeas vt tutiorem eligat viam ab eo scʒ abstinendo

Quinto cōsidera diligēter cōdicōꝫ. statū etatē ꝛ peritiā ac grossitiem ꝑsonaꝝ. Et scd̄m qualitatē eoꝝ sic diuersimode te habeas ad ip̄as in modo loquēdi. Nam nobilib9. aut ꝑitis. aut ciuib9 cōīter vrbāe loqui oportet qñ vicium reprehēsione eget ne durius increpati indignēt vel scādalisent. Rusticis vero vel ꝑsonis ydcotis. et vilis cōdicōnis acrius cōmūniter expedit loqui ad ōnsionē malicie eoꝝ. ne ꝓ nihilo peccata eoꝝ reputēt. Item nimis cōtritos ex lapsu vel quāsi desꝑatos ex multitudine vel magñitudine cōmissoꝝ. oportꝫ dulciter exhortari. ōndendo in mēsitatem diuine clemētie ꝓponēdo eis exēpla diuine misericordie. vt latronis. Pauli ꝛ huiōi Presumptuosos vero vł induratos ꝛ peccata quasi ꝓ nihilo hñtes decet terrere declarādo eis seueritateꝫ futuri iudicij acerbissimas penas inferni et huiōi ꝓponēdo

exempla ad ꝓpositum silr̄ vt de punicōne
primoꝝ ꝑntum ⁊ huiōi. Sexto scias ꝙ
si psona non est multum perita cautā red
das eam. vt faciat diligēter ↄfessionem
vicȝ de pccīs omnib9. dolēdo quātum pōt
ꝓponendo firmiter abstineri ab oñi mor
tali in futuꝝ hoc em̄ est necariū ad cō
tricōm sine qua non remittit peccatū. et
ꝙ nullum ↄmissū intaceat sciēter in ↄfessi
one. vel ex verecūdia vel alia ꝺ causa nec
etiā ꝙ reputet veniale qꝺ est mortale, qꝛ
qn̄qȝ homo in huiōi fallit et est mortale
quod putauit veniale nec ꝓterea excusat
cum ignorātia. Et precipue de hoc eū ani
moneas interrogādo de vicijs capitalib9
quia frequēter in talib9 psona multa reti
net turpia. necessaria cōfiteri ꝓter vere
cundiā et magis adhuc mulieres in huiōi
taciturnitate offendunt. vnde et diuersis
cautelis extrahēdum est viciū de ore tali
um. Declarādum est eis tn̄. ꝙ si aliqꝺ pec
catum quod sciūt esse in se non ↄfitcātur
etiā non interrogas sup hoc a confessore

q̄ non prodest eis ɔfessio. vnd̄ si ɔfessor prius interrogauerat in generali de tali materia. et tunc ɔfitens noluit exprimere cum tñ bñ recordaret̄ vicij sui. Sed cum postea interrogat̄ in pticulari exprimit quia min⁹ videt̄ sibi erubescibile q̄ȝ si p se expressisset oñdendum est ei quō ficte cō fitet̄. Et quia non valet sibi talis cōfessio scd̄m Guilh̄. nisi mutet ꝑpositū scȝ q̄ si ha beret adhuc de illo ɔfiteri p se exprimeretȝ in pticulari quātum ad illud qd̄ est necāri um ꝛ doleat de illa fictione omissa.

De contricōne quam debet habere peni

T quia dictum est quō tēs. vij. debeat petēs auisari de cōtricōne ideo de ɔtricōne aliquid dicēdum est. Nota drña est inter attricōm ꝛ con tritionē. vt dicit Tho. in. iiij. d. xvij. Nā attricō importat quādam displicētiam d̄ pccīs. sed impfectam. vnd̄ attritum in ali quo mō tritum. Sed ɔtricō importat p fectam displicētiam de peccatis. vnd̄ con tritū id est simr̄ tritū ꝛ impuluerē redactū

¶ Est aūt ɔtritio scd̄m Pe. in. iiij. d. xvij. do'oꝛ volūtarie assumpt⁹ pro peccatis cū proposito ɔfitēdi ⁊ satisfaciēdi. Et scd̄m eundē. e. d. oportet ꝙ ɔtritio habeat̄ de omni peccato mortali. Ratio est. quia in omni peccato mortali est actualis auersio volūtatis a deo. Et quia ɔtraria ɔtrarijs curant̄. ideo oportꝫ ꝙ in omni remissiōn pcc̄oꝝ sit actualis auersio a peccatis ⁊ cō uersio ad deum et hoc dicit̄ ɔtricō. De peccatis autē oblitis sufficit contricō ge neralis cum conatu ad recordandum ⁊ do lendū ⁊ dolere de obliuiōe pcc̄oꝝ que ex negligētia ɔtingit. Si aūt querat̄ si spēa lis ɔtricō d̄ quolibꝫ pcc̄o r̄quirat̄. vl' suffi ciat vna general' ꝑ oīb⁹. Sic r̄ndꝫ Tho. in. iiij. d. xvij. ꝙ q̄ꝫtum ad principiū ɔtcō nis scꝫ cū quis d̄ pcc̄is suis cogitās dolꝫ ⁊ si nō dolor̄ ɔtricōis saltē dolor̄ attcōis oꝫ ꝙ sit spēlis dolor de pcc̄is que quis hꝫ in meōria. sed q̄ꝫtuꝫ ad terminū. qui ē dolor iā gr̄a informat⁹. sufficit ꝙ vna sit ɔūis contricō de omnibus tunc eñ ille motus

agit in v̓tutē om̄niū dispōitionib3 precedē
cium. hec Tho. Et quia nemo scit vtꝝ
habeat grām que requirit ad ɔtricōnem
ideo nemo pōt eē certos de sua ɔtricōne
nec p ɔn̄s de sua remissiōe. Et dicit Rich.
ordinis minoꝝ. in. iiij. d. xvij. ꝙ si ɔfitēs
in peccato mortali est attrit9 de peccato
suo vt probabilr̄ possit presumere se esse
dispositum non peccat absolucōm recipiē
do. pmo frequēter v̓tute clauiū p susceptī
onem absolucōnis formatᷣ sua attricō et
fit ɔtricō. Item nota ꝙ est duplex ɔtri
cōnis dolor scdm. Tho. et Pe. in. iiij. d.
xvij. scz intellectualis qui est quedā pfctā
detestatio peccati. scdm rōnem. et dolor
sensibilis qui est dolor excitat9 in p te sen
sitiua ad alteracōm ⁊ afflictionem corpis
Prim9 dolor de nccitate requiritur ad
remissionem peccati et ille etiā solus est
sufficiēs qꝛ sicut pccm̄ mortale sufficiēter
ɔmittitᷣ p solum actum volūtatis ⁊ cōpla
centiam deliberatam racōnis. ita et suffi
ciēter deleri pōt p detestacōe3 volūtatis

et displicētiam rōnis. et hoc etiam est in potestate nr̄a presuppōita scꝫ gr̄a. Secūdus dolor. scꝫ sensibilis etiā valꝫ ad remissionē peccati sed non est ncc̄arius sed de pfectiōe ꝯtricōis. nec est in potestate nr̄a etiā presuppōita gr̄a. Item dolor intellcūalis non pōt eē nimi9. sicut nec caritas vnđ procedit pōt eē nimia. sed sensibilis pōt esse nimi9. sicut nec ex ieiuniis et aliis afflictiuis corpis. ideo oporꝫ ꝙ sumat' p mensura debita ꝯseruatio subiecti

Item nota scđm Tho. in iiii. d. xvii. ꝙ vera ꝯtricō in habitu semp debet manere id est hō semp debꝫ habere istā dispōicionem ꝙ qñ recordat' de peccatis ꝯmissis habeat displicētiam saltem scđm racōnem

Item scđm Pe. in. iiii. d. vii. maior đbet eē dolor intellcūalis de maiori peccato habitualr̄ non actualiter. si cō siderant' in ꝯmūi inq̄ʒtum sunt offensa dei. sed etiā in speciali debet eē maior dolor de maiori peccato. quia maiorē rōnem doloris habꝫ maius pcc̄m. Dolor etiam sensibilis ꝯueni

ens est vt sit maior de maiori. Quis non necessarius. Item secundum Tho. in quolibe. et Inno. quia contrit? magis debet diligere deum quam seipsum. culpa aut est contra deum et pena contra seipsum. ideo debz contrit? po ci? eligere omem penam quam deum velle offendere. Descendere aut ad hanc penaz vel illam non tenet. primo fatue facerer descendendo ad ista particularia vel aliu sup hoc sollicitando. Septimo penitentem ammoneas vt non ex quadam consuetudine qz sic aliqui faciunt. vel etiaz ex timore. i. principaliter propter vitandas penas eternas. vel propter euasionem infirmitatis si eet infirm?. vel alicui? alteri? vel tribulacionis tpalis faciat confessionem qz sic modicu sibi prodeet. Sz principalr eam faciat ad placandum deum et sibi reconciliandu ad satisfaciendum diuine offense. et eccie obediendu. que hoc remedium ordinauit ad consequendam remissioez

Item in processu confessionis si aliqua diceret ad sui excusacoem vel alleuiacoez peccati ptinentia vt puta quod dyabolus fecit

eum facere tale malū vel planete vel vicini vel ɔsanguinei vel hmōi. eū reprehēdas oñdendo ei falsitatē suam quia scʒ nullus trahit᷑ ad peccatū nisi ꝓpria malitia sua ł volūtate. et ideo se non excuset. sed accusꝫ .iij. q. i. Inde est. Item si recitat pccā alioꝝ sine necc̄itate cū scʒ sine hoc sufficiēter possit exprimere suū eum reprehēdas et āmoneas. vt nihil dicat de factis alioꝝ vnd̄ posset peccatum alteri⁹ detegi. nisi hoc faceret ex aliqua causa nō solū necc̄ari a. setiā aꝉs valde rōnabili. Item si dic̄ lōgas fabulas. āmoneas eum vt ꝛ imittat supflua. et solū quātum est necc̄ariū ad declaracōeʒ pcc̄i dicat nec immisceat narracōʒ suaꝝ tbulacōnū cū pcc̄is vt faciūt mulieres. Itē āmoneas vt non vtat᷑ v̇bis paleatis seu sophisticis ad dādū intelligere vnū ꝑ alio nec etiā vtat᷑ v̇bis nimis t᷑pib⁹ vbi possit p v̇ba honestiora pcc̄m d̄clarar̄. De hys tñ in h̄ vltiō scʒ dictis ꝑ l⁹ vel min⁹ penitētes āmoneas prout videb̄ eos indigere in prosecucōe sue ɔfessionis

Ponit autē Tho. in. iiij. d. xvij. q ɔfessio debꝫ habere. xvi. ɔdicōnes Que quid ɔtinēt in hys versibus
Sit simplex humilis ɔfessio pura fidelis
Vera freqns nuda discreta libēs verecū
da Integra secreta lacrimabilis accelera
ta. Fortis ⁊ accusans ⁊ sit parere parata
Primo sit simplex vt non recitet in cō fessione nisi qd ptinet ad declaracōem sui peccati ⁊ quātitatem ei9 ⁊ non alie histo rie misceāt. Humilis vt scꝫ me miserum cognoscat confitens. Pura id est rcta intēcione non vt reputet bon9 vel vt lau det ab omnib9. Fidelis id ē vera ⁊ sine vlla falsitate vt scꝫ non dicat que nō fecit vel etiā vt habeat fidē de remissione pec catoꝝ si vere penitet. Freqns scꝫ vt se pe ɔfiteat Istd tn̄ est ad bn̄ eē ɔfessiōis Nuda scꝫ vt non inuoluat obscuritate v boꝝ. sed dicat vba vt intelligat peccatū cū circūstantijs necessarijs. Discreta vt scꝫ maiora cum maiori pondere dicat vel

non plura simul sed distincte loquēdo et di
cēdo numerū si pōt scire. vel etiā discreto
vel sufficiēti confessori confiteat̄. Libēs id
est volūtaria non coacta timore verboꝝ
vt pueri. vel timore penaꝝ tpaliū vel et
nalium principalr̄. Verecūda vt scʒ pe
nitēs erubescat et non se iactet vel mente
glorieť ꝓpter seculi vanitatē aliquam. et
precipue confundat̄ in rōne respcū diuine
maiestatis offense. Integra vt scʒ pēi
tens nihil retineat de hys que omisit pre
cipue mortalib9. Secreta vt scʒ nō pub
lice sʒ occulte sacerdoti dicat pcc̄a qui pos
sit absoluere. Lacrimabilis vt scʒ doleat
de commissis et ipa detestet̄ saltem ratione.
Accelerata vt q̄cicius pōt commisso pcc̄o
confiteat̄ hoc tn̄ est de bn̄ esse. Fortis vt
scʒ nihil dimittat pre verecundia. Accu
sans scʒ se nō alios. nec excuset se et alios
accuset seu inculpet. Et sit parere parata
id est adimplere pn̄iam sibi iniunctam. et
facere que necc̄ario habʒ facere. vt rest itu
ere si habʒ aliena et hmōi. Octauo istō

obserues vt scz postq̄ȝ ex interrogacōib⁹ factis p̄cederis eū debere audiri dicas ei vt primo ipse dicat pcc̄a sua que cōmisit post vltimā ɔfessionē rite factā que habȝ in memoria et sic dimittas eū dicere quic quid voluerit de peccatis suis ⁊ quo ordi ne voluerit retinēdo bn̄ in mente ea que dicit vt vbi sufficienter expresserit pccm̄ suum non eū molestas vel graues de illo interrogādo. vbi aūt non sufficiēter exp̄s serit interroga de residuo vsqȝ ad sufficiē tiam. Et postea eciā interroga de alijs d̄ quib⁹ ipse nihil dixerit vt p̄ōt suspicari in eo esse. Hoc semp̄ seruato vt de eodē pec cato de quo interrogasti iterū non inter roges ne sic euȝ attedies nisi ex aliqua cā rōnabili hoc faceres puta estimādo q̄ di cat secūda vice qd̄ prima nō dixit vel ex verecūdia vel ex ignorātia vel hm̄ōi. Et si mulier est. facias eam ex trāsuerso star̄ ne eam in faciē videas qz facies earū ven tus vrens est. ait scriptura. Si vir ē p̄ōt genuflex⁹ et discaputiat⁹ stare et hoc bn̄

quid si pōt. sin aūt faciat vt pōt nec tn̄ eū multū frequēter vel fixe in faciē aspicias pcipue iuuenē nobilē vel pitum ne nimis eū erubescere facias ⁊ sic eum q̄ues de eo qd non oz. Obseruādum etiā ɔfessorib⁹ est vt dicit mgr̄ Himb. in. li. de officō oz dims p̄dicatoꝝ. q᷑ sp libētius ⁊ pri⁹ audi ant ɔfessiōs eoꝝ qui magis indigere pu tāt vel raro venire solent vel sunt extra nei uł qui st in maiori statu uł d q̄rū ɔfessi ōib⁹ maior utilitas secutura sperat. Itē audiēdo mł'ieres caueat. ne nisi in publico eas audiat ⁊ nisi ab aliquo vel aliquibus videat. nec multum ibi moret nisi inq̄ꝝ iuꝫ necc̄itas cōfessionis requirit. et eis qui ni mis frequenter volunt confiteri assignet certum tem pus. extra quod ipsas non au diat. nec in aliȷs colloquiȷs se eis exponat et semper duris et rigidis verbis potius vtatur circa illas q̄ꝫ mollibus. Nono e tiam scias ab Ep̄o. Si habet aliquas con stitucōes synodales vel prouintiales vbi sint sn̄ie excōcacōis ⁊ hmōi ⁊ d illis nō te

intromittas vel impedias vltra q̄ʒ velit. Et nota q̄ si aliquē absolueris innodatū aliqua sentētia excōicacōis. quem eē ligatū nō aduertis vel nescis. et ideo absoluis a peccatis. non āt a sentētia q̄uis pecces absoluēdo eum quē nō debes q2 absolucō ab excōicatione debʒ precedere absolucōʒ a pccīs tn̄ sn̄iām excōicacōis non incurris scdm Hen. et Fran. de sen. et Guilh. Debes aūt postea qn̄ p̄endis de errore illuʒ auisare vt procuret absolucōʒ ab excōicacōne. Et quia vt dixit. Rap. in sum. sua Interrogacōnes de pccīs capitalib⁹ fiēde sunt. scʒ Supbia que est mater omniū scdm Greg. in moralib⁹ a qua procedunt capitalia. vij. scʒ Inanis gloria. Inuidia Ira. Accidia. Auaritia. Gula. et Luxuria. Et ista habēt diuersas spēs de quibus etiā necarie sunt interrogacōes fiēde cū circūstantijs necarijs habʒ etiā qōlibʒ horum multas filias de quibus dicit Rap. et Host. in Summa sua esse interrogādum scdm tn̄ qualitatē psonaꝝ. Ideo de hys

ponet interrogacões. Postremo de qui busdã vicijs lingue et extra ordmariis vt sortilegijs et infidelitatib9 et hmôi. Et vt quia dictum est absolucõ ab excõicatione debz precedere absolucõz a peccatis idcir co primo de excõicacõe est interrogãdum

Sequũt excõicacões late a iure omũi posite per ordmez sicut inueniũt in decre

Vi se ingerit pro talibus. ix. papa non electus a duabus ptibus cardmaliũ excõicat9 est cũ omnib9 suis osentiẽtib9 extra. de elec. licet. Qui mittit lrãs cardmalib9 inclusis ad electio nem pape vel nũctium vt loquat alicui in secreto. extra de elec. vbi piculum. § nulli etiã. li. vi. Quicũqz officialis non fece rit obseruari dictũ decre. de elec. c. papa

Qui dicit Romanã ecclãm non esse ca put neqz ei tanqz capiti esse obediẽdũ. d. xix. nulli. Singuli qui rgalia vel custo diam seu guardiam aduocacõis seu defen sionis titulum in ecclesijs monasterijs. vl alijs pijs locis de nouo vsurpare conant

et ꝓpter hoc bona ipsarꝫ ecclesiarꝫ vacan ciū accipiūt extra đ.elec.generali.li.vi.
Item clerici ecclesiarꝫ .monachi monasteriorꝫ ⁊ cetere psone locorum eorūdem qui hec fieri procurauit.hoc vbi.s. Qui ꝑsequitᷣ psonas eligētes expoliādo eas bonis aut aliter psequendo eas vel ecclesias aut monasteria aut cetera loca grauādo ꝓpter hoc qđ non elegerūt illam psonam quam rogauerūt eligi.extra de elec.sciāt li.vi. Item excōicati sunt ⁊ a papa tantū absoluēdi oēs qui dāt auxiliū cōsilium vel fauorem.publice vel occulte.directe vel indirēcte.alicui dño vel psone ciuilib⁹ ad hñdū dñium Romane vrbis vel Romani imperij vltra ānuale spaciū vel qui eligeret vel electioni ↄsentiret absqꝫ spēali licētia eiusdē sedis extra de elec.fundamētis.li.vi. Item quicūqꝫ vocātᷣ a moniali b⁹ in electione discordātib⁹. si aliquid facerēt vel dicerēt vnđ possit in electiōe oriri discordia vel accepta nutriri.extra de elec.in dēpmtatib⁹.§ postremo.li.vi.

hoc etiaȝ videt̃ velle de illis qui viuūt̃ re
ligiose de bonis ꝓprijs vt sunt biſothe. et
hoc vbi. s̄. Item quicūq̷ procurat vt
ꝯſeruatores qui pſonis vel locis aliquib⁹
vt a manifestis iniurijs vel violētijs tue
ant̃ eoſdem ꝑ ſerūq̷ a ſede aplica ꝯcedūt̃
ſe intromittāt de alijs q̄ȝ manifestis iniu
rijs aut violentijs. extra de offi. et pot. iu
deli. c. vlt. ¶ pars. li. vi. Item quando
vna ciuitas vel dyoc̄. diuerſas nationes
habet diuerſaꝝ linguarum diuerſos ritus
et mores tūc Epūs pōt illis nacōib⁹ epm̄
preficere qui ſit eis ꝯformis ⁊ ei p oīa
ſubiectus ſi quis autē ad hoc ſe ingerit ex
cōicatus eſt. de offi. or. qm̄. Item qui
abſolucōnem et reuocacōnem ſentētie ex
cōicationis aut ſuſpēſionis vel interdicti
p vim vel metū extorquēt que tn̄ reuoca
tio ⁊ abſolucō irrite ſunt ipo iure extra d̄
hys. qui. vi. me. cau. fiūt. c. v. ¶ ne. li. vi.
Item iudex qui caſum fingit necc̄arium
fraudulent̃ vt ad mulieres pſonalr̃ vadat
ꝓ teſtiōnio aliq̄ exigēdo ab eis cū al's dēret

mittere tabellionē vel aliaȝ ꝑsonam ydo neam ad testiōmum rquirēdum ab eis ex tra de iudi. mulieres. li. vi. Item excōi cat9 est qui impedit sequestracōȝ fructu um vel sequestracōs occupauerit alicui9 bñficij de quo est questio ad quē spectet a qua nō pōt absolui nisi impedimēto pri us amoto ⁊ occupatis p eū fructib9 resti tutis illi cui d iure debēt extra d seques. pos. ⁊ fruct. ad ꝯpescēdas. ¶ Si quis aūt in Cle. Item qui hacten9 p vim vel me tuȝ ꝑsonas ecclesiasticas cogerint ad sup ponendū vel submittēdū eccias vel bona ecciastica immobilia laicis nisi post moni cōm submissione remissa quam p vim vel metuȝ exegerūt ꝑsonas ecclesiasticas vel bona ecciastica eis submissa totalr in sua libertate dimittāt extra de re. et non. al. hic ꝯsultissimo. li. vi. Item qui de cete ro ꝑsonas ecciasticas ad talia faciēda cō pellerēt ⁊ hoc vbi. s. Item qui ex con tractib9 hmōi iam dudū initis vel posteri us inientis illicite vltra Id quod natura

contract⁹ eis p̄mittit᷑ vsurpauerint. Si
moniti ab hm̄oi vsurpacōe nō destiterint
et hoc silr̄ vbi. s. Item mgr̄i Bononē
ses ⁊ scolares cōducētes hospiciū in p̄iu
diciū inhabitātium añ tp̄s locacōnis elap
sum excōicati sunt nisi ipsi inquilini sup h̄
p̄ebeant ꝯsensum. extra de lo. et con. ex
rescripto. Item excōicati sunt qui sciē
ter in cimiterijs corpa defunctorū inter
dicti tempe in casibus non cōcessis a iure
sepelire p̄sumūt. extra de sepul. eos qui
in Cle. Itē qui excōicatos publice aut
noiatim interdictos. et etiā qui vsurari
os manifestos sepeliūt a qua excōicacōe
non absoluūt᷑ nisi prius ad arbitriū dioce
sani Ep̄i satisfatiant quib⁹ p̄missa fuerit
iniuria irrogata ⁊ hoc vbi. s. Quicūq͡z
p̄sumit dezipe res mortui ep̄i que debēt
successori ꝯseruari ⁊ qui moriētium pb̄ro
rum vel clericoꝝ bona rapuerint sunt ex
cōicati. xij. q. ij. Epoꝝ. et. c. illud. Reli
giosi ecc̄ias non habētes sub p̄textu cle
ricat⁹ vel religionis vel rōne reꝝ ecc̄iasti

carum decimas iniuste impedientes. excōica
tōnis sententiam incurrūt a qua non absol
uūtur añ satisfactionem condignam. extra de
deci. Religiosi. in Cle. Monachi aut re
gulares canonici āministracōem aliquam
non hñtes qui se ad curias principū absqz
spēali platorum suorum lrīa cōferre presumūt
qui sine suis platis siue monasterijs dam
nū aliqd inferūt sunt excōicati. extra de
sta. mo. c. ne in agro qui nō in Cle. Itē
excōicati sūt qui visitatores monialiū im
pediūt ne suū officiū exequātur in illis que
iniungūtur in illo. c. attēdētes. extra de sta.
mo. in Cle. § Si quis nisi mōiti resipiscāt
Item Religiosi religionum mendican
cium abolitarum deinde aliquem ad suum
ordinnem recipientes vel locū siue domū
acquirētes de nouo vel loca acquisita abs
qz licentia pape alienātes. extra de reli.
do. c. Religionum aduersitatem. libro vi.
Mulieribus que begine vulgariter nūcupa
tur q nulli obedientiam pmittūt nec ppriis re
nūciāt nec pfitetur aliquā regulā approbatā

sub pena excōicatōis quā in contrariū facientes ipo fctō icurrant miūctū ē ne statū hu⁹
mōi dudū ab ipis assumptū quoquomō sectent⁹ ulteri⁹ uel ipm a nouo assumāt extra
de reli·do·c·Cū d quib⁹dā in cle· Itē ex cōicati sunt religiosi qui mulieribus hmōi
beginagiꝭ statū dudū assumptū aut ipm de nouo assumētib⁹ pbent aliquomō cōsili
um uel fauorem·e·t·ꝛ·c·pdic·Qui accipi unt pedagia·ul' guidagia ab eccliasticis p
sonis uel de rebus earūdē quas non causa negociādi dferūt uel psonas quas ipi mit
tunt uel p se uel p rebus suis p se uel p ali um suo nōie uel alieno si psone singulares
sunt excōicate sunt· Si cōuētus uel collegi um ciuitatis uel castri uel alteri⁹ loci sunt
interdicti locus uel castrū uel ciuitatis hu⁹ mōi absolui nō pūt a pdicto nisi exacta re
stituāt ꝛ satisfaciāt d iniuria extra d cē·ꝛ p·et exac·quāqꝫ pedagiorꝫ·§·qui nullo li
bi· Itez excōicati sunt cōsules ciuitatū rcō res et aliꝭ qui potestatē habeř uidēt' si fa
ciūt collcās ꝛ exaccōes indebitas in clicos

et ecclesias et ammoniti si noluut desistere Nec absolui debent donec satisfecerit ope teter. extra de immu. ec. Non min⁹. et. c. aduersus. Item qui iurisdictionez pre latorꝝ et ptãtem quam habent in suis homi nib⁹ ita euacuãt. qꝫ nihil ptãtis remãsisse videt si ãmoniti desistere noluerint. e. t. quo. s. c. non min⁹. ec. alle. Itez succes sores eorũ qui fuerũt excõicati ꝓpter iniu riam factã eccĩe. nisi infra mẽsem errorẽ suũ seu excessum predecessorum emẽdaue rint. e. t. quo. s. c. aduersus. alle. Sec⁹ ẽ de successorib⁹ alioꝝ excõicatoꝝ. Itẽ qui subditis suis interdicũt ne clericis vel psonis ecc̃iasticis quicq̃ȝ vendãt aut emãt ab eis vel ne bladũ molãt vel panẽ coquãt aut alia obsequia faciãt. extra de immu. ec. c. Eos. qui. li. vi. Item quicũqꝫ im pediũt illos que ad ecc̃iasticos iudices re currũt ꝓ hys qui ad eos ptinẽt vel de hoc hñt lrãs a sede aplica ne iusticiã valeant obtinere vel qui dederit ꝯsiliũ auxiliũ vel fauorẽ ad hoc extra. e. t. quo. s. c. qm̃ nec

intellexi9.li.vi.nec absoluat͛ nisi satisfaci ant iudici ꝛ pti. Itē excat9 ē religiosus tacite ꝉ exp̄sse ꝓfessus q̄ in scolis ꝉ alibi hi tū sue religionis abicit uꝉ accedit ad aliqd studiū absqꝫ p̄lati sui licētia obtenta cū ɔsi lio sui ɔuent9 uel saltē maioris ptis ei9 de ex extra ne cleri. uel mo. c. ut piculosa. li. vi. Itē religiosi qui exeūt claustrū ad audiē dum phicam aut leges nisi ad clausuras su as intra duos menses redierint excōicati sunt Et cū talib9 sol9 papa dispensat ut ad honores ꝓmoueāt͛. e. t. quo. s̄. c. nō mag no. Idē ē d archidiacōis. diacōis plebāis ꝛ aliis psonatis hōib9 ecciasticis ꝛ p̄sbr̄is e. t. quo. s̄. c. sup spe. ꝛ. c. sta. li. vi. Item sacerdos hn̄s offitiū vicecomitis uel p̄pōi ti secularis si āmonit9 nō respuerit ē excō mūicat9. e. t. quo. s. c. cleric9. § si quis. I tem excōicati sunt omnes qui in gradu cō sanguinitatis uel affinitatis ɔstitucōe caō nica interdictis uel qui cū monialib9 scien ter mrīōnium ɔtrahunt ex de ɔsang̈. et af fi. eos qui. in cle. Religiosi. et moniales. et

clerici in sacris ordinib? constituti. si contra hũt sunt excõicati. e. t. c. li. quo. s. Itẽ mõachi qui intra septa mõasterij sine licẽtia abbatũ suoꝝ arma tenẽt. Item celebrãtes mrimonia sciẽter interdictos. similiter. e. t. c. et. li. quo. s. Item deferẽtes arma. ferꝝ. ligna. galeas. naues et hmõi sarracenis vel regimen nauium vel galearum sarracenoꝝ exercẽtes vel aliqd illis subsidiũ impẽdentes in dispẽdium terre sancte vel xpianoꝝ sunt excõicati. nec absoluãt nisi totũ lucrꝝ ꝛ tantũdem d suo dent in subsidiũ terre sancte. extra de iudis. Ita ꝛ. c. ad liberãdum. Item qui incidit in heresim iam dãnatam. extra de hereti. ad abolendam. Et. c. excõicamus.

Item credẽs receptor defensor vel fautor hereticoꝝ. e. ti. Sic apt ꝛ. c. excõicam?. § Credẽtes. Quicũq3 hereticos. credentes. fautores. vel receptores eoꝝ ecclesiastice tradiderint sepulture. excõicati sunt nec pñt absolui nisi satisfecerint et proiiciant hmõi corpa dãnatoꝝ. e. ti. quo

supra.c.Quicūq̄ȝ.li.vi. Item dñi inqui sitori hereticoꝝ in inuestigacōne capcōe ci locoꝝ vel offitiales qui non obedierint Episcopo vel seu Epis dederit impedimē tum ne contra hereticos procedant. Vel qui iudicare aut cognoscer̄ de custodia di ligenti. Et qui predictis inquisitorib⁹ he resi presumit imperitus. cum sit mere ne gocium ecclesiasticum vel qui ab ipsis epis copis seu inquisitoribus incarceratos ab soluunt absq̄ȝ eoꝝ licentia vel qui eorum sentētiam impedierint. Et qui scienter in predictis dederint auxilium ꝯsilium vl' fa uorē isti om̄s sunt excōicati.extra de he reti.vt inquisicōnis.li.vi. Itē qui offi ciū inquisicōis ꝯtra hereticā prauitatē ex ercēt si ꝯtra iusticiā et ꝯsciētiam suaȝ ob miserint cōtra quēpiam procedere vbi fu erit procedēdum aut ipsaȝ heresim vel im pedimētum officij sui falso alicui imponē do ꝗ ip̄m sup h̄ vexare p̄sumpserit. Itē si ep̄s vl' sup̲ior suspēsus ē p triēnium alij vero snāȝ excacōis incurrūt absoluēdi dū taxat a papa.e.t.ml'toꝝ.§.veꝝ.in Cle.

Item excōicati sunt ɔmissarij deputati ab Epis. vel inquisitorib9 seu capl'is sede vacāte ad officiū inquisicōnis. Si ꝑtextu officij predicti illicite ab aliquib9 pecūiā extorserint aut sciēter acceptāt bona eccl'i arum ob clericoꝝ delictum occasione pre dicti officij fisco vl' ecclesie applicar̄ a qua non pn̄t absolui nisi satisfaciāt iniuriā pas sis. e. ti. quo. s̄. c. Nolentes splendoꝛe in Cle. Item qui alienacōes factas a pre latis hereticis et scismaticis voluerit reti nere. extra de hereti. c. i. Item qui occi derit xp̄ianos p assissinos vl' ipsos assisinos receptauerit vel occultauerit seu defende rit. extra de homici. p hūam. li. vi. Itē qui spoliāt naufragium paciētes excōica ti sunt nisi r̄stituāt ɔpetēter moniti. extra de rapi c. excōicacōni. Item colegium vniuersitatis. vel singl'aris persona cuius cunqꝫ dignitatis aut stat9. si alienigenas et alios oriundos de terris ipsoꝝ exerce re publice vsuras volētes de cetero admi serint ad hoc domos in terris suis ɔduce

re aut oductas habere. aut alias inhabita re pmittētes. extra de vsu. vsuraꝝ. li. vi.
Item illis ad fen9 exercendum domos locātes vel alio sub quocūqꝫ titulo ocedē tes. Si psone fuerint ecciastici Epi vel supiores suspēsionis miōres psone singła res excōicacōnis. Si aūt collegiū vł vni uersitas interdicti sniām ipso facto incur rūt. Si vero lapci fuerint p suos ordina rios cēsuris ecciasticis quib9 ouenit opes cant', extra de vsu. vsura. li. vi. Itē ex cōicati sunt ptātes capitanei rectores cō sules iudices aut alij quiuis officiales cōi tatum qui statuta faciūt vt vsure soluāt' vel qui statuta vt vsure non soluāt' vł re stitucōs eaꝝ fiāt prohiberet d cetero fa cere. scribere vel dictare. vel vt vsure so lute cū repetūt' plene ꝯ libere nō restitu ant' scienter iudicar presumpsernt. extra d vsu. c. ex graui ad nos in Cle. Itē sunt excōicati predicti nisi hmōi statuta hacte n9 edita de libris omūitatum ipsaꝝ si sup hoc ptātem habuerit infra tres mēses de

feuerint aut si ipsa statuta siue ɔsuetudiēs aut ɔdicōes quo quō obseruare presump serint. extra de vsu. c. ex graui ad nos in Cle. Item falsarij lrārum dn̄i pape cū fautorib9 ꝛ defensorib9 suis. extra de fal sa. c. dn̄am. Item sciēter lr̄is prefatis vtētes. e. ti. quo. s̄. c. ad falsarioꝝ. Itē r̄cipiētes in Romana curia lrās ab alio q̄ȝ a papa vł vicecācellario de crimine falso e. ti. quo. s̄. c. dura. Excōicati sunt reli religiosi qui clericis aut laicis sacramētuȝ vnctōis extreme vel eucaristie ministrāt vł qui mr̄imonia solēnisant sine licētia spe tiali pbr̄i prochialis. extra de priuile. Et exces. prela. c. religiosi. in Cle. Itē qui absoluunt excōicatos a canone preterq̄ȝ a casib9 in iure expressis vel p priuilegia se dis aplice ɔcessis eisdeȝ. vel qui absoluūt a sentētijs excōicacōis p statuta prouinci alia aut synodalia promulgatis seu qui a pena ꝛ culpa absoluere presumpserit quē q̄ȝ ꝛ hoc vbi supra et hij absoluēdi sunt a papa tm̄. Item qui ɔcedūt represalias

cōtra psonas ecc̄iasticas. vel bona eorū
vl' generalr̄ ɔcessa extēdūt ad has psoās
nisi infra mēsem ɔcessiones premissas re
uocauerint. Si psone singlares sint excōi
cacōis. vniuersitas vero interdicti sniaȝ
incurrūt quacūq3 etiā ɔsuetudine non ob
stañ. extra de imu. et dam. c. Et si pigno
racōs. li. vi. Item quicūq3 sancte. Rōa
ne ecc̄ie cardiāles hostiliter fuerit insecu
tus vel pcusserit aut ceperit aut soci9 fue
rit hoc faciētis. aut fieri hoc procurauit
vel mandauit. aut factū ratum habuerit
vel dederit auxiliū ɔsiliuȝ vel fauorē ad h
vel qui hmōi faciētem rceptauerit siue d
fenderit sciēter Isti omēs excōicati sunt
et a papa tm̄ absoluēdi. extra de pe. c. feli
c. ¶ pn̄ti. li. vi. Princeps autē vel dn̄s
qui ɔtra predictos sacrilegos ɔstitucōnē
editam seruari non fecerit infra mensem
et etiaȝ eius officiales. postq3 ad eoꝝ no
ticiā puenerit. excōicationem incurrūt e.
ti. et. c quo. s. Religiosi mendicātes ip
so facto st excōicati si sine spetiali licētia

sedis apl̃ice domos vel quecūq3 loca rece
perint. seu hactenus recepta mutauerint
vel ea vēdicōis. pmutacōis donacōis aut
cuiussuis alienacōnis titulo quocūq3 modo
in alios trāsferre presumpserint. extra d̃
pe. c. Cupiētes. in Cle. Item religiosi
qui in suis sermōib9 vel alibi proferre p̄
sumpserint aliqua. vt audientes a decima
rum ecclesys debitarū solucōne retrahāt
excōicati sunt ipso facto. e. ti. et. c. quo s̃
Item illi religiosi qui ꝓpter sciētez ob
missionē faciēdi ɔsciētiam sibi ɔfitentib9
de soluēdis decimis suspēsionem incurrūt
donec ɔfitentibus ɔsciētiā fecerint si pñt
Sed si sic suspēsi predicauerint excōicati
sunt ꝛ hoc vbi. s̃. Item violatores con
stitucōis illius que prohibet religiosis ꝛ
clericis secularib9 ne aliquos ad vouēdu3
vel iurādum vel fide interposita seu alir̃
pmittendū inducāt vt sepulturā apud eo
rum ec̄cias eligāt vel iam electā vlterius
non mutēt excōicacōnem incurrūt nec ab
solui pñt nisi a papa. e. ti. c. quo. s̃. § sane

Item qui quēuis pontificem iniuriose vel temere pcusserit aut ceperit seu bānie rit vel hoc fieri mandauerit aut facta ab aliquo rata habuerit vel socius hmōi ꝑpe trātis fuerit aut ꝯsiliuꝫ vel fauorē in hys dederit seu sciēter defensauerit eandem excōicacōem incurrit de quib⁹ in ꝑdictis casib⁹ habet̄ ꝗ p canones editos scꝫ.xvij. q.iiij. Si quis suadēte.de sen.ex.Nup. et.c.quicunqꝫ in.Cle.et extra de pe.Si quis suadēte et a solo papa absoluēd⁹ est hmōi. Item ptātes Balini.scabini.ad uocati.rectores.cōsules et officiales ciui tatis.quocūqꝫ nomiē censeāt̄ si in ꝑmissis sunt culpabiles eodē modo sunt excōicati extra de pe.c.Si quis suadente. Excōi cati etiā sunt qui man⁹ iniciūt violētas in clericū vel in quācunqꝫ ꝑsonā religiosam professam vel nouitiā vel ꝯuersam c⁹cūqꝫ religionis.extra de sen.ex.Non dubium et.c.Religioso.li.vi. Item qui talē eti am sine lesiōe detinet in custodia publica vel priuata.vel detrudit in vincula.e.ti.

quo supra .c. Nup. Item qui in hmõi p
sonas man9 miciũt temerarias et miurio
sas. sed non violẽtas scz cum cleric9 se vo
lũtarie submittit aliquib9 pcussionib9 fus
tium p pace hñda cum illo quẽ leserat .e.
ti. quo .s. otingit. Item qui ratũ habet
q aliquis suo nomine in tales manus mie
cerit violẽtas q̃uis factũ fuerit ipo nesci
ente nec etiã tunc volente. e. ti. quo. s. c.
Cum quis. li. vi. Itez qui põt eos dfen
dere et tenet ex officõ et non defendit. e.
ti. quo. s. c. Quanto. Item qui p alios
non p seipsos violẽtas man9 mitiũt in ta
les. e. ti. quo. s. c. Mulieres. Item qui
spuit in faciem clerici uel sup eum fundit
aquã vel oleum in despectũ et derisionem
ei9 vel qui secum trahit equũ cui insidz p
habeãs vel cũ minis et terrorib9 facit euz
stare in vno loco vel ire secũ quãi captuz
excõicat9 est. hec Host. in sũma. §. qua
liter pro se de sen. ex. Item qui vestes
hmõi clericis iũctas scindit violenter vel
aliã rem sibi coherẽtez. hec Ray. et Host

ꝙ aūt isti debeāt a solo papa absolui patꝫ extra de sen. ex. c, Ea noscit. et. c. prouenit .c. Non dubiū c. ꝙ hij. c. Mulieres. in fi. .c. Quis. et. c. Tua nos. Et. xvij. q. iiij. si quis suadēte. Sunt aūt. xvij. casus in quib⁹ non oportꝫ vt p absolucōe iniectionis manuū violēter in clericū recurratur ad papā. Et alij. xiiij. casus sunt in quib⁹ etiā vberās clericū non incidit in canonē De istis inuenies infra in. ij. c. sequenti.
Item excōicati sunt qui de cetero fecerint obseruari statuta ꝯ ꝯsuetudiēs inductas ꝯtra libtatē ecctie. extra de sen. ex. nouerint. Itē qui statuta talia infra duos mēses d libris suis nō dleuerint. e. t. ꝯ c. q. s. Itē excati st silr ꝯ statutarij et scriptores statutoꝝ pfatoꝝ et ptātes et rectores locoꝝ vbi d cetero h statuta fuerint edita vl sruata et silr illi qui sm ea psumpserit iudicar vl in forāꝫ publicā scriber iudicata. e. t. ꝯ. c. quo. s. Itē q statuit ꝙ Clerici debeant conuenire Coram Iudice ciuili. Vel debeant custodire castra et hmōi. eodē. ti. quo. s. c. Grauem.

Quicūqꝫ ꝓ eo ꝙ sentētia excōicacōis suspēsionis vel interdicti fuerit ꝯtra aliquē promulgata licētia dederit alicui occidendi vel capiēdi vel aliter grauādi in psonis seu bonis suis vel suorꝝ eos qui talē sniāȝ protulerūt siue quorꝝ occasione sunt prolate vel easdē sentētias obseruātes seu taliter excōicatos ꝯmūicarꝭ volētes excōicatus est nisi licētiam ipsam reuocauerint ꝗ bona ablata ex dictā causa infra octo dies sint restituta aut satisfactio facta. eo. ti. quo. s. c. Quicūqꝫ ꝓ eo. li. vi. Silr oēs qui vtuntꝰ hac licētia vel aliquo ꝑmissorꝝ aut etiā aliorꝝ silium ad que ꝯmittenda licentiā dari est prohibitū vel etiā qui ꝑpetrat hmōi malafacta prefata suo motu ꝓprio excōicat⁹ est. Et si permāserit in ista sentētia vltra duos menses non pōt nisi ꝑ solum papam absolui. extra. e. ti. li. et. c. quo. s. prox. Item incēdiarij ecc̄iaruȝ vel rligiosorꝝ locorꝝ. vel cimiterij priuilegiati in circuitu ecc̄ie excōicati sunt et pt⁹ denūctiacōnem a solo papa absoluēdi eo.

ti.quo supra.c.Tua nos.xvij.q.iiij.Si quis suadēte. Silr̄ et effractores ecc̄ia rum.qui etiam post denūctiacōnem factā a solo papa sunt absoluēdi.e.ti.quo.s̄.c. ꝯquesti. Silr̄ et illi qui faciunt aliqua enormia in ecc̄ia scꝫ frāgendo crucem vel altare vel siliā.eo.ti.et.c.quo.s̄.prox.

Item ꝑticipātes in crimine excōicato nec absolui pn̄t nisi ab excōicatore vel eiꝰ supiore.e.ti quo.s̄.c.Sigficauit.Nup. et.c.Cōcubium.Sed si difficile sit ex ali qua iusta causa accedere ad excōicatoreꝫ cōcedit̄ a iure ꝙ absoluat̄ a suo Ep̄o.vel ꝓpo sacerdote prestito iuramēto qd̓ excōi tori se exhibebit.eo.ti.quo.s̄.c.Nup.in fi. Clericꝰ ꝯicans excōicatis a papa no minatim recipiēdo eos ad d̓ina incidit in excōicacōem absoluēdꝰ a papa.e.ti.quo supra.c.Sigficauit. Item si excōicati tempe imminētis mortis vel alteriꝰ nec̄i tatis articulo ab aliquo absoluūt̄ ꝗ ptꝰ h̄ cessante impedimēto.se illi a quo h̄ cessan te absolui debeāt ꝙcito poterūt r̄pn̄tare

et absolui petere neglexerint in eandē sen
tētiam qua prius ligati fuerāt relabūt̄ .e.
ti.quo.§.c.Eos qui.li.vi. Idem iudici
um est ꝺ illis qui a sede apostolica vel ei⁹
legatis absoluūt̄ ab excōicacōne ꝛ eis in
iūgit̄ vt suis ordinarijs vel alijs peniten
tiaꝫ ab eis suscepturi se repn̄tent ꝛ passis
iniuriā satisfaciāt si hoc cum p̄mo ꝯmode
potuerint implere non curauerint.e.ti.ꝛ
.c.§.Idem statuim⁹. Item excōicati
sunt frēs minores si frēs vel sorores de t̄
cio ordine tēpe interdicti in suis ecc̄ijs ad
miserint ad ꝺina ꝛ absoluendi tm̄ a papa
vel satisfactione p̄missa ab Ep̄is locorum
extra de sen.ex.Cum ex eo in Cle. Excōi
cati sunt religiosi cuiuscūqꝫ ordinis vel ꝯ
dicōnis existāt si non seruauerint interdi
ctum absqꝫ dolo ꝛ fraude non pforādo su
arꝫ ecciarꝫ ianuas et fenestras in eis faci
endo seu alios modos exquisitos inuenē
do in scādalum plurimorꝫ cū kathedraleꝫ
eccleliaꝫ vel matricē ecciam loci viderint
aut sciuerint obseruare ipsum interdictū

non obstãtib⁹ quibuscũq₃ appellacõnib⁹ e
tiam antea ad eandem sedẽ vel aliũ inter
iectis et aliis obiectionib⁹ quibuscũq₃. ex
tra d sen. ex. ex freqñtib⁹ in Cle. Excõi
cati sũt ꝛ a solo papa absoluẽdi illi dñi. vel
nobiles qui in locis interdictõ suppõitis co
gũt aliquos celebrare dĩna aliquo mõ pre
dicto ꝛ ad officia pdicta audiẽda excõica
tos et interdictos euocãt siue cogũt aut q
publice excõicatos seu intdictos ꝛ mõitos
exire duʒ dĩna celebrãt cogũt stare. e. ti.
quo. s. c. grauius in Cle. Eodẽ mõ sunt
excõicati ꝛ a solo papa absoluendi illi qui
sunt publice excõicati ꝛ interdicti si mõiti
nomiãtim vt exeant a celebrãtib⁹ in hys
ecclesiis remanere psumpserit. e. ti. et. c.
quo. s. Item excõicati sunt nec ab alte
ro q̃ a papa absoluẽdi. quicunq₃ ex certa
sciẽtia depzauerẽt vel scriberẽt vel predi
carẽt ꝯtra decre. de declaracõne regule
fratꝝ minoꝝ nullo puilegio suffragãte eis
dẽ. extra d. v. sig. Exiit q seiat in fi. li. vi
Qui zõipetas ꝛ pegnos ꝛ ad aploꝝ limiã

et ad alioꝝ scõrum oratoria pegrinantes cape vel reb⁹ quas ferũt spoliare tẽtaue rint excõicacõi subdãt. extra de ra. ex eo et. xxiiij. q. iij. Si quis romipetas. Itē noua theolonea ꝛ pedagia peregrinis et mercatoribus imponẽtes ꝛ hoc vbi supra

De duob⁹ tñ prox. supradictis casib⁹ dubitat̃ qꝛ non videt̃ excõicati ipso facto.

Excõicacões que sequũt̃ sunt extracte de quibusdam ɔstitucõnibus extrauagãtibus a Bonifatio. viij. post compilacõem libri sexti ꝛc. .x.

Excõicati sunt oĩs qui venientes ad sedem apostolicã vel redeũtes ab eadẽ capiũt spoliãt vel detiner̃ presummũt aut aliqđ impedimẽtum exhibẽt. quo min⁹ ad eandẽ sedem libere cũ ꝑsonis ꝛ reb⁹ alijs veniãt ꝛ redeãt ab eadẽ et qñ appeunt lrãs talium aut auferũt. extra de sen. ex. et interdic. c. Excõicam⁹. ꝛ Anathematisam⁹ Bonifaci⁹. viij. Itē sñiam excõicacõnis incurrũt illi cuiuscũqꝫ fuerint eminẽtie dignitatis ordinis ɔdicõ

nis aut stat? qui talib? vel alicui eorū sa
cramēta vel sacramētorꝝ aliqđ presumpse
rint ministrare nisi in mortis articulo cō
stitutis sed nec tūc nisi de stādo mādatis
ecc̄ie satisfactione vel sufficiēti caucōe p̄
missa ꝛ hoc vbi.s̄. Item excōicati sunt
oēs illi qui in terris suis noua pedagia im
ponūt ꝛ hoc vbi.s̄. Item excōicati sunt
oēs pirate et latrūculi marini qui gazarei
et cursellici vocāt̄ ꝛ silr̄ oēs fautores re
ceptores ꝛ defensores eorꝝ.extra de sen.
ex.Excōicam?.Bonifatius.viij. Item
si quis deinceps fuerit exhumās mortuū
vel mēbratim scidēs ꝛ coquēs vt tādem
ossa tegumēto carnis excusso ad remotas
ptes mittat vel deferat tumulāda. Excōi
cat? est ille ꝛ a solo papa absoluēdus.ex
tra de sepul.c.Detestante. Item nota
glo.in.c.Cum non ab homine de sen.ex.
ꝙ q̄zcito aliquē scio excōicatum statim de
beo ipsuz vitare q̄zuis adhuc non sit denū
ciat? nisi solus hoc scirem quo tn̄ casu eti
am priuatim ipsuz euitabo.q̄zdiu ab eccia

tolerat᷑. vi. q. ij. si tm̄. ⁊. c. placuit qui eum scit cerciorari non debuit.

Sequūtur excōicacōnes minores que separant a sacramētis. .xi.

Articipās cum excōicato nō tū in crimine. Notorius fornicator. Simoniac⁹ etiā occult⁹ in ordiē Recipiēs ecciam de manu laici ⁊ sine ɔsen su Epi. Balistarij ⁊ sagittarij. Pau perꝝ oppressores. Manifesti raptores. Publici vsurarij. Meretrices publice Decedēs in torneamētis. Decedēs in notorio crimine. In cañ. autē illo. Si quis suadēte. xvij. q. iiij. Due regule cōti nent᷑. Prima est ꝙ quicūqꝫ in clericū te mere man⁹ iniecerit violētas incidit in ex cōicacōnem. Secūda quicūqꝫ ꝓpter violē tam manuū iniectōnē inciderit in excōica cōnem mittēd⁹ est ad papā ꝑ absolucōne

Prima re. fallit in. xiiij. casib⁹. Prim⁹ in apostata ꝑcusso q̄ ignorat᷑ cleric⁹ esse a ꝑcussore. extra. e. Si vero. Secūd⁹ in clericis qui non ferūt habitū neqꝫ tōsu

ram nec aliquid de clericatu ostendunt. et sic apostate. si tercio moniti se nō retraxerint extra. e. contingit. Tercius in clerico qui contempto habitu ferret arma et tercio amonitus se non retraxerit. extra. e. maudictiuz. et etiā si non sit monitus et se tirānidi immiscet extra. e. Cum non ab homine. Quartus in clerico exercēte negotia secularia si ammonitus non desistat. ut extra de vi. et hō ne. cle. c. fi. Quintus in clerico cōcubinario coniugato si non fert habitum et tōsurā extra de cli. co. li. vi. Sextus in clericis buffonibus et etiam macellariis si hoc per annum exercuerint et etiam si minori tempore nec āmoniti destiterint. extra. e. ti. et. c. quo prox. s. Septimus in illis qui nō ex ira sed iocose percutiūt. e. t. quo. s. c. i. Octauus in mgro. cum hoc fecerint leuiter et causa disciplīne extra. e. Cū volūtate. §. fi. Nonus in eo qui in cōtinēti vim vi repellit. tpate tn̄ extra. e. si vero. Decimus cū qs inuēit clericum turpit agētez cū vxore mre. soror vel filia ppa ut in decto. c. si vero

Undecim⁹ si fiat a prelato vel de man dato ipsius causa correctiōis vt in p̄alle. c. Cum volūtate. et. c. Ex tenore. Et si nō fiat ex causa correctiōis tam vberans q̄ꝫ precipiēs incurrūt excōicacōem. extra. e. vniuersitatis. Si tñ causa subest pōt cle ricū cape ꝛ incarcerare et etiā p laicū. ex tra. e. si clericos. Sed pcussio non debet fieri p laicum q꞉ tūc itez ābo incurrerēt excōicationē scꝫ prelat⁹ et laycus pcuciēs vt in. d. c vniuersitatis. nec si cleric⁹ eēt adeo incorrigibilis q̄ aliter capi et corri gi non posset. extra. e. vt fame. Duode cim⁹ in turbāte officia dīna. quē pbr vel alius ad quē ptinet pōt eicere de ecclesia extra. e. veniēs. et. c. Cum voluntate. §. si vero. Si vero simil' cum rōne officij qd in ecc̄ia optinet pcutit clericū ꝛ etiā cuꝫ seni or causa deuocōnis facit hoc. aut dn̄s aut parēs seu ꝓpinquus. qui familiā corrigit hec omnia in hoc. xij. dicto intellige. cum sint in minorib⁹ ordinib⁹ vt in. c. Cum vo lūtate allegato. §. fi. Terciusdecim⁹ Si

clericus sit deposit9.vel degradat9.extra de iudi.Cum non ab homine.et de pe.de gradatum in si.li.vi. Quartusdecimus qn̄ cleric9 trāsfert ad actum prorsus clericatui ɔtrariū vtputa erat in minoribus et factus est bigam9 vel miles vel hm̄ōi. lxxxiiij.d.Quisquis. Sed quid si quis non ob sui sed ob p̄ris.m̄ris.vxoris.filij filie.familie.vel etiā extraneoꝝ tuicōem clericū ledat.R̄ndeo s̄cd̄m Inno.talis nō incidit in canonem ar.ff.qd̄ me.causa.l.isti quid.§.fi. Nam socij iniuriā ꝓpulsanda est.xxiij.q.iij.fortitudo.et.c.Nō in ferēda.Quidā tn̄ dicūt q̄ hoc veꝝ est d̄ ɔ̄fensiōe illaꝝ ꝑsonaꝝ solūmodo ꝑ quas intelligit̄ nob̄ iniuriā fieri vt Inst.de iniur.§.Patuit. Secūda regl'a fallit in xvij.casibus. Prim9 est in.ar.mortis xvij.q.iiij.Si quis suadēte.Est tn̄ iniungendum ei.q̄ si euaserit se rep̄ntet sedi apl'ici vel ei qui possit eum absoluere mādatum eius sup hoc receptur9.extra de sen.ex.A nobis.Et idem est in casib9 sequēti

bus remoto scilicet impedimento preterquam in puero vt extra de sen. ex. de cetero in fi. et. c. Ea noscit. in fi. Et si cessante impedimento non se representant. vt prescribitur remciendi sunt in eandem sniam. extra de sen. ex. eos qui li. vi. Secundus est quando quis habet inimicicias capitales vel alias iustas excusacões propter quas non põt se sedi Aplice pñtare extra de sen. ex. de cetero. De ista tñ excusacõne stabitur arbitrio boni viri. ff. de v. obli. l. continuus. ¶ Cum ita. Et extra de vo. quod sup his. Tercius in hostiario qui pretextu officij clericum non grauiter lesit. extra de sen. ex. Si vero. Quartus in officiali qui arcẽdo turbã non ex proposito. sed non sine aliquali culpa clericũ percusserit ut in dic. c. Si vero. Quintus. si sit mulier nec distingui debet vtrum sit fortis vel debilis. Sextus si sit senex et valitudinarius destitutus ita scilicet quod ad sedem aplicam accedere non possit. Iste casus cũ duobus proximis supradictis hñtur de sen. ex. Mulieres. et. c. Ea noscit. et. c. Quamuis. Oc

tau9 de infirmo qui p̄petuū habet infirmi
tatis impedimētum vel etiā tempale si ti
meret q̄ sequeret mors extra de sen. ex.
q̄ de hys. Non9 in paupe quē oportet
mēdicare vt in dicto. c. qd hys. Decim9
si regularis vberat regularē. extra de sen.
ex. monachi. Et. c. Cū illorꝫ. et etiā si per
cussisset secularē vt extra de sen. ex. rligio
so. li. vi. Undecim9 in hys qui nō sunt
sui iuris scʒ famulis et seruis extra d sen.
ex. Mulieres. Duodecim9 in his qui no
biles et magne potētie st et sic delicati q̄
laborē eūdi nō sustinerēt tn̄ sup h eēt pri
us Rōan9 pōtifex ↄsulēd9 vt notat in di
cto. c. Mulieres. xiij9. in pubere. extra
de sen. ex. c. fi. et hoc etiā si post pubtatē
postulat se absolui a h. v. prox. s. xiiij9
d clericis qui cōiter viuūt et sub vno tecto
dormiūt et in eadem domo vestiūt. extra
de vi. et ho. cle. qm̄. qd cōiter exponit qn̄
simul viuūt in aliquo collegio. xv9. in mo
nialibus extra de sen. ex. de monialibus.
xvi9. in hospitalarijs sancti Johannis

hierosolomitañ.extra ꝺ sen.ex.ex caõica
Decimusseptim⁹ in hys que clericis nõ
enormẽ seꝺ moꝺicam et leuẽ iniuriã irro
gauerũt.extra ꝺe sen.ex.peruenit. Que
quiꝺ ꝺecretalis non ꝯtinet ꝺispẽsacõnem
vt quiꝺã ꝺixerũt seꝺ poci⁹ ius ꝯmune.qꝺ
hoꝺie satis inuenit͛.extra ꝺe sen.ex.ex re
ligioso.li.vi. Nunc queꝺã ꝓ ꝺeclaracõ
ne ꝺictoꝝ casuũ ꝺicemus.vnꝺ nota circa
ꝑmum casum scʒ ꝺe ꝑiculo mortis ꝙ intel
ligit͛ illuꝺ ꝑiculum non solũ ꝓpter infirmi
tatem seꝺ etiã si sit in quocũqꝫ ꝑiculo vici
no morti.puta si timeat hostẽ.vel preꝺo
nem.vel cruꝺelitatẽ ꝑtãtis.vel si nauiga
tur⁹ sit.vel ꝑ loca insiꝺiosa transitur⁹.ff.
ꝺ.ꝺo.cã.mor.l.iij.ꝛ iiij. Jꝺẽ põit Host
et aꝺꝺit ꝙ iꝺem est ac si obsessus sit vl͛ ob
siꝺeat vbi iaciũt machine vl͛ baliste. Cir
ca tercium ꝛ quartũ casus nota scʒ ꝺe ho
stiario et officiali.ꝙ si talis non casu for
tuito seꝺ ex ꝺeliberacõe ꝑcusserit clericuʒ
grauiter absolucio est a papa impetrãꝺa
extra ꝺe sen.ex.Si vero.

Postq̃ꝫ ꝯfitēs dixit ex se ea que vo
luit de pccis. Si non dixit suffici
enter qḋ quasi vt freq̄nter accidit
Interroga de hys que plene nō dixit ꝑ
ut videbr̄ expedire. Si aūt modicum vel
min⁹ dixit potes interrogare scḋm ordiēꝫ
hic positū inferius scꝫ primo de preceptis
postea de vicijs capitalib⁹ non tn̄ oēs de
omnib⁹ sed de hys solū que in talib⁹ repi
ri solēt. Et non solū de istis pccis interro
gādum est sed etiaꝫ de circūstancijs eoꝝ
que supra posui in hoc ꝟsu. Quis quid ⁊c̄
Non tn̄ etiam est necē de quolibꝫ peccato
mortali oēs circūstantias querere sed so
lum illas que trahūt peccatum in aliā spe
tiem que. scꝫ habēt spēalem deformitateꝫ
oppositā alicui preceptoꝝ. De nūero tn̄
peccatoꝝ nō obmittas introgare scꝫ quo
tiēs h̄ vel illud pcc̄m mortale omisit.

Interrogatio ꝓma scꝫ de. x. preceptis
Et primo circa ꝓmum preceptum scꝫ non
habeas deos alienos.

Primo interroga si falsam de fide opinionē inuenit aut ab aliquo inuētam secut⁹ est. Si male sensit de. vij. sacramētis ecc̄ie vł circa scripture veritatē. Item si credit ꝙ non sit infernus vel ꝙ non sit alia vita post istā. vel animaꝫ non esse iudicādam cū corpe. Si non credit ꝙ de⁹ creauit omnia taꝫ visibilia ꝗꝫ inuisibilia. Si nō credit ꝙ in xp̄o fuerūt due nature diuina scꝫ ⁊ hūana. Si non credit ꝙ ꝓ nobis passus est ꝑ crucis mortem ⁊ ꝙ resurrexit. Si non credit resurrectionē mortuoꝝ ⁊ vltimuꝫ iudiciuꝫ Si nō credit ꝙ ecc̄ie pastores sint veri pastores. Si cōicauit cū hereticis qui i tūc eēt excōicatus. Si sciēter ecc̄iasticā sepulturā hereticis tradidit. qꝛ tūc etiam excōicat⁹ esset nec absolui posset nisi pri⁹ manib⁹ ꝓpriis publice dictū corp⁹ vel corpa hereticoꝝ extumulet ⁊ dānatis ꝓiciat Locus etiam ille ꝑpetuo carebit xp̄iana sepultura. Si inuocauit deōnes vel inuocari fecit ꝑ malifitia ad faciendum mala

aut fieri faciēdo quod est pcc̄m magnū et dignum corpali morte. Si adorauit ali quam creaturam faciēdo reuerētiam vel orōnem ad eam vt ad lunam nouaz vel so lem. vel stellam aut ad sonum cāpane. qd̄ pcc̄m mortale est. Si ex əstellacōib9 vel planetis sub quibus natus est aliquid iudicauit dterminate d vita et ouersaciōe ipsius. Idem si credidit ex Physonomia aut ex fato. vel constellacōne aut əplexio ne. hominē cogi ad bonum vel ad malum qd̄ etiā heresis est. Sequit̄ de pre nosticacōne. Primo quo ad Aues.

I estimauit aliquod maluz futur℞ pro pter garritum auium. puta quia cantauit Gallus de sero vel quia cantauit Gallina Vel Coruus Vel Noctua vel quecumq̧ alia auis. aut etiam cuculus et hmōi que omnia fatua sunt et vana.

Quo ad Ignem.

I habuit malā opiniōez de igne si bilāte credēs eē signū q̄ morietur aliquis vel silr̄ qd̄ fatuū et vanū est

Si negauit dare ignem extra domū in calēdis mēsium timēs ꝛ credēs ꝓpter hoc malū euētuꝝ in domo. Si truncū ignis factuꝫ in natiuitate dn̄i seruauit et posuit in vinea ꝯtra grandmes vel illo signauit an gulos ꝛ hostia domus et hmōi.

J fecit vel fieri Quo ad aquam fecit vel fieri ꝓcurauit aut docuit aliquā incātacōnem cum sacramētis vel sacramn̄ talib⁹ ecc̄ie vt oleo sc̄o vl' aqua baptisma li ꝛ hmōi ob sanitatē vel aliā causam quod grauissimū est pcc̄m. Si incātauit cum trium ecc̄iaꝝ vel triū fontium. Si pro re aliqua respexit ampullam plenaꝫ aqua vel vas vini qd̄ dr̄ sancti Johis. Si ex effusione olei vel vini credit aliqueꝫ euen tū euenire. Si prenosticauit ex rumo re aquaꝝ currētium qd̄ fatuū ꝛ vanū est

Si incātauit cum speculo vel pelui ple na aqua. Si aliquid fecit cuꝫ sanguine mēstruato qd̄ est mortale. Si lauit fili os cum aqua bn̄dicta qd̄ silr̄ mortale est.

Si incātauit grādmeꝫ qd̄ etiā ē mort.

J fecit vel fieri Quo ad terrā fecit aliquā dinacōnem ad inueniēdum aliqua furta vel ad sciēdum aliqđ occultū vel futurū qđ sibi vel alteri ɔtingere dbeat qđ mortale est. Si vsus est sortibus diuinatoriis vt psalmo vel libro cum filis et hmōi p se vel p alio seu etiā quo quō qđ mortale est qđ tñ si ex leuitate fecit veniale est. Si dixit pater nr̄ ad fenestrā auribꝰ obturatis vt postmodū p prima v̄ba que audierit ab extra interpretet̄ id qđ scire desiderat qđ mortale est. Si didicit artem notoriā vel vsus est ea ad sciendū aliqua. Vel si vsus est arte nigromātica quod mortale est. Et si hmōi artis libros habet inducēdus est q̄ illos ɔburat qđ si facere renueret non esset absoluēdꝰ

Si fecit sibi manꝰ inspicere aut alteriꝰ inspexit p̄nosticādo de fortuna. Si credidit q̄ aliquis haberet malos oculos sup pueros vel ad aliqđ malum obuiamētum

Si in ortu librorū respexit libros fatidicos. Si credidit aliquid sibi euenire

debere vel sig̃ficari ex sibulacõne aurium vel ꝓpter tremorẽ oculi vel ꝓpter sternutacõnem in exeũdo domum. Si cãtauit cum cipho ligneo vel cãtare fecit pueros et puellas vt audiret quid pronũctiarent Si frondes oliue bñdicte vel granum frumẽti acceptum de presepio posuit sup ignem ad prenosticãdum de vita vel de morte alicui9. Si obseruauit somnia faciẽs aliquas orones ad sanctã Annam vel ad sanctã Helenam vel ad tres reges vl' aliu3 quẽcũq3 sanctu3 aut scõs volẽs ꝓpter hoc ex hys que somniat de futuris vel occultis ďmare. qď mortale est. Alias autẽ sine tali orone vel obseruacõne adiuncta nimis fide3 somnijs adhibere ⁊ si nõ mortale est pcc̃m piculosu3 tñ est hmõi insistere quia sic dyabol9 multos decipit. Si estimauit mulieres cõuersas in cattos vel simeas vel alia animalia ⁊ de nocte ambulare ac fugere sanguinẽ puerorum. Et exire et intrare domu3 ostijs clausis et volare p longa terrarum spatia ⁊ hmõi que impos

sibilia sunt talibus et ideo falsa. Si an notauit vel ānotare fecit aliquā bestiam pditam. Si obseruauit vnā diem pl⁹ q̄ȝ aliā nō incipiēdo aliqḋ opus vel nō lauā do caput vel si obsuauit dies egiptiacos vel diem in quo occurrit festū decollatio nis beati Johis baptiste vel diē veneris in nō incidēdo pānos qḋ veniale videtur precipue qñ ex simplicitate h̄ credit q2 nō audiuit ɔtrariuȝ. Sed si in aīo obstinato h̄ defendere velleȝ mortale eēt. Si in ca lēdis mēsium noluit aliquid dare aut ɔce deř extra domū putās q̄ ex h̄ fieret dimi nuciō rex. Si in calēdis ianuarij come dit in lecto fic⁹ cū melle. vel fecit sibi por tare piscē viuū. Si eo die dedit pueris pecuniā vel si ipse ab aliquo recepit qḋ di cit vulgariter lamantia vel offerta vel la strina. Si eo die misit vel portauit in domo tpalia aliq̄ q2 eēt pma dies āni et h̄ vt sic toto āno intrēt multa bona et sic no luit intrare sine aliqua re tempali. Si eo die fuerit suspect⁹ de pmo quē viderit

Si in calēdis Marcij signauit ostia do mus vel aliā rem posuit in fenestra vel añ domū. Si signauit ↄ posuit ouum natū in die natalis dñi vel in die veneris sanc to vel in die ascēsiōis. credēs ꝙ comedēs illud non possit occidi ille vel simile. Si in die sancti Johis baptiste collegit her bas quāi illo die essent maioris ṽtutis col lecte ꝙ̈ʒ altero vt cuʒ illis faceret fumiga cōnem ↄtra infirmitatē. Si in ꝓ festo dicti festi trāsiuit sup ignem factū de her bis cum incenso qui dicit ignis sancti Jo hānis. Si in nocte talis festi fecit vinū qđ dr̄ vinū sancti Joh. ad prenosticandū de furtis vel alijs secretis. Si Mulier dedit suo viro vel etiā alteri aut vir muli eri aliqđ ad comedendum vt eam amaret vel eum qđ est mortale. Si fecit vel fi eri fecit aliquā incātacōnem ob sanitateʒ ↄsequēdam. Et qñ h fit sciēter qꝛ scit esse prohibitū tūc est ↄmūiter mortale. Cum vero fit ex simplicitate putādo eē bonas orationes videt veniale. Sed si nollent

in futur abstinere ab huiusmōi neganda
est eis absolucō qz ex obstinacōne et mali
tia fit mortale. Et interrogandum est de
vbis quib9 vtūt et de cerimonijs et obser
uantijs quas addūt. Si exercuit artem
geomātie qd est mortale. Si ↄtra ver
mes vel febres scripsit in fructu amigdali
vel in hostia vel alibi. Si incātauit vel
incātari fecit cōtra dolorē dentiū capitis
plior aut supcilior vel oculor cum faba
et pr nr et hmōi. Si portauit pueros in
firmos ad sambucū vel ad rubum vel aliū
similem locum causa sanitatis recupande.
Si fecit vel fieri fecit aut visus ē lris
vel brib9 que sunt ↄmūiter supsticōse ex
vbis vel caracterib9. vel carta in qua fue
erit vel ex modo imponēdi aut portādi vl
tempe aut loco scribēdi. Et muēta supsti
cōne eor imponēdum est vt ↄburāt et si
nollet non eēt absoluēd9 qz sic fieret mor
tale. Si sup se portauit cartā scriptā
que dicit sancti Cipriani vel cartā nō na
tam vel vgineam vel aliqd aliud simile ob

spem sanitatis vel alteri⁹ cuiuscūqꝫ supsti
tiosi qd̄ non esset naturalr̄ ex arte medici
ne vel alteri⁹ aꝑꝓbatum. Et generalr̄ si
quamcūqꝫ aliam icātacōnem ꝯiuracōem
vel malefitiū aut qd̄cumqꝫ supsticōsum ex
ercuit aut eis fidez adhibuit que omnia sꝫ
vana et fatua ac prohibita. Et in quibus
omnīb⁹ non seruatr̄ primū preceptum.

De. ij. precepto scꝫ Non assumes nomē
dei tui inuanū. Et primo de blasphemia.

I vicꝫ blasphemauit .xiiij.
in deum vel aliquez scōrum dicēdo
sibi maledictionē vel alia oꝑꝓbrio
sa v̄ba qd̄ semp est mortale. Si blasph̄
mauit in deū dicēdo eum non esse iustum
et non omnia iuste disponere sed accepta
re ꝑsonas vel non curare de actib⁹ hoīm
aut eos non videre vel esse ꝑtialē vel sine
de merito punire et flagellare eum vel a
liquē vel posset melius istud vel istud fe
cisse vl' silr̄ arguere deū de aliquo qd̄ totū
est mortale maxime cum aduertit ꝛ intel
ligit qd̄ loquitr̄. Si murmurauit cōtra

deū vtputa de frigore. calore. pluuia. vē
to. aut niue. Si murmurauit ɔtra deuȝ
de infirmitate. paupertate. aut filiorꝝ mor
te. aut quia non generat filios. Si mur
murauit ɔtra deū de prosperitate malorꝝ
aut ꝺ aduersitate bonorꝝ. De piurio.
Si iurauit in aliqua curia alicui⁹ iudicis
mēdatiose qꝺ mortale est quōcunqꝫ etiaȝ
proueniat. et silr̄ peccat qui aliquē inducit
ad h̄ aduertēter vt aduocat⁹ pcurator et
sites. Si iurauit extra iuditiū in ɔmūi
sermone quacūqꝫ ex causa vel vtilitate vł
leuitate uel iocositate uel qualicūqꝫ modo
non solum p scā dei euāgelia uel p corpus
xp̄i. sed etiā p fidem. per deum. aut dicen
do. sic me de⁹ adiuuet vel etiaȝ p vgmem
Mariam. per Crucem. p animaȝ meā. aut
hmōi qꝺ semp est mortale qn̄ aduertit se
iurare ⁊ falsum dicere. et hoc tociēs quo
tiens. Si iurauit aliqꝺ certuȝ affirmā
do. de quo tn̄ dubitat an sit verꝝ. mortalr̄
peccauit ⁊ precipue si hoc fecit in iudicō
Si iurauit facere aliqꝺ malum puta ali

quā vindictam/aut tallionē reddere nō di
mittere cōcubinā. seruare iniusta statuta
tenere secretam ɔiuracōnem iniustā quod
semp mortale est. Si manifestauit aut
prodidit aliqd secretū in ɔsilio aliquo trac
tatum. qd iurauit non manifestare. q̄uis
etiā nulli noceat tn̄ mortale ē. Et ipse aut
etiā ille qui aliquē ad sile manifestādū ɔ
pellit mortalr̄ peccat. Si iurauit obser
uare statuta alicui9 ciuitatis aut vniuersi
tatis que tn̄ iusta et rōnabilia sunt et ali
qua ex eis sciēter trāsgredit̄ qd etiā mor
tale est. Si tn̄ aliqd statutum iam eēt ab
rogatum p ɔtrariam ɔsuetudinē quia vicȝ
quotidie seruaret̄ ɔtrariū. Si ex h̄ hmōi
statutū trāsgrederet̄ nō videret̄ piur9 eē
qz hmōi statutū nō videret̄ āpli9 h̄re vi
statui. dis. iiij. §. Leges. Si iurauit p ali
qd mēbꝝ di vel scōꝝ modo ribaldoꝝ qd
est mortale etiā si res vera esset quā affir
mare intēderet. Et hoc ꝓpter blasphemiā
que ex hoc ɔsiderat̄ vt. xxij. q. i. Si quis
p capillos. Si vero res iurata aut falsa

aut illicita est. Duplicit̃ mortalr̃ peccauit scz p blasphemiā ꝛ per piuriū. Si iura uit facere aliqd̃ licitum in honore dei aut scōꝝ eius ꝛ illud facere neglexit qd̃ mor tale est. Si etiam iurauit aliqd̃ sil'e fac tuꝝ sed tñ non intēdebat illud adimplere silr̃ mortale est. Si vero etiam intēdebat seruare sed veniēte termino quo implere ꝓmiserat seu iurauerat nō seruat ꝓmissuz cum tñ possz. licz cuz incōmoditate sua ad huc mortalit̃ peccauit nisi tñ prius Epūs vel papa relaxaret ꝛ ꝯmutaret sibi hmōi ꝓmissum. Si tñ promissio facta est homi ni pōt ille sibi hmōi relaxare Si eō si nō pōt adimplere excusat̃ a pccō. si tñ q̃ꝫcito poterit adimpleuerit. Si quis ꝓmittit cum iuramēto se aliquid factuꝝ qd̃ nō ē alic⁹ importantie boni vel mali. vt vicz si mr̃ ꝓmittit cū iuramēto pcutere filiū vel sil'e vel homo ꝓmittit mediāte iuramēto non bibere vel comedere illud vel hoc vl' hmōi qd̃ videt̃ veniale nisi tñ fieret in cō tēptum. quia iuracō et piuracō est in hoc

Si iurare ɔsueuit etiã ꝓ quibuscumqꝫ minimis dicẽdo tñ veritatẽ qd̓ veniale ẽ nisi fieret in ɔtẽptum. Et inducẽdi sunt ta les vt abstineant ꝑpter ꝑiculum periurij. Si induxit aliquẽ ad iurãdum quez om nino credebat falsum iuraturũ. qd̓ morta le est. nisi talis inducẽs foret Judex hoc faciẽs ex officiõ scd̓m ordinẽ iuris. Si vir iuramẽtum sue vxoris irritauit qd̓ nõ debꝫ nisi sit tale ꝙ vxor non possꝫ adimple re sine scãdalo viri. De adiuracõne.

Diuratio est inductio alicꝰ ad faciendũ aliqd̓ ob inuocacõnem alicuiꝰ rei sacre. et fit ꝑ modũ coactionis. intẽdendo aliquez obligari ꝑ modum iuramẽti ad aliqd̓ faci endũ. Que si fit ad supiores ꝛ alios in qui bus adiurãs non habꝫ ptãtem pcc̃m mor tale est. Si vero fit ad inferiores et sibi subditos quibꝰ adiurãs precipe habet eo casu licita est ꝛ al's non. Et tũc adiuratus tenet' facere vel dicere illud ꝑpter qd̓ ad iuratus est al's mortalr̃ peccarꝫ quẽadmo duꝫ trãsgressor precepti. Si adiurauit

prelatos vel supiores vel socios. aut infe riores p modū deprecacōnis non coactio nis intēdens inducere ad aliqd faciēdum non est malum vel veniale. Si leuiter et sine causa adiurauit q adiurat⁹ nō fecerit non peccat. Hec Tho. Si adiurauit de mones p modum precis ad aliqd sciēdum ab eis vel ad aliquid auxilij obtinēdū ab eis mortale est. nisi quis faceret hoc ex familiari ɔsilio spūs sancti. vel ex quadā simplicitate querēs ab obsessis a dyabolo licz tñ illum adiurare p modum coactiōis ne noceat. Si adiurauit creaturas irrō nabiles ne diabolus eis vtat' in nostri no cumētum tunc licitum est. Si aūt vt dya bolus in eis opet' tunc mortale est vt per incātacōnes serpētum. Si incantilenis seu fabulis mūdanis et in narracōib⁹ tur pibus vel amatorijs miscuit deū aut scōs qd mortale est si fecerit in ɔtēptum alias vero veniale. De votis.

I trāsgressus est seu obmisit adimple re votum illicitum deliberate factum q si

aduertit scienter semꝑ est mortale ⁊ toci
ens quociēs frāgit. Secus si ex obliuiōe
vel quia non poterat ex aliquo accidēti su
puemēte. Si vouit aliqd malum se fac
turu. vtputa vindictam de aliquo vel alic⁹
ꝑfectus impedimētum. vtputa non ingre
di religionē vel siı̄le. mortalr̄ peccauit. et
pōt illud votū frāgere absq; aliqua dispē
sacōe. Si nimis tardauit implere votū
licitum sic ꝙ ex hmōi mora a memoria ex
cidit omnino vel ꝙ ipse vouēs iam venit
ad statum non valēdi ampli⁹ implere qd
prius potuisset qd videt̄ mortale. Idē
qn dimisit ꝓpositum implēdi cum tñ potu
isset. alias mora implēdi votū qn sibi non
prefixit tps non videt̄ mortale nisi forte
eēt valde nimia. et nisi cū ex hoc immine
ret ei piculum non valēdi implere vt d vo
to ingrediēdi religionē cum tñ non habe
ret causam cogētem dilacōem. Si fecit
votum de re licita vt de elemosina. de ieiu
niȷs ⁊ hmōi. sed ob malum finez. puta vt
posset facere vindictā adulterium vel sile

mortale ē nec tenet̃ adimplere. Si fe
cit votum abstinētie ꝛ hmōi ꝛ dubitabat
vtrū posset implere vel non ꝛ sine ↄmuta
cōne vel dispēsacōne supioris cum possit
defacili habere recursum ad eum vel con
fessorē ꝑ ↄsilio desup sumēdo. frangit vo
tum qđ videtur mortale. Nota tñ ꝙ viri
pñt irritare vota. abstinētie pegrinacōis
et elemosine vxorū si nō habeat nisi dotē
absqꝫ aliqua alia dispēsatione. Et si fiat ta
lis irritacō voti etiaꝫ absqꝫ causa rōnabi
li a viro nō tenet̃ vxor implerẽ talia vota
De irritacōne votorū impuberū et filio
ruꝫ familias et religiosorū vide in Sūma
in. ij. pte. ti. vlt. Si votum fecit stultū
et irrōnabile vt ieiunare in dñica nō laua
re vel pectinare caput in sabbato ꝛ hmōi
si hoc fregerit non peccat. ymo prohibē
dum est illis hmōi vota implere qꝛ sicut.
Tho. et alij dicūt sunt poti⁹ deridēda ꝙꝫ
obseruāda etiā si ꝑ honore scōrum fierēt
Si filius morienti pr̃i promisit aliqđ vo
tum implere tenet̃. vt extra de vo. Licet.

Si fuit sibi aliqd votuȝ iniūctum a pa
tre puta satisffactio pecunie vel sile tenet
implere. extra de vsu. Tua. et de. sol. c. i.
Si fuit heres alicui9 vouētis subuenir
terre sancte tenet votū illi9 implere. Et
scdm Inno. ɔpelli pōt. Si filius puen
tus ad ānos pubtatis vouit aliqd qd ptinȝ
ad suam psonam ꝯ hoc si fuerit licitū tene
tur scdȝ Tho. iii. ij. ij. q. lxxxviij. Ser
uus aūt non pōt vouere votū pegrinacō
nis aut religionis absqȝ dñi ɔsensu quia in
ptāte sua est vt dicit Tho. e. loco quo. s
Si religiosus vouit aliqd votū absqȝ p
lati sui licētia illud non debȝ exequi absqȝ
eiusdeȝ licētia. Sec9 est tñ de voto orōis
vel sili quod pōt exequi absqȝ sua licētia.
Si sacerdos vouit votum pegrinacōis
sine licētia sui prelati non debȝ adimpler
absqȝ licētia eiusdem. Si habēs votum
castitatis vel religionis ɔtraxit. qȝ qꝫuis
mrīmonium teneat tñ ɔtrahēdo mortalr
peccat et ɔsummare non pōt mrīmonium
sine mortali pcc̄o. quia adhuc añ ɔsumma

cōnem mr̄imonij id est an̄ copulam carna
lem. qua mediāte mr̄imoniū ꝯsummatur.
pōt adhuc et debꝫ implere votum suū pri⁹
factum. Post ꝯsumacōnem vero tenetur
reddere debitū etiā interꝑtatiue petēti sꝫ
exigere non pōt absqꝫ mortali pcc̄o. vnd̄
cōsulēdum tali esset ꝙ peteret dispēsacōnē
a papa sup̄ voto suo. Scd̄m tamē Guilh̄.
possꝫ etiā Epūs dispēsare in h̄ casu. Si
mulier sine ꝯsensu viri sui vl̄ ecōtra vouit
et si ipse vir vel mulier cōsentit implere te
net᷑. Si alter ꝯiugū sine ꝯsensu alteri⁹
vouit votum de non reddēdo debitū. im
plere non tenet᷑. Nota tn̄ ꝙ alter ꝯiugū
pōt sine ꝯsensu alteri⁹ vouere de nō petē
do debitū scd̄m quosdā. Si vnanimiter
ꝯcordēs ambo vouerint castitatē. qꝛ tūc
non pōt alter reuocare votū sine peccato
mortali. Et si vir reuocat vxor debꝫ instā
ter ꝑseuerare et econtra. Si vir vouit
absqꝫ vxoris licētia votum ꝑegrinacōnis
nō tenet᷑ qꝛ nō pōt. Si v̄ vouit votū hie
rosolomitan̄. tenet᷑ implere illud etiā in

uita vxore quē tñ vt ꝯsentiat āmonēda ē
ꝛ si nō vult ꝛ̄manere pōt virꝝ sequi. Si
vir vouit votū abstinētie ꝯtradicēte vxo
re pōt illud implere etiā ea inuita. Secꝰ
si p dictam abstinētiaȝ impediret̄ reddicō
debiti. Si vir añ carnalē copulā ad he
remū trāsiuit redire tenet̄ ad vxoreȝ nisi
intrasset aliquā religionem aꝑbatā. Et
nota ꝙ de trāsgressione votoꝝ pōt de iu
re ꝯmūi ꝛ ꝯsuetudine simplex confessor ab
soluere qꝛ non ē de reseruatis casibꝰ. Sȝ
de dispēsacōne et ꝯmutacōne votoꝝ non
pōt se intromittere sine spēali ꝯmissiōn
diocesani vel alteriꝰ qui possit dare. Epi
aūt non in omnibꝰ possunt dare ꝯmissiōeȝ
ꝛ ꝯmutare vel dispēsare nisi in voto casti
tatis ꝛ religionis ꝛ tribus votis pegrina
cōnis scȝ. Hierosolomitañ. ad sactū Jaco
bum ꝛ ad limina Aplōrum. Pe. ꝛ Pau.
in quibꝰ papa solus vel summus pñiarius
dispensat vel ꝯmutat.

De Tercio precepto scȝ Memēto vt di
em sabbati sanctifices. .xv.

Et primo interrogādum. Si rco
gitauit ēa bñficia scʒ creacōis ho
minis ⁊ toci⁹ mūdi ꝓpter hominez
Redempcōis hūane ⁊ glorificacōis vt p
talez meōriam caueat a vetitis ⁊ sanctifi
cet diem in exercicijs spūalib⁹. Si die
bus festiuis se ꝯposuit ⁊ ornauit precōsis
vestib⁹ ⁊ aījs ornamētis ad pompā ⁊ va
nam glām siue ad placēdum alioꝝ aspec
tib⁹ vt desideret. Si dieb⁹ festiuis ac
cessit vel ad ecc̄iam vel ad alia spectacula
cōpta ⁊ ornata ad capiēdas animas vt in
uicem se oculis ꝯcupiscāt. sic freqn̄ter mu
lieres faciunt qd̓ est mortale. Si vero in
ecc̄ijs vel alijs locis sacris hmōi fiant du
plex causat̓ sacrilegiuʒ scʒ loci ⁊ tēꝑis san
cti vltra principale pcc̄m. Si his dieb⁹
corisauit. vane cātauit. man⁹ vel alia mē
bra cum alio libidinose tangendo ⁊ vana
inhonesta ⁊ ad malum incitācia v̓ba loqn̄
do. vt vicʒ prouocet̓ ꝯcupiscēcia in corde
vnd̓ qn̄qʒ etiā opus sequit̓ qd̓ totū morta
e est. Si hys dieb⁹ luxurie vacauit q̄z

ſi extra mrīmoniū fuit duplex pcc̄m omi
ſit. In talib9 eīn diebus etiā mrīmonialr̄
oiūcti ab illo ope ſe abſtinere decꝫ. Si
ſtās in mortali die dn̄ico non otrit9 fuit
de illo aliud incurrit mortale. Si ſona
tor muſicoꝝ inſtrumētoꝝ .his dieb9 cau
ſa fuit vanitatis ſonādo vicꝫ corā vanis p
ſonis vt ſic fierēt vaniores. qꝛ mortaliter
peccauit ꝛ grauī9. quia cauſa fuit pecca
ti mortalis alioꝝ. Si mulier ornata in
feneſtra ſe poſuit vt a trāſeuntib9 inſpici
ret mortalr̄ peccauit ꝛ graui9 hys dieb9
q̄ꝫ aliys. Si oclos ſuos vanis aſpectib9
impleuit ꝛ ſi hac de cauſa hincinde circui
uit qꝛ mortale eſt. Si ebrietatib9 et co
meſſacōib9 vacauit. vel tabernis ꝛ ludis
blaſphemiys ſe occupauit vel alioꝝ vt ta
lia ꝛ ſilia facerēt cauſa fuit qd̄ mortale ē.
Si tardauit vſqꝫ ad ſero an̄ feſtum vel
vel vſqꝫ ad mane feſti ad ſe radere facien
dum vt magis polit9 opareat aſpectibus
mulieꝝ. Si hys diebus ocioſe vixit va
gādo vicꝫ p plateas et vicos ſiue ludendo

aut murmuracoīb⁹ vacādo et ocõsis vbis
q hmōi. Si hys dieb⁹ laborauit aut ex
ercuit aliqd opus manuale extra causas ne
cessitatis. qz mortalr̄ peccauit maxime si
aliquo notabili spacio hmōi laborib⁹ inste
tit si vero momētanee uel p aliqua tempis
pūcta id fieret non intm̄ peccarz. Si aūt
fiat ex nccitate quia scz alit non possz hr̄e
victum et necessaria pro sustētacōne vite
sue et alioꝝ suoꝝ vel si timēt hostes vel
vemūt inundacōnes aquaꝝ. aut alia silia
picula quia tūc licz r̄mouere supellectilia
et cetera bona ne pdant sine pcc̄o. Et
nota q̄ debēt festa seruari et festiuari a
vespa vsqz ad vespam. d. iij. pnūciandum
Hic eciaz requirit magna discrecō in ɔsu
lēdo si in dictis dieb⁹ fecit aliqd mercatū
quia generalr̄ loquēdo nullomō licz his di
ebus mercatuz facere q̄uis spēalr̄ alique
psone excusent ppter aliquā nccitatē mag
nam. Si vendidit vel emit hys diebus
aliqua preter ea tm̄ que sunt comestiblia
que etiaz si venderēt vel emerēt añ diem

festum illum ꝓpter correpcōem quā incur
rerēt seruari non possent. vt sunt carnes
cocte. dapes ꝛ olera. lac ꝛ fructus aliqui
ꝛc̄ hmōi qꝛ mortalr̄ peccauit In estate tn̄
qn̄qꝫ ꝓpter plura festa ɔtigua carnes cru
de ꝛ silia ad esum nccaria vēdi ꝛ emi pn̄t
absqꝫ pcc̄o. Si hmōi aliqd̄ mādauit fili
is suis. discipulis. seruis. vel laborātibus
facere sine necitate. peccauit mortalr̄ ip̄e
mādans silr̄ ꝛ exequēs. Si tn̄ mandans
vel mgr̄ vel p̄onus non habet nccitatem
sed ipse seru⁹ discipulus vel laborās habꝫ
necessitatem. quia aliter viuere non possꝫ
ꝛ sic non obedit mādati sibi ne hmōi opus
faciat hys dieb⁹. sed laborat ꝑ aliquo tpe
in exercicō artis illius ꝛ aliud exercicium
facere nescit videt̄ excusari. Nam si in ob
sequium pauperꝝ ꝑsonarꝝ eccīarꝝ paupcu
larꝝ aliquid laborare licꝫ diebus festiuis
scd̄m ꝙ doctores dicūt. quare non magis
talis rōne sue sustētacōnis in nccitate ali
quid laborare possꝫ. Tuci⁹ tn̄ esset aliā ar
tem eligere qua se meli⁹ questuare possꝫ.

Si in hys dieb9 pro se vel p alio placitauit nisi forte in causa miserabiliū psonarum. Si in dictis dieb9 iuramētuz prestitit vel exegit. nisi p pace. vel fide. vel obediēcia. vel fama quia alias non liceret Si talib9 diebus aliquē ad mortez vel ad penam iudicauit. qđ non licz. Si macellarius in die festo carnes crudas vēdidit. quia nec vēdere nec emere licz nisi qñ in estate plura festa ꝯtinua occurrūt tūc em̄ licz si alias obseruari non possz vtš. Licet etiam macellarios vel alios carnes in die festo coquere ꝗ ꝑpare vt illas tūc vendat si prius non poterat ꝑpare aut ꝑpatas seruare. Si tabernari9 hys dieb9 tabernam añ horam terciaꝝ aperuit. vel si ibi tenuit hys dieb9 instrumēta ludēdi vel inde nō repulit ebrios lusores blasphemos et hmōi. Si mercator hys dieb9 suas merciūculas vēdidit ꝓpe ecc̄iam vbi fistū occurrit vel forte qđ peyus est in ecc̄ia p phanādo locum sacꝝ. Si hys dieb9 attulit vel afferri fecit aut mādauit cū besti

is vel aliis psalmas bladorꝝ vel aliarꝝ re
rum quia tam precipiēs q̄ꝫ exequēs est in
culpa mortali nisi in magna necc̄itate h̄ fie
ret. Si hys dieb9 cpulsus ab officiali
vel dn̄o laborauit. qꝛ tam precipiēs q̄ꝫ ex
equens mortaliter peccat nisi ex necc̄itate
guerre ꝛ hm̄oi hoc fieret qꝛ tūc ambo ex
cusant᷑. Si vero sine iusta necessitate in
precipiēte et non sine iusto metu in obedi
ente tūc obediēs excusat᷑ sꝫ non precipiēs
Si vectigal portauit his dieb9 merces
aut psonas aut alimēta vel loca longa vel
r̄mota quia quiescere debꝫ in festo nisi ex
magna necc̄itate cogat᷑. Si viator vel
cursor talib9 dieb9 itinerauerit qꝛ non de
bꝫ nisi ꝓpter magnā necessitatē. Si aro
matarius seu Apotecarius hys diebus te
nuit apotecā aptam. vel vēdidit aliquid d̄
apoteca nisi vrgente necessitate infirmo
rum quibus aliter subueniri non pōt. sed
nō ꝓpter h̄ nō debꝫ aptas apotecas tener̄
Si barbitōsor de nocte festi vel d̄ die
artem suaꝫ exercuit ꝛ sic causam prestitit

lasciuie alicui⁹ qui vt policōr appareat . radi vult in mane festi qn̄q; qd mortale vidr̄ .
Si ferratores animaliū talib⁹ dieb⁹ laborauerūt . q2 non licz nisi vrgēte magna necc̄itate eoꝝ quibus seruiūt . Si sartor vel sutor vestimētoꝝ q2 pmisit qd imple re non pōt sine festi violacōne vt pmissa seruaret . laborauit in nocte vel die festi vel alios fecit laborare q2 peccauit pmittēdo tali intencōe ꝛ pl⁹ peccauit seruādo talr̄ promissa . Item si in mane festi totaliter se occupauit in mouēdo nouas vestes dimittendo missam vel predicacōnez propter hoc . Si Molendinarius moluerit . quia non debet . Si Lanifex lauit Lanam prope festum ex Cupiditate prouidens vt in die festo Illam extendat ad Solem . quia nō licet . Si extendit pānos in die festo in Tiratorijs . q2 nō licz
Si Tinctores lane ꝛ pānorum diebus festiuis maxime in tinctura grauati laborauerūt . quia non licet nisi timerent piculum magni dampni in tali Tinctura .

Item si tunc studuit inquantum potuit au dire missam et dei verbum vt debz. Item si tūc quātum potuit preuidit vt festū cele braret et sanctificaret bonis opibus vt de bet. Si mercator vel ali9 artifex in die vel in nocte festi cum suis cōsocijs aut la boratorib9. aut agricolis fecit rōnem qz non licz. Si illis dieb9 nūerauit aialia ab animalib9 et scripsit in quinterno mer cācie. Si notari9 illis dieb9 fecit instru mēta aliquorz ōtractuū qz non licz nisi ex magna necessitate vel suadente pietate et pace et hmōi. Si scriptor in festo scrip sit p precio qz nō licz nisi scolarib9 tempa te suos sermones aut lcōnes ānotare et si milia pua dūmodo tn̄ sine precio fiat. Nō etiā licz hys dieb9 nimis insistere ppe scri pture. Si Scolaris in festo neglecta missa et alijs diuinis actibus disputacōnes suas ordinauit aut exercuit in mane solē nis diei quia non licz. Si ōsiliari9 se ag gregat Consilio in mane diei festi omissa missa quia non licz nisi fieret ex magna ne

cessitate aut pᵱetatē. Si in die festo ꝯ
duxit opa2ios faciēdo pactum cū eis quia
non licꝫ. vel si detulit soluere sallariuꝫ vel
mercedem opariꝭs. qꝛ non debet seruare
solucōnem vsqꝫ ad diem festum sed an̄ vel
post cū indigueriīt prestar̄. Cum Leuitici
xix. scriptū est. non morabit̄ opus merce
narꝭ tui apud te vsqꝫ mane. Si in die
festo suos debitores requisiuit vel debita
exegit. quia non licꝫ. Si sciēter sibi pa
uit occasionē laborādi in die festo qꝛ non
licꝫ. Si in die festo fecit serta. coronas
aut sil'es vanitates. quia nō licꝫ. Si va
cauit piscacōni. venacōni. aucupacōi. aut
alꝭs sil'ibus. Si in ecc̄ia loq̄ndo. vel ali
um strepituꝫ faciēdo interrupit siue impe
diuit diuinum officiuꝫ siue dei v̓bum. Si
Mulier in ecc̄ia velatū caput non habuit
quia tenet̄. Si non orauit mēte atten
ta. quia ad hoc conari debꝫ vt in festis ad
min⁹ mēs a t̄renis sepata orōnis tēpe libe
re deum oret. Si diuino officiō dn̄i potuit
non interfuit ꝛ si diuinum officiū deuote ꝛ

attente non audiuit cū reuerētia ꝛ hono
re. Si stando ad officium magis delec
tatus est voce cantācium vel organorum
sono q̄ꝫ v̄bis ꝛ meditacōnib⁹ sacris. Si
diebus festiuis v̄bum dei vel dīna officia
cum tedio audiuit ꝛ non libēter interfuit
quia modicum sibi profuit. Tenet̄ enim
quilibꝫ xp̄ianus missam integrā audire at
tēto ꝛ deuoto corde ꝛ cū Euāgelium legr̄
pedester stare ꝛ aduertere et cum Ihesu
nomen nominat̄. genuflectere seu inclina
re. Si vidua tanq̄ꝫ desꝑata ex morte sui
viri ꝑ annū vel mēsem sine missa in domo
reclusa ꝑmāsit, quia mortaliter peccauit.
Si in die festo retinuit in domo filias
nubiles aut filios vel etiaꝫ famulos seu fa
mulas ꝓpter quācunq̄ꝫ causam ne missaꝫ au
dierint. quia a mortali culpa excusari nō
valent. Si missam obmisit ex ꝯtētu vel
cupidine lucrādi. vel itinerādi vel causa e
undi ad solatia vel ꝯuiuia vel ex negligen
tia vel ex ignorātia crassa. quia mortalit̄
peccauit totiēs quotiēs dimisit ex sibi cau

sa. Si pbr scieter dimisit missam ppriam
p peculiari. extra de. cele. mis. c. ij. Si
vero simplex est psona et ex simplicitate
hoc fecit. excusari videt. Si in die fes
to audiuit missam in aliena prochia sine li
cētia sui pastoris. Dimittētes aūt missaꝫ
ppter infirmitateꝫ vel ex tali occupacōne
quaꝫ euitare nō pñt neqꝫ dimittere vt ser
uir infirmo excubar in castris ⁊ silia que
ex iusta causa pceduūt excusant. Puelle
etiam que a parētib⁹ dimittūt videt excu
sari non autem eūtes ad coreas vel vidue
que manēt clause in domo de quib⁹ supra
§. vij. ab hoc iam dicto.

De quarto precepto scꝫ. Habeas in ho
nore parentes. .xvi.

T primo si pntib⁹ nō obediuit in lici
tis ⁊ honestis q̄ꝛumcūqꝫ etiā puis
qd mortale ē. sec⁹ tñ si ex negligēti
a ⁊ in reb⁹ nō multi pōderis. Si nō re
uerēter se hūit in alloqndo ⁊ assurgēdo sꝫ
ɔtendit ⁊ locutus est dure cum eis vel p
uocauit eos ad iraꝫ vel nō supportauit eis

Si non impleuit legata facta ab eis et precipue ad pias causas sed multū distulit propter incōmoditatez cum tñ posset qđ mortale est. Si tempe senectutis vel infirmitatis eorum aut alijs magnis necessitatibus non prouidit eis cum potuisset. quod mortale est. Si in tractādis eorum negocijs non fuit fidelis. Si dixit parentibus verba contumeliosa vel opprobriosa qđ mortale est. Si blasphemauit eos viuos aut defunctos qđ mortale est. Si verberauit eos etiā leuiter aut derisit qđ est silr mortale et graue. Si propter auaritiā. aut libertatem, vel infirmitatez eorum. aut senectutem vel aliā quācunqz causam desiderauit eorum mortem. Si post mortez eorum non fuit memor animarum eorum. Si prī spūali scz pastori vel supiori suo aut eum baptisanti vel ad baptisandum tenēti. vel eius confessionez audiēti vel aliqđ silr facięti. non exhibuit debitum honorez. vel si ei non obediuit in reb9 spūalib9 vel si aliquē ex eis blasphemauit aut derisit aut de ipso

murmurauit? Si patribus temporalibus vt sunt dñi et superiores seculares et eorum offici alibus non obediuit in temporalibus rei publice. De gubernatione parentum quo ad filios et familiam.

Si parentes non prouiderint magnis necessita tibus victus et vestitus filiorum et vxoris seu seruorum cum possent sed ex auaritia et cupi ditate obmittunt quod mortale est. Si pro pter auariciam. vel crudelitatem filios suos etiam illegittimos misit ad hospitale vel seruos qui bene sibi seruiunt quod etiam mortale est. Si non adhibuit diligentiam ad hoc vt fierent boni et mandata dei et ecclesie obser uarent. videlicet de confessione communione et audicione misse de honestate vite et huiusmodi In quibus parentes maxime laborare et insistere debent cum filij adhuc sunt in iuuenili etate et tene ra in qua flexibiles docibiles et corrigibi les sunt et hoc tam doctrina verborum quam exem plo operum et discipline correctione. Et si in hoc notabilem omiserint negligentiam non curando vel negligendo talia mortaliter peccant

Alias vero venialr. Si vxori vba otūe liosa dixit scz vocādo scortū uel hmōi vl' vberādo aspe sine causa rōnabili. qd mortale est. Potest tn̄ vir mulieri bn̄ satis dure et aspere loqui si viderit expedire. Si vxor otendit cum viro illicite nolens obedire et ex hoc prouocans eum ad blasphemādum deum vel sanctos vel ad aliud magnum incōuemēs mortale est qr occasiōz dedit ad hmōi. Si vir pmittit vxorem plurimas vanitates facere que puocāt ad lasciuiā vt ornat9 fatuos aut tripudiatus cant9 facere vel sīlia qd mortale videt'. si vero non fit mult9 accessus videt' veniale

Mater que mittit filias ad coreas et alias vanitates et non mittit vel ducit eas ad missam audiēdam vel ofessionē faciendam. aut oūionem rcipiēdum et hmōi nō videtur excusari posse a mortali. Si nimis dure vel nimis rmisse se habuit in gubernacōne familie. in quo oēs quāi delinquunt etiam perfecti omūiter venialiter dis. xxvi. Qualis.

J occidit extra ordinē iuris aliquē voluntarie vel pter intētionē a casu dādo operaȝ rei illicite. vt in ludo noxio. s. ad piectionē saxonū vel silem seu etiā rei licite sed non adhibēdo debitā diligentiā vt proiciēdo tegulas de tecto incircūspecte qd mortale est et casus tm̄ reseruat9 Epis. Item si ex necitate euitabili vel etiā ineuitabili ad quā deuenit ex culpa vt qr adulter deprehēsus a viro adultere vt euaderet morteȝ occidit ipsum viꝝ adultere. Item semp interrogandum est de causa homicidij. Si Judex occidit vel ad occidēdum iudicat aliquem innocētem scdm iura vel nocēteȝ sed preter ordinem iuris vel scdȝ processum ordinatū sed non habens legittimū dominium. vel hñs ptātem, sed non ex iusticia pmo ex vindicta vel auaricia. vel crudelitate qd mortale est et casus Epālis excepto vltimo pūcto mortis. Si mulier Grauida procurauit sibi aborsum p medicinās vl' labores

vel alium modū etiā si non sequat effect⁹ qd mortale est in ea et in quocūq ad hoc ꝯsulēte ꝛ coopante non tñ est casus Epālis si vero sequat effect⁹ ꝛ puerperiū erat formatū homicidium in ea est ꝛ etiaȝ coo perāte ꝛ ꝯsulēte in hoc ꝛ est Epālis casus et alicubi ꝑ ꝯstitucōnes synodales est ex cōicatio. Si mulier occidit filium suum sponte ad occultādum crimen suū grauissi mum ꝛ grauī⁹ si puer adhuc non sit bapti sat⁹. Si pater filiū vel frater frēm vel vir vxorē ꝓpter adulteriū si vxor viꝝ ꝑ pter odium vel amoreȝ alteri⁹. vel si fili⁹ prēm aut mrēm ex ira vl' auaricia occide rit qd grauissimuȝ est ꝛ dignū magna pe na ꝛ casus tm̄ Epo reseruat⁹. Et nota ꝙ ꝯmūiter Epi solent mittere ꝓ casu homici dij illos qui ire pñt ad pniarios curie ad terrorē alioꝝ. tñ si volūt pñt absoluere ꝑ seipsos aut suos pniarios. Si mater vl' nutrix suffocat filiuȝ quē tenet iuxta se in lecto inaduertēter opprimēs eum qd mor tale est ꝓpter negligētiam ꝛ casus epo re

seruat⁹. Si grauida mulier preter intē
cōnem seu ppositum aborsum facit si omi
sisset in hoc notabilē negligentiā. vt qz ni
mis saltauit vel qz nimis inordinate labo
rauit vel pter inordinatas lasciuias non
eēt absqz mortali. Idem in viro vel alio
pcutiēte eam vnd̄ hoc sequatᷣ. Sec⁹ si nō
est in culpa. Si quis mutilat mēbrꝝ ali
cuius vel āputat aut alias inutile reddit
extra ordinē iuris. vel vulnerat. aut alias
pcutit aliquem ex iniuria mortalr̄ peccat.
Idem si iniuste incarcerat vel tenet p vi
olentiā quenqꝫ. ne libere possit abire nisi
hoc faceret ad pūctum impediēdo maluꝫ
eius ppositum queꝫ in eo ↄsiderat. Si ve
ro aliter fecerit ꝛ in clericū etiā solum p̄
mam tonsuraꝫ hn̄tem excōicat⁹ est. Si
quis alic⁹ mortui corp⁹ exhumauerit ꝛ in
frusta ↄciderit ad coquēdum ꝛ ossa a car
nib⁹ euellendum. vt ea ad ptes alias defe
rat sepeliendā. etiā si mortu⁹ ille idem ele
gisset sepulturā. excōicat⁹ est ꝛ absolucō
illius tm̄ pape r̄seruata. vt in extrauagā.

Bonifa. viij. Si quis vbo. s. mādando psuadēdo. ratificādo. incitādo coopatur ad aliqđ predictoꝝ in mortē vel aliquā le sionem corpalem. mortalr̄ peccat. etiaꝫ si non sequatᷣ effect9. Si vero sequitᷣ effec tus grauı9 peccat. E si pcussus vel incarce rat9 ꝗ hmōi eēt clericus vel rligiosus in quolibꝫ predictoꝝ casuū pcutiēs vel inclu dēs eēt excōicat9. nisi eēt prelat9 qui hoc facere ad corrigēduꝫ. Et ubi in predictis scꝫ mādato vel ꝯsilio coopacōne vel facto eēt enormis iniuria clerico facta. non pos set ipetrās absolui citra sedem apostolicā vel legatum ei9 aut summū pniarium. sec9 si non eēt enormis de hmōi diffuse habes in. iiij. pte Sūme. ti. i. c. i. Si quis int fici fecit. vel mandauit aliquem xp̄ianum assessinos etiā si non sequitᷣ effect9 est ex cōicat9 ꝗ deposit9 ab omni gradu ordine et dignitate seculari et ecc̄iastica ꝗ silr̄ re ceptor. vel defensor hmōi assessinoꝝ. ex tra de homici. ne p hūam. li. vi. Dicuntᷣ aūt assessini heretici qđ etiaꝫ vide in. iiij.

pte Sūme.ti.i. Si quis desiderat mor
tem alteri9 deliberata rōne in malum ei9
siue ex odio.vel inuidia vel Auaricia.vel
vt habeat bona eius vel ex luxuria vt ali
am accipiat.vel Ex supbia vt succedat in
prelacōem. vel ex accidia ne habeat labo
rez gubernādi eum vel vt magis sit liber
ne habeat corripiētem In quolibz hoꝝ ɔ
mittit mortale pccm. Secus autē si hoc
desiderat ne ille ampli9 deū offēderet vel
ne peyor efficeret aut ne bonis viris aut
ecclesie dei noceret sicut Tirāni. Sed
ꝛ si quis ex impaciētia ꝛ ira seipsum iniu
riose pcutit peccat mortalr̄. Et si est cleri
cus est excōicat9. secus si ex zelo ðuocōis
vel ad reprimēdas tēptacōnes nō tn̄ ex h
licz abscindere mēbrum aliqđ quia hoc fa
ciēdo peccaret mortalr̄ ꝛ eēt irreglaris.
Et si clericus est excōicat9 est. Si occi
disset vl vulnerassz in loco sacro eēt sacri
legiū ꝛ ecc̄ia violata. Si p violētiaz e
tiā si eēt officialꝭ malefcōres.vl ðbitores
eduxit ð loco sacro l fecit cape absꝫ spēali

mādato supioꝝ peccauit mortalr. Si fecit torneamētū vel fieri fecit. vel aliud spctāculū. vbi sit piculū uite pccauit mor.
Si testificat⁹ est iniuste vel false ɔtra aliquē qd est mortale. Si liberacōnem alic⁹ ɔdēnati impediuit vel de morte eua dentem cepit et reduxit. Si neglexit a morte aliquez liberare cum posset. Si iactum lapidis vel baliste et hmōi ɔsuluit vl' fecit ex quo mors secuta est. Si sua sit alicui ciuitatē aut castra cape aut aliter guerrā facere ⁊ inde mors secuta ē. Si Venenum pregnanti Mulieri. vel alteri dedit vel si vero vel mulieri ob amorē ali quid ad māducandum dedit ex quo mors secuta est. Si tempe famis ꝓximos su os occidit. eis victualia denegādo ⁊ occul tādo cum hret' supflua vel alio tempe po sitos in nccitate extrema. Si detinuit preciū pauperꝝ ꝑsonaꝝ videndo eas posi tas in extremo. Si seduxit aliquem ad pccm mortale faciendum p se vel p alium ꝑ se vel ꝑ alio. Si malo exemplo aīas

occidit. v̓bis. s. gestib⁹ ꝛ vanitatib⁹ ꝛ h⁹i

De. vi. precepto. s. Non mechaberis.

Cias primo ꝙ Luxuria .xviij.
que ꝯmittit̉ extra mr̃imoniū semꝑ
facit mortale pcc̄m. in omnib⁹ spe
cieb⁹ suis. que hic oēs ponūt̉. et ḡ distin
c̄te oportꝫ ꝯfiteri et interrogari si ex se ꝯ
fitēs non dicit. Nullomō tn̄ de omnibus
hys est interrogandum ne quis discat pec
catū qd̓ prius nesciuit. sed ꝓut ꝯuenit pso
nis que ꝯfitent̉. Et cū habet̉ aliqua spēs
spālr̃ tn̄ vltima non est sꝑ vltra descendē
dum ad oēs circūstantias pticulares non
nec̄carias. Et ideo caute et honesto modo
interrogādum ē de hmōi pcc̄o. Primo
igr̃ si cognouit solut⁹ solutā qd̓ fornicacō
dr̃ ꝛ interrogāduꝫ est si fuit meretrix vel
serua sua vel vidua ꝛ si eā ad hoc induxit
Si tenuit ꝯcubinā ꝛ quāto tempe quia
vltra fornicacōeꝫ est ibi scādalum ꝓximo
rum quia publicā facit fornicacōeꝫ. Si
v̓ginē d̓florauit extra mr̃imoniū qd̓ dicit̉
stuprū ꝛ si seduxit eam ꝓmittēdo eā duce

re in vxorem cogẽd9 est in foro ɔsciẽtie vel ducere eā vel dotare si pōt Iniuriat9 est etiā pntibus illi9 in hoc si nesciuerunt

Si cognouit vxor alteri9 vel ipse vxorat9 cognouit solutā qđ adulteriū dr̄ et est duplex adulteriū si vterq3 sit in mr̄imonio legittimo ɔstitut9. Si intulit violentiā alicui qđ dr̄ raptus et si etiā cōtra volūtatem pntum suoꝝ hoc facit graui9 peccat si fuerit talis rapta nupta vel v̇go vel monialis ad huc graui9. Si cognouit ɔsanguineā suā vel vxoris sue vsq3 ad quartu3 gradū ɔsanguinitatis vl' affinitatis inclusiue quod dicit' incestus. Idem de muliere que sili modo pmittit se cognosci a ɔsang neo viri sui. Idem si pater cognouit filiā adoptiuā. aut filiā adoptiue filie. aut vxorem vel filiam filie adoptiui. Aut etiam si filius adoptiuus cognouit filia3 naturalem aut vxorem adoptantis. Que omnia faciūt incestū. Si cognouit filiastra3 suā sciẽter q2 tūc vltra incestū quē ɔmisit non pōt āplius a mrē debitū petere. Si

cognouit monialē uel habētē pfessionem castitatis scelus opatus est et dr̄ sacrilegiu m· Jdē si mulier cū clerico in sacris ordi nibus ꝯstituto uel religioso p̄lato ordiāto et hmōi· Si cognouit ꝯmatrē uel quā te nuit ad baptismū scꝫ filiā suā spūalem ꝗ dr̄ incestus uel sacrilegiū· Jdē de muliere cū ꝯpatre uel filio spūali ꝗ hmōi· Si suscep tus cognouit filiam suscipientis uel uxorē eiusdē etiā incestū cōmisit· similr̄ fit de cō firmacōe· Si p semetipm̄ vigilās uolūta rie se polluit uel māib⁹ ppr̄ijs ut alijs mo dis qd̓ dr̄ mollicies· Si masculus opat⁹ est turpitudīnē cū masculo uel femiā cū fe mina uel vir cū muliere extra vas debitū qd̓ dr̄· sodomiticū ꝗ ē grauissimū omnium Si cū brutis opat⁹ ē nephas et cū quib⁹ qd̓ dr̄ bestialitas· Si diebus festiuis ali qd̓ hoꝝ opatus ē q̄ magis graue· Et sꝫm aliquos hmōi circūstancias nccē est confi teri quia mutant speciem peccati quia si in ecclesia uel loco sacro aliqd̓ hoꝝ cōmisit vltra hoc qd̓ fecit opat⁹ est etiam sacrile

giuin ɋ ob h̄ grauiꝰ pccm̄. De peccatis que ɔmittūtᷣ in ɔiugio ɋ actibꝰ inhōestis vel tactibꝰ ɋ osculis aut v̇bis ɋ hmōi dicetur infra. c. de Luxuria. .xix.

De. vii. precepto vicꝫ Nō furtū facies.

T primo de vsurpacōne rei aliene que in hoc ꝓhibetᷣ p̄cepto. Nota ꝙ in omnibꝰ infrascriptis sp̄ēbus est pccm̄ mortale ɋ tenetᷣ ad restitucōꝫ ei a quo est r̄cepta res si ille nō inuenitᷣ vel ignoratᷣ paupibꝰ erogetᷣ. Et nota ꝙ non solū qui accipit sed heredes etiaꝫ eiꝰ tenē tur si tñ ad eos de bonis illis puentuꝫ sit.

Si abstulit rem alienam occulte inuito dño non solū ab extraneo sed etiaꝫ filiꝰ a pntibꝰ vxor a viro seruꝰ a dño discipulꝰ a magistro. sociꝰ a socio. ɔsanguineꝰ a cō sanguineo quia semp furtum est. Et si fuerit notabile aliquod dānum mortale est ɋ tenetᷣ ad restitucōꝫ. secꝰ si q̇d minimū vt fructꝰ ɋ hmōi. Si furatꝰ ē oues agnos oua aut pullos aut colūbas aut fructꝰ agrū. Si arādo vl̄ alias cultiuādo furatꝰ ē

aliena̅ terra̅ qꝛ tenet̄ ad restitucone̅ toci⁹ damni· Si furati dedit ꝯsiliu̅ aut modu̅ furandi aut aliqd auxiliu̅ quia tenet̄ in so'i dum si ꝓbabilr̄ credit̄ ex suo consilio ꝛ h⁹ modi damnu̅ fuisset secutu̅· Si vidit fieri furtu̅ et dolose ꝫel auit qꝛ tenet̄ ad restitu conem si ex offico habebat impedire· Si interrogat⁹ d̄ furto ei noto tacuit qꝛ tene tur maifestare· Si scienter emit rem fu ratam qꝛ tenet̄ restituere· Si coedit aut bibit aut induit de rebus furatis qꝛ tenet̄ de omibus que sic ꝯsumpsit nisi egerit cau sam spoliatoꝝ mouendo ꝛ inducedo fure̅ uel raptorem ad debita̅ restitucone̅· Si vxor p annu̅ vixit de rebus quas vir eius furatus est qꝛ pocius deberet viuere d̄ e lemosinis· Si furatus est aliquid vsurari o uel alteri·ut inde faciat elemosina̅ ꝓ aia illius qꝛ non sunt facieda mala ut veniant bona· De fraudulentia·

I rem sibi mutuata̅ retinuit fraudulen ter uel aliter rem alteri⁹ ad man⁹ suas ve mente̅ non restituit nisi ille d̄ suo haberet

tantūdēm certitudinalr̄ qđ non vellet re
stituere. Si mueta que non habēt' pro
derelicto. non restituit sed ad sibi retinen
dū accepit. Sed inquisicōne facta si non
repit' debet paupib? dare alias peccaret
mortalr̄. nisi ipsi indigēti hoc daret'. De
thesauris inuētis multū stat' ɔsuetudini.
Si re pignorata vsus est ad vsum ɔsu
mētem ad sui vtilitatē ɔtra volūtatem dñi
illius rei. quia tenet' de ɔsumptis Jdez si
sua culpa al'as quouismō pign? deteriora
tum est. Si re cōmodata vsus est ad ali
um vsum q̄ȝ fuit cōmodata vel si re depōi
ta sine licētia depōntis vsus est nisi presu
mat dñm rei e sic ɔtentū qz tenet' đ dete
rioracōne illi? rei. Si religiosus de re
b? monasterij siue licētia supioris habita
vel p̄sumpta aliquid aliquid accepit Jdē
si aliquid recepit vel retinet occulte p se
qđ mortale est ɔ ꝓprietariū. Si p̄latus
expēdit in turpes vsus bona ecc̄ia deputa
ta ipsi? repacōni vel paupib? vl' bona mo
nasterij. Si r̄cepit a r̄ligiosis aliq̄d sine

causa rõnabili.s.p turpitudine vł ludi ac quisicõne vel causa amicitie ꝛ pntele siue aliqua indigẽtia quia tenet᷑ ad restitucõꝫ

De fraudulẽtia etiã nota que fit in subã rei vendẽdo vnam rem p alia viꝫ si vinuꝫ limphatum p puro vẽdidit vel carnes pecudinas p castratis aut cerã ꝛ alia arõata non pura sed mixta alijs reb⁹ ꝛ hmõi. vel in qualitate vt rem p̄auã p bona. vt pãnum ferreũ coreum aromata animalia fructus ꝛ hmõi defectuosa ꝛ si ea vẽdit p bonis. vel in quãtitate dando mẽsuras diminutas ꝛ põdera vt.xi.vntias p libra ꝛ hmõi In hijs si notabilr̃ dammificat p̄ximum peccat mortalr̃ ꝛ tenet᷑ ad restitucõnẽ si paꝝ nec plus intẽdẽs venialr̃ ꝛ pauperibus eroget. Si vẽdidit rem aliquam multo maiori p̄cio q̃ꝫ valeat scd̃m cõmuneꝫ estimacõem illius tempis aduertẽter peccat mortalr̃ ꝛ tenet᷑ ad restitucõem si p̄ximus notabilr̃ ledit᷑. secus si paꝝ Idem si emat minori p̄cio q̃ꝫ valeat ꝛ hoc si veniat ex Ignorantia vel imperitia venditoris.

Si fraudauit iustas gabellas et pedagia, quia tenet' communitati restituere. etiam si multū vel parū fraudauit. Si etiā multum defraudauit mortalr̄ peccauit. Si emēdo aut vendēdo causa fraudis mētit9 est. quia quociēs hoc facit sciēter tociens peccat mortalr̄ et tenet' ad restitucōnem Si ꝯuenit cū mercatorib9 vt ipse solus vēderet p̄ omnib9 quia illicitū pactum est Si in ciuitate impetrauit. vt ipsi soli vendere liceat. q2 scd̄m leges debet omni bono suo spoliari et ꝓpterea exilio dānari. Et hec etiā pena incūbit ꝯcedētib9 hmōi licētia. Dn̄i qui grauāt subditos in collectis vel exactionib9 iniustis. q2 tenētur ad restitucōnem Qui distribuūt prestantias sciēter aliquē grauātes ꝯtra debitum tenēt' de dānis. De Rapina.

Si rapuit rem alteri9 violēter. q2 mortale est et vltra hoc tenet' ad restitucōnē Si rem raptā inique celauit q2 tenetur ad restitucōnem insolidū si ex hoc impedita fuit restitucō. Si fuerit pirata id ē

predās p mare quoscūqꝫ indifferēter qꝛ vltra
pccm̄ et restitucōnem est excōicat⁹ excōi
cacōne papali. Secus tn̄ est de illis qui
hoc faciūt ꝯtra certos aliquos cum quib⁹
hn̄t bellū Si ꝺpredauit romipetas eūtes
ꝛ redeūtes ad vrbē vel portātes nccaria
ad vsum curie vltra pccm excōicat⁹ est ex
cōicacōne papali. Si in bello iniusto ꝺ
predatus est aliquē vltra mortale pccm ꝛ
restitucōem nō debꝫ absolui nisi firmiter
ꝓponat ꝛ se disponat ampli⁹ non interesse
hmōi vel alio bello iniusto. Si in bello
iusto abstulit aliquid ab amicis sicut qn̄qꝫ
faciūt stipēdarij vel etiā si abstulit aliq̄d
ab ecc̄ijs inimicoꝝ qꝛ tenet̄ ad restitucō
nem. Nota ꝙ oēs dātes cōsilium ad ag
grediēdum vel sumēdum aliq̄d bellū iniu
stum sine quoꝝ ꝯsilio non fuisset factum
vel non poterat fieri tenēt̄ insolidum de
omībus dāmis inde secutis. Si pticipa
uit in crimine rapine vel furti vel alteri⁹
iniuste dānacōnis in aliquo infrascriptoꝝ
modoꝝ qui in hys ꝯtinēt̄ ꝟsibus. Jussio

consiliū ꝯsensus palpo recursus. Partici pās mut⁹ non ōstās non manifestās. Te net̄ insolidū de omi dāno inde secuto. quo usqꝫ illi qui passus est sit satisfactū Intelli ge tū Iussione vel ꝯsilio vel ꝯsensu coopa cōmis vel palpo id est adulacōne vel r̄cur su id est receptacōe latronū vel rerū ablatarū talr̄ qd̄ sine hoc nō fuisset facta rapi na vel dānum alias nō teneret̄ nisi inq̄ztuꝫ puenisset ad eum de re rapta vel de quan to dāno fecisset cum suis vel quātum plus fuisset factū ꝑpter aliqd̄ predictoꝝ ab eo factoꝝ. Quantum ad secūduꝫ v̄sum nota q̄ non obstās non manifestās et mut⁹ te net̄ qn̄ est officialis ꝛ pōt impedire dam num ꝛ non facit al̄s em̄ etiā non tenetur. Quātum uero ad ꝑticipacōem Istud pōt fieri multipliciter. vnomō procurādo cū aliꝫs ad rapiendum ꝛ tūc tenet̄ ad illd̄ qd̄ recepit vel dāmficauit. si tū non fuit in cā principali vel quāi. Secūdo modo recipi endo p viam domi de rapina. et de illo te net̄. Tercio p ꝯsumpcōnem rapine in vic

tu et vestitu et hmōi. sicut famulus rapto
ris et usurarius que omnia habz de rapina
et usura. et tenet de illo qd ↄsumit. Quid
autē debeat talis facere vide in Summa
Quarto mō p dotacōnem. vt vicz maritus
qui sciebat socez suū non habere nisi bōa
rapta vel de usura. quia non pōt recipere
dotez ab illo. Si recepit. tenet ad restitu
cōnem. Filia aūt cum remanet vidua tene
tur restituere dotem. Quia de alieno est
Si vero nesciebat maritus socez suū esse
talem. tūc diuersa est opinio doc. vtrum
possit tenere maritus si filia vidua tenetur
Quinto ꝓpter empcionez rei rapte vel fu
rate. et si sciēter h fecerit ob suā vtilitatez
vltra mortale pccm tenet restituere si in
uenire poterit dnm rei. si vero non inuēi
re poterit paupibus erogabit vel preciuz
eius etiā si iam ↄsumpsit. Si ignorantez
siue ignorātia iuris siue facti. A pcco pōt
excusari qñ tñ scit tenet restituere si non
dum distraxit etiā pretio petito a dño rei
Sed repetat a vēditore si pōt Idem de

omnibus qui successiue emerent huiusmodi rem nisi prius distraxerint illam quia si bona fide extraneus distraxerit vendendo non tenetur ipse sed emens. De hys vide plenius in summa ij. parte ti. Interrogandum est ergo de predictis nouem modis dictorum usuum singulariter Et primo. si iussit fieri rapinam aut si eius nomine facta est mortaliter peccauit et tenetur insolidum si aliter quam ex eius mandato facta non fuisset alias tenetur pro quanto vtilis. Si raptori consilium dedit ad rapiendum quia tenetur insolidum si ex suo consilio factum sit Si consensit rapine cooperando tenetur similiter insolidum eodem modo. Si adulatus est raptori quasi strenuo et benefacienti tenetur insolidum si ex hoc dampnum secutum est. Si raptorem vel rem raptam receptauit vel inique celauit quia tenetur insolidum si ex hoc dampnum secutum est vel impedita fuit restitucio. Si vidit rapinam fieri et non obstetit cum posset vel si celauit et non manifestauit quia si officialis erat tenetur ad restitucionem alias non Si concurauit cum alys ad rapiendum quia

tenet insolidū si ex ei9 sequela vel fauore raptores hoc fecerūt si aūt sine ipso fecissent. tenet de quāto puenit ad eum. vel d eo qd ipse dāmificauit. Si recepit p viā domi de rapina. qz ad illud tenet qd recepit. Si in victu et vestitu cōsumpsit de reb9 rapine qz tenet ad illud qd ɔsumpsit nisi talia recipet in agēdo causaʒ spoliatorum monēdo et inducēdo raptorē etc. Si dotem recepit a raptore vl' vsurario quia tenet uts. declaratum est. Si scienter emit de reb9 raptis vel furatis qz restituere tenet. Si aūt ignorāter non tenetur nisi ad suā noticiaʒ puenerit. ꝙ res rapta fuit vts. Si quis ipediuit alios iniuste a ɔsecucōe alicui9 bñficij vel officij eccīastici vel secularis. vbi iā erat acquisitū ius tenet ad restitucōem talis dām. Si non dū erat sibi ius acquisitum. sed erat in via vt acquireret tenet ad arbitriū boni viri ꝙtum pōt illd dānum in illo dubio estiāri Silr qui iniuste deicit ab obtēto vel pcurat alios eici. secus aūt cum iuste pcedit.

Qui infert dānum qd̄ in spetie restitui non pōt vt mutilacō mēbri vel silē vt manum āputando cū qua ille se nutriēdo scribebat vel v̄gīnitatem puelle auferēdo. p̄cipue p violētiaȝ vel seductionē. vel etiam mortē alicui inferēdo qui suo labore se et familiā suā nutriebat aut sciēter dādo vł vēdendo equuȝ claudicantē vel alias nociuum aut etiā aliud aīal ad vecturā vel alium vsum ⁊ non emptori indicādo illud nocumentū vnd̄ sibi postea aliud sequit̄ dānum ⁊ hmōi tenet̄ satisfacere de hmōi ad arbitriū boni viri. Si mulier supposuit sibi partū alienū vel ↄcepit p adulterium nesciēte viro. tenet̄ viro de omib⁹ expensis factis filio putatiuo ⁊ ↄsang̃neis id ē filijs vel alijs heredib⁹ p his q̄ puenerūt ad eum nō tñ tenet̄ illa mulier manifestare fcm̄ cum piculo vite sue. Sed quid agēdum sit vide in summa .ij. pte ti. Si fuerit officialis alic⁹ ↄmūitatis vel ciuitatis aut dñi puta camerari⁹. Thesaurari⁹ aut notari⁹ vel silis vel aliud officiū hn̄s pro

quo sufficiēter est sallariat⁹ nec ɔtēt⁹ illo sallario a psonis in quib⁹ suū exequit᷑ offi cium exigit vl̕ extorquet aliquid vltra su um sallariū prefatū nec puto ꝙ excuset e um cōsuetudo sic̄ nec rapina. ꝓpterea eñ statuūt᷑ sallaria. ne talis vltra hec aliquid petat vnd̉ ꝗ peccat talis et debꝫ paupib⁹ erogare qđ dico. qꝛ difficile est semp illđ reddere illis a quib⁹ recepit maxime cum modicū fuerit ꝗ psona inueniri nō pōt vñ illud receptuꝫ est vel nescit᷑. Si cū pe cunijs quas habꝫ ɔmūitas in deposito ne gociat᷑ et siquid cum eis lucret᷑ p ɔtract⁹ vsurarios tenet᷑ r̄stituere ei a quo accepit Si per cōtractum licitum videtur teneri saltem ꝓ parte ɔmūitati vel paupibus ero gare partem. Si vsurpauit sibi bona ɔ mūitatis aut iura procuracōnis. Aduoca cōnis ꝗ hmōi. quia vltra mortale tenetur restituere. Si rapuit aut pro se impe trauit aliqua bona ciuium spoliatorum vl̕ expulsorū. quia tenet᷑ ad restitucōꝫ. Si Quis Ingressum in Religionem bonam

et approbatā educit vel p violentiā vel p sua
sionē. vltra pcc̄m mortale ɔmissū ɔ excōi
cacōem. cum infert violētiā psone tenet̄
illum vel aliū reinducere ad religionē in
satisfactionē. vel tenet̄ ipse ingredi. si nō
habet impedimentum. de pe. et re. de eo
Qui aūt eum qui intēdit ingredi aliquam
religionē. a suo bono pposito reuocat eci
am si nondū ingressus fuerat eodē modo
videt̄ peccare et puniri debere. De
furto rerū sacrarū qd̄ sacrilegiū dr̄.
Si imposuit vel dedit sup hoc ɔsiliū vt
imponerēt̄ clericis vel psonis ecc̄iasticis
collectē uel exactiones. non habita licētia
a Romano pōtifice. Si fecut9 est effect9
vltra mortale ɔ obligacōem ad restitucō
nem nisi desistat post āmonicōnem est ex
cōicat9. Si fecit vel fieri fecit aut ɔ̄sup
ɔsuluit statuta ɔtra ecc̄iarū libtatē vltra
mortale tenet̄ de dānis et est excōicatus
ipse ɔ scriptores ɔ iudicātes. Ea tñ vide
plenius supra in. i. pte. Si accepit pro
natum de nouo alicui9 vacātis ecclesie vl̄

monasterij vel locoꝝ ꝑpoꝝ vel bona ipo
rū locoꝝ vacantium de hoc vide supra in
pma pte. Si vsurpauit bona hospitaliū
vel alioꝝ pioꝝ locoꝝ aut bōa rligiosoꝝ
aut paupeꝝ aut rem ecc̄ie aut bona capli
aut collegio. Si abstulit rem sacratam
vt calicez pamēta ꝛ hmōi de loco sacro id
est de ecc̄ia aut rem sacrā d̄ loco nō sacro
aut rem non sacrā de loco sacro. Si e
mit aliquid de pecunia ecc̄ie quia talis pos
sessio ecc̄ie est. Si effregit locum sacrū
vel locum religiosoꝝ vt portas ecc̄ie vel
portas ꝯuētus aut monasterij quia vltra
pcc̄m ꝛ obligatōnem ad satisfaciēdum de
iniuria ꝛ de dāno est excōicatꝰ. si tn̄ hoc
fecit iniuriose ꝛ violēter ꝛ an̄ denūciacōz
pōt absolui a diocesano. depost vero a so
lo papa seu summo pniario Idem iudiciū
est si incendiū fecit studiose ꝛ iniuriose in
ꝑdictis locis. Incēdiarij aūt alioꝝ locoꝝ
de iure ꝯmūi non sunt excōicati In aliqui
bus tn̄ locis p sinodales ꝯstitucōnes sunt
excōicati. Si legata fc̄tā ecc̄ijs et alijs

piis locis aut paupib9 non solum integre non soluit sed etiã solucõem differt qz peccat mortalr nisi legittimo impedimto impediat. In aliquib9 vero locis est excõicat9 p synodalia statuta. Si non dedit lapc9 decimas suas quas tenet᷒ 7 solucõez faciat vt ↄsuetũ est 7 spẽaliter ecc̃iasticis psonis vltra pc̃cm tenet᷒ ad restitucõnem

I mutuauit pecuniã nũera De vsura tam vel aliquid eoꝝ que vsu ↄsumũtur vt frumentũ vinũ. oleum et hmõi cum intẽcione aliquid recipiẽdi vltra suum capitale mortale est 7 illud qd̉ vltra recepit tenet᷒ restituere. Si mutuauit supra pign9 aliqd̉. rei mobilis. vel rei immobilis vt sup vestes vel equũ 7 hmõi aut sup domũ aut agrũ vel silc. et interim accipit vsum pigneris illi9. donec reaccipiat pecuniã suaz qz vsura est. Excipit᷒ tñ casus. s. Cum gener accipit possessionẽ in pignus a socero suo quousqz ille donauerit sibi dotẽ. et si ipse gener sustinet onera mr̃imonij. s. nutr̃ at vxorem. Si deposuit pecuniã penes

mercatorē vel artificem cum intentōe re
cipiēdi aliquid vtilitatis. Licʒ non faciat
pactū sup hoc sed ponit in discrecōe eius
volēs in omni casu capitale suū saluū esse
quia vsura est Sed si vult pticipare tam
de dāno q̄ȝ etiā de lucro. sic licʒ etiaʒ cum
pacto Et in hoc q̄nqȝ solēt offendere mulī
eres de dotibus suis. Et dicunt deposita
vulgariter. sed vsura est. Si quis pter
pecuniā mutuatā alicui petit vl' sperat pn
cipalr̄ ab eo aliqd obsequium vel vtilitatē
que precio possit estimari. vt opa boum
vel psone. ad colendum terram. vel alijd
vel mutuacōem sui iumenti. vel cuiuscūqȝ
rei vel aliqd xeniū vt molat in molēdinis
suis vel vt pcuret sibi bn̄ficiuȝ vel officiū
eccīasticum vel seculare. vel vt det sibi p
ter hoc plus d fructibus terre eius q̄ȝ co
lit vsura est. Et si pter hoc non ab eo cui
mutuauit sȝ ab illo vt dn̄i vel omūitatis r
cepit vtilitatē eximd illd debȝ paupib9 da
re. Si veniēte terminō noluit plōgatio
nē ei9 oceder̄ nisi darȝ sibi aliqd qr usura ē

Si in fraudē vſure preſtitit.x.brachia vl' vlnas pāni vni⁹ vt recipet.x.vlnas pā ni alteri⁹ q2 vſura eſt. Si recepit ab v ſurario aliqua dona q2 tenet' r̄ſtituere nō illi ſed illis a quib⁹ ipſe vſurari⁹ recepat ſi ſua ſuba tota fuerat de vſura. Si credi dit pecuniā ꝑ ſiti pecūia. vel rem ꝑ ſiti re eſtimādo pl⁹ valere hmōi tempe r̄ſtitucō nis vſura eſt ſi fecit cū illa intencōe vt re cipet illā melioracōm. Si mutuauit pe pecuniā r̄ceptur⁹ in certo termino alteri⁹ generis monetā aut aliaꝫ rem que pl⁹ va leat aut in alio loco vbi pl⁹ valeat q2 tene tur ſi hac intencōne fecit. Si mutuauit nauigāti vel eunti ad nūdinas cuꝫ pacto recipiēdi aliquid vltra ſortē ex eo q2 ſuſci pit in ſe piculū pecūiaꝝ. ⁊ meritum extra de vſu. nauigāti ꝗuis in ſe ſuſcipit piculū nihilomin⁹ tn̄ ɔtract⁹ ille non eſt licitus.

Si dedit granum vet⁹ vt poſtea recipi at nouū, quia vſura eſt. ſi tn̄ ɔſiderauit in hoc melioracōeꝫ qua ꝓpter hoc fecerit ex tra. e. quo. ſ̄. ɔſuluit ⁊ c. In ciuitate. Si

notari⁹ rogat⁹ scripsit ɔtractū vsurariū
quia vltra pccm mortale tenet insolidū ꝛ
silr̄ si fuit testis in tali ɔtractu. Si fuit
causa vl' mediator ꝛ exhortator inter mu
tuātem ad vsurā ꝛ recipientē. qꝛ mortalr̄
pecat ꝛ ad restitucōem tenet. Si appo
suit penā ɔtractui praua intencōe. qꝛ vsu
ra est et restituere tenet. Si tutor vel
curator pupillorum vel pcurator aut fctōr
cuiuscūqꝫ. pecuniā pupillorum. vel patroni
dedit ad vsurā etiam in vtilitatē illorum. vl
tra pccm mortale ɔmissum tenet restitu
er̄ In casu tn̄ quo illi nō possint vel nolint
restituere illi mōqꝫ qui habuerūt vtilitatē
naꝫ ipsi principalr̄ tenēt sed nō faciētib⁹
ipsis tenet tutor. vel pcurator ꝛc. Si
quis accipit sub mutuo ad vsurā nō ad p
uidendū sue necitati sed vt faciat vsuram
vel ludat vel al's male vtat mortalr̄ pccat
Idem si inducat aliū ad hoc faciendū qui
alias non fecisset. De Cambio.
I fecit cābia ꝛ minuta de vno floreno
aureo supra monetaꝫ accipit uel ecōtra p

cābio dedit aliquid scdm comunē cursum non est illicitū. Si fecit cābia p lrās re alia de loco ad locū non ficta et mode cepit moderatū lucrū qz non est illicitū. Si fecit cābia que vulgariter dicūt cābia sic ca aut p venecias aut ad libras de grossi vsura est qz ibi realr est mutuū sub specie lucri. Hec habundāt in Florentia. Si mutuauit cum intēcione nihil recipiēdi si postea debitor dedit ei aliquid. tenet ad restitucōem si pbabilr credit qp ppter mutuū acceptū h ei dedit vel creditū vlterius retinendū. secus esset si ex beniuolentia ei dedit. Si in empcōe fructuū terre vel aliarū rerū ex eo qp anī p aliquos mēses qz recipiat hmōi fructus vel res alias preciuz soluit emit minus iusto precō ppter dilacōz recepcōnis dictorū fructuū vel aliarū rerū. Secus si hoc facerec cū verisilr crederet fructus illos aut res alias etiā posse minus valere tempe recepcōnis eorūdem quia vt prius vsurā faceret. Si aūt non vēdidit plus iusto et nō vult illi qui vēdit facer fru

ctum bonū sicut ei qui dat sibi pecuniā mu
tuatā sic non est vsura. Si vēdidit aliquā
rem p precio qd ad pn̄s currebat cū pac
to q si tempe solucōis valeret plus etiā
vellet illud pl9. Sed ecōtra si valeret mi
n9 non vellet illud min9 qz vsura est. Si
vero otent9 sit recipe preciū illud siue va
leat plus siue min9. Et sic otingat pl9 vale
re non est vsura. Si quis emit domum
vel agrū multo minori precō q̄ȝ valeat cū
pacto. q vēditor reemat eam vel eū cum
placuerit p eodē pretio et ipse prius emp
tor interim fruct9 illarū rerū pcipiat quia
vsura palliata est. Nota q vsurarius te
net ad omnia dāna que passi fuerint debi
tores pter solucōez vsure. Si eius osi
lio aliqua ciuitas aut omūitas dedit suam
pecuniā ad vsurā qz vsurari9 est. Et eodē
mō si oūitas aut ciuitas aliqua recipit pig
nus aliqd. et eius fruct9 non oputauit in
sortē. extra de vsu. Conquestus. vij. q. i.
sicut vir. xxx. q. iij. si heres. ff. qd me. cā
. l. metum. § Cum aduertendū. Idem est

de illis qui ꝓhibere pñt ⁊ non ꝓhibēt. ex
tra de sen. ex. Quatenꝰ. et non tenet̄ rſti
tuere niſi q̄ꝫtum ad eos ꝑuenit. Si ꝯceſ
ſit vēdidit aut locauit aliquā domū̄ vſura
rijs aut alijs ad exercēdum fenꝰ. quia nō
licꝫ. Et ſi pr̄iarche. Archepi. aut Epi ipſo
facto ſuſpēſionem incurrūt. Si ſunt alij
prelati. aut clerici ipſo facto excōicacōem
incurrūt. Si eſt vniuerſitas interdictum
incurrit. Et ſi tales talē ſnīām ſuſtinuerit
ꝑ mēſem. terre eoꝝ etiam ſunt interdicte
q̄ꝫ diu vſurarij ibi morāt̄. Si fieret ſta
tutū̄ in aliqua ciuitate. ꝙ vſure ſoluātur
vel ſolute non poſſint repeti. aut repetite
non poſſint reſtitui. excōicati ſunt qui fa
ciūt hec ſtatuta ⁊ qui iudicant ſcd̄m ipſa
Vnd̄ illi qui faciūt capitula cum iudeis
vt dn̄i ⁊ ꝯmūitates. ꝯtinētia ꝙ poſſint fe
nerari. et ꝙ vſure ab eis extorte. non poſ
ſint repeti in iuditio et hmōi. vident̄ inci
dere in hāc excōicacōnem oēs vicꝫ dn̄i qui
faciūt hmōi capitula et ciues qui hꝰ ꝯſulūt
extra de vſu. ex. in Cle. De empcōne de

nariorꝝ mōti Florētie. vel prestitis. venetiarꝝ vel locis ianue. quia aliqui ponūt eē vsurariū ꝯtractum. licꝫ alij ꝯtrariū teneāt Et ideo nemini ꝯsulas vt faciat. Factum aūt si potes inducere vt post mortem suā ꝗ vni⁹ alterius sinat ꝯmūitati vel ꝑteꝫ det paupib⁹ bonū erit. Si non vult adherēs opinioni ꝯtrarie non facile ꝯdēpnes. In hmōi enī scdm doc. non est precipitanda sententia. De vsurpacōne

Si quis falsificat testamētum defunctorū aut aliud instrumentū aut lrās vel peticōes aliquas. aut aliquo taliū sciēter vtitur. videt mortale ꝗ tenet ad omne dampnū qd̓ inde sequit. Si quis falsificauit lrās papales vel talib⁹ falsis sciēter vtit est excōicat⁹. cui⁹ absolucō pape reseruatur. Sed qui ex falsa causa suggesta. obtinuit aliquam lrām in Curia. que causa si fuisset expressa. nō obtinuisset petita. vel qd̓ ex illis lris recipit. Licꝫ non sit excōicatus. tn̄ tenet ad restitucōem illi⁹ quod sic recepit. Si quis in bullis papalib⁹ appo

mit vel remouet vnā lrām vel pūctum ꝯm Host. est excōicatus excōicacōne papali que fit in curia. nam in iure cōmūi hoc nō habet᷑. Et hoc si bulle hn̄t vigorē. Nam si expirasset eoꝝ vigor aut valor vtputa quia cōtinebat grām ad temp⁹ cōcessam et iā expirauit illō tps. q2 si tūc totū radere t᷑. non ꝓpterea incurreret q̄s ex̄. ꝯm Rich

Si quis falsificat lrās aut sigilla prelatoꝝ aut cōiuitatis vel dn̄oꝝ vltra mortale tenet᷑ ad satisfactionē omniū dānoꝝ inde secutoꝝ. Idem de falsificāte quēcunqȝ librū vel scripturā in dānum alioꝝ. Si quis fecit alchamiā aut falsificauit monetā. quia vltra mortale tenet᷑ ad restitucōꝫ Idem si falsis scienter vtit᷑ ꝯ si in hoc deceptus fuit. Si quis falsificauit mensuras vel pondera ciuitatis vel sciēter illis falsis vtit᷑ vltra mortale tenet᷑ ad satisfactionē dānoꝝ inde sequētium.

De. viij. p̄cepto. s. Non loquaris cōtra proximū tuum falsum testimoniū. Et primo de mēdacio pnicōso. .xx.

I dixit mendatiū pnicōsum. id est qđ ē otra honorē dei vt in his que sunt fidei vl' in dānum notabili px īmi spūale vel tempale. quia mortale est. vbi grā. Si dixit fornicacōnem non esse pccm ꝛ vsuram ꝛ hmōi. vel. Si negat se vel alium esse debitorem pximi cum tñ no uit se esse debitorē aut aliū ꝛ hmōi. Si dixit mēdatium in iudicio interrogatus a iudice quia mortale est. Si dixit mēda cium in ofessione de necessario cōfitendis quia mortale est. Si dixit mendatium in predicacōe studiose. quia mortale est. nisi ex surreptōne subitanee locucōis imp meditat9. Si mēdatiū dixit ad laudan dū aliquē vel adulēdū alicui. De mēda cō iocoso. I dixit mendatiū iocosū id est causa solacij vl' ad vtilitatē aliquā imō osequēdaꝫ spūalem vel tpalem sine nocumē to alteri9. qđ est veniale. De mendacō officioso. I persona que dicit mendati um etiam officiosum est persona autorita tis vel magne reputacōnis seu pfectōnis

posset p accñs tale mēdatium eē mortale si vicȝ ɔsequat̃ inde magnum scādalum in mētib9 hominū. Si dixit falsum testiō nium cōtra aliquē in iudicō. vel accusauit iniuste. vltra mortale pccm. de omni dam no leso tenet̃ etiā ad r̄stitucōem fame. s. vt dicat se falsum dixisse. postq̄ȝ ille est pu nit9 non tenet̃ ꝓpter piculū qd ei immine ret. De detractione. E detra ctione p quā aufert̃ fama alteri9 multipli citer etiā interrogādum est viȝ. Si quis imponat alteri aliqd falsuȝ qd sit peccatū mortale qꝛ peccat mortalr̄ ꝛ tenet̃ r̄stitu cōem faciendā nisi ex hoc immineret ei pi culum magnū. Si ad pccm alteri9 quod narrat addit aliqd notabile vltra peccatū tūc tenet̃ ad r̄stitucōem si illud importat infamiā. Si pccm alteri9 mortale cum esset occultū manifestauit aliꝭ ad infamā dum peccauit mortalr̄ ꝛ tenet̃ ad restitu cōem inq̄tum pōt nisi illud crimē postea p aliā viam esset publicatū. Si peccatū alteri9 occultū manifestauit non intencōe

famādi. vel alias nocēdi sed ex quadā lo
quacitate non videt' mortale. Per accñs
tñ vicz. si ex hoc sequeret' diffamacō illius
vt qz audiētes publicāt. Si accusauit in
iudicō vel denūctiauit prelato crimē alte
ri9 nō zelo iustitie. sed ex maliuolētia pec
cauit mortalr̄. sed ad restitucōnem fame
non tenet' seruato ordine iuris. Si fe
cit libellū famosum id est cedulas siue scri
pturas in detractionē alteri9 ponēs in lo
co publico vt legāt' aut etiaz caucōnes et
hmōi qz mortalr̄ peccat et tenet' ad resti
tucōem. Si pccm alterius etiā manife
stum narrat ex odio vel intencōne nocen
di peccat mortalr̄. sed ad restitucōz fame
non tenet'. Si aūt ex loquacitate venialr̄
peccat. Si de factis illoꝝ que sunt vēi
alia ꝯmūiter recitauit ex loquacitate vel a
liqua indignacōne non est mortale nisi in
tēderet sic diffamare. Si sigficauit pec
catū alteri9 mortale et occultum prelatis
vel pntib9 vel ꝯfessorib9 aut aliis psonis
maturis. qui pn̄t illū peccātem impedire

ne amplius sile faciat. vel q non fiat si ad huc nō fuerit factū. puta si timeret homi cidiū ab illo fieri. qd significauit ⁊c. quia non est pcc̄m sed caritas. et non tenet ad restitucōem fame maxime cū ver̄ signifi cauit. Secus si falsum significaret. Si falsum dixit de aliquo deb; accedere illu; vel illos corā quo vel quib⁹ hoc dixit ⁊ di cere corā eis falsum dixisse, nec excusatur q hoc sit ei verecūdia magna. si aūt verū dixit sed non iuste vel bñ. non deb; dicer̄ se falsum dixisse q; hoc tūc eēt mendatiu; Sed debet dicere. iniuste ⁊ male dixisse.

Si quis narrat crimen alicui⁹ ꝑut audi uit. dicens. se sic audiuisse dici ab illo. lic; sit occultū ⁊ hoc ex leuitate vel etiā loqua citate. non videt̄ mortale. neq; teneri ad restitucōem fame. Sed est dubiū de illo

Si bona facta alicui⁹ dixit mala intēci one facta. s. ꝑpter ypocrisim. vel suꝑbiam vel hmōi. intēdens eum infamare peccat mortalr̄. Idē si negauit bona facta Ide; etia; si taceat bona alicui⁹ que scit. cū est

necċarium q̄ńq3 ad Liberacōnem proximi.
Si audiuit infamacões et diffamacões aliorꝝ ꝛ in hoc delcātur peccat mortaliter Si aūt nō delcātur in infamia·pmo displi cet sibi infamare alios sed tñ delcātur de loquacitate. Non videt mortalr peccare In prelatis tñ qui pn̄t ꝓhibere talia cuꝫ aduertūt ꝛ nō faciūt ē mortale. xxi.
De.ix.ꝑcepto.s.Non desiderabis pxo
Rimo nota de rem pximi tui.
cogitacōibus circa Luxuriā.ꝙ co
gitacões ɔmittēdi aliqd pccm lux
urie.quādo sunt cū ɔsensu rōnis semp fa ciūt pccm mortale ꝛ spēalr ɔtra istd ꝑcep tū.Et st diuersaꝝ speꝝ. sic etiaꝫ opa car nalia licꝫ nō ita g̃ue mortale faciat simplex ɔsensus sicut opꝰ exteriꝰ. Cum g̃ dicit pe nitens habuisse cogitacōnes quibꝰ ɔsensit rōne Interroget ɔfessor cū quibꝰ psonis seu erga quas psonas habuit hmōi cogita cões. ꝙ si erga ɔiugatam dixerit.quia ad ulteriū ē. Si vero erga solutā ꝛ ipe solu tꝰ fuerit qꝛ fornicacō ē.si erga ɔsangneā

q̃uia incest⁹ est ⁊ sic de alijs. vt supra dic
tum est in. c. de. vi. precepto Insup inter
rogādus est penitēs quociēs hmōi habuit
cogitacōes. quia tociēs peccauit mortalr̄
Item si p interualla tempoꝝ hoc fecit
puta desiderat nūc cum ꝯsensu rōnis ꝯmit
tere fornicacōem cū aliqua. postea se oc
cupat in aliquo alio negotio. vt vicȝ cogi
tat de gubernacōe dom⁹ sue vel hmōi. et
exindꝰ iteꝝ deliberat fornicari. quia iteꝝ
peccat mortalr̄. et sic deinceps. Sed si cō
tinue vsat̃ in tali cogitacōne viȝ p horam
pl⁹ aut min⁹. vnum pccm̄ est. sed tanto g̃
uius quāto diutius. Si mutat cogitati
onē de vna in aliā psonam vel ad diuersaȝ
spēm cum eadē psona. vel deliberās de p
se semp de nouo peccat mortalr̄. vndꝰ si cē
tum mulieres videret vnā post aliā. et ad
quālibȝ spēaliter determinaret animū suū
cētum mortalia ꝯmitteret. Secus si vna
cogitacōe oēs appeteret. quia vt sic vnuȝ
esset pccm̄. hn̄s tn̄ deformitatē tot pecca
toꝝ. Item si diebus festiuis hmōi hūit

cogitacōs discurrēdo p ecc̄ias ꝛ puocādo mulieres ꝛ si filocapt⁹ ex aliqua secut⁹ est eā ꝛ quāto tempe. Item qd̄ dicit̄ de viro erga mulierez. idem semp dicēdum est de muliere erga viꝝ. Item de delcātione morosa habes postea in. c. de Luxuria
Si mulier cōtentat̄ habere amatores et cū ꝑendit vel ꝯsiderat aliquē eam ꝑcari. seu amar̄ carnalr̄. ponit se ad fenestrā vel vadit ad aliquē locū vt videat̄ ab eo vel ponit se in ecc̄ia. vel alio publico loco vbi discurrūt iuuenes ad prouocādū eos in sui amorem. q̄ mortale est. etiā si non appetat peccare cum eis. cum occasionem ruine prestat. .xxij.

De. x. p̄cepto. s. Nō ꝯcupiscas rem pxi mi tui.

E cogitacōne seu desiderio hm̄oi res alienas nota. q̄ vl tra pc̄cm opis iniuste vsurpacōnis diuersaꝝ spēꝝ de quib⁹ dictū est. s̄. in. c. de. vij. precepto Interrogādum est etiā de desiderio habito circa res alienas hn̄das seu acquirēdas mō iniusto. quia tale

desiderium siue cogitatio. si cum cōsensu rōnis est et alicuius rei notabilis semp est mortale. et eiusdē spēi cui9 op9 est illi9 in iuste acquisicōis. vbi grā. Si desiderat a liquid habere ex vsura. spēs vsure est Si p rapinā. est rapina. Si p viam occultā est furtum et sic de aliis. Et ideo interro gādus est quō desiderauit habere rem ali enam. vt habeat' spēs peccati que necāria est ɔfitēti. In hys tn̄ peccatis cordis tm̄ non tenet' quis ad restitucōnem nisi opus fuerit secutum. Nota etiā ꝙ cum quis in quātumcūqꝫ minimo ope dāmificat proxi mum p quēcunqꝫ etiā modum. Si habet ꝓpositum etiā in multo dāmificandi si pos set peccat mortalr̄. Unde ementes et vē dentes quādocunqꝫ parati sunt decipe ꝓx imum in multo si possent cōmode. morta liter peccāt licet actu in modico decipiūt

Sequit' secunda pars huius tractatus que Tractat de viciis Capitalibus et spe ciebus et filiabus eorum. Et primo De Superbia. .xxiij.

Upbia scd͡m greg̃ · ē mr̃ omniū ca
pitaliū vicioꝝ · et ē viciū multū sub
tile et difficile ad ↄgnoscendū et cō
sistit in appetittu inordiāto ꝓprie excellen
cie · Et habet quatuor species siue modos
de quibus potes interrogare ꝓut videbr̃
expedire si tamen penitens intelligat · Pri
ma species · Si videlicet bona que habuit
naturalia uel spiritualia aut temporalia si
bi attribuit et non a deo eadem recepisse
recognouit · Secūda species · Si bona ip
sa a deo recepisse cognoscēs principaliter
estimat tamen se ea meritis proprijs rece
pisse ut ꝓpter suā industriā uel ingenium
aut prudentiā · vel ꝓpter sua ieiunia aut o
racōes et hmōi · Tercia ut si ea bona que
non habuit reputauit se habere scilicet cū
estimat se habere multū hūilitatis carita
tis paciē · sapiēcie et prudētie · ꝛc̄ · Quar
ta si r̄putauit se meliorē ceteris ↄtēpnēs e
os siue despiciens · In qualibet haꝝ spē
rum pōt esse mortale uel vēiale ſcd͡m ꝙ rōe
consentit uel non · De p̄sumptione

J fuit p̄sumptuosus ponendo se ad fa
ciēdum vel dicēdum que sunt supra vires
suas. vel non ptmēt ad ꝯdicōem suā vel in
spūalib⁹ vel etiā in tempalib⁹ vtputa secu
laris iudicādo clericū. vel eos qui nō sunt
sibi subditi vel de hys in quib⁹ non habet
ptātem quia peccauit mortalr̄. Si posu
it se ad faciendū ea exercitia. ad que non
erat apt⁹. et vn̄ pōt venire piculum spūa
le vel tempale alteri. vt si medic⁹ ignar⁹
posuit se ad medicādum. Aduocatus igna
rus ad aduocādum. Cōfessor ignarus ad
audiendas ꝯfessiones ⁊ hmōi. qꝛ peccauit
mortalr̄. Sec⁹ aūt si ꝯpetēter de illa arte
erat perit⁹ nō tn̄ excellēs. Si presumēs
de sanctitate sua vel de v̄tute. exposuit se
piculo pccōꝝ. vt vadēs ad loca inhonesta
vel freqn̄tans ꝯuersacōnem cū mulieribus
spēaliter leuibus ⁊ alia hmōi vbi defacili
pōt labi in mortale. Si nimis p̄sumens
de se non ꝓuidet de nccītatib⁹ vel piculis
occurrētib⁹ spūalib⁹ ⁊ corpalibus. expec
tans effectū miraculosum a deo. vt ꝙ sa

net eum infirmũ siue medicinis vel minis
tret ei cibũ sine labor̃ q2 mortale ē et dicit
tēptare deũ· Similr̃ si sit p̄dicator sine stu
dij puidētia uel doctor aut ↄsul rñdēdo uł
ↄsulendo in puise· De ingratitudine

Ingratitudo · que repitur in oĩ pcc̄o mor
tali ē sic circũstācia aggrauās ipm q2 vbi
homo semp' ōbuit seruire deo · eũ offendit
Est tñ etiā vnũ spēale pcc̄m Inquantũ · s·
recipiēs bñficia a deo uł ab hōie · nō ea re
cogitat regraciari et r̃cōpēsare · uł qd̄ pei9
est in mente vilipēdit bñficia recepta · uel
murmurat de eis uel iniuriat̃ benefactori
Cōiter tamē repitur mixtum cũ aliquo ali
o genere pcc̄i qñq3 est mortale et qñq3 ve
niale · Interroget̃ ergo singulariter si r̃
cogitauit si regraciat9 ē si r̃cōpēsauit τc̄
Itē si ea vilipēdit · si murmurauit de illis
uel si illi bñfactori iniuriat9 est·

E inobediētia etiā in De inobediētia
terrogandũ est· Si viz nō obediuit supio
ribus suis spũalib9 et tpalibus · legib9 caō
nicis uel ciuilibus rōnabilib9 statutis aut

statutis sinodalib9 aut puincialib9 aut eti
am ordiacõib9 supior hntiũ vim pcepti uł
pcipiendi ut qñ mandat verbo aut scripto
hoc uel illud seruari in virtute obedientie
uel sub pena excõmunicationis uł alijs pe
nis grauibus ⁊ hmõi equipolētib9 qz mor
taliter peccauit· In alijs aũt ordinacõib9
simplr̃ factis transgrediendo ē venale ni
si fiat ex contemptu qz tunc esset mortale
quantũcũqz leuibus · Si non obediuit do
minicis pceptis d quibus s̄·tractatum est
uel prie consciētie · Si non pbuit debitā
reuerentiā maioribus suis uel dn̄is spũali
bus et temporalibus· Si obediuit alicui
supiori illicitis qz uterqz peccauit·

Cisma omittit cũ quis re· De scisinate
cedit ab obedientia sancte Romane ecclesi
e sumens sibi aliud caput uel sequēs alium
papam q̄z canonice electum nisi essent duo
electi quor quilibet haberet a suis sequa
cibus p papa ⁊ nesciret clare quis eorum
canonice esset elect9 quia in hoc casu vidē
tur excusari populi si non tamen sunt ptiā

cēs sed parati semp obedire illi uł adhere re quem scienter scirent verū papā qꝛ ali as mortaliter peccarent· Si quis inmitit᷑ ordinacionibus factis a scismaticis qꝛ est excommūicatus extra de sen·ex̄·c·i·

E infidelitate iudeoꝝ· De īfidelitate uel paganoꝝ uel hereticoꝝ quoꝝ qd̄libet est grauissimū pc̄m ducens ad damnacio nem non oportet hic dicere· Inter hos so lum heretici sunt excōmūicati·sed ⁊ cum a lījs p̄cipue iudeis non debet haberi nimis domestica ↄuersatio ⁊ p̄cipue pdeote Po tes tamen interrogare ꝑ ut videt᷑·si habꝫ aliquod dubium in his que sunt fidei ut d̄ sacramento altaris ⁊ hmōi·⁊ si de hoc ha bet displicētiā non curandū Si autē volū tarie et sponte dubitat esset mortale· He reticus quilibet ē excōmūicatus et nō pōt absolui circa sedem ap̄licam ut patꝫ in ꝓces su· Item credēs receptator uł fautor he reticoꝝ similr̄ est excōicat⁹ ut extra de he reticis

De Ambitione·

E ambitione que ꝓcedit ex sup̄bia ⁊ im

portat inordinatū appetitū honoris ⁊ mul
tum rpitur in p̄latis ⁊ dn̄is etiā interrogā
dum est ut scȝ Si desiderauit aliquā dig
nitatē uel benefitiū curatuȝ rōne delibera
ta principalr̄ ꝓpter honorē uel utilitatē tē
poralē peccauit mortalr̄· Si desiderauit
dignitatē ul' offitiū aut bn̄fitiū ecc̄iasticū
uel secular̄ ad qd̄ est indignus et inept⁹ ut
qꝛ ignarus ul' criminōsus et hmōi· qꝛ pecca
uit mortalr̄ maxime si desiderauit hmōi e
ciā faciendo ꝯtra p̄cepta· Si quesiuit ho
norem de quacūqꝫ re ita inordinate ꝙ ibi
ꝯstituerit fin̄ē mortale ē· In al'ijs casib⁹
tamen veniale

De derisione

E derisione que aliqn̄ ꝓcedit ex supbia
etiā interrogandū est si viȝ derisit sacram̄
ta aut uerba sacra uel alia dīna vilipēdēs
ea aut sanctos viros aut p̄latos aut psoās
religiosas aut parentes aut volentes deo
seruire ut sic retrahent eos qꝛ mortalr̄ pec
cauit· Si studiose derisit aliquē intēdēs
ex hoc iniuriā eius et vilificacōnem uel no
tabilem ꝑturbationem eius· uel derisit de

fectuosos sensu uel corpe ut eos faceret p turbari q2 mortalr̃ peccauit· Sec9 si ex le uitate ꝛ cã ioci ꝛ si nullũ ex hoc pturbauit

J viz facta·

De iudicio temerario

alteri9 que dubia sunt quo aio fiant in ma lam partem interpretat9 ẽ· Si delibera te iudicauit alium de pctõ mortali sine sig nis sufficiẽtibus ad iudicandũ maliciã il lius q2 mortalr̃ peccauit· Si iudicauit ð veniali de liberate venialr̃ peccauit J dẽ etiã si iudicauit de mortali sed nõ delibera to animo

De curiositate

J fuit curiosus circa oditionem intelle ctiuã· ut querendo scire que sunt supra ca pacitatem suã ·ut de trinitate·de pdestiã tione et similia· vel querendo scire parum utilia et dimittendo multũ utilia ꝛ magis necessaria·ut querendo sciẽtiã aut aliquid scire solum ad sciendum nõ autẽ ad hoc ut deum ex illo cognoscat uł ad aliã utilitatẽ quia peccatũ ẽ·et qñqꝫ mortale et qñqꝫ ve niale uel querendo scire aut scientiã ab ilł a quibus nõ debet querere ut a demonib9

uel p sortes quia mortaliter peccauit· Si quesiuit scire mala et vana ut cātilenas in cantacōnes aut similia· Si fuit curiosus circa vsus sensuum·s·uel aspiciendo uel audiendo uel adorando uel gustando uel tāgendo aliqua sine necessitate uel utilitate sed sola delectacōne senciendi sine tamē aliqua deformitate quia peccatum est et cōiter veniale· Si vero cum deformitate p̄t esse mortale· Si iuit ad videndū spectacula mundana et offitiosa·ut torneamēta hastiludia seu ad videndū currere p bra uio et hmōi· Nam si in h9mōi ē piculū mortis spūal' ul' corpal' ut qn̄ sunt spectacula repn̄tatiua turpitudinis·vel cum in illis pōt recipe lesionē aliquā notabilē corpis mortale est·et multo maius inexercente h9mōi spectacula uel p̄bente occasionem ad ea alias esset veniale nisi ppter hmōi aliquis ita delectaret' q mens eius a deo auerteret' Ita viz q esset paratus transgredi p̄cepta dei et ecclesie·ut illa aspiceret aut faceret·Et hoc idem intellige de quocūq pec

cato qd ex se est venale quia p hunc mod
pot effici mortale. De adulacone

E adulacone que comuniter est scadali
satiua et consistit in hoc q quis uerbis uel
factis suis mordinate intedit placere alijs
ad beniuolentia capienda. Et si in malo a
dulatus est criminali puta laudans alique
de vindicta facta vl de turpitudie et hmoi
q2 mortale est. Si adulat uel laudat ali
que intendens eum decipere et pcipue no
tabiliter in aliquo in spualibus uel tpalib9
est mortale. Secus si aliquid iustu intedit
ab eo habere uel quid paruu rcipe p mod
doni. Si nimis laudat alique ex quo ille
sumpsit occasionem supbie uel inanis glo
rie communiter est veniale. pot tame aliqn
esse mortale. Si aut laudat alique ad ma
gis excitandu illum ad virtutes. vel ad co
fortandum cu in tribulacone et temtacone
fuerit obseruatis tamen debitis circustan
cijs est veniale. De inani gloria

E inani gloria que pcedit ex supbia et in
portat inordinatum appetitu laudis huma

ne·seu inordinatam ꝯplacentiam eius cui offertur ⁊ cui fit aliquid opis·principalr̄ ꝓpter laudem ꝓpriam amittitur meritū eius et peccatum incurrit·Et ergo interrogandū est scd̄m statuꝫ hominū de diuersis materijs in quibus hoīes querūt sibi laudem·ut a doctore de sciētia et doctrina a scolaribus de ingenio et disputacōne a rectore ḋ regimiē·a muliere de ornatu ⁊ pl'critudine et hmōi· Si opera sua in genere bona·ut ieiunia elemosine·et hmōi quasi omnia ad laudem humanā fecit mortale videt̄ cū ibi constituit finem suum·si cum pura intencione et iusta fecit opera bona et audiens se inde laudari·sumpsit complacentiā ḋ laude sua videt̄ veniale· Si quesiuit laudem et gloriam de ope pcc̄i mortalis mortalr̄ peccauit·⁊ hoc si scd̄m rōnem deliberatā hoc egit·secus si scd̄m motum sensualitatis uel etiā si ḋ aliquo veniali gloriatur· Si ita inordinate appetit laudem et gloriā de aliquo ope q̇ ꝓpter eam consequendā ꝑatus est facere contra aliqḋ ꝑcep

toꝝ dei quia peccat mortalr̄ · Si gloriat⁹ est de fortitudine aut pulcritudine aut sanitate corpis aut d̄ memoria aut intellectu p̄stanti aut de sp̄ualitate aut gracia sp̄uali uel de parentela et sanguinis nobilitate aut d̄ potencia uel dn̄io seu p̄speritate de scientia de diuicijs de eloquentia · de artibus · de cantu et ceteris h̄moi · aut gloriatus est d̄ visitacōne ciuiū uel de reuerentia sibi facta aut de sequela famuloꝝ · ⁊ ceteris multis h̄moi ·

De immodestia viroꝝ

E immodestia · Et primo viroꝝ ĩnornatu que procedit ut frequenter ex inani gloria · posset tamen ex alijs causis procedere Unde interrogandū est si nūq̄ꝫ vestit⁹ sit habitu religiosoꝝ in despectū eoꝝ uel in ludis vanis et inhonestis · quia si hoc fecisset grauiter esset puniendus · ar · extra d̄ epi audi · vel nimie · Si ex lasciuia et vanitate vsus est ueste muliebri · quia grauiter peccauit · Si ad ostentacionem et inanē gloriā sup̄fluū habuit ornatum ⁊ sup̄fluū apparatū in vestibus viꝫ si vestitus est bis

so uel purpura cū ad hoc non sit autorisa
tus vel veste racamata · aut picturata fal
combus aut radiis et hmōi · vel si circa ves
tes cōpositas apposuit nimiā sollicitudinē
et si de hys supbiuit ꝛ gloriat⁹ est · morta
le est · si tam inordinataȝ delectacōem hūit
ex hys ad laudē · et gloriā inanem · ꝙ non
curauit transgredi mādata dei ꝛ ecclesie ·
Silr̄ si dicto modo vsus est vestib⁹ diuisa
tis id est diuersis colorib⁹ ꝯsutis vl' trap
patis · Si talib⁹ vestib⁹ ꝛ supfluis orna
tibus vsus est ad inducēdum mulieres ad
sui ꝯcupiscētiam · extra tn̄ mr̄imoniū · quia
mortale est · et dico extra mr̄imoniū · quia
vxor pōt se ornare ut marito suo placeat
et econtra marit⁹ ut uxori absq̄ tamē pec
cato ꝛ honesto modo tamē fieri debet ille
ornatus · Si coram mulierib⁹ stetit aut
incessit inhoneste vestitus demonstrando
femoralia et alia inhonesta incitācia ad li
bidinē · Si nouā inuenit portaturā in ves
tib⁹ ex lasciuia et vanitate · Si radi fecit
barbam sepius causa lasciuie et vanitatis

Si ad ostentacionē et manē gloriā vel su
pbiam habuit supfluū ornatū et apparatū
in equis · sellis · frenis aut utēsilibus dom9
vt ciphis · lectis · et aliis rebus et suppelle
ctilib9 ornatis aut si aliis ornamentis vsus
est pter honestā ↄsuetudinē · et decentē si
bi similiū · vel si ad hmōi manem gloriam
domū uel cameram depingi fecit stellis vł
rosis aut aliis variis ꝛ mundanis histori
is · vel inhonestis picturis ꝛ hmōi qd mor
tale videt᷑ De immodestia mlier

E ornatu supfluo et inhonesto etiā inter
rogande sunt mulieres scȝ de ornatu fuco
rum · capillature gēmarum · vestium preci
osarum et d foderaturis et caudis earum
et planellis nimis altis · et pictus quibus
ut frequēter vtunt᷑ mulieres ytalice et co
ronis aut balsis capitum et hmōi in quib9
aliquādo ē mortale et aliqn veniale · Si
vsa est fucis et aliis ornatibus ad ostenta
cionem et inanem gloriam sui · et de hmōi
supbiuit uel gloriata est quia mortale ē si
tam immoderatam delectacōnē habuit ad

laudem et gloriam illam q̄ nō curauit trāſ gredi mandata dei et ecclesie· Si vsa est fucis et aliis ornatibus ad inducēdum vi ros ad sui cōcupiſcentiam extra matrimo nium quia est mortale indubitanter· Si ob laſciuiam uel ad placendum aſpectibus viroꝝ aut ad contemptū depilauit collum aut ſupercilia aut barbam uel frontem quia mortale est niſi id faceret ad vitandam ni miam d̄formitatem ut non deſpiciat̄ a ſuo legittimo viro· Si adhibuit nimiam dili gentiā et ſtudium et tempus ad ornandū ſe· vel ſi fecit exceſſum in portatura veſti um ultra ſuū ſtatum uel cōditionem· vl̄ nō ſcd̄m morem patrie uel vſa eſt veſtibus ni mis mollibus et delicatis quia peccatū eſt Et ſi inordinate delectat̄ in h̄mōi· ita q̄ e ciam ſi ſciret homines ex h̄mōi ſui ornatu ſcandaliſari· id eſt trahi ad ſui ɔcupiſcenti am non curaret de ruina proximi q̄ȝ mor tale eſt· Si ex laſciuia et vanitate mulieꝛ ē vſa veſte virili mortale videt̄ eſſe· Si mulier ſe colorauit uel aliud figmētū adhi

buit ad apparentem pulcritudinē · si fit ꝓp
ter lasciuiā uel ad trahendum alios ad sui
concupiscentiam quia mortale est · Si ta
men aliquam turpitudinem aut maculam a
liquam et hmōi ex infirmitate aliqua uel a
lia causa superueniente delere uel occultare
conaretur non esset peccatū · Si ad com
placendum viro suo uł ad repiendum virū
si est innupta · vel ne despiciatur ab alijs ł
ex aliqua leuitate vsu est fucis uel alijs or
namentis superfluis · non est de se peccatum
mortale sed potius venale nisi sit notabił
excessus in hmōi q possit iudicari d occa
sione data ruine aliorꝝ et non accepta qd
tamen difficile est iudicare · Si corea du
xit aut corisauit et qua intencōne et cū qui
bus et quo loco et tempore et si cantilenas
cantauit et precipue turpes et qua intēcō
ne et coram quib9 · De ypocrisi

I simulauit sanctitatem habere p ieiuni
um orōnem et hmōi cum malus esset · vł si
hoc egit ad consequendā laudem humanā
constituens ibi finem quia mortale est ali

as veniale nisi aliđ viciūm adiūgatur· Si simulauit sanctitatem intendens p hoc ali quid facere quod sit contra honorē dei uł utilitatem proximi· ut videlicꝫ ex hoc pos sit adipisci licet indignus aliquam dignita tem uel offitium aut benefitium· uel ut ex hoc đcipere possit proximum spiritualiter uel temporalr̄ quia mortale est· Si simu lauit sanctitatem cum esset malus ut darē tur ei elemosine· sicut sancto viro· uel ꝓcu ratoribus ecclesiarum ut certitatis ꝛ simi lib? quia mortaliter peccauit· Si simula uit maiorem sanctitatē q̄ꝫ habuit· uel occul tauit aliquem defectum suū ꝛ hoc ad edifi cationem proximoꝝ nō est peccatum· uel leue veniale· si tamen hoc facit ob aliqualē vanitatem uel vanam gloriam veniale est Si laudauit seipsum de aliquo opere pec cati quia mortale ē·

De Iactancia·

I laudauit seip̄m đ aliquo peccato mor tali mortaliter peccauit· si de veniali veni aliter quantum est đ se· Si iactauit se đ aliquo opere bono· scꝫ de virtute· scientia

industria· ul' diuiciis · aut potēciis ꝛ hmōi ex supbia ꝛ inani gloria mortale est uel ve niale secund radicem ipsius superbie· vel inanis glorie vn̄ procedit · Si laudauit se contemnendo alios · ut pharise9 publica num mortale videtur · si autem ex aliqua le uitate uel utilitate consequenda veniale ul' nullum est · Si se laudauit mendaciter d malo uel bono quod non fecit vel d eo qd non habuit uel quod non fuit propter su perbiam et inanem gloriam potest ēe mor tale vel veniale · Si vilificauit se uerbis uel factis plus q̄ȝ senciat in seipso in mēte dicens aliqua mala de seipso que in se non recognoscit cōmuniter veniale est ꝛ dicit' yronia·

De contencōne

I contendit aduersus aliquem scienter contra veritatem in r̄bus alicuius impor tancie mortale est secus si in rebus paruis et inaduertenter · Si contendit pro veri tate et minus inordinate · communiter est veniale · posset tamen tanta esse inordina tio q̄ rōne scādali ꝯsequētis essȝ mortale

De discordia

Si habens tractare aliqua cū aliquibus in his que sunt ad dei honorē et proximi utilitatem· discordiā habuit et fecit eo qz male afficitur ad eos cum quib9 tractauit vel ut eis ostendat se non minus scire sed tantū quantū ipsi· quia mortale est· Sec9 autē si idcirco discordat· quia videtur sibi magis secundū deum et rationem quod ip se intendit q̃z quod alij· Et tunc uel non ē peccatum uel leue nisi tamen esset nimis p tinax·

De ptinacia·

Si fuit nimis pertinax in sentencijs suis discrepans a communi iuditio ceterorꝝ cōi ter est veniale· sed periculosum et inducti uū erroris· Si excusauit uł defendit pec catum commissum· ut tanq̃z benefactum et si scienter quia mortale est·

De singularitate siue p̄sūpcōe nouitatū·

Si fecit singularitates in conuersatione vite uel in uestib9· uel in ceremonijs uel a lijs adinuentionibus peccatum est Et si ad inuenit aliquam malam consuetudinem ō

nia mala exinde sequentia ei imputantur
De secundo peccato mortali et speciebus et filiabus eius.
E inuidia que est secundū peccatū mortale. et est tristicia de alieno bono inquantū est diminutiuū proprie excellencie. et si fit cum consensu racōis est mortale nisi esset ð aliqua re parua Sicut puer inuidet alteri puero quia plures habet fructus et hmōi. Sed si fit secundū motum sensualitatis et cum displicentia rōnis est veniale uel nullum. etiā de re notabili. Est ergo interrogandus penitens secundum statum suum de hmōi viz. Si p̄latus alteri inuidit de maiori prelacōe et dignitate. Si officialis de digniori et meliori offitio. Si doctor de maiori scientia uel concursu. Si scolaris de acutiori ingenio alterius. Si curialis ð maiori acceptacōne coram domino. Si mercator ð maiori credito. Si nobilis de maiori honore et reputacione. Si spiritualis. de maiori deuocione reputacione vel fama. Si vicin⁹

de maiori honore uel familia uel diuicijs
Si mulier de maiori ornatu uel pulcritu
dine aut de marito·uel filijs et hmōi·Si
artifex de artificijs uel de maiori lucro et
sic de alijs quia totum est inuidia et pecca
tum mortale·Si tamen quis dolet d̄ bōis
proximi non ex eo q̄ ille habeat sed de de
fectu suo scʒ q̄ ipse eis caret·est tamen ɔ
tentus proximū illa habere non est inuidi
a·Similiter etiam si dolet de bono inimi
ci ex hoc solum quia timet sibi ex hoc nocu
mentum venire· non proprie pertinet ad
inuidiam· De Odio·

Odium est filia procedens ex inuidia·vn̄
interrogandum est·Si habuit odium ad
deum quia flagellauit eum infirmitate vel
penuria aut aliquo simili vel quia impedi
uit eius mala desideria·uel propter aliam
causam quia mortale est· Si habuit odiū
ad proximum desiderans malum eius siue
spiritualis siue temporale uel gaudens ma
lo illius et si est malum notabile quod ip̄e
appetit ratione deliberata·mortale ē siue

malum sit in psona uel in fama uel in suba
vel alio modo · secus autez si non consentit
ratio · vl' si quid non multū damnosum ma
lum appetat · Qui doluit ex eo q inimicus
eius non sustinet aduersa sed psp̄era eius
semp vidit Qui autē desiderauit malum al
teri puta infirmitatem in bonum ei⁹ ut bo
nus pp̄ter hoc efficiat' · uel ne alijs noceat
non est odiū · Item interrogandū est hic
et inuestigandū caute · Nam laici omnē dis
plicentiam solent appellare odium qd̓ tam̄
non est nisi modo iam dicto · Item odiū
qd̓ h̄nt cōtra vnū · reputant tantū vnū pec
catum Sed nota q sicut in alijs sic etiā i illo
quociens reuocando iniuriā mēte de nouo
odium habuit ad illum cū consensu ratiōis
tociens peccauit mortaliter · Et ideo inter
rogandum est de tempore in quo odium i
eo perseuerauit et quomō frequenter odi
uit · Item nota q non oportet pmo nō
debet illi petere veniā de hmōi odio men
tali nisi illum offendisset verbis · aut alijs
modis ab extra qz tūc tenet' veniā petere

E susurracõe que· De susurratione
est ponere dissensionẽ ꝓpter malam inten
cõnem inter amicos uel consanguineos de
vno dicens mala alteri et econtra· vel rfe
rens studiose que possunt odium causare
et hmõi·quia mortale est·ut frequẽter so
let facere nurus contra socrum et ecõtra
Si tamẽ dixit aliqua vñ orta est dissensio
inter amicos uel consangneos non hoc in
tendens sed quia incaute locutus est de se
non est mortale·sed potest esse rõe scãda
li· Si quis tantũ intendit malam amicici
am vel ↄuersacõnẽ alicuius cum aliquo ne
alias decipiat᷑ cõgruis modis non est ma
lum· De exultacõe in advsis ꝓximi
Si vidẽs mala et damna fieri his quib⁹
inuidet uel ad quos odium habet·letatur
deliberato animo de malo illorum est mor
tale Secus si non deliberato animo letat᷑
aut de malo inimici nõ inquantũ malũ est
sed inquantũ non poterit ei nocere potest
esse sine pc̄o· De tristicia ĩ ꝓspis ꝓximi
Tristicia ĩ prosperis proximi·differt ab

inuidia in hoc quia inuidia tristat᷑ ꝺ bono
ꝓximi ⁊ ꝓpter hoc cogitat ⁊ ꝺ̄ſiderat quō
mala habeat· Sed ꝯtingit ſepe ꝙ non pa
tit᷑ ille damna que ei appetit ſed magis ꝓ
ſpera ſibi ꝯtingūt et de hoc tunc āpli⁹ triſ
tat᷑ et eſt mortale· ſi tñ fit cū ꝯſenſu rōnis

De detractiōe etiā filia inuidie habes ſ̄
in·c·ꝺ octauo p̄cepto· De Ira

De tercō pcō mortali ſcȝ Jra nec nō ſpe
ciebus et filiabus eius· Ca·xxv·

Ira eſt appetitus vindicte· et viciū
capitale quod frequenter miniſtra
tur cum odio· vnde interrogādū ē
de ea ut ſequit᷑· Si viȝ ꝓpter aliquē defe
ctum in ſe vel in alterꝝ ꝯmiſſum ꝺ̄ſiderauit
vindictam ſeu punicōnem alic⁹ quōcūqꝫ ul᷑
a ſe uel a deo uel ab alio ſolū intendens ſa
tiſfacere aīo ſuo irato mortale ē· ⁊ hoc qñ
intendit iſtā punicōnem abſqꝫ ordine rōis
et etiā ſi notabile malū intēdat cū ꝯſenſu
rōis q₂ alias vcīale ēet ut ē ira p̄riſ faīlias
in gub̄nāda faīlia ſua niſi tñ illa fieret mō
p̄ſcripto· Si irat⁹ ꝯtra ſeip̄ȝ ꝓpter aliquē

defectum·turbatur contra se quia vèniale
est· Si iratus cõtra deum propter aliqđ
flagellum murmurat corde uel ore impaci
enter ferẽs quia potest esse mortale et ve
niale secundum modum impacientie

I indignatus est· De indignacõe
contra aliquem non valens eum videre ul'
audire reputãs indignum·quod illi displi
cuit·cum potius deberet sibi seruire quod
veniale est conmuniter·Et si propter hoc
retinet sibi loquelam et per alia signa ostẽ
dit sibi displicentiam·que auferenda sunt
ad tollendum scandalum proximorum .et
opinionem odij· Si petenti veniam et
parato satisfacere de iniuria non dimittit
uel reconciliatur·quia mortale est

I excogitauit· De tumore mẽtis
diuersas vias et modos ad vindicandum
se de iniuria et hys impleuit mentem cum
cogitacionibus altricatiuis quia secundum
processum potest esse mortale·et veniale

I ex ira clamauit contra De clamore
aliquem inordinate et confuse et furiose lo

quendo · veniale est conmuniter · Si tamē expressam sibi dixerit iniuriā propter quā scandalisari posset mortale esset ·

I dixit alteri verba · De otumelia iniuriosa importancia vicia uel opprobria animo iniuriandi · ut vocando aliquem furem aut proditorem uel alias inhonestaꝫ personam aut dicendo huiusmōi mala vel alia de parentibus suis · quia mortale est

Si dixit verba opprobriosa familie sue vel discipulis uel subditis suis · causa correptionis · si fit debito modo et honeste est sine peccato · alias conmuniter est veniale nisi tamen infamatoria diceret · vnd̄ sequeretur magnum scandalum · quia tunc esset mortale ·

De blasphemia

I blasphemauit aliquem animo deliberato · ut percuteretur · uel castigaretur in hoc tali maledictione maledicto in malum eius · esset mortale nisi hoc affectaret ad emendationem · Si autem hoc non desiderauit secundum rationem · sed secūdum subitum motum ire · quod tamen si cōtingerꝫ

valde doleret sic est venale et communiter fit a parentibus erga filios · cum ex ira su bita qñ maledicũt ipis qd tñ corde nõ vel lẽt · Si maledixit annũ ul' diẽ aut horam natiuitatis sue uel mr̃imõnial' piũctionis uel hmõi aio ꝺliberato mortale vid̃r · si tñ ex so lo primo motu ire hoc fecit ẽ veniale · Si maledixit creaturis irrõnabilib? ꝛ h̊ fecit in detestacõꝫ creatoris uel in damnũ dñi e orũ ẽ mortale alias essꝫ vẽiale et ociosum

Si blaspheãuit aias ꝺfunctoꝝ suoꝝ su oꝝ pntũ uel alioꝝ hoim vid̃r mortale · qꝛ videt̃ intẽdere notabile dãnũ ul' malũ ꝛ h̊ idẽ cũ sibiipi maledicit ex impacia · Si blas pheãuit diabolũ malũ ẽ · qꝛ ociosum saltem

De maledictiõe dei et scõꝝ dictũ ẽ s̃ · in scdo p̄cepto ·

De rixa

E rixa q̃ fit cũ hoies ex ira se iuicẽ pcuci ũt etiã itrogãd ẽ · nã q̃ fit aio nocẽdi l' iniu riãdi ut i adultis ẽ mor · ꝛ i incipiẽte · Idẽ in ꝓsequẽte si fit aiõ vidicãdi sec? si fit aio ꝺfendẽdi se tm̃ l' ad excitiũ ut pueri faciũt

Edicõ ẽ qñ vna ps ciuitatis insurgit cõ

tra aliā ꝗ ex pte ſeiꝰ q̄ iiuſte mouit ē moꝛ·
ꝗ in ōibꝰ ſequētibꝰ eū ꝗ tenēt ꝺ ōibꝰ ꝺāmſ
inꝺ ſecutis alteꝛi pti Ex pte āt eiꝰ q̄ r̄ſiſtit
iniuſte ſeꝺicōi mote ꝯtra ſe uel ꝯtra bonū
cōe ciuitatis nō ē ſcꝺꝫ ſe pc̄m niſi miſceāt
oꝺia ꝗ viꝺicacōs qꝺ ut frequent̄ acciꝺit in
hmōi· Qn̄ etiā ex reſiſtētia ſequerēt̄ alte
ri pti multa picula et mala ceꝺenꝺū eēt ꝑ
ptem reſiſtentē ſic qꝛ alias nō euaꝺerꝫ mlt̄
ta pc̄a que in ꝯflictu partiū ſequerēt̄· Si
quis ē etiā ita parcialis ꝗ ita obſtinatꝰ āio
uel aliter ptialis· qꝛ appetat exterminium
alterius partis exiliū uel ꝺamnū ꝑ fas uel
nephas paratus etiā in malis ſequi ptem
ſuam ut ſunt in ytalia·guelfus et gibellinꝰ
non ē ſine pc̄o moꝛtali ꝗ in malo ſtatu Si
milr̄ ſi ex hoc uel alias iniuſte opeꝛā ꝺeꝺit
aꝺ expellenꝺū aliquē uel impeꝺiuit ne poſ
ſit reuerti· De homiciꝺio etiam filia ire
ꝺictum eſt ſupra in capitulo ꝺ quinto pꝛe
cepto· De quarto peccato moꝛ
tali ſcilicet Acciꝺia et ſpeciebus et ꝺe filia
bus eius· Ca·xxvi·

Ccidia est quartū pctm̄ capitalē q
importat tediū bene opandi Vn̄d
interrogandū est d̄ ea· si ita accidi
osus et attediatus est q̄ habuit in
horrore bona d̄ina et in abhōiacōne spūa
lia et opa bona ad que tenet᷑ ut p̄cepta d̄i
et ecclie q hoc cū ɔsensu rōnis q̄z mortale
est si tamē hʒ tales mot⁹ scd̄m sensualitatē
cū tn̄ displicēcia rōnis est venıale Si ita
ɔtristat⁹ est de morte ɔsanguinei vel alio
casu q̄ penitʒ eum bn̄fecisse vel ꝓponit am
plius nō bn̄facere vl' dimittit aliqua necā
ria ad salutē ut audire missam q h⁹mōi q̄z
ē mortale Si ita cōtristat⁹ est q̄ vellet
nūq̄ȝ fuisse creatū vel natū se in mūdo vel
q̄ ēet aīal brutū vel q̄ uellʒ mori quōcūq̄ȝ
eciā siue male siue bn̄ dūmodo hinc exiret
tal' tristicia scd̄m sensum rōis est mortale
Si esset ita ɔtristat⁹ de casu aduerso q̄
incurreret in graue infirmitatē ꝓpt nimiā
tristiciā pdens somnū aut dimittēs cibum
et hui⁹ōi videt᷑ mortale qn̄ pōt se iuuare
in hui⁹mōi Si ɔtristat᷑ ex ɔsideracōne

bonoꝝ qui hn̄t aliqui ꝛ quib⁹ ip̄e caret vi
lipendēs dona sibi data a dō ꝛ inde sumēs
tediū bene opandi qđ ē mortale scđm sub
etš ꝛ repit᷑ in psonis spūalib⁹ Si ex lap
su in pctm̄ ita ɔtristat᷑ ꝙ incurrit tedium
bene opandi et quāsi diffidēciā Si ɔtris
tat᷑ ex hoc ꝙ bona ꝓposita que facit sepe
frāgit ex hoc incurrēs tediū bn̄ opandi qi
sibi uideat᷑ nō posse ꝑficere accidia ē ꝛ r̄
pitur in spūalibus deo seruire incipiētib⁹
Si attediat᷑ ex frequencia tēptacōnum
veniale est si tamē ipis resistit qđ eciā inci
piētib⁹ deo seruire ɔtingit Si attediat᷑
in op̄ib⁹ bonis ut in orādo legēdo uel au
diēdo leccionē uel missaꝫ uel p̄dicacōnē uł
dicendo officiū ꝛ huiōi non tn̄ dimittit de
necc̄itate fiēda qđ ɔīter ē vēiale ꝛ r̄pit᷑ h
in spūalib⁹ Si in officijs suis omittēs de
fect⁹ sup̄sit nimiā tristiciā r̄spctū ɔfusiōis
hūane · accidia ē ꝛ vēiale ꝛ ex supbia ꝓce
dēs Si de pcc̄is suis doluit magis r̄spcū
hūaē verecūdie ꝙꝫ dn̄e offēse · silr̄ accidia
ē ex supbia ꝓcedēs ꝛ p̄t ēe veniale ɔīter

De filiab⁹ accidie quādoqꝫ ē difficile ɔg noscere an sit mortale nisi cū miscent̄ cū a liquo pc̄tō noto et ɔtra p̄cepta vel vbi p̄ ceptū aliqd̄ dep̄māt De desp̄acc̄e

I desp̄auit de mīa dei estimās deū non posse uel nolle sibi indulgere uel parcere eciā vemēti ad pn̄iam vel nō pos se abstinere a pc̄tō cū adiutorio dei · mor tale est · si fit cū deliberacōe ɔsensus · sec⁹ si scd̄m aliquē pulsum tēptacōis Si d̄spa uit se non posse euadere aliquas miserias mūdanas uel p̄icula ꝑpter que decreuit se occidere aut aliqd̄ aliud malum facere qꝛ mortale est et si aliqd̄ huiōi opatus est uł incepit pey⁹ ē et multo graui⁹ Si ɔtēp sit dīna bona et spūalia ex tristicia aggra uantē mentē mixta cū accidia est mortale Si āt ɔtēpnerꝫ et refugeret ea p que pos set vitare pc̄m̄ · qꝛ tūc ꝑtinet ad blasphe miā in spm̄ sanctū que hꝫ sex spēs que sunt Presūpcō · desp̄acō · inuidētia fratne grē Inpugnacō ueritatis agnite · Obstinacō et finalis impēitencia · De hys interroga

ꝑ ut expedire uidetᷣ qꝫ cōiter nō ꝯmittū
tur huiōi nisi a multū sceleratis
Presūptio dr̄ De p̄sūptione
cū quis nimis p̄sumit de dei mīa esti
mās ꝙ parcat sibi ad placitū suū uel ꝙ sal
uet eū in pctō pseuerantē De desperacione
dcm̄ ē h ꝓx · s̄ · De impugnacōe veritatis
Impugnacō ueritatis agnī agnite
te dr̄ cū quis contradicit ueritati quā
tamē bene nouit ⁊ maxime circa ea que sꝫ
fidei · De obstinacōe
Obstinacio dr̄ cū quis firmat se in ꝓposi
to peccādi De inuidēcia fratne gracie
Inuidencia fraterne grē est ꝯtra carita
tē dei in quātum doelr de eo ꝙ deus est
bonus et ex bonitate sua dat graciā et est
ꝯtra caritatē ꝓximi De impenitencia
Impenitencia final' dr̄ cū quis ꝓponit se nū
q̄ꝫ ꝯfiteri velle uel pn̄itere aut nūq̄ꝫ reuer
suꝝ ad penitenciam De Rancore
E rancore eciā filia accidie querēdū est
si videlicꝫ hūit indisplicēciā uel tedium
correptioēs et eciā corrigētes eū vemale

est nisi illos odiret qz tūc fieret odium et mortale De pusillanimitate

J subtraxit se ab his bonis ad que erat aptus ex timore deficiēdi· ut a ieiunijs ab ingressu religionis a p̄latioē iniūcta ab offitio p̄dicacionis ab audiēcia ꝯfessionis ⁊ hui⁹modi qz ꝯīter ē vēiale nisi ēet p̄ ce tū in eo qd̄ dimittit̄ De ociositate

J stetit ociosus nl boni spūal̄ uel tpal̄ opans· vn̄ tp̄s amisit irrecup̄abile· vēia le est ut uidet̄· nisi ex ocio addat̄ aliqd̄ vi ciū qd̄ frequēter accidit· vn̄ eciā interro gandū ē q̄zto tpe stetit ociosus De tor

J fuit piger ⁊ tar pore ⁊ pigricia d⁹ ad bn̄ opand̄ q̄uis tn̄ fecit ut videlꝫ tarde uenit ad eccl̄iam· tarde dedit elemo sinā ⁊ sīlia qz ꝯīter est vēiale nisi tn̄ ex il la tarditate obmitteret aliqd̄ p̄ceptoꝝ· ut qz non subuenit paciēti extremā nēcitatē cū tēret̄ aut infirmo ex quo sequit̄ mors et hmōi qz tunc est mortale

J hūit distraccōꝫ De euagacōe mētis mentis uel si uolūtarie vagat̄ in audien

do dīna cogitādo interi vana ⁊ inutilia qꝛ
ꝯūiter est veniale nisi addat᷑ aliqđ sꝫ eāle
pctīn · uel si pmittit eas durare p totū offi
ciū ad qđ obligat᷑ ex p̄cepto Si loquitur
inutilia ex tedio uł audit noua uł mutat lo
ca hic m̄ nł distrahit sensus uel mēbra diu
siōde qꝛ ē vēiale ꝯūit De negligēcia

E negligēcia q̄ ē rmissio uolūtatis circa
ea q̄ dꝫ facer̄ q̄ ecia p̄t dici tepiditas · i h̄ qt
tidie ōs offēdi⁊ sꝫ ē vēiale nisi omittat᷑ ali
qđ ncc̄ariū Si fuit negligēs circa opera
mie spūalia q̄ ꝯtinēt᷑ i h̄ vsu: Cōsule castig̃
dimitte solar̄ fer oꝛa · Et nota ꝙ sub ꝯsilio
ꝯphēdit᷑ doctriā · i · docere ignoꝛātem p̄ci
pue utilia ad salutē Si fuit negligēs ad
discendū ncc̄ia ad salutē ut p̄cepta dei ⁊ ec
clesie generalia quia in hui⁊mōi ignoꝛan
cia non excusat᷑ uel ad eūdum ad p̄dicacō
nem uel ad missam audiendam uel similia
primo mō est moꝛtale scđo mō veniale uti
le em̄ est ydeotis et laicis valde ire ad p̄
dicacōnem Si fuit negligens in audien
do diuinum officium uel predicacionem

vt ibidē dormiendo uel loquendo aut alia
cogitādo uel curiose querendo audire aut
de p̄dicatore murmurādo ¶ Si fuit negli
gēs ad ꝓcurādū sacramēta sibi et familie
sue ut si ex negligēcia mortua est ꝓles sine
baptismo uel hmōi qꝛ mortale ē ¶ Si min
mus mortuꝰ ē sine ɔfessione ⁊ ɔīone uel
ex̄ma vnctione et cū ex negligēcia crassa
hoc ꝓcessit mortale uidet̄ uel graue venia
le scd̄m q̄ ipe plꝰ uel minꝰ indigebat ¶ Si
negligēs fuit ad recipiend̄ sacramentū ɔ
firmacōis ꝑ se et familia sua . ¶ Si nō con
firmatꝰ tenuit aliū ad ɔfirmacōꝫ ¶ Si ite
rato fecisset se cōfirmari uel recepisset ite
rato ordinē semel receptū et si scient̄ mor
tale est et ɔtrahit̄ irreglaritas in suscipiē
te ¶ Si fuit negligēs ad correpcōnē frat
nā cum ad eā ea tenet̄ videlꝫ d̄ occlto pec
cato et mortali ⁊ nō spabat emēdacionem
eius qꝛ tūc ēet mortale ipaꝫ obmittēdo āt
veniale eā retardādo uel si obmisit de his
que non sunt mortalia ¶ Si nō seruauit or
dinē debitū in fraterna correpcōne ut viꝫ

nimis aspe uel in tpe uel loco indebito qr pctm est· De negligēcia ɔfessiōis

I omisit ad mīn9 semel in āno cōfiteri uel ex negligēcia uel ex ignorācia· secus si ex impotencia scꝫ qr non hūit copiā ɔfessoris· si eciā nō suppleuit ɔ̄ rectū cū potuit mortale est Et si suā familiā ad hoc quātū potuit nō induxit Si recolēs aliqd mortale omissuꝫ nō habuit ɔtricōnē et ꝓpositū confitēdi tpe suo sed ruit cōtent9 omisisse uel si penituit eū non omisisse aliqd peccatum mortale qd sibi uidet iam potuisse cōmittere et si cōsensit in hoc mortalr̄ peccauit Si faciēs cōfessionē scienter dimisit aliqd mortale peccauit mortalr̄ et tenet reiterare totā ɔfessionē Si dixit se ēe contritū ɔ̄ oībus peccatis et dispōitū ad abstinendum et satisfaciendū cu hoc non intenderet· mortalr̄ peccauit et tenet reiterare ɔfessionē Si pniam sibi iniūctā p mortalib9 ex negligēcia omisit mortalr̄ peccauit et tenet reiterare ɔfessionē si est ipi9 oblitus Si ad cōfessorē simplicē et grossum

accessit et insufficientē eū ɔgnoscens cum tamē hrēt casus difficiles q₂ tenet̃ iterum ɔ fiteri alteri magis pito et sufficienti vł si ɔfessus ē in excōicacōne maiori ex n̄s eciā si ipe nesciuit ⁊ suus ɔfessor q₂ nō fuit ab solutus a peccatis ⁊ dʒ iterū ɔfiteri q₂ nō fuit tūc capax absolucōnis Si scienter ɔ fessus ē ei quē nouit excōicatū uł suspēsuʒ uel nō habentē autoritatē puta q₂ symoni ace recepit bn̄ficiū uel q₂ intrusus ē p lay cam ptātem peccauit mortalr̄ et tenet̃ re iterare ɔfessioēʒ De negligēcia ɔiōis

J omisit ɔmūicare semel in anno scʒ in pascha ⁊ hoc post ānos discrecōis· pec cauit mortalr̄ nisi fuisset legittime impedi tus ut q₂ alteratꝰ stomacho uel excōicatꝰ querēs tn̄ absolucioneʒ uel delicētia ꝓprij sacdotis uł ɔfessoris p aliquos dies differ ret· in hm̄oi tn̄ casibꝰ debʒ supplere defec tus q̄ʒ cito poterit Si ɔmūicauit nō ieiu nus ita· s· ꝙ post mediū noctis aliquid su psit cibi uł potus q₂ mortalr̄ peccauit nisi esset grauiter infirmus q₂ tunc licet Si

cōionem suscepit cū staret in proposito retrarendi aliquod mortale qz mortaliter peccauit Si non confessus de aliquo mortali cōmisso uel aduertēter ex uerecūdia· uel inaduertenter ex indiscrecōe aut indiscussione consciē uel ex ignorancia crassa uel supina suscepit cōmuniōnem qz peccauit mortaliter Et nota qd si quis obmittit cōmuniōnem tpe statuto conari debz cōfessor ut inducat illum ad supplendū defectum nisi sit ōmo indispōitus Item cū reperit aliquē deditū vicijs turpibus usqz ad finem quadragesiē cautū videtur ut nō subito admittat talē ad cōmuniōnē sed prolōget sibi tpus per aliquas ebdomodas De alijs defectibus circa cōmuniōnē· vide infra in· iij· parte in· c· de clericis· Interrogādū ē eciā hic Si participauit cū aliquo in crimiē propter quod crimē ille erat excommunicatus puta excōicatus est qz uerberauit clericum uel eciaz cum aliquis clericus subicit se alicui laico verberandū ad placandū ipm de iniuria illata clericus ille est ir excatus qz participauit i crimē c verberāte propter quod ille ē excatus ut ex quod se ex

Si ocubine · et est mortale Si exns in ex
cōicacōne maiori scienter pticipauit in di
uinis audiēdis in ecclia aut in sacramētis
pcipiendis qr peccauit mortalr Si eciaz
existēs excōicatus maiori excōicacōe scien
ter pticipauit cū alijs fidelibus eciā extra
dina pcipue in his que otinent in hoc vsu
Os · orare · uale · cōio · mensa · negata · et si
hoc fecit ex otemptu uel otra phibicionē
supioris peccauit mortalr alias uenialiter
silr et ille cum quo pticipauit si sciuit eum
excōicatum qr ille silr eciā efficit excōica
tus maiori excōicacioē a qua tamē potest
absoluere omnis qui eum pt audire · Exci
piunt eciā quinqz casus in quib9 licz ptici
pare cū excōicatis qui otinent in h versu
Utile · lex hūile res ignorata necē · Decla
racionē tamē isti9 vsus et alterius paulo s
vide in · iiij · pte Sūme
De · v · pctō mortali · s · Auaricia et specie
bus et filiabus eius
Auaricia est inordinat9 appetitus
habēdi et osistit i trib9 scz in iniuste

acquirēdo tenaciter retinēdo ⁊ inordiāte amādo De his trib⁹ ergo et filiab⁹ et spē b⁹ eius est interrogandū ut sequit̄ et pri mo de priō mō viz de iniusta acquisicione dictū est s̄ in·c·de·vij·p̄cepto restant tn̄ aliqua de quib⁹ nūc dicenddum est·

E symonia que v̓sat̄ circa spūalia et semp ē mortale pctm̄ ⁊ in omi casu ei⁹ pecūia r̄cepta p eā restitui deb3 non tn̄ ei qui eā dedit sed paupib⁹ d3 erogari et hoc de necc̄itate uel illi ecl̄ie in cui⁹ iniuriā data ē Qui dedit pecuniā uel aliquid qd̓ p̄cio pōt estiāri p hn̄do aliq̓ sa crō ut est baptism⁹·eucaristia·benedictiō nuptiaꝝ et hmōi ⁊ fecit hoc quāi daret p̄ mūn̄ illi⁹ cui⁹ signū ēe p̄t si pactū fecit cu3 dante hmōi sacramēta q2 symōia ē ⁊ mor tale Jdē p̄sumit̄ qn̄ negat̄ sacr̄m si nō de tur pecūia nec excusat ɔsuetudo Secꝰ est si dat aliqd̓ scd̓m bn̄pla citū suū gratis ⁊ ut elemosinā nō coact⁹ aut exact⁹ sed sponte ad ɔseruādam ɔsuetudinē quā tn̄ si seruar̄ nollet nō esset cogend⁹ neq3 sacr̄a ei dene

De symonia

gāda Si emit uel uēdidit aliquā capellā
vel aliū locū in eccia q2 symōia est Si e
mit uel uēdidit sepl'turā eccie uel sepulcrū
ubi ponat' cadauer ei9 q2 symoniā cōmisit
Si emit uel vendidit ius prōnat9 alicui9
eccie ul' capelle q2 symoniā omisit Si pa
tronus alicui9 eccie uel capelle aut altaris
uel alteri9 bnficij · p pecūia elegit et pñta
uit institueēdum in eccia sua q2 symoniaʒ o
misit Si porrexit pces carnales p indig
no aliquo ordināndo ul' pmouēdo aut bnfi
ciendo q2 symoniā omisit et hoc si sciuit ip
sum indignū Et si plat9 rōe hmōi pcū uel p
cio eū admisit silr symoniā omisit Si fu
it mediator ad pcurandū alteri aliqd spū
ale bnficiū uel ordinē et hmōi p aliquo tē
pali q2 symōiā omisit Si conduxit aliquē
ad pdicandū cū pactiōe pecunie uel inten
cōe lucri symoniā cōmisit Et silr pdicator
qui hoc mō acceptauit Si filiū aut filiaʒ
aut aliū misit in monasteriū pacciōe facta
p certa quātitate danda p ingressu mona
sterij symōiā omisit · Et silr rligiosi rcipiē

res hāc pecūiā De quib⁹dā aliīs symoni s clericorꝝ vide p⁹ea in·iij·pte in·c·de cleri cis Et d ista materia hēs ple·in Sūma·i scda pte ti·i·p totū· De pdicione
I pdidit ciuitatē aliquā aut castrꝝ ini cis qꝛ ultra mortale tenet̄ de ōi damno inde secuto· Idē si pdidit res alterius in iuste auferētib⁹ aut eciaꝫ psonā eius Si pdidit secreta alicui⁹ iniuste qꝛ ultra mor tale tenet̄ satisfacer̄ d dānis inde sequētib⁹ Sec⁹ si secreta iniqua et ꝯiuracōes et tra ctat⁹ ꝯtra ciuitatē ul' ꝯmūe bonū uel si no cumēta psonarꝝ iniusta māifestat qꝛ tūc bñ facit et facere tenet̄ Si recepit aliquid sub sigillo ꝯfessionis eciā nō in ꝯfessiōe·si reuelat illud peccat mortalr̄ nisi illud esset quid iniquū cui posset obuiare manifestā do·et si de hoc perpendit quando promi sit peccauit mortaliter sed non debet tene re secretum quia tunc eciam peccaret Si legit alteri⁹ litteras clausas videtur mor tale nisi poneret spem in ratihabicioē mit tentis uel eius cui mittitur

I acceptauit p- De acceptōe psoāꝝ
sonā in iudicō ut scꝫ magis audiat vnā p-
tem q̄ꝫ alterā uel credat vni magis q̄ꝫ alte
ri nō seruato ordine iuris uel magis decli
net ad vnā ptem q̄ꝫ ad aliā rōe auaricie · qꝛ
forte sperat lucrū aliqd ab ea rceptuꝝ ꝛ
hmōi mortale pt ēe scdm circūstācias sub
et s̄ · Si in distribuēdis bnficijs uel offi
cijs eccīasticis uel spūalibus admittit indi
gnos et malos peccat mortalr̄ et tenet̃ d
dampnis inde secuturis · Si in faciendis ce
dulis que vulgariter dicūt̃ scrutinia scien
ter admittit indignū uel qui ꝑ hibꝫ admit
ti seu excludit dignū peccat mortalr̄ Si
in distribuēdis honorib⁹ uel imponendis
collectis ciuitatis sciēter grauat aliquem
ultra debitū uel alleuiat peccat mortalr̄ ꝛ
si solum ex ei⁹ determiācione fieret talis
distribucio tenet̃ ad satisfactionē de dam
no · secus aūt si plures alij imponunt cū eo
Si cū habet distribuere elemosinas alic⁹
societatis uel testamēti hmōi non fidelitr̄
distribuit si dedisset non indigentib⁹ ultra

mortalē teneret᷑ ad restitucōnem

I iudex accipit pe De turpi lucro
cuniā ab aliquo ut iudicaret aut non iudi
caret aut bene ꝑ eo iudicaret aut iniuste
iudicaret peccat mortalr̄ et tenet᷑ illa r̄sti
tuere danti nisi ille dedisset ut male iudica
ret qꝛ tūc tenet᷑ dare paupibus Idem de
teste qui ꝑ testiōnio ferendo pecuniā uel
aliqd̄ accepit qꝛ ultra mortale eciā tenet᷑ r̄
stituere· Si fecit instrumentū in fraudē
vsuraꝝ ut notarij qꝛ peccat mortaliter et
mercedē quā accepit dꝫ paupib⁹ erogare
Si seruiuit usurario in arte usuraria qui
a peccauit mortalr̄ Et si oīa bona usurarij
eēnt obligata restitucōi· non posset obtiē
re solariū sed restituere creditorib⁹ usura
rij alias aūt pr̄· sed illud dꝫ paupib⁹ dare
de honestate nō de nccītate nisi ēet paup
Si r̄cepit pecuniā ꝑ turpitudine ut mere
trix dꝫ illā paupib⁹ dare nō tn̄ d̄ nccītate
sed scd̄m ꝯsiliū si quis facit aliquā artē l᷑
aliqd̄ artificiū cui⁹ usus est ad mortale ut
facere taxillos ⁊ hmōi peccat mortaliter

nec deb3 absolui nisi disponat se illud dimit tere de lucro inde recepto debet paupib9 dare nō ex pcepto s3 ex ɔsilio Si diebus festiuis emit uel uēdidit negociando nisi forte in nūdinis ul' fecit ɔtract9 nō nccio uel scripsit ul' aliud manuale fecit p lucro q2 ultra pctm̄ deb3 illud paupib9 dare s3m aliquos qd tn̄ uidet' de hoēstate magis q3 de necitate Si tpe messis uel vindemiarum emit bladū uel vinū ul' fructus ut alio tpe vendat carius nō exn̄s talis rei cōtinu9 ne gociator nec pter aliquē hoēstum finem nisi solū pter cupiditatē et auariciā quia turpe lucrū est nec tn̄ tenet' in aliquo Si accepit aliquid ad eligendū aliquez ad dig nitatē aliquā tpalem ul' officiū seculare uel si vēdidit hmōi officia secularia q2 turpe lucrū est nec tn̄ tenet' ad restitucōnem

I lusit ad taxillos De ludo inhoēsto uel cartas uel ad aliū ludū fortune si vi cit p fraudē puta cū falsis taxillis uel men daciose ultra mortale tenet' sic lucratu3 re stituere amittēti nisi foret quid parū Si

vicit ab eo qui alienare nõ potuit ut a ser
uo uel religioso aut uxore uel filio fãilias
et hm̃oi tenet̃ ad restitucõnem his qui hñt
curã illoꝝ et est mortale si ẽ quid notabi̇le
et si ludit̃ ex cupiditate atquirendi Si p
multã importũitatẽ traxit alios ad ludum
qui hoc non intendebãt uel retinuit uolen
tẽ recedere qꝫ ultra mortale tenet̃ r̃stitu
ere illi si tamẽ est quid notabile Si acqui
siuit seu lucratꝰ ẽ hm̃oi in locis ubi ꝓhibe
tur ludus et mandat̃ fieri r̃stitucõ siue le
gibus imꝑialibꝰ siue municipalibus et ser
uantur quantũ ad utrũqꝫ debet fieri resti
tucio illi qui amisit · secus si leges ille sunt
abrogate ꝑ ꝯtrariã ꝯsuetudinẽ Consequẽ
ter nota ꝙ si vicit ꝑ ludũ in alijs casibꝰ ex
ceptis p̃dictis nõ tenet̃ restituere illi qui
amisit ꝗ̃uis posset elemosinalr̃ si esset pau
per sed debꝫ paupibꝰ erogar̃ scd̃ꝫ aliquos
ex cõsilio · scd̃m alios uero ex nccitate qd̓
tamẽ tuciꝰ ẽ nõ tñ ita oportꝫ tales striger̃
ad citã r̃stitucõꝫ sic̃ i furto usura et hꝰmõi
Itẽ pſoẽ q̊bꝰ r̃stitui dꝫ lucratũ ab eis

Ste sunt psone quibus indistincte restitu endū ē quicquid ab eis lucratū est in ludo alee aut taxillorꝝ uel alio mō sm̄ Ray·scꝫ furiosi·pdigi·minores·xxv·ānis et max ime pupilli filij familias ⁊ uxores que nō habēt res paraphernales·āministratores rerū ecc̄iarꝝ uel pauperꝝ ⁊ similes·itē mē tecapti·surdi muti·ceci ⁊ qui morbo labo rāt ꝑpetuo·serui·rligiosi ⁊ similes Et nota q̄ talis pecūia nō est simplr̄ restituēda illi qui amisit nisi ēet emēdat⁹ et corrept⁹ ita ut crederet̄ eā ad pios usus expēsur⁹ Sꝫ tutori·curatori·dn̄o monasterio pri mari to ecc̄ie hec in summa ɔfes· De iqetudiē

J adhibuit nimiā sollicitudinē circa tē palia acquirēda et ɔseruāda q̄ ꝓpter hoc dimisit aliqd̄ necc̄ariū ad salutē ut missaꝫ ⁊ hmōi qꝛ est mortale Si non dimisit necca ria ad salutez sed tamē remissus est in eis aliquātulū ꝓpter inquietacōnem tpalium qꝛ ueniale est Si nimiā sollicitudinē hūit circa spūalia ex puitate confidentie auxilij dei in se non est mortale sed uidet̄ multū

impedimentū deuocōis et alioꝝ bonorū
Sequitᷣ de secundo mō auaricie que cō
sistit in retinendo

De auaricia que ꝯsistit in tenaciter reti
nēdo eciā interrogandū est · si viꝫ ita in
huānus fuit ꝙ non fecit elemosiās corpa
les summe indigētib⁹ cū posset · uel si non
opatus est opa mie corpalia que ꝯtinētur
in hoc vsu · Visito poto cibo redimo tego
colligo cōdo · primū est uisitare infirmos
scdm potare sicientes · terciū cibare esurien
tes · quartū rdimere captiuos · quintū col
ligere et ꝯgregare dispsos · sextuꝫ est tege
re nudos · septimū ē cōdere · i · sepelire mor
tuos · Si habes supflua quo ad naturā et
quo ad decenciā stat⁹ sui ꝗ familie sue nō
subuēit necitatib⁹ alioꝝ maxime in extre
mis Si habēs supflua quo ad naturā nō
tn̄ quo ad decenciaꝫ status nō subuenit pa
cientib⁹ extmā necitatē quos tn̄ sciuit ꝗ no
uit qꝛ mortale iudicatᷣ ꝯmūiter · Sed hic
oportet multa ꝯsiderare ad bene intelligē
dum · vnd vide de hoc in sūma · ij · pte ti · i ·

Si habēs vn̄ subuenire possit nō subuenit paupibus eciā non ex̄ mas nccītates paciē tibus uel tardauit ipis dare ul' eos exaspa uit ueniale ē· Si pauit paupib⁹ nimis sup̄ tuosa ul' dlicata aut eciā nimia cibaria uel questuātib⁹ sine causa urgēte uel male utē tibus elemosinis qꝛ pc̄tm̄ uidet' pocius q̄ꝫ meritū Si laborantib⁹ p eo quocūqꝫ mi nisterio nimis distulit dare mercedē ultra factā ꝯuencionē cū tn̄ possꝫ soluere qꝛ pos set esse mortale maxiē si incurreret graue damnū uel scandalū· Idē si aliquid dfrau dauit De tercio mō auaricie qui ꝯsistit in inordinate amando

E auaricia in amādo inordinate nota q̄ si quis res eciā iuste acquisitas· ita inor dinate amat ut inhereat eis queadmod fi ni· cuius signū est· quādo ꝓpter eas non a mittēdas patus est facere ꝯtra aliqd p̄cep torū qꝛ mortalr̄ peccat· et hoc ideo qꝛ pl⁹ diligit creaturā q̄ꝫ creatorē Si aūt nullo mō uellet facer̄ ꝯtra salutē suā ꝓpter h⁹ōi tpalia q̄ꝫuis tn̄ aliqualr̄ inordinate afficiat'

ad ea seu amet ea est veniale Et ex his ꝯ
siderari p̄t quātū peccat qui res iniuste ac
quisitas ita inordiāte amat ut s̄.
E p̄digalitate que De p̄digalitate
contraria est auaricie eciaȝ interrogād
est. Si viȝ supflue expēdit suā substāciā
uel in edificiis suptuosis uel ī equitaturis
uel in ꝯuiuiis nimis delicōsis aut frequen
tibus uel in palestris et ludis uel in orna
mentis ꝛ p̄cipue mulieꝝ uel in xeniis uel
histriombus et hm̄ōi quia peccatū est. Et
qn̄ est notabilis excessus scd̄m ꝓporcionē
sui stat⁹ est mortale alias aūt in modico
est veniale Descendere āt ad pticularia in
determinādo qn̄ sit mortale ꝛ quādo vēia
le nō ē̄ facili p̄t dari iudiciū c̄tū vn̄ hoc di
mitto De sexto pc̄ō mortali
.f. Gula ꝛ spēbus et filiab⁹ ei⁹
vla est sextū pc̄m̄ capitale ꝛ impor
tat inordinatū appetitū seu dlcācōȝ
circa cibū et potū vn̄ē de ipsa nota
quinq; modos que continētur in hoc versu
Pre. ꝓpere. laute. nimis. ardent studiose

Primꝰ modꝰ est · pre uel ꝓpere · i · si come
dit ul' bibit ante horā debitā uel ꝯsuetam
sine causa rōnabili urgēte Secūdus laute
· i · si vsus est cibis uel potibꝰ nimis lautis
et delicatis ultra ꝯdicionem sui statꝰ · Alr̃
eñ decꝫ ꝯmedere infirmū q̃ȝ sanū et aliter
nobilem q̃ȝ rusticū et sic ulteriꝰ uel si usus
est cibis uel potibꝰ multū nutritiuis uel ca
lidis ꝓuocātibꝰ ad luxuriā et si ex hac cau
sa fecit mortale uidet · Terciꝰ · Nimis · i ·
si comedit ul' bibit in nimia quātitate ſꝫm
indigēciā sue ꝯplexionis qd eñ parū ē vni
nimis est alteri q̄nq̃ȝ Plꝰ tñ ꝯmeder̃ in di
e ieiunij q̃ȝ altera die p vna ꝯmestiōe non
est de se malū · Quartꝰ · ardent · i · si come
dit uel bibit nimis ardore gule ul' si nimis
auide uel uelociter aut rapaciter cōmedit
ꝓpter gulā uel cū nimia ꝯplacencia ꝯtentꝰ
magis satisfacere gule q̃ȝ necitate ꝓuider̃
Quintꝰ · studiose · i · si adhibuit uel adhibe
ri fecit nimiā diligenciaꝫ et studiū circa ci
baria delicata ꝓparanda ut varijs saporibꝰ
et diuersis mōis et hmōi · In his omnibus

uel eciā aliis spēbus gule tunc est ibi mor
tale qn̄ delicatō gule querit' ut finis cū·s·
paratus est quis facere otra aliqd̄ p̄ceptoꝝ
ut satisfaciat delcācioni gule·ul' cū omedit
usq3 ad crapulā uel vomitū aduertent' sic
fit a pluribꝰ in carni priuio uel cū utit' ali
quo cibo ex quo veresilr̄ credit incurrere
magnā lesionē psone·in aliis aūt casibus
omūiter ē vemale De ieiunio

E ieiunio qd̄ est otrariū gule eciā inter
rogandū ē Si viz dimisit ieiunia ecc̄ie sc3
xl·uel quatuor tpm aut festorum vigilias
post·xxi·ānū peccat mortalr̄ nisi hēat cau
sam eū legitt'iē excusantē uel saltē estimat
se hrē q hēat cām estiāndi·puta cū ēet de
bilis satis·uel sibi vidr̄ ēe ꝓpter qd̄ nō cre
dit posse ieiunare sine notabili corpi detri
mento lic3 scd̄m ueritatē possit tal' non vi
det' defacili odēpnandꝰ de mortali exquo
erat parꝰ obedire p̄cepto si credidiss3 pos
se alias ē mortale et tociēs quociēs dimit
tit aliquē diem ieiunare q2 quelibet dies ē
sub vno p̄cepto·sed an·xxi·ānū incucēdi

sunt iuuenes ad ieiunandū· Item interro
gandū ē d̄ nuēro dierꝫ p̄ quos dimisit ieiu
nare et de causa ¶ Si notabilr̄ āticipauit
horā ↄmedēdi sine cā legittiā qꝛ nō ē ieiu
niū vn̄ mortale· hora aūt ↄgrua ē circa ho
rā nonā· tardare aūt post nonā non est vi
ciū nisi fieret ex supsticōne ¶ Si cū ieiuna
uit ex statuto ecc̄ie uel ex uoto uel ex iniūc
cōne ↄfessoris d̄ sero comedit frustū pais
uel de pluribꝰ fructibꝰ de vno genere ī q̄
titate ieiuniū frāgit ¶ Si aliquid d̄ ↄfeccōe
sumit in p̄ua quātitate non frangit nisi fi
eret in fraudē scꝫ ad nutriendū sed sumen
do aliquid fructuū p̄ modū medicine scꝫ ne
viciū diruat stomachū nō uidet̄ malū· pōt
aūt pluries in die bibere et nō frāgit ieiuni
um qꝛ potus ē sequela cibi nisi fiat in frau
dē sic dictū ē· De debilibꝰ ꝛ multū laborā
tibus· p̄gnātibus ·nutrientibꝰ ·ābulātibus
paup̄ibꝰ ꝛ hmōi quō uel qn̄ excusant̄ vide
in summa· c· Ieiuniū p̄ totū. ¶ Si comedit
carnes in· xl· uel aliis ieiuniis ecc̄ie uel sex
tis feriis aut sabato p̄ totū ānū nisi urgēte

causa neccitatis uel ifirmitatis q2 peccauit mortalr Si usus ē lacticiniis tpe · xl · sine causa infirmitatis ȯ ↄsilio medici peccauit mortalr In aliis ieiuniis ecctie seruari pt mos patrie quātū ad usū lacticinioꝝ qui si non a pareat tuci9 est abstinere Si bibit usq3 ad ebrietatē aduertēs nimiā potēciā vini ad inebriādū uel de hoc dubitans pbabilr peccauit mortalr · secus si ignorauit potenciaz vini · sicē Noe · Si fuit cā inebriacōnis alteri9 aduertēter inducēdo aliquē ad nimiū potū · uel ponēdo sal in vinū et hmōi q2 peccauit mortalit · Si induxit aliquem ad frangendum ieiuniū ecclesie sine causa legittima suis psuasionib9 q2 peccauit mortalr · Item si induxit pueros et iuuēculas ad lābacitates tabernas et hm9 mōi ut puertat eos ad turpia · Si frequētauit tabernas sine causa racōnabili uel ↄuiuia dissoluta pctm̄ ē Si abstinuit nīs a cibo et potu et aliis necc̄ariis uite ppt qȯ incurrit ifirmitatē ↄiter venale est nisi fiat notabil' excessus ut viz si addat' obstinacio

contra āmonicōs in hmōi defectu q2 tunc
videt' mortale rōne piculi inde sequentis
Sequit' de filiabus gule quaꝝ prima ē
J ex inordinata ꝯmestione Ebetudo
q potu incurrit obscuritatē seu grossici
em intellect9 et ex hoc ineptitudinē ad cō
sideradū spūalia · ad ꝯsulendū oradū legē
dum et hmōi qd ꝯuiter est venale
J ex inordinacōe De inepta leticia
cibi uel potus nimis fuit leuis et dissolut9
risibus ludis et iocis q alijs leuitatib9 cor
pis qd ꝯuiter ē veniale nisi addat' aliud vi
cium De Coreis
E coreis que fiūt ut ꝯmūiter ex inordiā
ta leticia et frequēter cū mortali eciam in
terrogādū est Nam quinqꝫ modis fiunt cū
pctō mortali Priō mō cum fiūt ex libidiē
Scdo mō cū fiūt a clericis et rligiosis cū
mulieribus et hoc rōne scādali · Tercō cū
fiunt in eccīys ul' alijs locis sacris q2 sacri
legiū est Quarto cū fiunt ex inani glā uel
vana leticia tā inordiāta qp ibi cōstituit' fi
nis Quinto qñ tales chorisantes nō curāt

de scādalo proximi eciā mortali. In aliis āt casibus cōiter ē vēiale posset tñ qñqꝫ esse mortale ex aliquo accidēte nec de facili pt dari de hmōi iudiciū De mltiloquio

I cum fuerit repletꝰ multū fuit loquax uel dixit uerba ocōsa .i. sine necitate ul' ra cionabili utilitate qd vēiale ē cōiter

I fecit actus et gestꝰ De scurrilitate inmorigeratꝰ qꝛ si sunt ꝓuocantes ad libi dinē extra mriōniū ē mortale. si aūt ad dis solucōs et leuitates ut uētositates ⁊ hꝰōi est veniale De immūdicia

Immūdicia pōt intelligi cū quis immūde comedit ⁊ ē veniale ꝑcipue si ex hoc oturꝛ bat alios uel qꝛ vomitū facit. Et si hoc fa cit qꝛ nimis comedit uel ut auidiꝰ comedat uel bibat pctm̄ ē Secus si cā medicine. ul' pt intelligi de immūdicia pollucōis que cū accidit in sompnis nō imputat' ad peccatuꝫ sed pctm̄ pt ēe cā eius scꝫ si ꝓcessit ex cra pula uel turpi cogitacōe ꝑcedēte uel ex ne gligēcia uel eciaꝫ cū post vigiliā recolens de immūdicia ipa et sompno turpi delectat'

et si est ibi ↄsensus rōis de hmōi delcācōe turpi ē mortale· alias aūt vēiale uel nullū scz si ex alleuiacōe nature De pollucōe

E immūdicia seu pollucōe ꝓcurata nota ꝙ si quis aliqđ agit hac intēcōe principa lr̄ ut pollucōnē hēat siue vigilādo siue dor miendo mortalr̄ peccat eciā si faciat cā sa nitatis Si aūt eciā ipa pollucō ↄtingat in vigilia et p̄ter uolūtatē ac sine ꝓcuracōne non est mortale De· vij · pc̄to ō

mortali·s·Luxuria cū spēb9 et filiab9 ei9

Luxuria ē septim̄ viciū capitale Et qz supra in·c·đ·vi·p̄cepto satis di ctū ē de spēbus eius in oꝑe ac eciaz cogitacōne et hoc in·c·de nono p̄cepto su pra· Jdeo illis omissis ad que ibidem re currendum est· Uidendum est de quibus dam alijs pertinentibus ad ipsam luxuri am et delectacionem morosam· Unde in terrogandum est de hoc ut sequitur·Si viz osculat9 ē aliquem uel aliquā ex libidiē et extra coniugium quia mortalr̄ peccauit etiaz si nō sequat᷑ act9 turpis· sz si sequat᷑

actus cum huiõi facit peccatum vnum. sed tāto grauius q̃to plura de huiõi ↄcurrunt Sed si fiunt diuersis tp̄ibus sunt diuersa pcc̄a. Si scripsit lr̄am vel misit vel portauit vel recepit lr̄as ↄtinētes amatoria ꝛ prouocatiua ad libidinē. qꝛ mortalr̄ peccauit. hoc aduertēs. Si cantauit vel legit vel cū d̄lectacōe audiuit v̄ba lasciuia ꝛ turpia ad prouocand̄ se vel alios ad lasciuiaꝫ mortale est. Si se sociauit alicui quē nouit euntē ad peccādūꝫ vel turpiter agēdū vel ad faciendū fezomotas vel matinatas peccauit mortalr̄. Si fuit mediator inter aliquos ad huiõi turpia vl̄ posuit aliquos mediatores inter se et alios in huiõi peccauit mortalr̄. Si recepit xeniū aliqd̄ vel donū quodcūqꝫ vel misit huiõi ex amore libidinoso mortalr̄ peccauit. De d̄lectacō

Electacō morosa repit̄ vt morosa. frequēter in tepidis ꝛ multū negligētib⁹ Nam feruidi subito cogitacōes expellūt noxias ꝛ feruidis cogitacōnib⁹ desiderijs ꝛ opib⁹ acquiescūt. vn̄ interrogād̄ est

Si habuit cogitacões immūdas et carna les in quib9 ɔtraxit morā postq̄ʒ rōe ꝑ en dit ꝓpter delcācionē ipam hmōi cogitāco mortalr̄ peccauit. Non solū em̄ peccat hō qn̄ cogitacōnib9 luxuriosis racōne ɔsentit deliberās malū facer̄ sed eciā cū nō curat ipas libidiōsas cogitacōes expellere post q̄ʒ eas ꝑ endit sʒ in eis uolūtarie inmoratꝰ peccat mortaliter De filijs luxurie

E filiab9 luxurie nō oportet multum in terrogare qꝛ difficile ē intelliger̄ nisi cum mixtura alicꝫ vicōꝫ De cecitate mētis

I fuit ita mēte occupat9 circa mūdana qꝫ nesciuit d deo cogitare uł reb9 spūalib9

I fuit p̄ceps et De p̄cipitacōe subitus in opibus suis sine ɔsilio et examiā cōe mētis debita agēs De inɔsideracōe

I fuit incaut9 in factis suis et nō bn̄ iu dicauit circa occurrēcia De incōstancia

I in eo qꝫ deliberauit bonū ager̄ muta bilis et incōstans fuit ex passione

I nimis seip̄m dilexit De amore sui q̄rēdo dlcācōs corpis ɔmoditates et h9ōi

I habuit displicētiam in deum vel legem suam quia ꝓhibet cōcu piscentias eius. De odio dei

De amore vite pn̄tis.
I nimis amauit vitā istaȝ pn̄tem ꝓpter voluptates carnis quib⁹ est dedit⁹. Nā ita amare vitaȝ pn̄tem. ꝙ aliquis velit hic ꝑpe tuari. scd̄m He. est mortale. De hor rore futuri secl'i.
I horrorem habuit ad vitam futurā. De aliis que ptinent ad vicium luxurie circa cōiugatos vide in fra in. c. de coniugatis.

Sequitur tertia ps hui⁹ opusculi de in terrogacōibus certis ad certas personas scd̄m stat⁹ diuersitates. Et primo quo ad coniugatos. .xxx.

Unc formāde sunt interrogacōes non ad oms. sed ad quosdam scd̄m stat⁹ eoꝝ. Et primo quo ad ɔiuga tos. Interrogādi sunt ḡ ɔiugati. non tn̄ omnes. sed de quibus videt̃ expedire. Si videlicȝ in aliquo casu probibitio cōtraxe rūt quia mortale est nisi ignorantia facti probabilis excuset. Unde sciendum est

ꝙ quedã sunt impedimẽta que impediunt matriõniũ ꝯtrahendũ et dirimũt iã ꝯtrac tum·i·nullũ faciũt illud qḋ tamẽ intelligẽ dũ est·qñ dicta impedimẽta prius fuerũt inter eos ꝙ̃ sit ꝯtractũ mriõniũ Et ꝯtinẽt in his ꝟsibus·Error·ꝯdicõ·votũ·ꝯgnacõ crimẽ·Cult⁹ disparitas·vis·ordo·ligamẽ hoẽstas·Si sis affinis si forte coir̃ nequi bis·Hec sociãda vetãt ꝯnubia iũcta r̃tra ctant·Pro hoꝝ quolibꝫ breuissima decla racõe·nã de his satis inuenies in summis Nota ḋ singl'is intellectũ·Error intelligr̃ de ꝑsona nõ de fortũa cũ scꝫ quis cõtrahit cũ bertha credẽs ꝯtrahere cũ katherinã cũ qua intendebat ꝯtrahere·Condicõ intelli git̃ de ꝯdicõe seruili·cum·s·quis ꝯtrahit cũ serua credẽs eã esse liberã·nã si sciẽter liber ꝯtrahit̃ cũ serua mriõniũ teneret Et silr̃ si seru⁹ ꝯtrahit cũ libera credẽs eã ser uam. Idẽ videt̃ si seru⁹ cũ serua·licꝫ cre deret eã liberã·Votũ intelligit̃ ḋ solẽni Cum scꝫ quis fecisset ꝓfessionẽ tacitaꝫ uel exꝓssam in aliqua r̃ligiõe aꝓbata et p⁹ea

contraheret nã tal' ẽet eciã excõicat9 · Cognacõ est triplex · s · natural' · spũalis · et legalis · Naturalis dr̃ consangĩnitas · et habz tres lineas · s · Ascendẽtiũ · ut pr̃ auus · pauus · et hmõi · Descendẽtiũ · ut filios nepos pnepos etc̃ · Collateraliũ · ut frẽs · sorores et hmõi · Et habet quelibz linea quatuor gd̃us oclusiue · p̃cipue collateralis · Nam inter ascendentes et descendẽtes videt' esse ppetua phibitio · qui ergo inter istos eciaz contrahit est excõicatus · Cognatus spũalis habet tres gradus et otrahit' in baptismo et ofirmacõne · Primi9 est inter tenentes ad baptismũ uel confirmacionem · et eum qui tenetur et dicit' paternitas et filiacio · Secũdus est inter patrem et matrẽ carnales illius qui tenetur et illum tenentes · et dicitur cõpaternitas · Terci9 est inter filios naturales illius qui tenet et illum qui tenetur et dicitur fraternitas · Cognacio legalis fit p adopcionem et habet tres lineas uel gradus · Primus est inter ip̃m adoptãtẽ et adoptatũ et filiũ l' filiã aoptati

Scdās est inter uxorē adoptātis ꝛ ipm ad
optatū a c eciā inter uxorē adoptati et ad
optātez· Terci⁹ est inter filios naturales
et legittiōs ipius adoptātis ꝛ ipm adopta
tū et hoc tm̄ cū ipi filij sint adhuc in ptāte
pris· Inter hos em̄ oēs ē ꝓhibitū mriōi
um ꝛ ergo si ꝯtractuz fuerit dirimat᷑·Cri
men hoc·s·q̄ hʒ impedire et dirimere ma
triōmū ꝯtractū intelligit᷑ tm̄ de duob⁹ cri
minib⁹·Primū ē cū mulier machiāt᷑ cum
effectu in mortē alteri⁹ uxoris ut habeat
maritū illi⁹ in virū·et ꝯtra cū vir in mor
tem alteri⁹ uiri machinat᷑·ut hēat uxorez
eius·Secūdū cū quis dat fidē alicui cōiu
gate d̄ ducēdo eā in uxorē post mortē ma
riti sui·et cū ex illa ꝓmissione sequit᷑ adul
teriū·Cultus disparitas·ut·s·si fidelis cō
trahat cū iudea uel pagana pmanēte in in
fidelitate·si aūt cōtraheret cū heretica te
neret mriōmū sed cohabitare ei non dēt
et hoc si ēet piculū ei incurrēdi heresim sʒ
peccat cū tali ꝯtrahēs· Vis·s·cum quis p
violēciā cogit᷑ ad cōtrahendū et intelligit᷑

de violencia absoluta · et silr̄ de violencia que fit p metū qui potest cadere in ꝯstan tem viꝝ qui cōtmetur in hoc vsu · Stupri atqꝫ stat⁹ verberis atqꝫ necis · nisi tn̄ p⁹ea de inuito efficiat᷑ uolūtari⁹ · Ordo intelli git᷑ de ordine sacro · s · cum ꝯtrahēs fuerit in subdiaconatu · uel supra tal' eciā ē excōi cat⁹ · Greci tamē in sacris ordinibus pn̄t uti mrīōnio iā ꝯtracto sed cōtrahere non pn̄t · Ligamen · s · si sit alteri ligatus p cōiu gium p uerba d̄ pn̄ti eciā nondū ꝯsumatuꝫ Nā talis in nullo casu potest alteri matri mōialr̄ copulari nisi ille cū quo ꝯtraxerat ꝓfiteret᷑ in aliqua religiōe ante ꝯsuācionē mrīōnij · Si aūt recederet alter cōiugum ita ꝙ p multos annos nihil de eo audiret᷑ adhuc nō liceret alter ꝯtrahere nisi prius verisilr̄ sciret de morte ipius · Honestas · i publice hoēstatis iusticiam sentēcia que o rit᷑ ex spōsalib⁹ ꝯtractis cū aliqua cū qua postea non sequit᷑ mrīōniū nisi ꝓpter mor tem uel ꝓpter causam aliquā aliā · nā cum nulla ꝯsanguinea illi⁹ ꝯtrahere p̄t usqꝫ ad

quartū gradū inclusiue · Affinitas est ꝓxi
mitas que cōtrahit̃ inter eū qui ducit uxo
rē et oēs ꝯsanguineos uxoris usqꝫ ad quar
tū gradū · similr̃ inter uxorē et oēs cōsang
uineos eā ducētis usqꝫ ad quartū gradum
inclusiue · Et nota ꝙ affinitas ꝯtrahit̃ eciā
ꝑ fornicariū coitū · ita ꝙ ille qui fornicat̃
cū aliqua nō pōt cōtrahere mr̃imōniū cū ali
qua ꝯsanguinea illi⁹ usqꝫ ad quartū grad̄
nec illa mulier p̄t ꝯtrahere cū aliquo ꝯsan
uineo secum fornicātis usqꝫ ad eūdē grad̄
Impotēcia exercēdi actū ꝯiugalē potest
ꝓuenire uel ex naturali frigiditate uel ex
maleficio ul' ex indispōicōne mēbri genita
lis viri uel mulieris · De his autē omnibus
impedimentis hēs plene in sumis · Insup
nota ꝙ nō oportet nec expedit interroga
re oēs ꝯiugatos singl'ati d̄ p̄dictis impedi
mētis sed d̄ illis saltē d̄ quib⁹ possit p̄sumi
Et p̄cipue de impedimētis crimis uel cog
nacōis uel publice honestatis et an̄ omnia
affinitatis · Si eñ quis ꝯgnosceret cōsan
guineā ei⁹ cū qua iā cōtraxit ꝑ v̄ba d̄ p̄nti

et grauiꝰ· si iã ꝯsuãuit mriõnium tale mri
monium non dirimit᷑ aut diuidit᷑ ſꝫ amittit
ille qui hmõi fecit ptãtem· seu ius petendi
debitũ· ita qd peter̃ nõ põt sine pctõ mor
tali tenet᷑ tñ reddere exactus· Idẽ in mu
liere que pmittit se ꝯgnosci a ꝯsanguineo
mariti sui· Si tñ añqꝫ ꝯtraxit p v̓ba d̓ pñ
ti cũ aliqua ꝯgnouit ꝯsanguineã eiꝰ ita ꝙ
semen emiserit intra claustra pudoris nõ
põt illã hrẽ· et si iam ꝯsumasset mriõnium
cum illa nõ teneret· nec in hoc p̃t dispensa
ri nisi p papã· vñ añ dispensacõꝫ sp peccat
mortalr̃ exigẽs et reddẽs debitũ sciens di
ctũ impedimentũ alter aũt ꝯiugũ nesciens
excusat᷑ ex ignorãcia facti pbabili· Et de
his et aliis qñ casus occurrit· vide pleniꝰ
in summis· Insup interrogãdũ est· Si con
traxit mriõniũ clãdestine qꝛ mortale ẽ p
ter phibicõneꝫ ecc̃ie· Itẽ si hñs uotũ sim
plex continẽcie cõtraxit· mortalr̃ peccauit
nisi prius dispẽsatũ fuerit a papa ⁊ tenet᷑
adimplere uotũ usqꝫ ad ꝯsuãcõnẽ mriõnꝛ
Nã ipo ꝯsuãto efficit᷑ impotẽs ad uotũ in

plenduū qꝛ reddere tenetꝰ exactꝰ debitū ex
pſſe uel interp̄tatiē · ſed tñ exigere nō pōt
ſine diſpenſacōe qꝛ peccaret mortalr̄ · Itē
Si ɔtraxit cū aliqua · uel mulier cū aliquo
p v̄ba de futuro ꝛ poſtmodū cū alia ɔtrax
it uel alio eciā p v̄ba de futuro uel de p̄nti
mortalr̄ peccauit ꝓpter fidē fractā niſi de
ɔmūi ɔſenſu mutuo ſe abſoluerint qđ fieri
debꝫ p iudiciū ecc̄ie · ul̄ ſi aliquis p̄dictoꝝ
caſuum ſeu aliorū ſeptem quos hēs i ſuma
quibus ſponſalia ſolui pūt ſupuenerit Itē
ſi poſt mriōmū cōtractū p uerba đ p̄nti cō
traxit cū alia qꝛ peccauit mortalr̄ nec tenꝫ
mriōmū ſecundū · eciā ſi ēet ɔſumatū ꝛ fili
os iam genuiſſꝫ redire eni oportet ad pri
mū mriomiuꝫ · niſi ille uel illa cū quo ul̄ qua
prius ɔtraxit intraſſet religionē aliquā ꝛ
ibi ꝓfeſſus ēet · uel niſi papa diſpenſaſſꝫ in
ſecūdo · Tamē ſꝫm Theo · in hoc diſpēſari
non pōt · Sed qꝛ difficile eſt diſputare de
p̄tāte pape ſi ſine ſupplecıōe obtenta ē for
ſitā trāſiri pōt · Itē Si ɔtraxit mriōmū
añ etatē legittimā uel filios aut filias iūx

it mrimonio an̄ legittimā etatē qđ ꝓhibituꝫ est. Etas aūt legittiā scꝫm iura ē. xij. an. in femella. et xiiij. in masculo. s. in ꝯtrahēdo ꝑ uerba de p̄nti uel in ꝯsumādo. Itē si cōsumauit mrimoniū an̄ bn̄dictionēꝫ nuptiarū qꝛ mortale est et ꝯtra ꝓhibicionem eccl'ie Et hic aduertēdū est. ꝙ in multis locis q̄ꝫ uis sponsi non ꝯsumāt mrimoniū cū sponsis ante nuptias m̄ltas tn̄ turpitudines ⁊ cor ruptelas faciunt cū ip̄is eas visitando ⁊ c. vn̄đ interrogandū de hm̄oi ē ubi recipiunt Iteꝫ Si celebrauit nuptias in tp̄e ꝓhibito ab ecc̄ia qꝛ mortale ē. Nota tp̄a ꝓhibita ab ecc̄ia ad celebrāđ nuptias ul' mriō

Empa ꝓhibita ab ecc̄ia ad mrimoniū celebrandū sunt ista. s. Ab aduētu dn̄i usq̄ꝫ ad Ephiā. nō tn̄ ante octauā eius. ⁊ a. lxx usq̄ꝫ ad octauā pasche ⁊ trib⁹ dieb⁹ letanie minoris ante Ascensioēꝫ dn̄i usq̄ꝫ ad octauas pēthecostes. Itē de actu cōiugali nota ꝙ quādoq̄ꝫ fit ubi ē manifestū mortale scꝫ cū fit extra uas debitū uel eciā cū fit intra vas debituꝫ tn̄ eo m̄ō ut non suscipiat'

semen ad euitādam prolem uel generacio
nem vel cū ex actib⁹ uel tactibus īpudicis
sequit̃ pollucō in altero ipōꝝ · vel cū exer
cens actū ꝯiugalem appetitū habet delibe
ratū ad aliū uel aliā · vl̃ si ita inordinato af
fectu fert̃ ad actū ꝯiugalem q̄ eciā si non
esset uxor sua ul̃ marit⁹ adhuc agerꝫ op⁹
carnale cū illa uel illo · difficile tñ ē hoc di
scernere · vel si cū alter alteri exigenti d̄ne
gat debitū sine causa legittiā ꝑpter qd̄ exi
gēs incōtinenciaꝫ incurrit · ul̃ aliō scād alū
t esset aūt causa legittiā ad denegandū de
bitum si timeret ꝑbabiliter notabile nocu
mentū ꝑsone uel cōiugis uel ꝑlis in utero
vel qui ex adultero ꝯmisso amisit ius petē
di · vel eciā si in loco sacro peteret uel etiā
in publico q2 esset contra debitā hoēstatē
Nō aūt est legittiā causa d̄negādi · dies ie
iuniorꝫ solēpnitatū ul̃ ira adinuicē · Nūqꝫ
eciā fit act⁹ ꝯiugal̃ ubi dubiū ē · an sit mor
tale uel veniale scꝫ qñ seruat̃ vas debitum
sed mod⁹ indebit⁹ puta si lateral̃r uel si ex
ꝑte posteriori accedat vir ad uas debitum

uel mulier supgrediat᷑ viꝝ· In quib⁹ mo
dis et p̄cipue in ultiō dicunt aliqui ēe moꝛ
tale de se· Alꝫ uero ut Tho· et Al· dicūt ꝙ
nō sit mortale de se· sed p̄t ēe signū moꝛta
lis ꝯcupiscētie· nec ꝑ hoc impedit᷑ genera
cō ꝛ si non ita apte ꝓcuret᷑· vn̄ in hoc noli
p̄cipitare sententiā nec denegare absoluti
onē in hmōi ꝑseuerāti· sed detesteris ꝛ ꝓ
hibeas q̄ꝝtū potes· qn̄ aūt fieret primo uł
scd̄o mō ꝛ hoc ꝓpter piculū aboꝛsus foꝛte
esset sine pctō· Dubiū est eciaꝫ an sit moꝛ
tale· cū fit tpe menstruoꝝ et p̄cipue in exi
gēte· sciēte talem defectū qd̄ quid̄ ponunt
esse moꝛtale· p̄cipue qn̄ est quāi ꝯtinu⁹ se
cundū ꝯsuetudinē ut mensati· Alij tamē ꝯ
trariū dicunt ut Pe· de pal· Et hec opinio
cōioꝛ est· vn̄ eciaꝫ ꝓpter hoc nō d̄negas ab
solucōneꝫ ſ; ꝓhibeas q̄ꝝtū potes de exacti
one ꝛ exactā āmoneas ut non assenciat ex
igenti nisi tamen ex hoc de incontinentia
ipius timeret· Dubium etiam est de exigē
te debitum a coniuge ꝑmanēte in adulte
rio siue occulto siue māifesto qd̄ ipe nouit

Hoc tamē quidā dicūt esse mortale in ipso
exigēte q2 facit cōtra ɔstitucōnē ecclie· ut
notat Hugo·xxij·q·i· Si quis uxorē Et
hoc firmat in suma pisana· Sed in sūma
ɔfesso·et Ard·in rosario mitigāt hūc rigo
rem·excipiētes casum illū viz·cū exigens
hoc faceret ad puidendū incontinēcie sue
Sed pe·de pal·multomagis mitigat dm
rigorē·viz cū nō speratr ex hoc emēdacio
pmanētis in adulterio sed pocius deterioracio
cio nō peccat exigēs saltē mortalr ·Nūqz
eciā exercetr actus ɔiugalis ubi fit ueniale
cū viz exercetr seruato dbito vase et modo
tn principalr fit intencōe dlcācōis ɔsquē
de ita tamen qp sistat intencō intra limites
inriōnij·vel cū exercetr actus hmōi ɔiuga
lis ppter sanitatē corpalē solū q2 ad hūc fi
nem non ordinatū est·veniale tn puto·vl
si in sollēnitatib9 et dieb9 ieiunior exegit
debitū aliqua infirmitate·s·ɔcupiē duct9
sine ɔtemptu sacri tpis ul ecclastice exhor
tacōis·veniale est scdm Tho·et Rap· Sz
reddēs debitū nō peccat cū timet de incō

tinēcia uel scādalo cōiugis peccaret aūt si negaret omīnō. Jtē tpe pgnacōis exiger̄ vēiale est. et si nō est piculū aborsus r̄dde re non ē pctm̄. Jtē an̄ purificacōnē post partū exigere. seruatis tn̄ aliis debitis cir cūstāciis nō est mortale ut uidetr̄. Sz sm̄ Guilh. Exigere ul' redder̄ dbitū an̄ ingres sum eccīe post ptū nō uidetr̄ pctm̄. Et pos sunt mulieres intrare ecclīam an̄. xl. diem sine pccō. Jn quo tn̄ seruāda ē osuetudo patrie si fieri pōt. Jtem act9 impudicicie que ibi exercentr̄ ptinētes ad delcācionem opis seu exerciciī illius excepto tn̄ ope. vt in tactib9 osculis et aliis hmōi inordiātis cōmūiter sunt venialia q̄uis tāta posset ēe inordiācio q9 fieret mortale. Nūq3 eciā ex ercetr̄ actus oiugal' sine pctō aliquo cū vir fit cā plis ocipiende uel eciā causa redden di debitū seruatis tn̄ aliis debitis ccūstan ciis. Tenetr̄ aūt exactus et debet reddere debitū et p̄cipue vir vxori nō solū exp̄sse petenti sed eciā p signa ul' circūlocucōnes nec debet uir uxorē auerter̄ ne petat ppter

piculum · Eciã fit hmõi actus sine pctõ cuz fit causa fornicacõis vitãde in se uel in cõ iuge · Circa pdicta aũt sic formant interro gacões · si viz usus est mriõmio extra vas debitũ · Si aliquid fecit ad euitandã gene racõnẽ · Si usus ẽ mõ indebito licet in va se pprio et quõ · Si utẽdo mriõmio hũit in tencõnẽ ad aliũ uel aliã · Si tpe menstru orũ exegit uel reddidit · Si tpe pgnaciõis et pcipue ppe partum uel añ purificacõnẽ post partũ exegit dbitũ · Si exegit uel rd didit a pmanẽte in adulterio Si principa liter causa dlcãcõis exegit · uel alia · et qua Et circa hmõi iudicãdũ est de pctõ morta li uel uenali scdm pdicta de quib9 tñ plẽi9 hẽs in summis · Si petẽti õmo denegauit debitũ · Si pter actũ ɔiugij p t actus oscu la seu alia secuta ẽ pollucõ Si ɔtraxit ma triõmũ ex ñs excõicat9 maiori excõicaciõe qz peccauit mortalr · et precipue si sciuit se fore excõicatũ et hoc qz pticipauit in dinis scz sacramẽtis cũ excõicacõe maiori Idẽ videt de miõri si eã nouit qz sepat a suscep

tione sacramētoꝝ. et mriōmū est sacramē
tum ergo ꝛc̄· Si ex n̄is in mortali cōtraxit
mriōmium uidetᷣ mortale qꝛ sacramentum
suscipit in mortali sciēter p̄cipue autē si sit
factuꝫ ꝑ uerba de p̄nti qui ibi ē essentia sa
cramenti· Si cōtraxit cū aliqua ꝺ futuro
uel ꝺ p̄senti ꝑ uerba non intendens illum
uel illā habere in cōiugē sed tantū carna
lē copulā extorquere mortaliter peccauit
Et quāuis regulariter non sit ibi mriōmū
cogendꝰ tamē est in foro consciē illam du
cere uel aliter illi satisfacere· maxime si se
cuta ē copula carnalis· In quo tamē casu
ecclesia iudicaret mriōmū si ueniret ad fo
rum contenciōsum· nā ipa iudicat de mani
festis non de occultis et tenetᷣ obedire ec
clesie· Si vir non ꝓuidit uxori et familie
in necār̄ijs nō tamē sup̄fluis· Si nimis ex
asp̄auit uxorem dictis uel factis· Si zelo
tipꝰ et nimis suspicōsus fuit ꝯtra eā uł nis
r̄missus ī custodia eiꝰ· Si vxor iobiēns ꝛ
ꝯtēcōsa ac sui sēsus erga viꝝ fuit· Si nis
iculta ꝛ negligēs fuit in gubnacōne domꝰ

Si irreuerēs et discola fuit ad soceros et cognatos Si dedit de reb⁹ viri pntibus uel paupibus plus q̄ʒ debuit · Si dedit licē ciā viro eūdi ad alias cū p̄gnat᷑ qd̄ ē moꝛ tale · Si nō volt sequi viꝝ trāsferentem domiciliū ad qd̄ tenet᷑ nisi vellet eā traheꝛ̄ ad pctm̄ aut dubitaret de moꝛte sua aut si esset uagabundus · Si uterqꝫ etiā filios e ducauit in timoꝛe dei et obedientiā mādatoꝝ eius ad quod tenent᷑ ·

Interrogacōs ad pricipes ⁊ rectōꝛes

Irca principes ⁊ rctōꝛes secl'areꝭ sic pūt foꝛmari interrogacōs ꝑ ut videbꝛ̄ expedire scd̄m ꝯdicionē pso ne · Et primo Si viꝫ p usurpacōs iniustas ⁊ non iusto titulo obtinuit dignitatē · regimen ul' dominiū ciuitatis uel castri qꝛ moꝛ taliter peccauit et sp̄ in isto pctō maēt dū tenet hmōi usurpacōnem nisi postmodū titulū iustificasset nec ibi ante iustū titulum pōt exercere iudicia sine pctō · Si ambiciosus fuit ad dignitates et regimē nimis aspirās et si intendit negligere iusticiam ad

querendū amicos ut sic ꝑmaneat in domi
nio q₂ mortalr̄ peccauit · Si p̄latis ecc̄ias
ticis uel alijs maioribus suis non fuit obe
diēs et āmonicōes ⁊ correpcōs ab eis fa
ctas non sustinuit pacient̄ aut si eos ɔtem
sit q₂ peccauit mortalr̄ · Si sentenciā excō
mūicacōis uel interdicti nō curauit aut sic
ligatus dīuis se ingessit qd̄ est mortale Si
ꝓpter crimen ei⁹ ciuitates sunt interdicte
qd̄ est sibi ad magnū iudiciū · Si ꝓhibuit
laycis q̄ non venderēt clericis neq₃ coque
rēt eis ex eo q̄ nō habet ex eis qd̄ vult Si
ꝓpter excōicacōnē in se latā iudices uel ac
cōes aut ministros grauauit q₂ ultra mor
tale excōicat⁹ est · Si de factis ecc̄iastica
rū ꝑsonarū ad eum nō ꝑtinētibus se intro
misit ut trahendo eos ad suū iudiciū · ⁊ hu
i⁹mōi q₂ mortalr̄ peccauit et excōicat⁹ est
Et si cepit aut cape fecit ul̄ incarcerar̄ cle
ricos aut religiosos eciā dl̄inquētes est ex
cat⁹ si nō hūit pri⁹ licēciā a p̄lato suo Si e
lectionē alicui⁹ impedierit maliciose uel p
violēciā aliquē intrusit ul̄ si grauauit aliqd̄

monasteriū uel collegiū eo q̄ nolebant eū
gere illū ꝓ quo rogabat q₂ ultra mortale
excommūicat⁹ est· Si prōnat⁹ ecc̄iarū de
nouo sibi usurpauit uel bona vacāciū ecc̄i
arū aut monasteriorū quia ultra mortale
excōicat⁹ ē· Si imposuit collectā aut tali
a ul' exactiōes clericis ⁊ alijs psonis ecc̄ia
sticis sine licētia pape quia si post monicō
nem nō desistit est excōicat⁹· Si fecit sta
tuta uel leges ꝯtra libertatē ecc̄ie uel iudi
cauit scd̄m illa· uel iudicauit scd̄m illa ul' de
dit consiliū ad hm̄oi uel nō remouit cū po
tuit q₂ ultra mortale excōicatus ē· Si no
ua pelagia ul' guidagia instituit nō habēs
ptātem a principe sup hoc· vel si āntiqua pe
dagia seu theolonea augmentauit excōica
tus est· Sed si hoc fecit cū licentia princi
pis et causa rōnabili nō ē pc̄tm̄· Si non
tenuit stratā uel viā publicā securā a p̄dōi
bus ⁊ latronib⁹ ut debuit q₂ peccauit mor
talr̄ ⁊ tenet̄ ad restitucōnem dānoꝝ inde
secutoꝝ· Si a clericis aut religiosis theo
loneū aut gabellā accepit ꝓ his que d̄ferꝫ

non tamē cā negociacōis q̄ peccat grauī
ter et est excōicatus· q̄uis aliqui ut · Jo·
al· hanc nō admittūt q̄ nō recepta a papa
scit et tollerat pmmo hoc facit in terris su
is · Si publicos usurarios et aliemigenas
et non inde oriūdos scʒ in terris suis ad ex
ercendū fen⁹ in ciuitatib⁹ suis admittit uł
admissos si infra certū tp̄us nō expellit q̄
excōicat⁹ ē a hoc si fuerit p̄sona ecc̄iastica
habēs dominiū tp̄ale · Si uero fuerit pri
ceps secłaris excōicand⁹ ē extra d̄ usu li·
vi· nō tn̄ Ep̄i· et sup̄iores incurrūt sed alp
Si nauigantes in districtu suo dep̄datus
est uel dep̄dari fecit uel hoc factū nomiē
suo ratum habuit quia ut pirata excommu
catus est excōmūicatione papali· Si naui
gantes exspoliauit uel res eorū ad portus
terrarꝝ suarꝝ a mari delatas sibi app̄riauit
qd̄ est rapina et secūd̄ aliquos sunt excōi
cati · Si incendia fecit· uel fieri fecit uel
effregit ecclesias loca religiosa quia excon
municatus est· et postquam fuerit denun
ciatus spectat ad ip̄m papā absolucō eius

Si immunitatē ecclīarū violauit puta qꝛ fe
cit cape hōies ꝓpter debita uel eciā malefi
cia aut aliā quācūqꝫ causam in ecclia uel lo
cis ꝑuilegiatis qꝛ sacrilegiū cōmisit qđ est
mortale ⁊ pōt excōicari· Si expoliauit ec
clesias ul' ꝑsonas ecclīasticas qđ multi tirā
ni faciunt aut ꝑuilegia ipoꝝ violauit mor
taliter peccauit· Si fecit repſalias uel fe
cit fieri aut ab antiquo ꝯsuetas extendi ꝯ
tra ꝑsonas ecclīasticas est excōicat⁹ nisi re
uocauerit infra mensem et satisfecerit de
iniuria ⁊ damno ·Et si pignorātis· li· vi· v
erū aūt liceat facere repſalias ꝯtra laicos
vide in· iij· pte summe· iiij ·c· i· Si ad eccli
as in quib⁹ patron⁹ fuit ydoneos nō ꝑsn
tauit sed ineptos ut ydeotas ul' cōcubina
rios uel alios malos ꝑntauit uel subditos
suos ecclīaꝝ prōnos tales eligerē aut pūta
re suasit qꝛ peccauit mortalr̄· Si recepit
pecuniā ut ꝑsentarꝫ aliquē cū esset prōn⁹
uel ut supplicaret pape uel Epō· ꝙ būficiū
alicui ꝯferat· qꝛ symoniā ꝯmisit uel eciam
absqꝫ pecunia· si porrexit ꝑces ꝓ indigno

quia mortale ē et spūmōia· Si fuit fautor
et defensor hereticorū aut eciā scismatico
rum quia mortalr̄ peccauit et est excōica
tus · Si impediuit uolentes recurrere ad
forū ecctiasticū sup̄ causis que ad talem fo
rum ptinent ne scꝫ coram ecctiastico iudice
tales cause agitent̄ uel ad hoc dans consi
lium · auxiliū · uel fauorē q2 excōicat9 ē · ut
extra de immu · ecc̄ie · c · qm̄ · li · vi · Si bel
lum suscepit iniustū uel adiutor fuit iniuste
bellantis q2 oīa mala que inde sequūt̄ tene
tur restituere et hoc pecc̄. nisi ad iuuandū
et seruiendū tenet̄ illi qui hmōi bellum in
stituit ut puta q2 est miles · aut uasall9 ei9
Talis eciam adiuuās cum est dubiū si bel
lum sit iustū uel iniustum excusat̄ ut · xxiij
q · i · quid culpat̄ · nō aūt excusaret̄ ꝺ pctō
si sciret bellum iniustū · Si ꝯsulit existēs
in officio ꝺinūitatis ꝙ assumat̄ iniustum
bellum ad omnia mala et dāna inde secuta
tenet̄ nisi forte pponeret̄ materia in cōsili
o falsa · mō tamen et forma ac si esset iusta
tunc em̄ hoc ignorātes dicentur excusari

De materia belli et quō dicat᷑ iuſtū uel in iuſtum vide in ſumma in tercia pte ti·ij· Si indiſcretos et tirānos officiales fecit ſeu ꝓpoſuit terris ſuis q₂ tenet᷑ ō dampnis et malis eoꝝ ſi ſciebat eos tales ēe Sec⁹ ſi neſciebat et tunc q̄ꝫ cito pcepit eos tales eſſe r̄moueat eos q₂ alias peccaret ut pre ſcriptū eſt· Si iniuſtas exactioēs et colle ctas fecit q₂ rapinā fecit· Et que collecte dicant᷑ iniuſte et quō dēat ſatiſfacer̄ vide in tercia parte ſumme ti·ij·c·i· Si poſuit iudeos in officijs publicis· q₂ ꝓhibent᷑ ut xvii·q·iiij· Si ea que ſunt cōitatis a ꝓpa uit ſibi ut ſiluas cāpos et hmōi q₂ mortale eſt et tenet᷑ reſtituere· Si liberos hōies in ſeruos ſubiecit· nā xp̄iani non pn̄t redi gi in ſeruitutē rōe belli uel eciā capti non pn̄t licite emi in ſeruos ul᷑ empti vēdi Sꝫ infideles bn̄ in ſeruitutē redigunt᷑· ac emi et vendi pn̄t capti tamē in bello iuſto Qui ſi poſtea efficiant᷑ xp̄iani nō tamē ex hoc liberant᷑ a captiuitāte uel ſeruitute· q̄ꝫuis tamē piū ſit tūc eos liberos facere· Si a

decedētib⁹ sine filijs accipit bona illorum pmittēs ꝺ eis testari uel legari ad placitū nisi pria illa talem hr̄ēt ꝯsuetudinē a tpe cui⁹ incōtrariū nō esset meōria hoim̄ · Si nimis vindicat⁹ fuit · Si hōicidia mutila cōes · incarceracōs vulnera ꝛ hmōi seua si ne iusticia uel eciā cū iusticia ꝛ ex odio ul̓ ob vindictā fecit ꝓcurauit uel facere pmi sit qꝛ in hoc grauia mortalia sunt · Si tor neamēta aut duella fecit fieri uel ludos ā spectacl̓a piculosa aiē uel corpi ut ꝓicer̄ la pides adinuicē uel si alias repn̄tacōes tur pitudinū fieri fecit aut pmisit uel si hmōi nō ꝓhibuit cū tn̄ potuit sine graui scanda lo qꝛ mortalr̄ peccauit di · lxxxij · terrori · Si leges statuit quas nō potuit uel nō ꝺ buit qꝛ inique erāt qꝛ mortale est · Si ni mis dur⁹ fuit ad dispensandū ul̓ pcendum in quibus potuit · uel ecōtrario si nimis fa cilis ad pcendū delinquētib⁹ fuit · in p̄iudi ciū iusticie et ꝯmūis utilitatis · Si feoda vasallis suis absqꝫ iusticia ꝺnegauit · ul̓ ser uiciū īdbitū ab eis exegit l̓ fidē nō seruauit

Si ipe extñs vasallus alteri9 non fuit fidel'
dño suo ut debuit scđm q̄ in iuramento fi
delitatis exprimit' uel obsequiū debitū nō
p̄stitit uel iniuriā aliquaz fecit dño scȝ alie
nādo pheodū aut diminuēdo aut aliqđ h9
mōi qꝛ mortale est et tenet' de dāns. Si
tutelā alicui9 sibi cōmissam non fidelr̄ egit
uel de bonis illi9 sup̄sit uel dissipauit quia
mortale est et tenet' đ dāns oībus. Si in
terris sue iurisdictionis sustinuit iniustas
mensuras. aut iniusta pōdera. aut iniusta
p̄tia rerū venaliū scienter qꝛ mortale est ꝛ
teneri videt' de dāns si tñ comode obuia
re potuissȝ hmōi Similr̄ peccat si inducit
uel sustinet malas ꝯsuetudiēs aut corrup
telas Si tollerauit publicos usurarios ꝓp
ter hoc recipiēs ab eis certā quātitatē uel
summā pecuniaꝝ ānuati uel ob aliā causaȝ
qꝛ mortale ē. et tenet' ad restitucōnē illi9
sic accepti. nō tamē vsurario sed creditori
bus ei9 a quib9 sunt usure accepte et extor
te scđm Tho. Si aliqđ castrū uel domini
um aut aliā rem in pignus hūit et fructus

illius nõ ↄputauit in sortẽ q₂ usura est· Et sic ulterius hic interrogandũ est de aliis spẽbus usure si viȝ in aliqua offendit uel pticeps fuit de quib⁹ supra in prima pte· e de usura· Si penas uel emẽdas in pecuniam ꝑpter cupiditatẽ uł odiũ uel ꝑpter correptionẽ delinquẽtiũ accepit uel ultra debitũ extorsit uel peñas corpales uel mortis in pecũiarias ꝑpter auariciã ↄtra iusticiã ↄmutauit q₂ mortale est· Si ꝑmisit in terris suis latrones inualescere uel maliciose eisdẽ fauẽs fuit aut ex auaricia nolens expedire ad tutandã patriã q₂ mortale ẽ et tenet᷑ de dãnis factis· si comode obuiare poterit· Si iusticiã uẽdidit uel munera inique accepit scȝ ꝑ ãministracõe iusticie uł alias iniusticias fecit uel fieri fecit in iudicando q₂ mortale est· Si fidem ꝑmissam violauit eciã inimico nisi pri⁹ ipe violasset q₂ mortale est· Si treugas non seruauit et si obsides suos nõ liberauit q₂ mortale est· Si viduas et pupillos cõtra oppressores suos nõ defendit· Si innis sumptuosus

et curiosus fuit in uestitu et apparatu cibo
rū et equorꝝ familie cū canibus auib⁹ edi
ficijs et ꝯuiuijs nā q̄nq͡ʒ ut hm̄ōi ualeāt fa
cere emūgūt subditos sibi populos usq͡ʒ ad
sanguinē eorꝝ faciētes multa iniusta · Si
fecit edificare domos suas uel agros aut
vineas arare et in eis laborar̄ aut ligna ap
portari et similia p subditos suos et eis nō
soluit plene de labore suo nisi subditi ad h̄
debite teneant̄ · ul̄ si in dieb⁹ festiuis fecit
ꝑ se laborare · qꝛ mortale est qd̄ tn̄ multi
faciūt · nec subditi tenent̄ in hoc obedire
Si nimis se occupauit in venacōib⁹ et au
cupicijs ul̄ qd̄ pei⁹ ē subditos suos in h⁹ōi
grauauit eos ad hoc inducēs et qd̄ pessim̄
ē si hoc fit in dieb⁹ festiuis maxiē nō pri⁹
audita missa ꝓpter qd̄ oēs peccant mortalr̄
et ipe est reus omniū · Si ꝓpter discursus
et hm̄ōi destruxit segetes aliorꝝ quia tēt̄
de dāns · vl̄ si ꝑmisit accipi d̄ feno aut bla
do suorꝝ subditorꝝ ꝓpter equos suos non
petita et obtenta licencia qꝛ tenet de dā
no Idē de quib⁹cūq͡ʒ fructib⁹ Si histrio

nibus supflue dedit uel mimos turpia rep
sentātes in curia nutriuit uel cōcubinās aut
meretrices aut ludentes ad aleas in curia
tenuit que oīa sunt dānabilia · Si de hoēs
tate familie sue nō curauit sed inhoēste se
hn̄tes cū femis aut masculis in curia sua r
tinuit nec correxit cum posset qz peccauit
mortalr̄ · Si uero hmōi princeps ē ɔiuga
t9 · Interroga ultra p̄missa de his que ha
bent in · c · xx · p̄cedēti p ut uidr̄ expedire

Circa iudices uel q̄cūqz hn̄tes autorita
tē ul' iurisdictōz ordiāriā ul' dlegatā ā aliā

I viz · iurisdictionē aut potestatez
suam accepit simoniace aut usurpa
tiue quia hmōi potestas nō dat au
toritatem iudicandi · vnde talis quociens
iudicaret peccaret mortaliter Si excessit
fines mādati siue potestatis sue quia mor
tale 7 hoc si sciēter aut ex ignorātia crassa
Si timore · cupiditate · odio ul' amore aut
aliqua alia iniqua causa tulit iniquam sen
tentiam aduertenter quia peccatum est 7
mortale et tenet' ad ōe interesse parti lese

Et hoc si ille pro quo lata est illa sentēcia in
iqua non pt uel nō vult satisfacere qr an̄ ō
mia ille teneret' s3m Rap· Si p ignorāciā3
crassam tulit iniquā sentēciā in iudicio aiē
qr tenet' reuocare nc̄· ꝛ peccat mortalr̄ ut
dicit Rap· debuit em̄ se scire insufficiētem
et non iudicare· Si p negligēciā qr suffici
ens erat et si laborasset ad legēdū ꝛ inqui
rēdū inuenisset ueritatē sed qr hoc neglex
it agere tenet' ut prius mitiꝰ tn̄ agit' cum
eo qui p ignorāciā q̄ȝ cū eo qui ex malicia
et habet locū in iudice ordinario nō in de
legato· Si delegatꝰ iudex iudicauit bona
fide et de ꝯsilio discretoꝝ uel pitoꝝ tulit
iniquā sentenciā nō uidet' peccare aut te
nere ad restitucōnē leso· tū qr necc̄itate ob
ediēcie iudicauit· tū qr ex certa sciētia ꝺle
gantis suptus est cū ēet ignarus iuris qr
videbat' bonus uir· Istud tn̄ uerꝝ est nisi
in inquirēdo ꝯsiliū fuisset negligēs aut cl'
pabilis qr tūc peccaret et teneret' ad resti
tucōem Hec Guilh· Si assessor inducit iu
dicē ad ferendū iniquā sentēciā excusatur

quidē iudex si simplex ē ut pdicit᷑ cū tñ hā
bz ɔsciāz bonā credēs scz sentēciā iustā et
cum nō fuit in culpa eligendo assessorē iu
stum et bone fame ac sufficientē· sed asses
sor ille mortalr̃ peccat et ad r̃stitucionem
lēso tenet᷑ siue dolose siue ignorāter indu
cit iudicē ad iudicandū iniuste Hec· Ray·
Si iudex ignar⁹ in iure· secū assessorē du
cit qui cōiter nō reputat᷑ sufficiens sed ini
qu⁹· si de ɔsilio illi⁹ fert iniquā sentēciā· li
cet eā credat iustā· uterqꝫ mortalr̃ peccat
et tenet᷑ quisqꝫ ad restitucionem insolidū
Si accepit pecuniā in iudicō qđ pōt ɔtin
gi· v· mōis et sp uidet᷑ mortale· Primo si
accepit ut male iudicaret et ɔtra iusticiam
et tunc illā pecuniā tenet᷑ dare illi in cuius
iniuriā lata est sentencia· primo· q· i· Ju
bemus Scđo si accepit ut bene iudicaret
Tercō ut iudicaret et darz sentēciā Quar
to ut nō iudicaret cū dēret iudicar̃ Quinto
ut nō male iudicaret In his quatuor casi
bus dēe fieri r̃stitucō illi qui ledit᷑· i· q· i·
Nō licet· Hec Ray· Sz scđz Guil· in foro

consciē pōt paupib⁹ erogarī sicē alia t̄pia su
cra et de osilo. Si nullomō iudex vult fer
re sniām cui drēt et ꝓpter hoc quis perdit
ius suū mortale est. et tenet̄ illi restituere
litis estimacōnem Hec Ray. xxiij. q. i. ad
ministratores. Si iudex accepit aliquid a
paupibus qz nulla ab eis xenia recipe dēt
vbi nota ꝙ ordinari⁹ iudex nihil pōt acci
pe neqꝫ etiā expensas nisi moderata xenia
oblata. ut esculentū uel poculentū non tñ
scdm ea plus uel min⁹ iudicare debet. di.
xli. De eulogijs. Delegat⁹ tamē bñ potest
recipe expensas moderatas. et hoc qñ est
paup uel qñ oportet eū exire uel extra do
miciliū suū equitarī aut ambulare ꝑ exami
nacōe cause uel etiā ꝑ assessore scdm glo.
Si aūt papa causam alicui delegauit non
videt̄ ꝙ aliquid posset petere nec eciā ex
pēsas si sibi sua sufficiūt nisi oporteret ex
ire et facere expēsas maiores solito h Ra
y. et Guil. Si iudex ecclīastic⁹ ordinari⁹
uel delegat⁹ otra osciām et iusticiā in gra
uamen alteri⁹ partiū in iudicō quicqꝫ fecit

p graciā uel p sortes puta p pecuniā incur
rit suspensionē ab execucōe officij p alium
cōdemnādus ad estimacōnē litis de qua vi
de in sūma iiij · pte Si iudex ecclīastic? sen
tēcias excōicacōis suspēsionis uel interdi
cti ő facili fulminauit aut sine mōicōe pmis
sa uel sine scriptis uel alijs ɔtra ordinē iu
ris qz grauiter peccat de hoc hēs in · iiij ·
pte sūme · Si iudex quicūqꝫ dilacōnes ali
quas fecit ɔtra ius · Si ordinē iudiciariuꝫ
nō seruauit · Si alterā ptiū ɔtra iusticiaꝫ
in aliquo grauauit · Si reo fecit qtiōꝫ seu
inquisicōnes ad quas rspondere non tene
bať · Si appellacōes legitiās nō admisit
Si dolose locū appellandi dedit · Si post
appellacōnem legitiāꝫ nihilōi? in cā pces
sit · Si in dubijs magis pitos non ɔsuluit
Si allegaciones friuolas admisit Si pau
pibus · viduis orphanis et hmōi nō subue
nit ꝛ nō puidit i aduocacōe in quolibꝫ ho
rū uidř ēe mortale cū sciēt deliquit · Nota
ꝙ qui fingit fraudulenter casum aliquem
p quem aliquis iudex uadat uel mittat ad
aliquā mulierem p testimonio ē excōicat?

extra de Iu· mulieres.li·vi· Si iudex il licite relaxauit penā debitā reo·qd̕ fit tri plr̄· Primo qz nō erat supm⁹ iudex·i·pn̄ ceps nec ei publica ptās est plenarie ꝯmis sa· sed ut iudicet scd̕m leges ꝯstitutas ciui tatis· Secūdo si habet plenariā ptātē·is tamē qui passus est iniuriā non assentit si bi remitti sed vult puniri· Tercio ꝗ si habꝫ ptātem plenariā et lesus vult remittere tn̄ nō subest causa utilitatis rei publice sꝫ no ciue scꝫ paciēs incentiuū delinquendi Hec Tho· In quolibꝫ hoꝝ peccat mortaliter Si penā d̕bitā auxit uel minuit cū nō pos set uel nō deberet·qn̄ aūt possit uel nō vi de in tercia pte summe·ti·iij·c·si etiā mu tari possit· Si iudicauit in iudicō cādētis ferri uel duelli ꝗ hmōi qz mortale ē d̕ hoc vide in·iij·pte sū·tit·i·c·iij· Si iudicauit scd̕m allegata et ꝓbata cōdemnās quē no uit innocentē·qui tamē utrū peccet uel nō et quō vide in·iij·pte sūme ti·c·iij· Si mi nister iudicis exn̄s executꝰ est in iustā sen tēciā nā si ꝓ certo scit inocētē nō excusat

a pctō·hec Ray· Secus si dubitat qꝛ tunc excusatᷣ ꝓpter obedieēciā hec Tho· De ceteris ptinentib⁹ ad iudiciū hēs in tercia ꝑte titulo·iij·ꝑ totum Circa ad uocatos ꝓcuratores et notarios

Irca aduocatos ꝓcuratores ⁊ notarios tales formāde sunt qtiōs et primo·si viȝ posuit se ad aduocādū cum in iure ꝓhibeatᷣ ⁊ hoc sciēter qꝛ videtur peccare· Prohibentᷣ aūt infideles et excōicati maiori excōicacōni ⁊ religiosi nisi ꝓ suo monasterio et de licentia sui ꝑlati Clerici in sacris uel etiā in minorib⁹ cōstituti et beneficiati qui tamē ꝓhibētᷣ aduocare in iudicō seculari nisi in causa ꝓpria vl' ꝓ ecc̄ia sua uel ꝓ ꝯiunctis ⁊ miserabilibus ꝑsonis Sūt et alie ꝑsone ꝓhibite ď quib⁹ habetᷣ·iij·q·vij·§·tria ubi inter alios est sodomita ꝑcipue notori⁹ de iure uel de facto Iudex uel assessor etiā nō pōt esse aduocat⁹ in causa in qua ē iudex nec cleric⁹ ꝓ extraneis cōtra ecc̄iam suam· hec Ray· Si aduocat⁹ ul' ꝓcurator sciēter ďfendit

iniustā causam peccat mortalr̄ et tenet̄ al
teri ptiū d̄ omni damno inde habito ꝭ tho.
nisi satisffaciat clientul⁹. qui principaliter
tenet̄ si sit iniusticiā qn̄ scꝫ optinet victori
am cause ¶Si ignorāter iniustā causam de
fendit. i. putās iustā excusat̄ scd̄ꝫ modum
quo ignorātia excusari pōt sꝫm Tho. vnd̄
si ex ignorancia crassa peccat mortalr̄. ¶Si
in principio credebat iustā sꝫ in pcessu cāe
uidet eā iniustā dēt d̄serer̄ ꝯ nō ulteri⁹ p
sequi alias em̄ peccaret. Et si obtineret vi
ctoriā cāe tenet̄ ad satisffactionē leso non
tamē debet eā pdere aduersario uel secre
ta sue cāe reuelare ei. sed inducere clientu
lū suū ad cedēd ul' ad cponēd cū adūsario
sine aduersarij dāno. hec Tho. dū tn̄ cau
sa est dubia usqꝫ ad finē licꝫ psequi eā sine
pctō hec Guil'. ¶Si in aduocādo usus ē in
debito mō viꝫ sꝫm Ray. ¶Si pduxit falsos
testes uel pduci fecit ul' corruptos ¶Si in
duxit falsas leges. ¶Si alias pbacōnes fal
sas iuris uel facti ¶Si mentitur uel mētiri
facit clientulū suū in iudicō ¶Si dilaciōes

nō nccias querit in grauamē ptiū Si ap
pellat scienter otra iustā sentēciā In quo
libet supradictoꝝ casuū uidꝛ mortale Si
non fidelr causam fouet quātū iusticia sua
det obmittēdo de otingētib9 ex negligēti
a uel ignorātia notabili i quo possꝫ ēe mor
tale Si pcaciter se hūit ut dicēdo ouicia
uel iniuriā uociferādo. Si pdidit aduersa
rio suo secreta ptis sue Et si p pdictos mo
dos vicit iniustā cām tenet leso ꝺ oī dāno
hec Ray. et hosti. Si aduocat9 non adhi
buit in causa iusta pauperꝝ prōcniū et mi
serabiliū psonaꝝ Nā si nouit talē cām et
scit talē p se non posse iuuari qꝛ nō habet
ad soluendū nec aliū uidet uelle taleꝫ adiu
uare et ꝙ ex hoc videt causaꝫ illi9 iustam
non posse psequi tenet gratis iuuare si pt
alias em̄ peccarꝫ mortalr scđꝫ Tho. ꝛ Ray
Si imoderatū sallariū accepit ꝺ sua aduo
cacōe nā moderatā pōt petere aduocatus
et iuriscōsultus ut dicit. Augustin9. xiiij.
q. v. non sane. Mō moderamen sumit ex
quatuor. s. quātitate cāe labor aduocandi

sciẽtia et facūdia aduocati et ꝯsuẽtudie re gionis· Et scdm hoc magis uel min⁹ pōt accipi scdm Ray· uł cū abintio fecit pactū uel ex post facto ꝯpleto· i· causa completa Sed ex quo causa ē incepta nullū debꝫ pa ctū cum litigatore fieri quē accepit in ꝓpā fidem qꝛ posset ēe occasio magni piculi· iij q· ij ·¶ ꝓpterea· Item nō licet pacifici de quota cū aduocato puta deciā uel centesiā sed de quāta licet tamē moderate scdm iu ra De hac materia ple· hr̄ in tcia pte t· iiij Si iurisꝑit⁹ exn̄s in causa quaꝫ nouit iniu stā ꝯsuluit quō obtineret mortalr̄ peccarꝫ Et si vincit ex ꝯsilio suo tenet leso d dāno Si ex ignorātia crassa male cōsuluit· Si non ꝯsuluit paupibus nō hn̄tib⁹ ad soluen dum· Si nimis pecijt ꝓcurator de hoc di cendū uidet sicut de aduocato· Si ꝓcura tor defendit causam iniustā· Si non fide liter et sollicite iustā fouet Si paupibus non ꝑstitit procmiū Si nimis de sallario petijt· De his omnib⁹ dicendū ē sicut d ad uocato ꝓ ut supi⁹ habet Si notari⁹ exns

aduertenter falsat instrumentū q2 peccat
mortaliter et tenet de omni dāno inde se
cuto ¶ Si malicōse occltauit iura alioꝝ seu
instrumēta et nō assignauit aut destruxit
uel alijs dedit aut alias fecit cū illis sic de
buit · q2 ultra mortale tenet de omi dāno
¶ Si ex ignorātia notabili uel negligentia
male notauit seu dictauit instrumēta uł te
stamēta cū defectib⁹ vn̄ oriūt litigia uł p
duint bona alioꝝ q2 peccat mortalr ꝛ tēt
d omi damno exinde secuto leso ¶ Si fuit ro
gatus in testamētis eorū qui nō fuerūt su
i sensus scienter tanq̄ȝ vsum rōnis liberum
hn̄tiū et scripsit seu notauit q2 mortale est
et tenet lesis de omi damno ¶ Si instrumē
tis suis nō est usus solennitatib⁹ legalib⁹
vn̄ ualidant otract⁹ q2 mortale est ꝛ tene
t de dānis inde secutis ¶ Si fecit instrumē
tum in fraudē usurariū sciēter q2 mortale
est et est piur⁹ ¶ Si notari⁹ ex officio salla
riatus sufficiēter a cōitate accepit etiā ab
alijs p quibus scripsit lr̄as · grās et hmōi
uel si nō sallariat⁹ a cōitate accepit de cō

suetudine p suo labore ultra debitū ⁊ equi
tatē qꝛ peccauit et tenet̃ r̄stituere Si die
bus festiuis absq̧ nccitate sed ex cupidita
te fecit instrumēta ul' copiauit aut extēdit
scripturas cū possit differre qꝛ uidet̃ mor
tale Si rogat⁹ uel nō dictauit ul' in scrip
tis redegit statuta ↄtra ecc̄iasticā liberta
tem qꝛ mortalr̄ peccauit et est excōicatus
Si notari⁹ ex n̄s Ep̄i p scribendis nōibus
ordināꝺoꝝ ul' lr̄is ordinacionū accepit pe
cuniā qꝛ si sallariat⁹ ab ep̄o ē· symoniā cō
misit si nō sallariat⁹ satis accipit ut ꝺ lucro
pticipet ordinatoꝝ symōia ē de quo vide
plen⁹ in scd̄a pte sūme ti·i·c·hoc
Circa ingrōs ⁊ doctores
T primo si docēs publice in legib⁹
vl' ph̄ica admisit in leccōnem suam
scienter religiosos aut p̄bros seculares ul'
alios clericos non sac̄dotes s̄z in dignitate
ↄstitutos qꝛ excōicat⁹ est quēcūq̧ etiam p̄
dictoꝝ admittat aduertēter simul cū scola
ribus suis· ut extra ne cle· vel mo· se· se im
nus· neg̃·c· sup specula· Itē docēs in qua

cuiqꝫ facultate etiam theologia si admittit ad lecconem suā religiosum exeūtē de monasterio cū habitu tn̄ ad audiendū sine licētia plati sui sciēter qꝛ excōicat⁹ ē cū eo qꝛ pticipauit in crimiē. Idē si cū licētia plati sui sed sine habitu talē recepit ad lectiōꝫ Si mgr̄ ul' scolaris extn̄s Bonoiē tractauit cū aliquo ciue. Bononiensi d̄ ɔductiōe hospicij irrequisitis inquilinis nisi tp̄s cōductionis illi⁹ fuerit elapsum qꝛ ē excōicatus. extra de loca. c. ɔduc. et hoc nō habꝫ locū nisi in Bononia ꝓpter spēale p̄uilegiū illi⁹ ciuitatis. Si quis ex pacto recept⁹ ē in canōicū ut scolas teneat symōiac⁹ ē vn̄ et mortale. sed vacāte p̄bēda pōt ei ānecti hoc on⁹ scꝫ docēdi licite hec Hosti. c. Ber Si aliqd̄ exigat' uel ꝓmittat' p licētia docēdi q̄ꝫuis scd̄m Hosti. nō sit symōia tn̄ ē ɔtra iura vn̄ c mortale qd̄ ptꝫ ex pena ꝓpter h̄ impōita qꝛ exactū r̄stituit' et dꝫ exactores officijs et bn̄ficijs spoliati extra de exac. c. i. s̄m Ray. Si mgr̄ festū colēdū d̄ iure l' d̄ ɔsuetudiē nō vlt ɔcedere colendū

misi p pecuniã uel otra nō colendū p pecu
nia symoniã cōmittit scdm· Rap· Si mgr
hȝ bnfitiū uel salariū sufficiēs p docēdo si
exigit aliquid a scolarib⁹ q2 symoniã omit
tit pcipue a paupibus q2 vendit doctrinã
et tenet ad restitucōnē scdȝ hosti· et Rap·
Si uero nō sufficit sallariū suū sȝm exigē
ciam sui status pōt exiger si tamē sit ydo
ne⁹ in docendo alias non· A paupib⁹ eciã
non debet exigere oblata tñ pōt sp recipe
et multomagis si nullū uel paucū hȝ salla
riū· q2 tunc eciã pōt exigere collectã p la
bore· Si magisteriū querit et recipit ine
ptus et valde ignorãs uidet esse mortale
pter piculum qd sequit· q2 rōne magiste
rij datur fides in quibus requirit ne nocu
mentū sequet primo ex malo osilio et hoc
pcipue in theologica facltate· Et admittēs
tales scienter ad magisteriū uidet peccar
mortalr· Si querit grad⁹ uel magisteriū
non ad utilitatē aiãr et dei honorē sed ad
sui ostentacōem et vanū honorē· qd ptiēt
ad ambicōem et ideo de hoc vide supra in

caplo de ambicoe· qn mortale et qn veiale sit· si tame querit expositione uel diuicias et libertate hoc totu videt dnabile et pci pue in rligiosis· Si docuit publice in theo exiis in mortali notorio peccat mortalr se cund pe· Si scias phibitas legit uel didi cit aut docuit ut nigromancia uel arte no toria et hmoi mortale e· Si notabilr igno ras posuit se ad docedu et errores notabi les docz qz mortale e· Si no adhibuit di ligentia ad pfectu scolariu in scia et mori bus quantu debet facies nimis vacacones uel no utilia sed curiosa docens· uel d mo ribus eor non curas nec cpescens in qui b9 potuit in hmoi notabilis negligentia vi det mortale· Si iuramenta vniuersitatis no impleuit qz mortale e· Si se iacticauit de doctria ul alijs detraxit pferedo se ul eis inuidit· aut sectas nutriuit inter scola res aut scolares alteri9 doctoris ad se tra xit iniuste uel popose inductus e qz morta le e et d hoc vide laci9 s in· c· de supbia v tractat de ambicoe Circa scolares

I scolares nō fuerunt obedientes doctoribus in quib9 tenentur· Si fecerunt inter se rixas· Si minus aptum elegerunt ex causa iniusta ad legendum· Si dimiserunt ieiunia ecclesie cū implere potuissent· uel misse auditionem diebus festiuis uel sacramenta· Si contēdit in disputacione contra veritatem scienter ne videatur succumbere· Si superbiuit ex scientia· Si aliquem malum finem proposuit ex sua scientia ut lucra iniusta curiositates et hmōi · Si fuit negligens in studendo· uel nimis prodigus in expendēdo bona parentum causa studij sibi data· uel missa uel etiam bona ꝓpria Et alia hic necessaria queras pro ut videbitur expedire d peccatis in prima parte scda ꝛ tercia Si minus ardenter studuit in libris gentilium ꝓpter ornatum minus vacans studio vtili sibi quo ad salutem ut sacre scripture precipue quo ad rligiosos· vel si studuit in poetria ꝓpter materiā turpē in qua d lectat ꝛ illō ē mortale di· xxvij· iō ꝓhibes

I posuit se ad · Circa medicos
practicandū in mediciā · sine suffici
enti pitia qꝛ si parū ul'nihil studuit
uidet' mortale qꝛ exposuit se piculo occidē
di hōies · Si pitus et suffitiens exn̄s obmi
sit aliqd ď ↄtingētib⁹ circa infirmos quos
habet in cura ex negligētia · qꝛ si ex negli
gentia notabili vn̄ secutū est magnum in
comodum infirmo uel sequi potuit non be
ne se excusari pōt a mortali · si uero parua
negligentia fuerit scꝫ vbi non est piculum
ut si nō sollicite visitauit infirmos ꝛ hmōi
veniale videt' · Si dedit consiliū uel medi
cinā ꝓ salute corporis in periculum anime
scilicet quod sit contra p̄cepta vtputa si cō
suluit ꝙ quis fornicet' ut euadat uel euitet
certas infirmitates · vel si medicinam dat
pregnanti ad occidendum fetum etiam ꝓ
conseruacōne matris · vel si dat potum me
briātē ꝛ hmōi qꝛ mortale ē et ꝓhibet' hoc
ex̄ de pe · ꝛ re · c · cū infir̄itas · Si nō serua
uit p̄ceptū factū medicis scꝫ ꝙ iducāt ifir
mos qn̄ p̄mo ad eos vocāt' ad agēdā ↄfes ·

qꝛ scdm doct· ē mortale extra d̄ pe· et re·
Cū infirmitas· Si paupes infirmos quos
ipe nouit non valētes soluere nō visitauit
gratis· qꝛ ad hoc tenet et soluere eciā me
dicinās illi9 si p̄t alias eīn mortale ē di· lxxx
iij· in principio· Si nimis larg9 fuit ad in
ducēdū debiles ad frangēdū ieiunia ecc̄ie
absq̄ rōnabili cā qd̄ frequent faciūt nec ē
sine pctō· Si etiā sanis dissuaderēt ieiuniā
a ecc̄ie dicētes ea ēe nocitura ⁊ hmōi ⁊ sic
inducerēt ad frangēdū illa sine cā qꝛ mor
tale ē de pe· d· i· noli· Si dedit medicinā
dubiā mortificacōis vl̄ sanacōis qꝛ morta
le vidr̄ ut d̄ pe· ⁊ re· Cū ifirmitas· dimitte
re poti9 infirmū in māu dei dꝫ q̄ꝫ exponer̄
piculo medicinē· De emulacōne et detracti
one quas faciūt adinuicē medici ut frequē
ter interroga ut videbit expedire et scdm
q̄ hēs s̄ in· e· d̄ inuidia

Circa Aromatarios

J in cōponendis medicinis· nō po
suit que ordinauit medic9 cum for
san non habēt uel habent et nō ita

bona ut est necesse. In quo eciã offendũt medici non faciẽtes añ se ꝯpom Nam si ex hoc sequit̃ graue ꝑiculũ infirmo uel si nõ opatur sanitatẽ quã fecisset si bene illã cõ posuisset ẽ mortale ⁊ in medico etiã si hoc dissimulat. Si docent uel vẽdũt ea que ꝓ curãt aborsum uel aliud ad interficiẽd uel vendũt his venena quos credũt abusuros qꝛ mortale est. Si sophisticauit aromata qd frequẽter faciũt ponẽtes in eis vnũ ꝓ alio. ut in electuarijs. in siropis. in specie bus. in ꝯfectionib⁹ ⁊ alijs hmõi facientes malas mixturas. faciẽtes nõ pura ꝓ puris qꝛ ultra pc̃tm̃ mortale tenẽt̃ satisfacere le sis seu erogare paupibus cum incerti sunt De nimio ꝑcio rerũ ul' piurijs ⁊ mẽdacijs et diminutis põderib⁹ que faciũt. interro ga ꝓ ut habes s̃. m. c. de auaritia. vbi tra ctat̃ de fraudulẽcia et alijs vicijs ibidem

Mercatore Circa mercatores querẽdũ est Si negociat⁹ ẽ nõ ꝓp ter aliquẽ fmẽ honestũ puta ob sust tentacõnẽ familie sue uel subuencõnẽ pau

peꝝ uel ꝓuisionē eoꝝ ꝓ ciuitate et hmōi et hoc cū lucro moderato. sed negociat⁹ ē ꝓpter auaritiā et ad thesaurādū sibi pecu mas qd̄ ē mortale maxiē si in hoc lucro cō stituit finē et intendit ad lucrū p fas et ne fas mordnter. Si cōcordauit cū aliis mer catorib⁹ ꝙ non vendant aliquā rem minо ri ꝑtio q̄ꝫ inter eos ē ꝯuentū ut cogāt ho mines emere in caro foro q2 pc̄tm̄ est sꝫm Hosti. et ꝓhibitū in legib⁹. Si misit non solū arma et ligna. sed etiā quecūqꝫ merci monia alia in allexādrinā. uel ptes egipti et terras sarracenoꝝ Soldano subiectas q2 excōicatus est excōicatōe papali si non habet licētiā a papa Et nota ꝙ veneti ge neralr̄ hn̄t talē licētiam Si vēdit merces ꝓ maiori ꝑtio q̄ꝫ ualeāt ex eo ꝙ non solum facit ei terminū sed etiā mutuat sibi aliam pecuniā q2 usuram ꝯmittit. Si vendendo mercātias suas puta lanā uel pānos et re cipiēdo ꝓ ꝑtio alia mercimōia ut sericū uł aromata uel alia et illa multo maiori ꝑtio vendit q̄ꝫ si pecuniā recipisset q2 pc̄tm̄ in

iusticie est et mortale nisi ille cui prius vē dit suas etiā lōge maiori ꝑtio tradat mer ces ipius qꝛ sic posset vnus excessus recon pensare aliū si sunt equales· Si vendit ad terminū pl⁹ iusto ꝑtio rōne dilatōis Et de diuersis reb⁹ cambioꝝ ꝛ varijs modis v suraꝝ ꝛ fraudulētijs in quātitate et quali tate et suba reꝝ interroga hic ꝑ ut hēs ⁊ in priā pte m·c·de auaricia et ibi de usur patione rei aliene et de usura· Si frauda uit uel fraudari fecit iusta pedagia seu ga bellas qꝛ mortale est et tenetur ad restitu cōnem Secus de miustis uel cum non te nentur illa loca tuta a latronib⁹ ꝑ domiōs locoꝝ illoꝝ· Si dedit falsas monetas uel diminutas scienter ꝑ bonis ulꝰ eas dim:mu it qꝛ pctm̄ est et tenetꝰ ad rstitucionem· se cus si accepit monetas ualentes in loco ꝑ eo qđ valent i bi et mittit illas ad locum v bi plus valent · Si faciēs societatē cū ali is mercatorib⁹ non fidelr̄ se hūit aliqua lu cra occlta sibi rtinēs qꝛ tēt ad satisfaciēd nisi ēt⁹ ēet ꝙ socij tātūd occlte sbtraxissent

Si fecit ꝑ alijs securitates cū fraudibus nā assecurare sine fraude merces ꝑ mare l' ꝑ terrā et inde querere emolimentū plus et min⁹ scdꝫ quātitatē pīculi nō videt' illicitū cū cōstet alias d' pīculo magno · Assecuraci o vero pecūie ꝑ modū satisffactiōis ubi nul lum ē pīculū et dānū non est tutū quātum ad cōsciām · secus si ibi eciā esset pīculū Si accepit pecuniā aliquā sub nōie depositi r̄ spondēs ad racionem · l · lxxx · ꝑ cētenario et cū illis pecunijs lucrat' ipē mutuādo uel alijs illicitis cōtractib⁹ ad racionē · x · ꝑ cē tenario et hmōi duo mortalia cōmisit vnū in accipiēdo aliud in mutuādo et tenet' de vsura · Si intromisit i Barocholis · Retrā golis · Agasinis · que vocabula nō declaro ob breuitatē sed de his vide in sūma · li · ij t · i · c · quid malicie fit d' eis · Agasinū dr̄ cū quis gerit negotia stipendariorꝝ · i · suorꝝ dñorꝝ laborās ꝑ eis cū mutuat eis pecuni as cū expendūt recipiētes incertū sallariū quātū meret' labor ꝑ iustis causis · vnd ꝑ nō bellantib⁹ iniuste pōt accipere racōe mu

tui nihil pl9 alias vsura ē· Si usus ē mēdacijs in emendo ꝛ vēdendo que solent ēe talibus cibus et potus· Et de his interroga ut hēs supra in priā pte in locis suis in·c· de auaritia· Et qꝫdiu stant in tali ꝓposito uendi· viꝫ mēdacijs· piurijs· et dolis hmōi qñ occurreret sp sunt in mortali· vnd̄ non sunt absoluēdi nisi prius disponāt se abstinere velle ab illis· Si emit res raptas uł furatas p mare uel p terrā de qua dic utsā in priā pte in·c· d̄ auaricia· vbi dr̄ d̄ rapiā Si emit uel vendidit dieb9 festiuis absqꝫ necītate sed ex cupiditate uel fecit rōtinia librorꝝ· uł hoc fieri fecit p alios subditos suos· d̄ quo vide supra in priā pte· c· d̄ tercio p̄cepto· Si fuit mediator qui dr̄ sensalis in aliquib9 locis p̄cipue in ytalia ꝯtractuū fraudulētorꝝ scienter qꝛ mortale ē et tenet̄ ad restitucōnē leso in hoc· Si mediator fuit ꝯtract9 vsurarij intendēs utilitatem vsurarij· ꝛ ex sua magis causa tanqꝫ accipiētis sub usura mortale videt̄ Et si ipse induceret ad mutuādū sub vsura qui alias

non facere cogitasset videt̃ teneri ad r̃sti
tucõnem · Si mediator extitit in aliis con
tractib9 puta vendẽdi domos equos aut a
lia aiãlia et male ↄsulit alteri ptiũ in dam
num eius et utilitatẽ sui et alteri9 peccat
mortalr̃ et tenet̃ ad restitucõnẽ leso · Si
in mriõniis ↄtrahendis mediator existẽs
utit̃ mendaciis et hmõi in notabile dãnũ
ↄtrahentiũ peccat mortalr̃ ·

Circa mechanicos in genere

Circa mechanicos etiã interrogaci
ones fiende sunt · Et priõ in gener̃
quantũ ad omẽs · Si scz facit artẽ
cum opus est cũ pctõ · uel ad pctm̃ morta
le ut facere taxillos seruire usurariis in v
sura · seruire militi in bello iniusto · in naui
gia piratarũ in lenocinio et hmõi qz opor
tet ꝙ ex toto omittat illã artẽ qz alias nõ
esset absoluẽd9 · Si artẽ facit cui9 artifi
ciũ põt esse ad bonũ uel ad malum ut facer̃
gladios balistas · lanceas venena et hmõi
Nã si verisilr̃ põt estimari ꝙ velit ad ma
lum vsum tũc nõ põt facere uel vender̃ fa

ctā ut viȝ pdicta in bello mãifesto iniusto deseruiāt· secus si dubitat· Si aliqua fecit que sunt ad malū vsum quāi sp ut fucos fa cere et hmōi qꝛ peccat et debet ab illꝰ desis tere· Si utit mēdacijs· piurijs dolis malꝰ mensurijs uel pōderibꝰ aut alijs fraudibꝰ in arte sua quia mortale est· Si diebus fe stiuis laborauit de hoc dic uts· in priā pte caplo de tercō pcepto · Si non ieiunauit cum potuit moderādo laborē dic uts·

Circa mechanicos in specie· Et priō cir ca Lanifices· Interroga·

I vendidit pannū laneū minꝰ pcio sum pro magis precioso· et sub vno pretio: vel vnius tincture pro alia uel habentem aliquem defectum tanqꝫ nō habentē nil minuens pretiuȝ ppter hoc qꝛ pctm̄ est et plꝰ uel minꝰ scđm sub et s· Si in festis fecit lanā tōdere sine necitate uel si nō plene soluit laboratoribꝰ et hmōi qꝛ i his pccm ē plꝰ ꝉ minꝰ sꝫm materiā · Si tex toribꝰ pāni ptiū sui laboris nō ddit i pecūi a sꝫ in rebus divsis puta triticō· aut blado

aut in alijs rebus· maxīe cū ille nō indige
at tali re· sed oporteat illā vendere ꝓ maio
ri ꝑtio q̄ȝ lucratus ē· si iuste solueret quia
peccat et tenet̄ ad restitucōnē nisi tamen
prius a principio sic ouenerint q̄ daret ꝺ
hm̄oi ꝓ ꝑtio tali q̄ꝛ tūc nō videt̄ deceptio

Ɉ vēdidit A thabn̄ario ꝯ hospite
vnā speciē vini ꝓ alia uel limphatum
ꝓ puro uel ad clarificandū vinū aut ad co
lorem suū retinēdū et hm̄oi miscuit aliqua
nociua corꝑib⁹ uel nō dedit plenas mensu
ras uel in taberna tenuit meretrices et ri
baldos ꝯ lusores ad taxillos· uel aduerten
ter dedit illis vinum quos vidit inebriari
peccauit in quib⁹dā mortalr̄ et in quib⁹dā
venialr̄ et tenet̄ de dāmis oībus nec dēt
absolui nisi ꝓponat ab hm̄oi desistere velle

Ɉ vēdidit carnes A macellario
corruptas ꝓ bonis et recētib⁹· qd̄ est
mortale ul̄ vnā speciē ꝓ alia ut caprinā ꝓ
mutonina et hm̄oi aut diminutū pond⁹ ut
xi· vntias ꝓ libera q̄ꝛ peccauit mortalr̄ et
tenet̄ de dāmis A pistore

I fecit panē nimis porosū ut sic emē
tes deciperet uel fecit panē minoris pon
deris q̄ȝ deberet· vl̄ si accepit bonā farinā
alteri⁹ ad pistandū panē et cābiuit ponen
do min⁹ bonā loco illius uel si miniscuit ni
miū de furfure peccauit mortalr̄ et tenet̄
de dānis A sartore

I illud qđ restabat uel supfuit de pā
no uel serico dato p̄ uestitu faciendo
sibi r̄tinuit furādo illud q̄ꝛ mortale ē max
ime si sit quid notabile· nisi tn̄ ille diminu
te dedisset sibi mercedē laboris et illud ca
pit tm̄ ad supplementū ul̄ nisi in pacto ēet
ꝯcordatū Itē si in noctib⁹ uel dieb⁹ sollē
nitatibus sine magna necc̄itate laborat uel
si facit nouas inuencōnes vanitatum

I vēdit uel utit̄ Ab aurifabro
aure alchimico p̄ puro· uel vendit au
rum min⁹ pur̄ p̄ magis puro q̄ꝛ mortalit̄
peccat et tenet̄ d̄ dāno· Si emit calices sa
cros nō ꝯflatos p̄ se ab illis quos non no
uit iustos uel iusto titulo eos possidere q̄ꝛ
p̄hibet̄ et ergo mortale· Similr̄ si aliqua

alia ornamenta ex auro uel argēto· marie ad ecc̄iastica ptinētia ad hmōi emit

I vēdidit vnā speciē   A Cerdone corei pro alia nimus bona p sotulari bus et aliis   A locatore equoꝝ·

I vēdidit ferrū p calibe uł malū fer rū p bono· Si sciēter equū locauit pi culosum uel defectuosum et hmōi qꝛ ultra pctm̄ tenet̄ de dāmis leso· Et sic discurre p singulas artes·   Ab histrione

I fecit repn̄tacōes aut iocos in v̄bis uel factis turpia ɔtinētes uł si fecit hoc in ecc̄ńs uel dinīs officiis uel tpib⁹ indebitis qꝛ pcc̄m ē pl⁹ uel min⁹ ſm sub et supra

I citharisauit aut fistu   A musico lauit ad ɔgregacōes illicitas uel in ec clesia in organis pulsauit ballatas uel cho reas videtur mortale in pulsante ⁊ in hoc pcurante·   A seruitorib⁹ uel colla boratorib⁹ in quocumqꝫ artifitio

I infidelr̄ cooperati sunt· i· nō bono mō ex incuria ⁊ negligētia uel nō tm̄ quātū ɔmode potuerūt qꝛ pctm̄ esc·

I nō bn   A rusticis ⁊ agricolis
credidit saltez explicite articulos fi
dei et alia misteria que cōiter sollē
nisat eccīa · ut incarnacōez · passionē · et re
surrectionē ⁊ sacramēta eccīe ⁊ hmōi · Si
nescit orōnē dnīcā · scz pr̄ nr̄ · et symbolū A
plōꝝ · et · x · p̄cepta qr scire tenet · Si non
bene seruauit festa ⁊ ieiunia eccīe cū tamē
potuit et si nō audiuit missam ad minus die
bus festiuis et si nō ɔfessus ē neqꝫ cōionē
recepit ad minus semel in āno qr ad illa tēt
et ergo peccauit mortalr̄ · Si tenuit ꝓpri
os filios ad baptismū uel cōfirmationē qd
est ꝓhibitū et ergo pctm̄ · Si mēdacijs v
sus est piurijs et blasphemijs uel ebrieta
tibus qr in omnibus mortale est · Si ad me
retrices accessit · qd aliqui ex ipis non cre
dūt esse mortale nec tamen excusat eos ig
norantia · Si decimas non soluit scd̄m ɔ
suetudinē loci illius qr peccauit ⁊ tenetur
satisfacere d̄ p̄terito si sibi nō rmittit · uel
quietet uel si oblacōs scd̄m consuetudinem
loci nō dedit nisi etiā p̄sbr̄ uel curatus suus

sibi eas remitteret. Si excōicat⁹ nō cura
uit absolui sed ingessit se diuinis. uel ɔtempsit
vitare excōicatos qꝛ mortale ē. Si nocu
mēta aliis fecit p se uel p familiā suā ul' ai
malia sua que forsan pmisit discurrere psa
ta alioꝝ uel intrare prata alioꝝ ibi pascē
do uel si mutauit terminōs possessionū ul' a
rando addidit terrā vicini agro suo. In
his peccauit scdm quantitatē damni qd fe
cit uel qd intendebat facere et tenet' ad re
stitucōnem illi⁹. Si dolū commisit in agri
cultura uel notabilē negligēciā in dānum
patroni ut non fundādo uel culcinando uel
seminādo aut fruct⁹ terre colligēdo tpe d
bito ꝓpter qd pierūt. uel ager destructus
aut desolat⁹ est. vel nimis fatigādo boues
uel equos dñi destruūt' et pcipue cū vsus ē
eis magis ad lucrū suū q̄ʒ ad lucrū patrōi
qꝛ mortalr̄ peccauit et tenet' de dāno Si
tenēs possessionē ad fictū male tractauit
uel parciari⁹ nō ɔ̄ūdit dñis d quātitate co
ta eis debita fingens se minus recolligisse
vel si aiālia tenēs ad socidā nō respondit

ex integro d lana tasco uel fetib9 et hmōi in his pctm̄ ē mortale uel venale sm quā titatē damni et tenet ad satisfactionē Si diebus festiuis laborauit pcipue tēpe mes sis uel vindemie sine magna necessitate ul portauit ligna uel alia victualia dn̄is suis vehēdo cū equis et plaustris et hmōi quia mortale videt. Si vacauit vānitatib9 et co reis ludis ul tabernis et hmōi et quō et qn̄ De gubernacōe familie scdm pcepta dei et ecc̄ie interroga. De supsticōib9 et falsis opinionib9 que solēt habūdar in eis similr interroga diligent sm q hēs s. in prima pte in. c. de priō pcepto de votis implēdis uel nō et de alijs generalib9 p ut videbit expedire.

A pueris et puellis.

Interrogādi sunt pueri d mēdacijs de piurijs d votis qui nō tn̄ obligāt si a pntib9 irritant et cū fiūt an an nos pubtatis. de missa nō audita in festis De ɔfessione et cōione semel in āno fiēda De irreuerētia ad pntes. de rixis qz si vbe rauit clericū cū fuerit doli capax ē excōica

tus · de furtis factis de reb⁊ pntū ul' mgrō
rum suoꝝ seu etiā alioꝝ · de detractionib⁊
et turpib⁊ verbis libēter auditis et dictis
De ɔtūelijs admuicē · de muidia et alijs ꝑ
ut expedire videbit' plus uel mim⁊ scdm e
tatē et sensum ꝗ ꝑcipue ꝺ vicijs carnalib⁊
cum masculis ul' femellis uel p seipōs con
missis que hodie habundant in ipis ꝓpter
malas societates et q̄nq; ex malis exēplis
pntū seu alioꝝ sub quoꝝ regimiē sunt · sed
tñ hmōi cū magna cautela · et a lōge inter
rogent' ab ipis ne discant que ignorabant
Et multomagis seruandū ē hoc circa puel
las · De omibus ꝑdictis si credut' habuisse
tunc vsum rōis iudicādū ē ꝺ mortali ul' ue
mali sꝫm regulas ꝑdictas ·

Quolibꝫ · Circa clericos in ciō
clerico interrogari pt · cū expedire
videt' ut sequit' maxiē cū ꝑsona est
ignora · si viꝫ accepit aliquē ordinē p symo
niā qꝛ p hoc peccauit mortalr̄ et ē suspen
sus et scdm iura ātiqua nō pōt ministrare
in suscepto · vel ulterius ꝓmoueri nisi pri⁊

p papā dispēsēt qđ est verū si fuit cōscius symonie · qꝛ si sit pōt etiā p aliū dispensari secum alias enī semp peccarꝫ mortalr̄ nec excusat ignorātia iuris · hec Rap · Si rece pit aliquē ordinē licet nō p symoniā tamē a symoniaco in ordiē · uel dignitate siue oc culte siue māifeste est suspensus ⁊ indiget dispensacōe a papa · sed dū ignorat factū id est ipm esse symoniaticꝫ excusat a pctō exequēdo offitia sua · sed cū certificat nō pt exequi sine dispēsacōne · Si suscepit ali quē ordinem a symoniaco in ordine ꝯferē do' vel cū in bñfitio similr̄ ē suspensus Se cus tamē si symonia non est notoria dum aūt nescit ipe excusat mō pdicto · qñ autē certificat tūc indiget dispensacōe pape a alias enī nō posset exequi illū ordinē · Si r̄ cepit ordinē habēs aliquā irregularitatē puta qꝛ fuit · hōicida · mutilator · illegitti? et huiōi · et hoc absq̃ dispēsaciōe qꝛ pecca uit mortalr̄ · nec pōt exequi absq̃ dispē sa cōe · Si recepit ordinē excōicatus suspēs? uel interdictus qꝛ peccauit mortalr̄ ⁊ non

habet execucõnem· Jdẽ si excõicatus uel interdict⁹ utẽ· et cũ hñs ordinẽ ministrat in illo utpura cantãdo euãgeliũ cũ sit dya conus et hmõi qꝫ diu fuerit in aliqua p̄di ctarũ sentẽciaꝝ qr similr̄ peccauit morta liter ꝛ est irregularis scd̃m Ray· nisi tamẽ ignorantia facti eũ excusaret· Si recepit aliquẽ ordinẽ in pctõ mortali scient̄ qr pec cauit mortalr̄ Jdẽ quociẽs exequit̄ offici um alicui⁹ ordinis in mortalitatu ut acco litatum· subdiaconat⁹· diaconat⁹ ꝛc̄· uel a liud sacramentũ sollenniter ministrãdo ut baptisando ↄũicãdo uel ↄfessionẽ audiẽdo et hmõi hoc Tho· Si extitit publicus cõ cubinari⁹ uel alias notorius fornicator qr est suspẽsus ab execuciõe offitioꝝ suoꝝ p̄ cipue celebracõe misse et si exequit̄ sic sus pensus efficit̄ irregularis indigens dispẽ satione papali alias enĩ nõ põt exequi hec Hosti· Si nõ portauit tonsurã et habitũ clericales ex leuitate uel lasciuia uel qua ꝺ̄ causa qr videt̄ mortale Jdẽ si exercuit ne gocia secularia iũgendo se mercatorib⁹ ta

ciendo ut ipi· vel si tenuit tabernã uel lusit ad aleas uel taxillos uel immiscuit se turpitudinib⁹ ul' enormitatib⁹ cũ femis· Si cũ exequit' offitiũ ordinis nõ utit' debitis ornamẽtis ut subdiaconatũ faciẽdo sine mãipulo· diacõatũ sine stola ⁊ hmõi qꝛ in quolibet hoꝝ ẽ mortale si sciẽter dimittit nec excusat eũ ignorantia iuris· Si exñs in sacris scꝫ in subdiacõatu et supra dimisit horas canõicas qꝛ quociẽs obmisit aliquã horã etiã beate ṽginis ex negligẽtia cũ dicere potuisset peccauit mortalr̃· secus si ex obliuione sed tũc q̃ꝫ cito recordat' debet obmissa recupare· secus si obmisit etiã ex impotẽtia infirmitatis· Si in dicẽdo horas aliis exerciciis se occupauit manualib⁹ ut faciẽdo aliqđ op⁹ manuale qꝛ nõ satisfecit ꝑcepto eccie· Si mente ad alia ṽolũtarie ṽagat' in legẽdo horas hoc nõ curãs ⁊ sic quasi ꝑ totũ offitiũ ꝑmanẽs ṽidet' mortale· secus si ꝓponit intendere sed distrahit' et cũ aduertit displicet ei scđm Pe· Si recepit ordinẽ sacrũ añ legittimã etatẽ puta

subdiaconatū an̄ · xviij · ānū · diaconatū an̄
xx · annū · et sacerdotalē an̄ · xxv · annū suf
ficit tamē annū inchoatū fore q₂ mortalr̄
peccauit nec d₃ exequi offitiū illi⁹ ordinis
ante legittimā etatē nō tn̄ efficit᷑ totalr̄ ir
regularis scd̄m ɔmunē opinionē q̄uis gra
uiter peccet · Si in ɔfessione uł collacōne
sacramētoꝝ obmisit debitā materiā uł for
mā uel ritū q₂ in quolib₃ hoꝝ ē mortale si
ue ex certa sciā faciat siue ignorantia cras
sa uel notabili negligentia · nā inde sequit᷑
magnū piculū et irreuerētia magna dei et
sacramētoꝝ · Hic etiā interrogādi sunt d̄
formis si sciūt p̄cipue baptismi · ⁊ eucaristi
e · que sunt maioris pōderis · De quibus et
aliis formis hēs infra · c · vlt · Si sacerdos
ex n̄s ɔmisit aliquā symoniā · puta audiēdo
ɔfessiones ꝑ pecunia hn̄da alias nō audi
turus · baptisando · ɔmūicādo · inungendo
et silia faciēdo semꝑ ꝑ pecūia · similr etia₃
vendēdo sepulturas quia sꝑ symonia est ⁊
mortale · Si notoriis peccatorib⁹ dedit
sacramētū eucaristie uel alia sacramenta

non penitētibus uel si occultis pctōribus quos ipse tn̄ nouit denegauit publice euca ristiā ul' alia sacramēta q2 in utroq3 videt' mortale · Si celebrauit missam cū morta li pctō non ɔfessus lic3 tn̄ cōtritus q2 mor talr̄ peccauit nisi aliqua nccītate instante et si sacerdotis copiā tūc non hrēt q2 tunc sufficeret ɔtricō cū ꝓposito ɔfitendi sed si ne cōtricōe celebrās semꝑ mortalr̄ peccat Hec Tho · Si celebrauit nō dictis matuti nis q2 mortale ē · Si dicēdo missam nō cō secrauit · ex hoc putans euader̄ pctm̄ mor tale · grauissimū ē pctm̄ · Si celebrauit ad veneficia et maleficia celebrāda uel fiēda q2 mortale est et graue · Si dixit nō inte gre sed dimisit aliquas notabiles ptes mis se ex ignoratnia uel festināncia ꝑcipue in ca none · uel si dicit ṽba et nō intendit ɔsecra re uel si non sūpsit sacramentū · Itē si non ieiunus celebrauit · si plures missas dixit ī vno die in casu nō ɔcesso · si nō in azimo s3 in fermento pane cōsecrauit · si cū hostia quasi corrupta vel vino acetoso aut putri

do celebrauit· Si semp in missa occupat⁹ est vanis cogitacōibus et hoc uoluntarie nihil curās d attencōe· si non posuit aquā cū vino in calicē ex ignorātia uel certa sci entia q2 in quolib3 p̄dictoꝝ ē mortale· Si non diligēter seruauit eucaristiā sub sera ꝓpter qd depdit' uel a muribus deuoratur vel si nō renouauit ut debuit et sic efficit' hostia ↄsecrata putrida uel a v̄mibus cor rosa et inde vermes generant' · Si non d fert eucaristiā ad cōicandū infirmos apte et cū lumiē ac mō debito· Si euomit euca ristiam uel ebrietate uel alia d causa · si de dit infirmo pacienti vomitū ꝰ hoc sciētēr Si stilla sanguinis ex calice cadat in terrā uel sup altare· in his omnibus est mortale frequēter nō tamen semp· Si nimis raro celebrauit p̄cipue in magnis solēnitatibus videt' mortale scd3 Tho· Si ꝑmisit alicui dicere missam recipiēs elemosinā ꝰ nō in tendit facer̄ uel negligit q2 videt' mortale Si habēs pollucionē nocturnā ex causa q̄ fuit mortale uel vbi dubitat fuisse mortale

ꝯ die sequenti immediate celebrauit videt᷑
mortale scdm Tho. vel scdm pe. d pal. qñ
sic incōtritus celebrat. Venialr āt peccat
si ex causa veniali fuit facta pollutio. nisi
tamē subesset aliqua necitas. Si audiuit
ꝯfessionē alicui⁹ nō hñs autoritatē ab ali
quo qꝛ mortale est. Si absoluit a casib⁹ a
quibus nō potuit ex certa sciētia seu igno
rātia crassa qꝛ mortale est. Si intromisit
se de dispensacōe votoꝝ uel absolucōe ab
excōicacōe maiori absqꝫ speāli cōmissione
et licētia qꝛ mortale ē. Si posuit se ad au
diendū ꝯfessioēs ignorās et nesciēs discer
nere inter mortale et veniale ul' inter mor
talia cōia quia videt᷑ mortale. Si absoluit
quē nouit excōicatū maiori excōicacōne a
pctis qꝛ nō potuit ꝯ ergo mortale. Si ab
soluit eū qui nō vult abstinere a pctis mor
talibus uel nō satisfacere ut debet qꝛ mor
tale ē. Si reuelauit pctm̄ auditū in ꝯfessi
one et maxiē ꝯgnoscēti illū sine licētia illi
us qꝛ mortale ē. Si nimis festinauit in au
diēdo nō suffitiēter interrogādo. Si in p

plexis casib⁹ pitiores se nō ꝯsuluit · Si in caut⁹ fuit in iniūgēdis pn̄is viȝ si nimis p̲ uas uel nimis magnas dedit · Si interro gauit de his de quibus nō debuit ut nomē p̲soē cū qua peccauit sine cā necc̄ia uel incau te de turpib⁹ · Si p̄dicauit in pc̄tō morta li exn̄s qꝛ tociēs quociēs hoc faciēdo pec cauit mortalr̄ scd̄m · Tho · Si p̄dicauit ad uertēter mēdacia qꝛ mortale ē scd̄ȝ Tho · Si p̄dicauit scandalosa vn̄ oriunciant sedi cōes in populo · Si p̄dicauit indulgētias indiscretas · Si p̄dicauit ꝓpter pecuniā si bi ꝓmissam uel datā qꝛ mortale ē et symo nia · Si p̄dicauit ꝓpter inanē gloriā ibi cō stituēdo finē qꝛ mortale ē · Si p̄dicauit si ne licētia sup̲ioris · Si dicit nimis curiose allegādo poetas et ph̄os frequenter · Si dicit fabulosa et ꝓuocātia ad risum Si ab hmōi se nō abstraxit cū potuit sed magis se immersit peccauit mortalr̄ · Si nimis fa miliaris ē in cōuersando cū mulierib⁹ visi tando eas sine causa aut necc̄itate ꝓpter qd̄ multi scādalisant̄ et ip̄e nouit qꝛ posset ēe

mortale· Si visitauit monasteria mōialiū
sine legittimā causa· uel ex qua cā hoc fecit
interroga et scdʒ hoc iudica· Si cognouit
carnalr̄ illā quaʒ in confessione audiuit uel
baptisauit uel confirmauit aut ɔmatrē suā
uel similem· quia grauissimū scelus est et
casus reseruatus Epis De aliis inhonesta
tib9 interroga ꝑ ut videbit̄ expedire· Si
vestes sacras· calices et alia ptinētia ad cl̄
tuiu dīnū non cōseruauit munda et decent̄
aptata· Itē si benedictionē mense et grā
rum actionē non dicit quia dicere tenetur
xliiij· di· non licet· Si non fuit modestus
in aspectu respiciendo frequenter hinc in
de mulieres uł vana que inłtū scandalisant
psonas· Similiter in incessu auditu ⁊ hui9
mōi · Si non obediuit mandatis iustis p̄
latoꝝ suoꝝ ⁊ sentēciis eoꝝ qꝛ si cōtēpsit
ea mortale ē· De aliis pctis singlis interro
ga ꝑ ut hēs ȣ Circa bn̄ficiatos et
I bn̄ficiū simplex aut· Canōicos
curatū optinet p symoniā cui9 ipse
fuit ɔsciūs qꝛ non pt̄ nisi p papā di

ſpenſari q̄ illud retineat· ſi aūt eo ignorā
te p ōt etiā p aliū diſpenſari nō tamē p eū
cum quo eſt cōmiſſa· ſiue tn̄ ſciat ſiue igno
ret ſymoniā ɔmiſiſſe oportet renūciari illi
benefitio ſi non ſecū diſpēſat̄ qꝛ alias fur
tiue teneret̄ · ymmo cōtinue ſtaret in mor
tali poſtq̄ꝫ hoc ſciuit nec fructus illius bn̄
ficij habere poſſet ſed teneret̄ reſtituere
deductis expēſis in vtilitatē beneficij · Et
hoc maxiē de ſymonia p mun⁹ a māu · Si
aūt ſymonia eſt notoria ſuſpenſus eſt quo
ad execucōnem ordinū · ſed diſpenſari pōt
p epm ſi cū eo non eſt ɔmiſſa ſymonia · ſi ē
occulta ē ſuſpēſus quo ad ſe qꝛ ſine morta
li non exequit̄ dū tn̄ tenet tale bn̄fitiū ali
as ſuſpēſus ē quo ad ordines · Si recepit
benefitiū ſimplex uel curatū p p̄ces carna
les · i · p indigno porrectas cū eēt male vi
te et hmōi · uel p obſequiū tpale factū col
latori ipius beneficij qꝛ peccauit mortalit̄
Si beneficiū curatū p p̄ces ſuas recepit et
ſi alias dignus fuit vel ſit qꝛ tales p̄ces e
ſtimant̄ p ſimplici licet porrigere preces

p se· si alias ē dign9 tamē nō tenet᷑ renūci
are· ꝓ bñfitio autē cōmisit symoniā vñ et
mortale· h̷ Tho· forte indigno tanq̄ȝ ābici
cso et p̄sup̄tuoso q̄ꝛ uel etiā ꝓ bñfitio in ge
nerali intendēs ad sui sustentacōnē nō ad
curā nec magis curatū petēs q̄ȝ aliud· Si
querit uel habet bñfitiū nō intēdens cleri
cari sed uxorari et interi gaudere d̄ fructi
bus bñficij· videt᷑ vsurpacio rerꝫ ecc̄iasti
carꝫ et ꝯtra intencionē dotantiū ecc̄ias et
ideo graue pc̄tm̄· Si non fuit elect9 a pa
tronis uel collegio ⁊ ꝯfirmatus p supiorē
ad quē spectat siue p Ep̄m institut9 sed de
mandato dn̄i tp̄alis uel p potenciā accepit
Et dr̄ intrusus q̄ꝛ fur est ⁊ latro nec pōt a
liquid disponere d̄ tp̄alibus uel sp̄ūalibus
vñ nec absoluere nec sacramēta ministrar̄
pōt prochianis talis ecc̄ie sed in quolibꝫ a
c̄tu hm̄ōi peccat mortalr̄· Si renūciauit a
licui bñfitio q̄d habꝫ eo pacto q̄ det᷑ ꝯsan
guineo uł ꝓpter pecunia sibi datā q̄ꝛ symo
nia est et mortale in utroq̄ȝ nec p̄t ille reti
nere tale bñfitiū sic sibi collatū · Si fecit

ɔmutacōnē sui beneficij· uel eccie cū bñfi
tio alteri9 uel eccia ɔueniēdo inter se absqꝫ
iudicō supioꝝ ad quos spectat collacō bñ
fitioꝝ qꝛ symonia reputat᷑· De hoc et ď a
lijs symonijs vide plenī9 in sūma tercia v
te ti·i· Si recepit bñfitiū extñs illegittim9
absqꝫ dispensacōe qꝛ ɔtra iura recepit vñ
hoc tenere nō p̄t·pōt tñ in hoc dispensare
de simplici bñfitio Epūs·de curato aūt uľ
dignitate solus papa · Si fuit elect9 p sy
moniā qꝛ nō valet electio uel si ipse eligit
p symoniā aliquē uel ad epātum uel canōi
catū uel aliā ecciam ut clerici collegiataꝝ
ecciaꝝ faciūt uel si eligit alias indignū ad
p̄laturā ut ignorantē uľ publice malū ex a
micicia et hmōi qꝛ mortale ē ɋ grauissimū
et oñia mala·que sequūt᷑ ex hoc ei imputā
tur· Si male tractauit beneficiū uel eccle
siam suā ut edificia eius ruere uel possessi
ones inculcinari et alias res ei9 pire pmit
tens·qꝛ mortalr̄ peccat et tenet᷑ ad satisfa
ciendū si tñ omittit notabilē negligētiā et
sit notabile damnū· Si fruct9 bñficij non

bene expendit viz ultra sustentacionē suaȝ subueniēdo cū ipis paupib⁹ · Si dilapida uit fructus beneficij sui in diuicijs turpib⁹ uel dedit nō indigētib⁹ cōsanguineis suis q2 mortale ē Secus si cōsanguinei indige rent q2 ita bene faceret elemosinā ipis dā do sicut alijs paupib⁹ · Si plura bñfitia hñ tia curā tenet absq3 dispensacōe q2 fur est et latro Nam habens vnū benefitiū cū cu ra · si recipit secund᷑ eo facto vacat primū ipso iure · extra ď p̄ben · ď multa · et h̷ post q̄3 habuit possessionē pacificam secundi uel habere potuit et fructus eius pcipit alias enī non vacaret primū extra de p̄ben · sicut li · vi · Si habens p̄bendam habentē digni tatem et sine cura aiārum si recipit secūdā similem vacat prima · extra de p̄ben · de mľ ta · Et in isto casu et in priori teneť ad r̄sti tucionem fructuum si recepit · Si habens benefitium vnū violenter occupat secund᷑ uel per se sciēter intrudiť · similiter primū pdit · et si qd᷑ ius hēat in · ij · etiā pdit et va cat illd᷑ scd᷑m ut extra ď p̄ben · eū qui li · vi ·

Jtē nō pōt hrē quis dignitatē cū p̄bēda absq̧ dispensaciōe pape· Jtē quicūq̧ reci pit dignitatē uel psonatū aut offitiū ul' be nefitiū cui cura aiārꝝ est annexa· Si ante optineat simile cū sit priuat⁹ primo ut di ctum est ·Si nō dimittit illō primū absq̧ mora in manus ordinarij in cui⁹ epātu est Jpō iure ē priuat⁹ etiā secūdo ꝛ ē inabi lis ad sacros ordines ꝛ ad qdcūq̧ aliud be nefitiū p extrauagan̄· Jo·xxij· Jtē absq̧ dispensaciōe nō pōt quis tenere plures ec clesias uel p̄bendas que tn̄ nō habēt curā aiārū nisi in quinq̧ casibus· Primꝰ qn̄ sunt ita tenues eccie q̄ neutra eaꝝ sufficerꝫ ad sustentacōnē· Scds si vna depēdet ab al tera· Terci⁹ ꝑpter raritatē clicoꝝ Quar tus si eccīa est ānexa p̄bende uel dignita ti· Quitus si vnā habet intitulatā et aliaꝫ ꝯmendatā· Sed talis ꝯmēda de prochiali eccīa nō p̄t fieri nisi illi qui attigerit ·xxv· annū ꝛ fuerit sacerdos et tali nō p̄t ꝯmitti nisi vna ex euidēti necītate ul' utilitate que tamē ꝯmendatio nō durabit nisi p sex men

ses • ut extra de elec • Nemo • li • vi • Si uel plures eccias uel p̄bendas h̄ntes curā āia rum absq; dispensacōne pape • fur est et la tro ⁊ cōtinue in mortali • nec epūs pōt dis pensare in hmōi • Similr̄ est si habet p dis pensationē pape sed surreptiue puta quia petendo vnū tacuit de alio qd̄ hēbat • ul' q2 se dicit hrē etatē cū nō hrēt et hmōi Idē etiā iudiciū est si p dispensationē Epi hēt plura sed simplitia sed ad supfluitatē uel e ciam p dispensationē pape simplitia uel cu rata cum vnū sibi sufficeret Si fuit nimis facilis dispēsando in ieiunijs eccie • Si ele mosinas extorsit a subditis ad quas non te nebant' • Si questores mendacia p̄misit di cere in eccia sua ⁊ qd̄ peyꝰ ē si pactū fecit cū eis de quota • Si scdas nuptias benedi xit scientēr Si pmisit xp̄ianas nutrices ser uire in domibus iudeoꝝ Si sortilegos et diuinatores sustinuit in prochia sua Si p misit ludos ul' malas ɔsuetudines inualesce re in prochia sua • nō obuiādo illis quantū potuit • Itē si clerici manifestis vsurarijs •

aliemigenis aut aliis nō oriūdis de terris
ipoꝝ ad fenꝰ exercēdū domos locauerint
uel alio titulo ↄcesserint ip̄o facto sunt ex
cōicati nisi sint Ep̄i extra ꝺ vsu vsurarioꝝ
li·vi· Item clerici scȝ Archidiacōi·decani
plebāi·p̄positi·cātores ꝛ alii clerici p̄sona
tū habentes ac etiā sacerdotes qui audiūt
in scolis·leges et phicā post duos menses
si non dimittūt hmōi lectiones·sunt excōi
cati extra ne·cle·vl' mo·se·se·immis·c·sup
specula·de hoc vide pleniꝰ in·iiii·pte sum
me·ti·i·c· Itē clerici qui inducūt aliquem
ad vouendū uel iurandū uel fide interpo
sita seu alias p̄mittēdū·ut sepulturas apud
eos eligāt et iam electam nō inmutēt sunt
excōicati nec p̄nt absolui citra sedē ap̄licā
nisi in articulo mortis extra ꝺ pe·cupiētes
Idē de r̄ligiosis ut infra· Si sponte p̄tici
pauerint cū excōicatis a papa Itē clericꝰ
qui sciēter excōicatos a papa in officiis e
oꝝ receperint sunt excōicati et absoluciō illo
rum soliū ad papā spectat extra ꝺ sen·ex·
Significauit·de hoc etiā vide in·iiii·pte

Sũme·ti·i· Item falsantes lr̃as pape uel falsis scienter utẽtes·etiã remouẽtes solũ vnã lr̃ãm de bullis pape·sunt excõicati et absolucõ eoꝝ pape reseruatur Itẽ clerici sepelientes in ecc̃ijs uel cimiterijs excõica tos a iure uel vsurarios mãifestos uel no miatim interdictos tempore interdicti in casibus non concessis sunt excomunicati ex tra de sepul·c·i·in Cle·de hoc etiã inde in quarta pte Sũme·ti·i·Sepelientes etiã illos qui se occiderunt voluntarie uel qui in torneamentis mortui sunt in cimiterijs peccant mortaliter sed non sunt excõmuni cati·

Circa religiosos et religiosas

Irca religiosos si sunt ordinati in terrogare potes ď his ď quib⁹ sup dictũ est·de clericis in cõmũi ꝓ ut videbr̃ expedire·Si uero sunt bñficiati ⁊ in ecc̃ijs curatis interroga ď his que hẽs ĩ c·p̃cedẽti Sꝫ ultra p̃dicta etiã ď ĩfra scri ptis que sũt eoꝝ p̃pa interroges ⁊ primo Si fuit r̃cept⁹ ad mõasteriũ p symõiã qr mor·ꝫ si fuit symõia mẽtal'tm̃ pñia abolet

Si aūt pecūialis scʒ qꝛ monasteriū exegit tm̄ uel tantū ꝑ ingressu illius nolēs aliteꝛ eum recipe ꝛ ipi uel pntes aut ꝓpinqui ei⁹ tantū dederūt uel etiā min⁹ scd̄m pactum Nisi forte monasteriū esset tenue et hꝛēt psonas sufficiētes scdʒ facultates et reddi tus suos uł esset adeo tenue qꝫ ēet illi nccē ꝓuidere· nā tunc in ingressu illius licet pe tere ꝛ pacisci de tpalibus de quib⁹ debeat viuere uel dicer̄ illi· Partes fer tecū si tu vis viuere mecū· scd̄m Hosti· et aliquos a lios· Si autē monasteriū est pingue et sa tis habundās tūc ultra peccatū sic ut pfer tur omissum recipiēs et receptus uel receꝛ pta debēt expelli d̄ illo monasterio ut ex tra de symo· qm̄· Potest tm̄ Epūs in hoc dispensare scʒ ut non expellant̄ d̄ monaste rio· hec Rap· et Guilh· Precipue talis sy monia solet repiri in monialib⁹ modeꝛnis ubiqꝫ teꝛraꝝ· Si ingressus ē ꝛeligionē nō pura intencōe scʒ seruiendi deo· sed alia cā scʒ nō laboꝛādi uel si monialis quia nō po terat nubere· uel qꝛ pntes posuerūt ipsam

ea muita ·licet enī male fecerit pōt et debꝫ mutare intencōnē suā scꝫ ut ibi uelit manere ad seruiendū deo et sic erit in bono statu alias scd̄m suū statū qꝛ non videtᷣ tutus scd̄m ɔsciām suā qꝛ magis dissipacō est q̄ꝫ dispensatio· Si recipit ecc̄iam prochialeꝫ a quocūqꝫ cū nō attigisset·xxv·annū absqꝫ dispēsacōne pape sup etatis defectu quia nulla est ɔcessio et nullū ius ibi habꝫ extra de elec· icꝫ canon·li·vi· Item si infra annū cōputandū a die assumpti uel assignati sibi regim̄is ecc̄ie·non facit se ad sacerdociū pmoueri qꝛ ip̄o iure est priuat⁹ extra e·t·⁊ c·quo·ś· Istud tn̄ non extenditᷣ ad ecc̄ias collegiatas et nō habētes curā nec ad assumptos ad illaꝝ regimen ut extra d̄ elec·statu·li·vi· Possunt tn̄ etiam Epi dispēsare cū his qui habēt ecc̄ias prochiales ut usqꝫ ad septēmū lrāꝝ studio insistētes pmoueri non teneantᷣ nisi ad ordinē subdiaconat⁹ quē tn̄ nisi infra annū suscipiāt sūt ipso facto priuati tali bn̄ficio·Et in dicto tp̄e illis ecc̄ijs ꝑuideatᷣ·ut extra·de elec·

po·cū ex eo·li·vi· Si habēs qdcūqȝ bñfi
ciū simplex et quantūcūqȝ puū nō dixit ho
ras canonicas oīm die qꝛ peccat moꝛ·si ob
misit ex negligētia crassa etiā si nō sit in sa
cris oꝛdinib⁹ ɔstitut⁹·secus si ex infirtate
obmisit· Itē tenet̃ residere psonalr̃ in resi
deū beneficij sui nisi ex causa notabili et ra
cōnabili Epūs dispensaret secū ad tp̄s Si
canonic⁹ uel alius cleric⁹ recepit quotidia
nas retribucōnes que dant̃ interessentib⁹
hoꝛis cū non interfuit qꝛ furtū ɔmittit et
tenet̃ ad restitucionez· Si cū non posset
p se curā ecc̄ie exercere nō posuit ibi loco
sui ydoneū qui bñ officiaret ȝ malū aut ig
noꝛantē qui exemplo suo scādalisabat sub
ditos ut qꝛ fuit notoꝛius foꝛnicator uel lu
soꝛ et hmōi·uel qui nescit debite ministra
re sacramēta et cōfessiones audire qꝛ pec
cat moꝛtalr̃ quinymo oīa mala que faciū
tur ei imputant̃ ꝙ si non pōt inuenire ydo
neū p se exerceat uel si nō pōt alr̃ ꝓuidere
renūciet bñficio· Item nō licet p̄latis sub
p̄tio uel ānuo cēsu cōcedere vices suas seu

iurisditionē qꝛ spūale est extra de pla· vi·
su·c·i·et·ij·et·iij·puta·ut si diceret·Con
cedo ut exerceas vices meas uel talē iuris
ditionem et totū lucrū sit tuū sed tu dabis
mihi tantū quia illicitum est· Sꝫ ↄmittēdo
vices suas pure· licet cōstituere ei sallariū
ij·q·ij·caritatis·puta dicendo·dabo tibi
tantū ꝑ sallario tuo et totū lucrū sit meū
Hec· Inno· Item si alienauit res ecc̃ias
ticas ut mobilia sicut sunt calices ornamē
ta et hmōi aut immobilia ut sunt possessio
nes agri ꝛ hmōi ꝛ hoc sine necessitate uel
maiori utilitate· uel non seruata forma iu
ris ꝛ hmōi quia grauiter peccauit· Item
de exercitio cure aiãrum interroges quō
scꝫ se habuit in audientia confessionum in
collacōne alioꝝ sacramentoꝝ et visitacō
ne infirmoꝝ et hmōi et ꝑcipue si vnq̃ȝ de
fecerūt eis sacr̃a cū expediebat quō eciã se
hūerūt in āmōicōe subditorū in correcciōe
vicōꝝ ꝑcipue quo ad notorios pc̄catores
ut ocubiarios hn̄tes inimicicias l'usurarios ꝛ
hmōi nō ↄfitētes ānuatim et nō ↄfitentes

Si ãmonuit quãtū potuit significãdo epo cū p se eos ad hoc nō potuit inducere ꝛ h⁹ mōi · nã oues ex negligētia pdite ab eo re quirent᷑ · De quibus ꝛ supradictis et aliis hmōi hēs satis in tercia pte · Sūme · ti · i · Si alienos prochiãos audiuit in ↄfessiōe non habens autoritatē specialē ipē uel cō fitens qꝛ nō pōt illos absoluere · Item si emit aliquas res inmobiles de fructib⁹ ec clesie que debent remanere · vñ si emit nōi ne alterius ut sic possit dare ul' legare cui uellet fraus est et furtū · et tenet᷑ ad resti tucōnem · Item si indulgentias p se dedit cū non possit uel plures dixit hrē in ecc̄ia sua q̄ꝫ hrēt · et hoc ob questū qꝛ mortale ē Si rliquias nouas exhibuit populo vene rãdas nō ab ecc̄ia apꝓbatas · Si nimis fu it facilis ad dispensandū in mortali · Sed si intrauit monasteriū dissolutū non viuēti um regulariter querat sibi mutare locū cū dispensacōe si ea indiget · Si aūt non pōt illud facere maneat et nō sequat᷑ turbã · i alios nō obseruãtes regulã et seruet ipē l'

ip̄a regulā suā scd̄m ordinē suū· si tamē in
duci pōt ꝙ mutet locū melius est ꝑ eo ł ea
Si ingrediens monasteriū tacuit impedi
menta que habuit ad hoc scienter⁊ puta e
rat seruus uel hēbat occultā infirmitatem
aut fuit alterius religionis ꝓfessus aut cō
iugatus aut debitor in multis ⁊ hm̄oi quia
peccauit mortalr̄ p̄cipue si sciebat talē non
posse recipi uel interrogatꝰ de his mēda
tiū dixit·et pōt ⁊ debet de monasterio ex
pelli si aliter ꝓuideri nō p̄t· Si hēbat vo
tum artioris religionis q⁊ querere dꝫ priꝰ
dispensationē si intrare vult aliā nisiꝰ stri
ctam dū tm̄ fuerit obseruātia in illa uel p̄t
ire ad aliā equalē uel maiorē sine dispensa
cōe pape· De mendicāti tm̄ ordine vno ad
aliū mendicantē uel de mēdicāte ad mona
chalē nō pōt sine dispēsaciōe pape nisi solū
ad carthusiā· Si induxit aliquē ad religi
onē p symoniā uel p fraudes puta asseren
do ibi bene seruari oīa qd̄ tm̄ nō fit uł di
cendo se ad nihil·uel modicū obligari reti
cendo austeritatē religionis quā alter nō

intendit seruarē et hmōi q2 mortalr̄ peccat Illos etiā qui uolentes ingredi ad locum religiosoꝝ bene viuētiū auertūt ⁊ trahūt eum ad se ut aquā alteri⁹ ad suū molēdinū infamātes alios ⁊ crimiā eis imponentes ac occupaciōes illoꝝ inutiles asserentes suas bonas et in terciū celū se extollentes ut sic talem attrahant ad monasteriū eoꝝ certū est non euadere damnacōnē eternā nisi acriter penituerint· q2 ꝯtra caritatem ꝯtra iusticiā et ꝯtra sacram scripturam faciunt·

Quo ad votū pauptatis

I in r̄ligione exñs seruauit votū paupertatis nihil ꝓpriū retinēs uel retinere deliberās quia si habuit ꝓpriū quātūcūq; paruū est peccauit mortalr̄· et tociēs quociēs hrē ꝓponit Dicit' aūt ꝓpriū qd celat' supiori suo· ut si habeat ⁊ teneat pecuniā uel uestem nesciente p̄lato suo· uel si sciat tamen ꝯtra uoluntatē ⁊ licenciā ipsius· vel si de licencia ⁊ uoluntate eius non tamē patus ē sibi reddere ⁊ tradere ad peticōnē eius s3 recusat aut recusaret si posset d facto· Et

multo peius si non solū mobilia · sed etiā im
mobilia ut redditus et possessiones retiē
at sicut ppria dans et vendēs ac donās ac
dissipās et dispōdēs ad placitū suū · nec plā
tus pt dare licēciam sic retinēdi nec papa
in pprio dispēsare · extra d sta · mo · cum ad
monasteriū · Si dedit d bonis monasteri
siue ouentus sine licentia supioris sui habi
ta uel psumpta · Idē si aliquid recepit uel
tenet eodē mō qz mortale ē · et proprietas
Si repiens se in loco ubi nō viuit in cō
muni ppter qd oportet sibi puidere d necā
riis · habet aliqua uestimēta pecuniā et hu
mōi cū bona licēcia et beneplacito prelati
aduertat diligenter · Primo quidē q p eū
non stet quin oīa vellet ponere in omui
si alii uellent · et ad hoc operetur quantū po
terit Scdo si hoc non pōt semp sit patus
oīa simplr ponere et dimittere in māibus
plati · Tercō ut d hmōi ocessis nil det sine
licētia supioris generali uel speāli etiā in e
lemosinas nisi exema necitate · Quarto ut
non thesaurizet nec supflua teneat nec deli

ciosa querat nec multū inquirēdo sollicite
tur nec habeat inordinatū appetitū · seu af
fectū in hoc · Et sic poterit transire si tñ in
aliis bene se habeat · secus aūt si sic agēdo
non religiose sed lapcalr̄ viueret · Sʒ ⁊ cū
p̄dictis etiā si posset locū inuenire ubi in ꝯ
mūni viueret tucius ⁊ melius esset se illic ꝯ
ferre · Quo ad votū castitatis
Si seruauit votū castitatis non solū ab
omi corpali ope ⁊ ꝯtactu venereo se ab
stinendo sed eciā ab omi locuciōe turpi · et
amatoria ⁊ ab omni cogitacōe immūda deli
berata ⁊ delectacōne morosa qꝛ in quolibʒ
hoꝝ est mortale · ut supradictū ē circa · c ·
de · vi · p̄cepto · ⁊ de nono · ⁊ essʒ sacrilegiū
qd grauꝰ essʒ · Et qꝛ ad ista deueniuntᷣ p cō
uersacōnē ⁊ familiaritatē ⁊ ideo requiren
dum · Sⁱ cū fuerit monialis habuit dome
sticitatē cum aliquo uł si fuerit monachus
cum aliqua · ⁊ si repitᷣ hoc ēe extra causam
neccitatis p̄hibendū est ipis qꝛ alias non es
sent absoluendi qꝛ impossibile quasi ē talē
non incidere ruinā · ut di · xxii · hospiciū · ⁊

di·xviij·p totū· Scādala eciā multa ꝛ ob
locucōnes ex hoc sequūt͛ in populo ꝛ h9ōi
ꝛ ideo omnino ꝓhibēdum ē hmōi accessus
ↄsanguineoꝝ tamē rar9 erit accessus

Quo ad votum obediencie

I fecit ↄtra uotum obiē qꝛ semp mozta
le est·Et nota ꝙ non semp qn̄ aliquid agit
qd̉ est ↄtra regulā suā uel qn̄ transgredit͛
regulam uel ↄstitucōnes suas Sed eciam
qn̄ facit contza p̄cepta ↄtenta in regula ul̉
ↄstitucōnib9 supioꝝ suoꝝ·uel qn̄ trāsgre
dit͛ in aliquo ex ↄtemptu quantūcūqꝫ eciā
paruo·Qn̄ ergo p̄latus uel p̄lata inniungit
aliquid p̄cipiēdo sub tali mō loquēdi viꝫ p̄
cipio uel mando tibi in virtute obediencie
uel spūs sancti ut facias hoc uel omittas il
lud uel sub pena excōicacionis ꝛ hmōi Il
lud dr̄ p̄ceptū cui9 tzansgressio semp ē moz
tale·Idem est quādocūqꝫ p̄latus aliquid
subdito p̄cipet non tn̄ sub his uezbis decla
raret sibi tn̄ ꝙ intenderet illū obligari·h9
mōi p̄cepto et sub pc̄tō moztali teneret͛ sb
ditus nisi p̄cipet sibi aliquid illicitū uel qd̉

esset ꝯtra regulā et ꝯstitucōnes · Similiť
qn̄ in regula uel ꝯstitucōne ē aliquid ꝑcep
torie mandatū · uel sub pena excōicacōnis
uel sub pena carceris · uel sub pena grauio
ris culpe uel simili locucōne cōiter censeť
obligari ad hoc sub mortali · Alias aūt faci
endo contra ceremonias ut frangēdo silē
ciū · tarde veniendo ad chorꝝ ⁊ hmōi vēia
le nisi faceret in contemptū qꝛ tunc morta
le essꝫ · Et ideo caue ne assuescas alicui trāſ
gressioni qꝛ ꝯsuetudo quāuis ipa nō sit cō
tempt⁹ tn̄ ꝯtēpt⁹ inductiua ·

I non dixit · Quo ad dīnū offitiū
horas canonicas · aut offitiū Beate vir
ginis · aut defunctoꝝ · Nā religiosus etiā
si nō habeat ordinē sacrū teneť ex ꝑcepto
ad offitiū ꝑcipue tamē si est ꝓfessus · vnd
obmittēdo aliquā horā peccat mor · si tam̄
obmittit ex negligētia · non aūt teneť ex ꝑ
cepto ad istud uel illud quāuis nō debeat
eciā ad placitū suū mutare offitiū sed debꝫ
dicere scd̄m ꝯsuetudinē ordinis sui · Itē
si tardauit ad dicendū · uel si nō cum aliis

in ecc̄ia fuit · si sompnolenter uel ibi dormi̅endo et recuperet illud in quo dormiuit · uel aliud dicat loco eius · si autē ꝑ maiori pte dormiuit totum iteret᷑ · ul' si ibi incōposit⁹ fuit et oculis vagis · si risit ul' ridere fecit aliquē · uel aliā leuitatē opatus ē · vl' si locutus est sine necc̄itate · si mente distractus p̄cipue qn̄ aduertere debuit · si male legit ul' cātauit uel non inclinauit cum debebat ex negligencia · In quolibꝫ horum et si ē vēiale cōiter tn̄ est pctm̄ · Si elegit p̄latū p symoniā uel etiā si nō symoniace tamē sciēter indignū · Si nō illum quem iudicauit meliorē ad illud offitiū sed aliū rōne amicicie uel alia intencōne mundana elegit qꝛ mortale est · Si accusauit calūpniose p̄latum uel sociū de aliquo crimiāli uel testificatus est ↄtra aliquē iniuste uel alias infamauit p̄latum uel subditū dicēdo crimiālia de eo etiā si essent vera cū diceret intencōne infamādi peccauit mortalr̄ · Si secreta sui ordinis r̄uelauit sine causa iusta ⁊ racionabili Et quō quis teneat᷑ ad restitucō

nem fame hēs s̄·m̄·i·ꝑte· Si in visitacō
ne p̄latoꝝ non reuelauit dicēda que scil'icȝ
sunt contra honestatē religionis ꝯ p̄latis
et ꝯ socijs· Et precipue qn̄ sic cōiter serua
tur ꝙ fit ꝑceptū a visitatore ut frēs dicāt
que sunt dicēda et que indigēt correptiōe
qꝛ tunc obmittere aduertēter ea que dicen
da sunt est mor· debet tn̄ istud intelligi ser
uato ordine fraterne correpcōis vn̄ ōmo
occulta a quib⁹ pōt presumi emendacio di
ci non debent vbi aūt non sperat᷑ emenda
cio sed presumit᷑ recidiuacō uel aliud mag
num scandalū dici debet non tn̄ accusando
si ꝓbari sufficiēter non pōt· qꝛ tūc grauit᷑
peccaret· sed simplr̄ denunciando prelato
ut patri si tamen sperat᷑ ꝙ ꝓuidebit᷑· Si
fecit uel coopatus est aliquā ꝯspiracōnem
ꝯtra prelatos uel inuenit aut sectatus est
ꝑtialitates in monasterio aut ꝯuenta aut
sectas et diuisiones qꝛ mortale ē et crimē
mūdanoꝝ puersoꝝ īmmo demonioꝝ po
cius q̄ȝ religiosoꝝ· Item scđm Ray· In
terrogādi sunt· de· xij· abusionib⁹ claustri

que scdm Aug. iste sunt. plâtus negligês
discipul9 inobediês. iuuenis ocôsus. senex
obstinat9. monach9 curial. religiosus cau
sidic9. habit9 pciosus. cibus exquisit9. Ru
mor in claustro. Lis in caplo. dissolucio in
choro. irreuerentia circa altaria. In his
qñqz est mortale et qñqz veniale scdz quan
titatê et qualitatê defectus et intencônem
Magna abusio etiã est rligiosum iurare in
omñi sermone etiã si veritatê dicat quãto
magis maledicere et blasphemare. eciã si
ex leuitate. Item interrogandû eciã pci
pue ê de cerimonialib9 principalib9 ut d e
su carniû extra infirmitatê. de lineis non
utendis ad carnê. de lectis non plumis. de
ieiuniis regule et ostitucôib9. d obserua
cône silencij in certis locis et horis ad que
oñia tenent monachi et monache. pcipue
ordinis benedicti. extra de sta. mo. Cû ad
monasteriû. Et etiã plures religiosi alioz
ordinû ex ostitucôib9 suis. et licet plâtus
possit in his dispêsare. qd pôt scdm Ber.
qñ fit causa racônabili et urgente necitate

alias eni pctm esset dispensati ꝗ dispēsato plus aut mim⁹ scdm transgressiones· Si obediendo male se habuit viꝫ qꝛ obediuit in malo in dicendo mendaciū·uel ex negligentia dimisit omīe mandatū uel tard⁹ fuit ad obediendū uel nō affectuose·sed querulose et dissolute nō cū maturitate obediuit· Si irrueręs erga maiores fuit egre sustinendo reprehensiones et cū indignacōne cōiter ē pctm veniale nisi excessus magn⁹ fuit·

De exercitio

J vacauit ocio qd̄ ē sentina oim vicoꝝ et quantū· Si inutilr̄ tps expēdit in faciendo ea que sunt nulli⁹ utilitatis · Si fecit exercitia mūdanoꝝ ·ut faciēdo bursas vestes ope polimito more seculariū·ut rechamatiōes uel linea reticulata et hmōi l' ɔfectiones multū p̄ciosas uel alia gloriosa qꝛ magnū pctm est et abusio et occasio multoꝝ maloꝝ ·Et ideo ꝓhibēdū ē hoc p̄cipue monialib⁹ modernis que ut frequēter in hoc offendūt·

De ɔuersacōe cū alijs

J nimis fuit leuis uel inducēs alios ad

leuitatē et risum uerbis uel gestib9 uel so
lacijs·que licʒ aliqñ sine pctō fieri pūt ad
recreacōnē·uel sublenandū se uł aliū ab ac
cidia·Raro tñ hmōi decēt religiosos et cō
muniter est pctm̄ veniale· Si murmura
uit circa victum et uestitum· Si impaciē
ter tulit mores graues aliorū· Si se gra
uem alijs reddidit· Si singularitatē que
siuit in cibo·uestitu·ɋ dormitu·ɋ alijs vn̄
frequenter oritur in ipō supbia et in alijs
murmnratio et indignatio ·Si fratrē de
linquente fraterne non āmonuit uel defec
tus aliorꝝ non significat plato ad remediā
dū seruato fraterne correpcōis ordiē In
quolibʒ horꝝ pctm̄ est cōiter veniale·
I murmu· De execucōe officij ommissi
rauit ɔtra sibi ɔmittentē offitiū aliqđ tan
ꝙ indiscretum· Si impacienter se habuit
dure loquendo cum quibus se habuit intro
mittere· Si non diligēter tractauit res
monasterij· Si minus tenax uel nimis
prodigus aut largus fuit in dando uel
fuit acceptor psonarū sine causa rōnabili

magis dans vni q̄ꝫ alteri de rebus cōibus
Si dedit quibus nō potuit qꝛ non hūit li
cenciā· Si pmisit res pire ex negligētia l'
nimis sollicit⁹ fuit ꝓpter hoc paꝛū vacādo
sibi ꝓpter multiplicacionē tꝑaliū· qd viciū
multū hodie regnat· De studio·
I nō fuit diligens ad discēdū ea ad que
tenet' scdm regulā ꝛ ꝯstitucōes qꝛ peccat
et transgrediēs ex ignorātia nō excusatuꝛ
Si sacerdos est debet querere ꝛ scire que
debita sunt ad celebrandū ꝛ ministrandū
Si ꝯfessoꝛ est que ꝑtinēt ad illud offitiū
et sic d' aliꝭs· Et si in his ē negligēs ꝑcipu
e cū pōt grauiter peccat· debꝫ eciā frequē
teꝛ legere doctoꝛes exponentes scripturā
et alios libros deuotos utiles vñ instrua
tur et ꝯfoꝛtet' ad bonū· Nō eñ leget curi
osa et inutilia ut doctrinas gentiliū uel fi
ctiones poetaꝝ. et hmōi que retrahunt a
magis necc̄ariꝭs qꝛ pctm̄ ē curiositatis· I
tem qui vocant' ad dirigēdas moniales in
electionib⁹ et aliꝭs misi ab his ꝑ que possit
inter eas oꝛiri discoꝛdia se abstineant sunt

I nõ orauit ultra dīuū offitiū priuatim p se et p aliis ɔsanguineis et benefactoribus et p̄cipue sibi recōmendatis viuis et defunctis sollicite ut debuit. Si non frequētauit ɔfessionē. cōionē scd̄m morē regule sue. Item monachis nigris p̄ceptū est q̄ hoc faciāt semel in mēse. extra d̄ sta. monne in agro in Cle. Si non vacauit meditacōni que p̄maxiē deuocōnē inducit. Si fuit tepidus in dilectiōe dei et proximi non ardenter affectās honorē dei et salutē aiarū ut decet. Si ingrat⁹ fuit ad recognoscendū et recogitandū bn̄fitia dei et recōpensandū deuote ei seruiēdo. Si non p̄parauit se ad dīuina ut debuit. hec sunt in quib⁹ quotidie offendit. et ex hoc impeditur p̄fectus
I nimis carnalr̄ Quo ad ɔsanguiēos dilexit ɔsanguineos nimis affectās eorum p̄speritatē uel gaudēs d̄ ea. aut si nimiū ɔtristatur d̄ eorū aduersitate. vel si nimis eos visitauit uel querit et gaudet nimiū visitari ab eis. Si de secularib⁹ cū eis loquitur

que non expediūt uel etiā cū aliĳs de guer
ris et factis pn̄cipū secularīū et frequen
ter huiōi interrogat uel libenter aduertit
ad hec· vel si p̄ ɔsanguineis suis p̄curat be
neficia eccl̄iastica uel tp̄alia et p̄cipue ad h̄
non aptis q2 pōt esse mortale· De aliĳs vi
ciĳs cōibus ut· ira· inuidia· sup̄bia· ⁊ hm̄oi
vide s̄· in· i· et· ĳ· p̄te· De his que p̄tinent
ad regulā suā ultra p̄missa ipe sibi p̄uideat
Si viz penas uel pn̄ias sibi taxatas uel in
iūctas a regula et ɔstitucōib9· vel p̄latis
nō fecit ex negligētia q2 peccauit· Si aūt
nullo mō esset p̄atus facere que p̄latus p̄
ciperet uel in regula aut constitucōne sibi
mādata essent mortal̄r peccaret· si aūt nō
intendit p̄ficere in vita sp̄uali· attn̄ seruat
seruāda· licet inuitus facit· male ɔtent9 q̄
est in religione ypocrita ē et in statu dam
nacōis· Sequūt̄ excacōs r̄ligiosoꝝ.
Eligiosi qui inducunt aliquē ad vo
uendū uel fide interposita seu alias
p̄mittēdū ut sepulturas aput suas
eccl̄ias eligāt ul' electas nō mutēt excōicati

sunt excōicati excōicacōe papali· Religio
si qui clericis uel laicis sacramentū eucari
stie uel vnctionis extreme ministrare· uel
matrimoniū solēnisar· absq3 licētia sacerdotis
prochialis speciali· uel aliquez excōicatū a
canone· pterq3 in casibus a iure expssis uel
p priuilegiū cōcessis uel a sentencijs p statu
ta synodalia uel prouincialia pmulgatis· uel
quenq3 a pena et culpa absoluere psumpse
rint sunt excōicati excōicacōe papali· Re
ligiosi pfessi qui uadūt ad studia lrāz que
cūq3 nisi habuerint licētiā a platis cū consilio
maioris ptis conuentus sunt excōicati extra
ne cle· uel mo· se· se· ne minis· ut pictosa li·
vi· Religiosi qui uadūt in scolis ad audiē
dum leges uel phisicā post duos menses si
non dimittūt sunt excōicati· Religiosi qui
apostatāt sunt excōicati· Et dicūt aposto
tare qñ dimissa religione et habitu non in
tendūt reuerti· Religiosi qui temer habi
tum sue religionis dimittūt q3uis nō sint a
postate ex hoc sunt excōicati ut in pdicto
c· ut piculosa· li· vi· Religiosi etiā cuiuscū

q3 ordinis. cū viderint uel sciuerint cathe dralem seu matricē ecc̄iam loci seruar̄ inter dictū qdcūq3 positū autoritate sedis aplice uel ordinariorꝝ dn̄t ꝛ ipi obseruare nō ob stantib⁹ quib⁹cūq3 appellacōib⁹ anteꝛ eti am ad eandē sedē uel alias aut etiam alijs interiectionib⁹ ꝛ obiectionib⁹ alioquin st̄ excōicati extra d sen. ex. Ex frequētibus in Cle. Religiosi qui aliqua dicūt ut audi entes a decimarꝝ ecc̄ijs debitarꝝ solucōne retrahant in sermonib⁹ suis uel alibi sunt excōicati. extra d pe. Cupieñ. in Cle. Reli giosi qui scienter postposuerūt ꝯfitentib⁹ sibi ꝯsciām facere d soluēdis decimis. sunt suspēsi ab offitio ꝯfessionis tam diu donec ꝯfessis eisdem si comode poterūt faciāt ꝯ sciām. q̄ si in dicta suspēsione nō purgata consciā ꝯfiteāt̄ sunt excōicati. extra d pe. Cupiētes. in Cle. Monachi et canonici r̄ gulares non habētes aliquā āmministracōꝫ si ꝯferunt se ad curias principū sine licētia p̄latorꝝ suorꝝ ut inferāt dampnū p̄latis suis uel monasterijs sunt excōicati. ut in Cle.

ne in agro · de sta · mo · et ca · re · Religiosi mendicātes qui accipiunt noua loca ad habitandū uel antiqua eoꝝ loca alienāt uł pmutāt absq̃ licētia pape · sunt excōicati ut extra de pe · Cupiētes · in Cle · Qui intrāt monasteria monialiū ordinis p̄dicatoꝝ siue frēs ipi siue alij quicūq̃ mares nisi ī casibus ↄcessis in ↄstitucōib⁹ eaꝝ sunt excōmūicati nec pūt absolui nisi a papa uel magistro ordinis · uel aliquo alio qui sup hoc habeat autoritatē specialē · Et qui uel que hoc admittūt etiā videnť excōicati uł excōmūicate q2 pticipāt in crimiē · Similr̃ qui ingrediunť monasteria monialiū ordinis minorū in casu nō cōcesso sunt excōicati ex cōicacōne papali p extrauagañ · Qui uero ingrediūť alia monasteria monialiū · non sunt ipo facto excōicati d iure sed excōicādi · In multis tñ locis ꝓpter ↄstitucōnem synodalē etiaȝ sunt excōicati · De hys igiť etiā quere · Et de his etiā excōicatis plene habes in · iiij · pte sume · ti · i

Circa p̄latos in conmuni ·

Relati interrogādi sunt in commūi
priō Si legittiē assecut⁹ est digni
tatem seu p̄lacionem · an viȝ aliqua
irregularitate uel sentencia fuerit irretit⁹
cum fuit assumptus ad p̄laturā in qua non
fuit secum dispensatum · vel ǒ qua non fuit
absolut⁹ · ut viȝ si fuit bigamus si coopat⁹
est in causa sanguinis · si ē illegittim⁹ · si ex
cōicatus · si suspēsus · aut notori⁹ cōcubina
rius · nā qui in quolibet hoꝝ se noscit et p̄
lacionē in eis uel aliquo illoꝝ accipit eam
furtiue tenet et ē in ↄtinuo mortali · Itē
nota ꝙ illegittim⁹ ad dignitatē ul' bn̄fitiū
curatū uel prioratū in religione qui p elec
cōnem creat' sine dispensacōne pape ꝓmo
ueri non pōt · ex p̄uilegio tamē mgr̄i ordi
nis in causa hac pōt dispēsari ad p̄laturas
in ordine p̄dicatoꝝ · de hoc habes in · iiij ·
pte sūme · t · i · Si rite absqȝ vicō symonia
co fuit electus confirmatus et ordinatus
Si interposuit preces ꝓ se · vel ꝓcurauit
ꝙ alius ꝓ eo porrigerȝ qꝛ symōia fuit · Et
si ibi fuit symonia pactiōis indiget dispen

ſacōne pape ꝛ anteq̄ꝫ diſpenſet᷑ furtiue te
net dignitatē · de hoc hēs in · ij · pte ſūme ·
ti · i · c · i · Jtē ð oībus his que hēs · s̄ · in · c ·
de bn̄ficiatis · ꝛ in · c · ð clericis in omīui p̄t
hic interrogare ꝑ ut videbit᷑ expedire ſi ē
p̄latus ſecularium clericoꝝ · ſi uero p̄lat⁹ rli
gioſoꝝ interroga ð his que ſunt in · c · p̄ce
denti et de his que ſequūt᷑ · Si aliqð pec
catum manifeſtū ſimlauit in ſubditis et nō
correxit · aut ſi nō māifeſtauit que ad eius
noticiā aliqualr̄ puenerint ulteri⁹ nō īqui
ſiuit qꝛ ſi mere ex negligētia omiterꝫ puto
mortale quo ad crimiālia · ſec⁹ ſi ex aliqua
rōne hoc omittit · utputa ad euitāda maio
ra ſcandala · Si in capitulo equus iudex
nō fuit · Si reꝝ monaſterij dilapidator
fuit · Si ſuperioribus non obediuit · Si
cauſas ſibi a ſuis ſupioribus conmiſſas nō
ſcdm conſiliū peritoꝝ determinauit ſed ſe
cūdū acceptacōnē pſone · Jn omnibus ſu
pradictis ē pccm mortale ł vēiale ſꝫm qua
litatē exceſſus ꝛ maliciā ac negligētiā · Si
indignos et nō ydoneos in officijs poſuit

marie ad curā aiāꝝ q̄ male videt̄ excusa
ri a mortali p̄cipue si eos quos scit malos
et in mortali pseuerar̄ ponit ad curā aiāꝝ
cū possit repellere·nec credo q̄ excus3 pau
citas q̄ alij nō inueniūt·etiā si ille quē sic
posuit sit multū industriosus et bn̄sciat of
fitiare ecc̄iam in exterioribꝰ·Jdē cū talē
sustinet quē ip̄e tn̄ non posuit licet iuridi
ce eum remouere pōt· Si posuit in audi
entiā ɔfessionū nōbilr̄ ignorātes ꝯ ineptꝰ
uel criminōsos q̄ mortalr̄ peccat p̄ illā r̄gu
lam·Qui causa3 damni dat damnū dedisse
videt̄·Jdē si tales toleret cū posset eos r̄
mouere nisi forte a sup̄ioribus suis sint ad
hoc positi·sed quā curā d̄ ip̄is habebit cū
ad sui dam̄nacōnē exerceāt tale offitiū.au
diendū est·quō aūt videat̄ ineptus uel no
tabilr̄ ignorās h̄ēs in tercia parte Sūme
Si fuit nimis curiosus et pōposus i edi
ficijs ecc̄ie et monasterij et ornamentis et
hm̄ōi·qd̄ ē ɔtra sanctū·Hiero·ꝯ Ambro
xxij·q·ij·c·Aurū·ꝯ·c·Gloria ep̄i veñ·Et
tamē a modernis fiūt m̄lte sup̄fluitates ꝯ

curiositates et pallacea ɔtra exempla san
ctorum̄ omnium̄ · Et de his amittit͛ multum̄ de tpe
et deuocōe ita ut ɔpletis edificijs exhaus
ti videntur · om̄is spūs et deuocō et pauꝑes
in terra moriūtur fame quos ipi religiosi de
suꝑfluis eorum̄ tenent͛ sustētare · xxij · q · i ·
Si fuit nimis sollicitus circa tēꝑalia ex h
nimi9 debito vacans spūalib9 in se et in sub
ditis et lectioni orōni meditacōni ꝛ āmo
nicōni · utiqꝫ peccatum̄ ē plus et min9 scd̄ꝫ qꝫ
titatē excessus principalis eī̄ intencio seu
cura debet esse de spūalib9 · Si nimis ꝑ
curias discurrit in litigando cum scandalo
hominum̄ cum̄ possit ꝑ alium̄ modum̄ magis paci
ficum̄ sua repetere etiā si non tm̄ ꝑ hoc recu
pare deberet · Si iura et ꝑuilegia sue ec
clesie nō seruauit ꝛ defendit ut debuit · Si
in dispensando indiscrete se habuit ul͛ quia
nimis de facili et sine cā rōnabili dispensa
uit de ieiunijs · de esu carnium̄ de retinendis
rebus ad vsum · In penitēcijs taxatis ꝑꝫm
regulā et ɔstitucionē et huiōi qꝛ peccauit
inducēdo relaxacōnē et religionis rigorē

eneruādo · vn̄ btūs · Bn̄dict9 in regula sua dicit · q̄ de om̄i dispensacōne habet redde re rationē · vl' etiā si fuit nimis dur9 in dis pensando cū debuit p̄cipue cū debilibus ꝛ infirmis et hmōi nō ꝓuidēs eis · Si non fuit bonus exemplaris in incessu modera to · in habitu nō p̄cioso · in modestia gest9 in locucōne rara · et graui · et fructuosa · ca uēs discordias · nutriēs pacem · omēs paci enter audiēs et tollerās · singularitates vi tans · oiā sequēs cū pōt nemini blādus · af fabilis cūctis · susurracōes detractiōes ir risiones ꝯfabulacōes malediciones ꝯten cōnes in se et in suis eliminās · in oībus cir cūspect9 · non delectans in p̄sidentia · sed ti mens de negligētia cū de singulis sibi com missis habet reddere rōnem · ita aliorꝝ cu ram habens ut sui nō obliuiscat' · ut docet Greḡ · in pastorali · Nā sic tenet' quilibꝫ p̄ latus ēe et ita se hrē · Si in corrigēdo fu it nimis remissus uel nimis rigid9 · qꝛ utrū q̄ cauendū est · sic dicit Greg · in moralib9 et ut hētur di · xliij · disciplīā · Nā facilitas

venie incentiuū pbet delinquēdi· Ambro· xiij·q·iiij·Est iniusta·Et asperitas nimia in increpacōe nec correptionē recipit·nec salutē·Leo·di·xli·Cū btūs·Precipue circa seniores debet plātus in corrigēdo huānus esse et sic se hrē ut dr in·c·seniores·i q·vij·scdm·Greg·nisi essent habituati in malo qz tūc durius corripi debēt scdm ennō vbi s· Si districta fecit pcepta a quibus multū debet cauere nisi sit res ardua Et si cogeret p pceptū uel sentenciā ad aliqd faciendū uel dicendū·in quo nō esset ei subditus astrictus·uel nō deberet ei obedire nec in releuando ei pccm omnino eet mortale ei· In inquisicōne etiā criminū in rceptione accusacōnis uel denūciacōis uel in placōne sentēcie excōicacōis et hmōi non sit pceps nec pcedat p suspicōes sed p probacōens et p modos iuridicos alias em incurreret graue pcīm et aliqn sentēcias de hoc hēs in Sūma· Si recepit plātus in ordine mendicantiū aliquē ad pfessiōz aū annū opletū pbacōis seu nouiciatꝰ ē suspē

sius a receptiōe cui9q͡ȝ ad ꝓfessionē et dēt puniri pena que solet infligi ꝑ grauioɼib9 culpis. vñ ꝗ moɼtalr̃ peccat. extra. ď reg. et trā. ad rel. Nō solū. li. vi. Si nō mouerit quātū potuit verbo et exēplo subditos suos ad obseruandū oēs cerimonias sui oɼdinis. Si malas ꝯsuetudines seu coɼruptelas contra regulā et decentiā religionis quas inuenit iā inductas nō abstulit quantum potuit ut viciuȝ ꝓprietatis. discursum fratrū ad placitū. familiaritatē cū mulieɼibus uel viris si est monacha. collacōnē zerū amicis ꝯsanguineis sine licēcia et rōnabili causa. esum carniū sine causa racōnabili qď ē vniuersale omi monacho. ď ꝯse. di. v. mo. Et similia que sunt ꝑcipue cōtra essentialia vota religionis nullomō debet ꝑmittere nec etiā pceptionē aut etiā receptionem symoniacā monialiū. sicut hodie fit quasi ubiq͡ȝ ꝗ si talia nō pōt remouere nec est spes in futurū. dimittat curā exemplo beati Bñdicti. ut. vij. q. i. ibi. ne quietē suam amittat ꝗ tandē cum eis damnacōnem

incurrat · Quicūq3 sit ille abbas uł abbatis
sa · prior · uel priorissa · uel alias quocūq3
nomiē censeat · nec sufficit q̄ p̄latus corri
gat vicia que ɔtigerit ip̄m nosse sed dilige
ter agnoscere vultū pecoris sui ɔsiderādo
vias eius · Caueat aūt ne crimiā delata sibi
in foro ɔsciē · uel in secreto iudicet in foro
ɔtencōso seu in caplo · ibi em̄ tantū māifes
ta corrigēda sunt · Si habet sub cura mo
nasteria monialiū inquirendū est ut infra
in · c · sequēti ď hmōi · Circa Epōs ⁊
Episcopi et aliȷ · alios supiores
superiores p̄lati sic pnt interrogari
Si viȝ nō sit talis lrāture ⁊ sciētie
q̄ p se explicare sciat que debet ⁊ ad qď te
net cū ip̄e hēat alios sup hmōi informare
et dirigere · nā si bonus ab ōibus cōiter re
putat et sufficiēs · nō ē necariū nisi ip̄m au
dire et si ď aliquo negocio nō intelligit p̄t
ɔfessor eū quantū poterit informar̄ · Et si
tale quid est in quo variāt opiniones uł ď
quo non pōt dari lata sentēcia relinquend̄
est sue ɔsciē · Idē dicēdū ē circa alios cle

ricos religiosos p̄latos ꝛ laicos pitos ꝛ ri
morATOS· qui sciũt sufficiēter dicere et dis
cernere facta sua· Si uero hmōi Epūs uł
alius supior non sit talis sed indiget adiu
torio interrogātis inquantū cleric9 ē tunc
inquiri pōt ꝑ ut expedit̃ videt̃· ꝺ his que
habes s̄·c·circa clericos in cōi·ut ꝺ offici
o ꝺmo celebracōe et mĩstracōne sacramen
toꝝ et de mō et hmōi· Si uero assūpt9 ē
ex religiōe ad epātum· Interroga de his
que hēs in·c·circa religiosos quo ad mł'ca
Nam quāuis assumptus sit ex monasterio
tamē adhuc tenet̃ seruare ordmē suū nisi i
his que nō paciũt̃ officiū pastoris ut silen
ciū solitudo vigilie ꝛ hmōi· In quantū ue
ro fuerit bñficiat9 seu curatus ꝛ p̄latus in
terroga de his que habes s̄ in·c·circa bñ
ficiatos· Et si r̃cepit dignitatē seu Epātū
habens aliquā irregularitatē uel sentēciā
aut symoniace uel p intrusionē sibi acquisi
uit p̄laturā·dic ut in·c·p̄ceden̄·in prin·ex
inde de his que sequunt̃ que sunt specialia
officō pastorali interroga· Si viʒ otulit

ordines sacros indebite qd est vnū in quo maxime offendunt· Si p symoniā ꝯtulit uel occulte quia mortalr̄ peccauit non tm̄ i pse est suspensus ex hoc quo ad alios. Sz si notoria est symonia suspēsus est quo ad alios Si autem in utroqꝫ caū ordinat? ab eo est suspēsus et indigꝫ dispēsacōe· Si contulit scienter ordines non hn̄tib? legit timā etatē qz mortale est nec pōt Epūs su p etate dispensare· Si cōtulit ordines p saltū sciēter uel duos sacros siml'· uel ·iiij· miōres cū subdiacōatu qz mortale ē· Si ꝯtulit ordines sacros extra tpa ordinacio nū qz mortale est nisi ex dispensacōe pape hoc fieret alias em̄ ordinat? esset suspēsus minōres tm̄ ordiēs dieb? festiuis ꝯferre p̄t Si in ordinacione dimisit aliqd faciendū quia si obmitteret aliquid de substācialib? ex quibus imprimitur caracter· oporteret totum iterare in alia solemnitate quatuor tpm· Si uero non est substanciale sꝫ d sim plici solemnitate non debet iterari sed sup plere tm̄ omissum in ordiācōe ꝯxiā futura

nec prius añ illã supplecõnem debz ille sic
ordinatus exercer̃ offitiũ ordinis qz alias
peccaret·Epũs aũt in hmõi peccat morta
liter si ex certa sciẽtia uł crassa ignorãti a
h accidat·Idez videt̃ si ex notabili negli
gentia· Si ordinauit aliquẽ qui non fue
rit sue dioc̃·uel aliquẽ religiosum aut aliuz
beneficiatũ in aliquo collegio sine licentia
sui supioris sciẽter quia mortale est et est
suspensus a collacõne ordinũ p annũ· Si
non fecit fieri examiãcionem d ordinãdis
debitã·viz de etate·sciã moribus et hmõi
scdm iura quia peccauit mortalr̃·Idẽ si fe
cit fieri examiãcõnem p ineptos ad hmõi
Idẽ si p tales fecit fieri exaiãcionẽ quos
estimauit pter eorum malã cõsciãm admit
tere idignos·si tamẽ ad eũ spectat puide
re de talibus· Si scienter admittit indig
num quẽ repellere põt ut ocubinariũ et il
litratum et hmõi· Si non otulit sacramen
tum ofirmacõnis qñ debuit·Soli em̃ epi
possunt oferre et omni ãno semel debent cõ
ferre et extra illud tp̃s solutũ·omni tpe ãni

et omni hora· morituris pōt ↄcedere ne sine hoc decedāt quāuis sine hoc saluarent᷑ Cō mittendo ergo magnam negligētiā in hoc ut post multos ānos semel cōferre credo esse mortale· Si nō dedit scdm debitam materiā ⁊ formā ⁊ locum qdcūqȝ sacramē tum qꝛ mortale· ꝙ aūt ieiun⁹ ↄferat sacra mentū ↄfirmacōis nō est nccariū tn̄ decēs ⁊ de iure· Si bis scienter cōfirmaret ali quē qꝛ peccaret mortalr̄· vn̄ in hoc debet esse cautus ne iteret et etiā aduertere ne aliquis non crismat⁹ teneat crismādū aut etiā ne ↄsangnē⁹ teneat ↄsangneū· Si in cena dn̄i non ↄsecrauit cū potuit crisma ⁊ oleū sanctū ut debuit qꝛ innouāda sunt tali a· Et si nō seruauit debitā materiā formā et ritū ecc̄ie qꝛ mortale ē· Si ↄsecracōs ecc̄iaꝝ uel altariū uel calicū uel patenaꝝ uel bn̄dictiōes uestiū sacrarū non fecit ut debuit scdm formā et ritū ecc̄ie ul si aliqd horꝝ p symoniā ↄsecrauit· Jdē d̄ bn̄dictō ne abbatū ⁊ abbatissaꝝ· Jdē de recōcilia cōe ecc̄iaꝝ uel cimiterioꝝ qꝛ mortalr̄ pec

tauit· Monialē aūt quā nouit corruptam non de facili debet eā ɔſecrare in virginē nec tamē debet māifeſtare ſi eſt occultum ſed mutare nomē virginis in caſtā ſi nō ꝑ pēdit· Si ɔtulit bñficia ꝑ ſymoniā quia mortale eſt· Et ſi notoria ē· ſuſpenſus eſt quo ad ſe et alios· ſi uero occulta ſuſpēſus eſt quo ad ſe non quo ad alios· Si ɔtulit ſciēter bñficia indignis ſiue ſimplicia ſiue curata qꝛ mortale eſt· Idē ſi acceptauit ꝑ ſentatū a ꝑrōnis ineptū· Idē ſi ɔfirmauit indignū· Si ɔtulit vni plura bñficia in caſu non cōceſſo aut ꝑbendas aut dignitates uel ſi conſanguineis minus aptis contulit rōne ɔſanguinitatis poſtponēdo aptiores qꝛ mortale eſt· Si admiſit ad bñficia habentia curā āiaꝝ ſeu ipa ɔtulit non habē tibus·xxv·ānos·mortale ē· Si in eccl̄iis de iure vacātibꝰ non ꝓuidit de rectore ut debuit ſic̄ vacāt curata data abſqꝫ diſpēſa cōne pape·his que non contingūt·xxv·ā num· vel qui infra annū ab acceptaciōe hꝰ mōi curati nō faciūt ſe ad ſacerdocium ꝓ

moueri nisi causa studij sit obmissum et dis
pensatū de quo hēs s̄·in·c·d̄ beneficiatis
Si uero Epūs de hmōi curatis vacanti
bus infra sex menses postea non ꝓuiderit
non pōt post hoc se intromittere d̄ illo qꝛ
mortale esset et tunc teneret̃ errorē suum
manifestare· Idē qn̄ recepto scd̄o bn̄fici
o vacauit primū d̄ quo hēs·s̄·plenꝰ·et in
Summa in·iij·pte· Si ordinauit aliquē
clericū ad ordinē sacrū sine iusto titulo·i·
sine bn̄fitio·vel saltē ꝑrimonio sufficiēti ad
sui sustentacionem qꝛ ultra pc̄tm̄ mortale
tenet̃ ei expensas facere quousqꝫ d̄ benefi
tio sit ei prouisum·nisi aliquis Epūs hmōi
cōmisisset alijs determinādo ꝑsonas quia
tunc ille cui commissum fuit tenet̃·De quibꝰ
vide in sūma in·iij·pte· Si non visitauit
Epātum suū ut debuit aut si in visitacōne
sua nimis sumptuosus fuit et cū magna et ni
mia familia venit·Et cū equitarijs nimijs
ultra p̄scriptū numerū·vel si ip̄e uel famili
a eius munera accepit sup̱ quo spealis pe
na est·de quibus ple·in·iij·pte· Summe

·Si in visitacōne non diligēter inquisiuit de quib9 debuit et maxiē de vita et hōesta te clericoꝝ vł sacerdotum et offitiantium et quō se habent in āministracōne sacrōꝝ et de formis eoꝝ si bene ꝓnunciāt ꝑcipue baptismi qui est magis necāri9 de audien cia ꝯfessionū quō in eis se hñt quō populū āmonent·Et in rebus eccłie ꝑcipue altaris ꝙ mūdas teneāt·Si aūt vidꝫ in hmōi no tabilr̄ excedere·corrigat ꝛ emēdet quātū poterit qꝛ si nō correxerit ꝛ punierit exces sus·uel si tales sunt incorrigibiles nō ꝓui derit ď aliꞇs·grauiter peccat·Et oīa ma la et damna āiaꝝ que mō sequūť ei impu tanť dū tamē obuiare pōt et nō facit·di· lxxxiiꞇ·p totū· Si sustinuit in officiꞇs et bñficiꞇs notorios ꝯcubinarios quos debet post āmonitcōem si nō abstinuerint priua re bñficiꞇs qꝛ grauiť peccat· Si ī aliꞇs sce leribus et malis māifestis ut vsuris taber nis ludis in aleis ꝓdicōmb9 negociꞇs secu laribus se occupātes et venacōmb9 nō bñ se habuit circa clericos·Illos enim in his

non puniendo videtꝰ male posse excusari a pctō mortali nisi ex hmōi puniciomibꝰ seque retꝰ maiꝰ malū ut scisma uel magnū scanda lū·di·l·ut ɔstituererētꝰ· Si laycos sibi sub ditos notorios peccatores quos p se nouit uel sibi p alios denūciatos·ut adulteros v surarios inimicicias exercētes manifestas non corrigit p censuras ⁊ alios modos ut debet peccat grauiter nisi omittat qꝛ non speratꝰ emendacio·sed pociꝰ deterioracio ex hoc·Et hoc tamē nō videtꝰ excusari suf ficientꝰ nisi ex hoc timeretꝰ aliqd graue scā dalum·di·xliiij·Cōmessacōes· Si malas ɔsuetudines quas reperit in sua dyoc·non mitītꝰ auferre quantū pōt·ut vendere ⁊ la borare diebus festiuis·nō cōicare et cōfi teri semel in āno·tripudiare in ecc̄ijs vio lare ecc̄iasticā libertatē ut clerici ɔuenian tur p debitis ul'delictis corā iudicō sc̄lari vel ecc̄iasticā immūitatē ut extrahantꝰ d̄bi tores uel malefactores p violentiā d̄ locis sacris ⁊ hmōi in casibꝰ non ɔcessis qꝛ tene tur illis hmōi ꝓhibere·Et si post āmonicō

nem nolūt ꝯsistere. excōicare q2 alias pec
cat grauiter obmittēdo hoc ex timore uel
negligentia di. xliij. Si rctōr. Si fruct9
seu redditus Epātus sui male expendit do
nando ꝯsangneis. uel aliis nō indigentib9
q2 peccat grauiter Et si distincta sunt ea
que deputant᷑ ad mensam eius ab aliis. Et
si de aliis que erogare deb3 clericis uel ꝓ
repacōe eccīe uel paupib9 dat ꝯsanguineis
uel aliis amicis suis sine rōnabili indigēti
a tenet᷑ restituere illa q2 rapinā fecit et si
milr̄ recipiētes ab eo. si uero non sunt dis
tincta hmōi bona sed intelligunt᷑ omnia ꝯ
mitti fidei sue ea que sufficiūt ad usum su
um et familie sibi ꝯuenientis deb3 paupib9
erogare et aliis dādo paupibus subtrahit
Hec Tho. in. ij. a. xij. q. ij. Aurū. a. c. gl'a
Si grauauit subditos suos indebitis col
lectis. Si fecit clericos suos soluere tal
lias a dn̄o tpali impōitas vel gabellas ad
instanciā eius vel si ipe sponte dedit sine
licētia summi pōtificis qd ꝓhibet᷑ a ergo
mortale est. Si delicta clericoꝝ uel lay

coꝝ puniuit pēa pecuniaria ex auaricia ꝛ non ad magis refrenādū qd ꝓhibet et er go mortale ē· Si visitauit diocesim uł vi sitare fecit magis ꝓpter lucrū ꝙ salutē ho minū qꝛ mor·ē· Si alienauit bona epāt⁹ sine licētia pape et in casu īdebito qꝛ mor· ē· Si iura ecc̄iaꝝ non seruauit qꝛ mor·ē Si bona vacantiū ecc̄iaꝝ sibi usurpauit cū debeant successori reseruari qꝛ mor·est Si iusta debita a p̄decessoribus cōtracta rōne ecc̄ie nō soluit qꝛ mor·ē· Si fruct⁹ alic⁹ bn̄ficij ad tp̄s ad se accepit uel partē ab eo cui ꝯtulit vult hrē qꝛ rapiā ē ꝛ mor· Si formā iuris erga usurarios manifes tos non seruauit sed de certa quantitate ꝯ tentus non facta debita restitucōne sibi r̄ mittit et ad sepulturā et ad sacramenta ad mittit qꝛ mor·ē· Si incerte paupibus de putanda in suū vsum ꝯuertit sine nec̄itate qꝛ mor·est· Si sentēcias excōicacōis de facili ꝓpter lucrū ꝓfert uel absolucōnē ei us qꝛ mor·est· Si pmisit questionarios uel alios ꝓnunciare indiscretas indulgēti

as et falsas qz mortalr̄ peccauit· Si exē
ptos ut frēs p̄dicatores minores· heremi
tas sancti Aug9· carmelitas seruitas· Cist
cienses· ꝛ alios hn̄tes p p̄uilegiū̄ exeptiōs
iniuste molestat· non seruādo p̄uilegia eo
rum specialr̄ ꝑ audientia ꝯfessionū̄ non ad
mittendo sibi pn̄tatos ydoneos· scd̄ʒ Cle·
dudū̄ de sepul· vel sibi retinēdo nimios ca
sus ꝛ incōsuetos ut hēatur recursus ad eū̄
vel ad quartā cogēdo quantū̄ ad id in quo
sunt p̄uilegiati uel eos ad iudiciū̄ trahēdo
cum in nullo possit eos ꝯuenire· nisi ꝑ he
resi· qz grauiter peccat· Si monasteria
monachoꝝ vel monacharꝝ non exēpta nō
diligenter ꝛ hōeste visitauit ꝛ eos vel eas
ad seruādū̄ regulā induxit deponendo ab
bates vel abbatissas ꝑ relaxacōe cū̄ expe
dit· hn̄do curā de honestate earꝝ· Et ꝙ nō
habeāt familiaritatē cū̄ clericis religiosis
vel laicis ille moniales· ꝓuidēdo eis de di
ligēti clausura· d̄ confessore securo ꝛ con
sciēciato ꝓhibendo ingressum symoniacū̄
et ꝯuiuia feiārꝝ que ibi fiūt et festa vana

in ꝯsecracōne eaꝝ· Si in iudicādo in fo
ro ꝯtencōso sibi non tenuit vicariū ꝑitū et
bonū ꝑcipue qn̄ ex se non habet sufficiēciā
iuris· Si nō seruauit ordinē iudiciariū ꝺ
bito mō· si fuit acceptor ꝑsonaꝝ· Si de
dit iniquas sentēcias de istis·dic ut s̄·in·c
circa iudices· Si non seruauit debitā for
mā iuris inferēdo sentēcias excōicacōnis
suspensiones ꝛ interdicti qꝛ incurrit ultra
pc̄m certā penā de qua vide in sūma·iiij·
pte·ꝑcipue in causis mrīonialibus·qꝛ ibi o
portet esse cautissimū et ponderosum spe
cialr̄ circa diuorcia· Si dedit licētiā dn̄o
tp̄ali uel iudici verberādi uel alr̄ puniendi
ul' incarcerādi aut hmōi clericos suos nisi
in casu in quo essent incorrigibiles p eū qꝛ
efficit' excōicatus extra ꝺ sen·ex·ut fame
Neminē tn̄ etiā debet v̇berare manib⁹ ꝓ
prijs sed p clericū aliū faciat castigare cli
cum ꝓ delictis et hmōi cū expedit scd̄m iu
ra· Itē a causis sanguinis debet abstine
re ope ꝯsilio et mandato· Si hereticos
non diligēter ꝑquisiuit in sua dioc̄·et puni

nit scdm iura· Si testamenta et ultimas voluntates nō fecit impleri p̄cipue quo ad legata ad pias causas· Si dispensauit in uotis et iuramētis in quibus non potuit ł si potuit tn̄ indiscrete et sine causa rōnabi li· Si absoluit a sentēcijs a quib9 nō po tuit· ut in pape reseruatis casibus· uel dis pēsauit in irregularitate in qua nō potuit Si bonus exēplaris fuit in habitu nō p̄ ci oso· suppellectilib9 non argēteis et curiosi tatibus· in apparatu dom9 et ornatu nō se culari in victu sobrio non conuiualis nimis nisi cum paupibus in visitādo eccias inter essendo d̄ inis et p̄cipue diebus festiuis qꝫ hoc debꝫ facere scdm iura in solēnitatib9 p̄cipuis p se cantādo missam· in dicēdo of ficiū deuote non cursiue sed ordinate et qꝫ dicat in eccia sua debite pcurando· in fre quētando orōes priuatas· in vacando lec cōnibus sacris· ut di· xxxvi· p totū· in p̄di cando si sit ydone9· i· si sciuerit· si vero ne sciuerit· puidēdo gregi suo de alijs p̄dica torib9 utilibus nō curiosis· similr̄ d cōfesso

ribus· in tenendo honestā et deuotā fami
liam sollicitus de salute eius· in vitando ꝯ
uersationē cū mulieribus ut pestem· in ra
ro exitu de domo nisi ad ecclesiam· In cō
ferendo et inquirendo sepe cōsilia cum ser
uis dei quō possit melius ꝓuidere gregi su
o· Adulatores ut venenū abhorrēdo· Pa
ter pauperꝝ· viduarꝝ· orphanorꝝ· et oppres
sorum· existat· ⁊ causas eorum sine expen
sis expedire facit· In iniurijs ꝓprijs nō
sit vindicatiuus sed pacientissimus· In v
bo· et gestu· non sit subitus· et iracundus
Nemini multum familiaris· nisi seruitori
bus dei· superioribus obediens· equalibus
non inuidens· non gaudens de dignitate ⁊
honore sed lugens pro exteriori occupati
one ⁊ plebis offensis· die noctuqꝫ resistat
contencionibus· maxime contra fidem ca
tholicā quia si in his omībꝰ diligēter ⁊ bn̄
se hūit nihil d̄o acceptiꝰ· si āt ꝑsuptorie ⁊
male nil miseriꝰ ⁊ dānabiliꝰ epi digtate ut
dic̄ augꝰ· di· iiij· an ōia· De p̄latis ec̄ mlta
hēs i sū· iij· pte· ti· vl· p totū· Itē epi ⁊ s̄

concedētes aliquā domū vsurarijs maīfes
tis alienigenis ad fenus exercēdū sunt ipo
facto suspensi ut extra ꝺ vsu· quāꝗ· li· vi·
Similr̄ si ꝑmittūt· ꝙ hmōi vsurarij alieni
gene exerceāt fenus in terris eoꝝ iurisdi
tōni subditis nisi infra tres menses eos ex
pulerint· ut in ꝑalle· c· quāꝗ· Itez qui se
ingerit ꝑ papa electus a minori ꝑte quā a
duab9 ꝑtibus cardinaliū ē ipo facto excōi
catus· Et similr̄ cardinales qui talem rece
ꝑint ꝑ papa· extra ꝺ elect· Licz· li· vi· Itē
Omnes clerici· religiosi layci· siue familia
res curie siue alij qui aliqꝺ pactū fecerint
uel aliquid paruū uel magnū ꝑmiserint uel
ꝑmissioēs receꝑint uel ex pacto· uel ꝑmis
sione occulta uel manifesta dederint uel re
ceꝑint paruū quid uel magnū ꝑ aliqua iu
sticia uel grā ꝑ se uel ꝑ alio· in causis iuri
dicis uel lrīs aplicis· et quibuscūꝗ modis
ab apostolica sede optinēda sunt ipo facto
excōicati· in extrauagañ· Bonifacij· viij·
Et absolucō pape reseruat· hoc hz locū in
cu· ro· Io· an· ꝛ an· ꝺ bur· eam alle·

Sequitur quarta et ultimā ps hu⁹ tractatus que tractat d̄ absolōe et pn̄ie iniūctione.

Cūq̄ penitens dixit ex se pctā sua vel ex interrogacōe ɔfessoris ut d̄buit tandē ɔcludat dicēs. In istis peccaui et in aliis multis et de omnibus dico meā culpā. Confessor vero tūc interroget nisi tamē fuerit psona talis de quo hoc nō dubitet q2 tunc supfluū et risibile esset Si dolet de pc̄is pteritis et pponit in futurū abstinere ab omibus mortalib⁹. Itē si abstulit uel famā uel res alterius et pat⁹ sit satisfacere uel reddere ul' si iniuriā fecit p ea satisfactionē facere et hmōi et hoc sit paratus facere q̄z cito poterit sine ulla dilacōe Que restitucō qn̄ sit fienda et quo ordine quo ad certa uel incerta vide in.iij.parte Sūme ti.pl.p totū.et ē ibi materia longa qp si dicat se nolle ista facere uel non posse cū tamē bene posset non est absoluēd⁹ hec Tho.in.iij.scde.q.iij. Tūc vera. Pōt tn̄ dici. Misereatur tui de⁹ etc. sed nullo mō absoluo te. Pōt etiā ei iniūgi aliud bonū fa

ciendū· non tamē in pñiam declarādo sibi hoc scʒ ꝙ in fructuosa sit ⁊ sine remissione pcōꝝ sed ad mollificandū cor eius de pe. di· v· falsas· Si aūt patus ē ad oīa faci endū tūc si esset aliqua sentēcia excōicacō nis ligatus si nō potes eū absoluer̄ ab illa remittas eū ad Ep̄m uel aliū qui habeat su per hoc auctoritatē · uel tu uadas ad ꝓcu randū ꝓ eo licētia absoluēdi uel absolucōꝫ ip̄am ⁊ sic absolutū ab excōicacōe tu p⁹ea absoluas a pc̄is ⁊ nō pri⁹·hec· Tho· Si aūt potes absoluere hñdo in hoc specialē autoritatē si non absoluisti in principio ɔ fessionis· qd̄ tñ decēti⁹ fieret tamen non ē multa vis si fiat in fine dūmō tñ añ absolu cionē a pc̄is absoluat eū isto mō qui sequi tur ab excōicacōe· Primo exigendū est ab eo iuramentū ꝙ sit patus stare manda tis ecc̄ie que scʒ fient ei ꝓ illa causa· quo iu ramento p̄stito iniūgat̄ ei hoc ut si incidit excōicacōnem faciēdo ɔtra aliquē canonē ꝓponat nō ampli⁹ illud facere puta si fuit excōicat⁹ ꝓpter pcussionē clerici ꝓpōat nō

amplius uerberare hmoi. et sic de aliis. Si pro offensa facta in aliu pmittat satisfacere et non amplius offendere. Et hoc facto d nudatis humeris eius Confessor cum disci plina uel virga percuciat dicedo. ps. Mise rere mei deus. vel aliu ps. pnialem. dado ad quemlibet uersum vnum ictum. postea Gloria patri. Deinde kirieleison. xpeleison. kyriel. pater nr. Et ne nos. v. Saluu fac seruu tuum. Respo. Deus meus sperantem in te. v. Esto nobis domine turris fortitu dinis. Res. a facie inimici. v. Nihil pficiet inimicus in eo. Res. Et filius iniquitatis no nocebit ei. v. Domine exaudi oronem. v. Dominus uobiscum. Oratio. Deus cui ppri um est misereri semper et parcere suscipe deprecationem nostram et hunc famulum tuum quem sentencia excommunicacois li gat miseratio tue pietatis absoluat. p cris tum dominu nrm. Ame.

Absolucio

Utoritate oipotetis dei et btoru Aplorum pe. et pau. et dni nri pape ul epi si ipe omisit h in omissa t ocessa absol. te a vicls excois

quã incurristi ꝓpter talẽ ul' talẽ causam pu
ta ꝓpter manuũ iniectionẽ violentã in cle
ricũ uel religiosum uel ꝓpter ingressum in
monasteriũ monialiũ uel monachoꝝ si fu
erit mľier in casu non ꝯcesso ꝛ hmõi· Et si
in pluribꝰ sentẽcijs fuerit ligatꝰ singulas
exprimat dicẽdo· Ego te absoluo ligatum
sentẽcia excõicacõis quã incurristi ꝓpter
talez causam ꝛ talẽ ꝛc̃· vel si pluries ꝓpter
eandẽ causam excõicatꝰ ẽ· dicendũ ẽ tociẽs
quociẽs incurristi· Addendo· Et restituo
te sanctis sacris ecc̃ie ꝛ cõioni et vnitati fi
delium· In nõie· p· ꝛ· f· ꝛ· ss· Amen· v́be
rando eũ usqꝫ ad amẽ· Nota tñ ꝙ ista foꝛ
ma licet drẽt seruari· ut extra ď sen· ex· nu
per· Non ẽ tamẽ nc̃caria quin eciã simpli
ci verbo fieri possit scd̃m pe· ď pal· ꝛ Jo
de lig̊· Sic̃· et excõicacio põt fieri simpli
ci uerbo quãuis fieri non debeat ergo et
absolucõ que sequi debet excõicacõnem in
his· extra· ď regu· iur̃· Ois· Sed si etiã es
set fienda hmõi absolucõi publico uel erga
mulieres foꝛte tunc omittẽda ẽ denudacõ

et uerberacō·ne denudet' pc̄m· Item si quis est excōicatus ꝓpter rem alteri ablatam quāuis restitueꝛit non tamē ē absolutus nisi iudex qui tulit sentēciā absolueꝛit Et hoc ꝑsonis declarandū ē· Post absolucōnem hmōi que ꝓponit' uel si nō ē aliqua sentencia ligat⁹ si hꝫ aliquos casus ꝓdictorum ꝺ reseruatis Epi uel pape·absoluas eum mihilōi⁹ de quib⁹ potes sub hac ꝯdicōe et foꝛma· Si teneris aliquo vinculo excōmūicacōis miōꝛis·Ego te absoluo ⁊ r̄stituo te sanctis sacr̄is ecc̄ie·in nōie·pr̄is ⁊ filij·et·ss·Amen·⁊c̄·Filius dei ꝑ suā miām te absoluat·⁊ autoꝛitate eius qua fungoꝛ ego in hac ꝑte te absoluo ab om̄ibus pc̄is tuis mihi ꝯfessis ꝯtritis et oblitis a quib⁹ possum te absoluere· In no·p·et·f·⁊·ss· Amen·Et pc̄cā a quibus nō potes absoluere exprimas penitenti·imponēs ut habeat recursum ad Ep̄m uel eius vicariū ⁊ dicat ea sibi in ꝯfessione· Vel si esset simplex ⁊ nesciꝛet ita bene exprimeꝛe factū suū ut esset nccē·scribat ꝯfessoꝛ illud uł' illa in cedu

la est det penitēti ut portet epo uel eius vi
cario sub hac uerbo♃ forma uel simili · La
torem pn̄tiū uel latricē ꝑ homicidio uel in
cestu in tali gradu vel hm̄oi ↄmisso ad ab
soluendū · pr̄nitati uře trāsmitto ut absolu
cōnis bn̄fitiū impendendo et ei pn̄iam sa
lutarem iniūgendo ip̄m uel ip̄am sancte ec
clesie recōsilietis · ꝙ si ip̄e epūs remittat il
lum ad ↄfessorem · autoritate illi⁹ ite♃ ab
soluat ab oībus ⁊ imponat pn̄iam ꝑ illo ꝑ
quo nondū imposuerat et cautū reddat ne
cedulā illā alteri legendā tradat · Melius
ergo est ut si ip̄e ↄfessor ↄmode poterit ꝑ
sonalr̄ ad ep̄m vadat ꝑ autoritate absolu
cōnis si sibi uelit dare · Si vero ↄfitēs nō
habet casum de reseruatis · uel si habet et
ↄfessor pōt de oībus absoluere · Premissa
absolucōne ab excōicacōe miōri ⁊ aliȷs ut
supra · s · Misereat̄ · ⁊c · filius dei ⁊c · Dicat
Et autoritate ei⁹ qua fungor ego absoluo
te ab omnib⁹ pcīs tuis · In no · p · ⁊ · f · ⁊ · s
sancti · amē · Et faciat signū crucis sup eū
cum dicit · in no · pa · Nec est nccāria man⁹

impositio sup absoluendū· pmo nec decēs scdm Tho· p̄cipue sup mulierē sed magis decʒ osignacō crucis· Et p9ea addat· Pas sio domi nr̄i ihū xp̄i et merita btē marie v gmis et omniū scōꝝ et sanctaꝝ dei ꝗ quic quid boni feceris ꝗ ꝑponis facere ac mala que sustines et sustineb sint tibi in remissi onem oīm pcōꝝ tuoꝝ et in augmentū di uine grē· que uerba nō sunt obmittēda qꝛ sunt magne utilitatis ut scʒ omnia hmōi p9 ea habeant vim satisfactiōis etiā ex uirtu te clauiū et sic magis valent hec Tho· In pn̄ia miūgēda hoc maxiē attendas s̄m om nes ut talē des ꝗ miūgas quā credas ōino ꝙ implebit quātūcūqꝫ magnus sit pcōꝛ Et s̄m Crisost· meli9 ē i hmōi redder rōnem de minia mīa q̄ꝫ de minia iusticia· xxvi· q· vij· c· alliga· Dabis etiā sibi libertatē ꝙ cū aliqua die obmitteret pn̄iam miunctā pos sit in alia die sequēti recupare illam· Itē cū dubitat de aliquo an faciat pn̄iam miū ctam dicet ei ꝙ si non fecerit illam· puta si non ieiunauerit ꝙ talē faciat elemosinaʒ

uel aliud bonū et hmōi Et de orōibus p
paucos dies pōt sibi dari si sciuerit verisi
milr̄ q̄ d facili poterit recidiuari in crimi
nalia Et p plures dies pōt sibi dari d eleō
sinis et ieiuniis qz hmōi etiā si fiant ī mor
tali nō sunt iterāda . quia ualent quantum
ad effectū quē relinquūt post expletionē ī
satisffaciēte cum quis reuertit' ad graciā
hec Tho· Querendū ē etiā ab eo · si pōt
illa facere uel dubitat qz tunc non ē iniun
genda illa sed alia quā pōt facere· Decla
randū est etiā pc̄oribus magnis sm Host
q̄ scd̄m regulas ecc̄ie taxatas· xxiij ·q· i·c
p̄dicandū· p quolibet mortali esset septen
nis p̄nia iniūgenda· Et ideo nō reputz pc̄a
sua leuia ·eo q̄ p̄ua ei dat' p̄nia qz hoc fit
ne cadat in desp̄acōnē et dimittat eā qd̄ es
set sibi mortale et oporteret r̄iterare ɔfes
sionē · vn̄ etiā pōt āmoneri q̄ faciat aliqd̄
meōriale de p̄nia sibi iniūcta ut melius re
cordet' et si obliuisceret' reuertat' ad con
fessorē qui sibi illā uel aliā similem reddat
Item similr̄ iniūgas q̄ si post ɔfessionem

de aliquo crimiāli recordat᷑ · qd̄ tunc fuit
oblitus ꝙ reuertat᷑ ad te ↄfitendo illd̄ q̄ꝫ
cito poterit qꝛ alias nō ꝓdesset sibi ↄfessio
nec tn̄ necc̄ariū ē ut vadat ad te · qꝛ pōt ire
ad aliū · nec tn̄ tenet᷑ nisi illud dicere · De
votis si que habet que nō pōt bene impler̄
uel dubitat si habes in hoc spe᷑ale autorita
tem dispensa · uel potius in aliud piū opus
ↄmuta · Si uero nō hēs illā autoritatē re
mitte quantū ad hoc ad ep̄m uel ei⁹ vicari
um · Itē caueas ne iniūgas pn̄iam p quā
fiat p̄iudiciū iuris alieni aut p quā det᷑ ali
cui occasio ruine spūalis aut p quā pc̄m oc
cultum possit aliis māifestari · Itē p ma
xime ita ↄfitentē · āte et in fine ↄfessionis
uerbis quib⁹ potes inducas ad ↄtricōnem
ne dicat sicut fabulā pc̄a sua sed cū detesta
cōne · Et ut dicit Aug⁹ · caute et astute in
rogādo que credit᷑ ꝙ ille ex verecūdia uel
let occultare · Circa turpia nō descēdēdo
ad pticulares circūstancias postq̄ꝫ habet᷑
sufficienter spēs pc̄i · et in hmōi a remotis
interrogādo ne doceāt᷑ homiēs intelliger̄

malicias quas antea nesciuerāt·hec·Tho
Ammōeas etiā sup omnia ut vitet malas so
cietates ut frequēter ↄfiteat ut sepe audi
at uerbū dei·ut querat sp orōes et pticip a
cōes bonoꝝ que fiūt in religionibus et in
dulgēcias et hmōi·

Circa infirmos·

Circa infirmos sic est agendū·aut
enim talis est in articulo mortis aut
non·Et dr̄ piculū mortis nō solum
quia est in extremis ↄstitut9·sed etiā qꝛ ē
infirm9 infirmitate ex qua frequenter cō
tingit homines mori et ubi medici dubitāt
In tali enim casu pōt quilibꝫ absolui a quo
libꝫ sacerdote dūmō non pcise de quolibet
pc̄o et qualibꝫ sentencia cum piculū ē i mo
ra·Talis ergo infirmus aut omisit iam lo
quelā uel vsum rōnis puta qꝛ frenetic9 aut
non·Et in priō casu si bene viuebat ut bo
nus et fidelis et frequētabat ↄfessionem
et cōionem et hmōi·quāuis sacramēta nō
pecierit qꝛ ex inspirato ei talia acciderunt
vel etiā si malus obstinat9 diu pseuerās in
pc̄is et a diu nō ↄfessus si pecijt ꝑ ↄfessio

ne sacerdotē. et ostēdit se velle facere om
nia que debet et ita factus mutus uel fre
neticus. et piculuz est in mora debet p̄sup
poni contritus. Et faciente aliquo ↄfessio
nem generalem pro eo sicut fit in pↄpulo
sacerdos faciat ei absolucionē ab omni sen
tencia ꝛ pc̄o. Et iniūgere pōt circūstātibꝰ
aliquid ꝓ eo faciendum. uel heredibꝰ aut
ↄsanguineis pro anima eius si volunt acce
ptare. Deinde dari debet Eucharistia a ꝓ
prio sacerdote quāuis nō sit confessus. qꝛ
nō potuit vel ab alio sacerdote seculari nō
autem religioso nisi habuerit licentiam ad
hoc a proprio sacerdote uel Episcopo qꝛ
ille alias incideret in excommūicationē pa
palem. in isto casu uel in simili. ꝛ hoc ver̄
nisi timeret de exspiracōne uel vomitu eiꝰ
Sed extrema vnctio etiam si non potuit
commūicare propter frenesim. etiam si nō
pmitterꝫ se iūgi p̄t ligari ꝛ sibi violēt dari
Astātibꝰ āt ifirmo ī h̄ cau̅ debꝫ credi si phi
bēt testiōmū ꝙ ondērit signa ↄtricōnis et
pecierit ↄfessorē. Si aūt a diu nō ↄfessus

vel notori9 pccōr incurrit subito amentiā
uel mutitatē nec prius nec postea ostēdit
signa ↄtricōis nil ei debꝫ dari nec sacramē
ta nec ecc̄iastica sepultura · Si aūt nec lo
quelā amisit nec amentiā incurrit debꝫ ab
eo exigi pura ↄfessio pc̄oꝝ plus uel min9
scd̄m q̄ patit̄ tp̄s · nā si est in extremis de
principalib9 tm̄ interrogandū est et p̄ ma
xime inducēdo ad ↄtricionē cum spe veni
e · Si aūt nō est ita in extremis ꝛ vult fa
cere ↄfessionē generalē de tota vite sua · si
cut multi faciūt quāuis non sit necessariū
de his que rite ↄfessus est facere de nouo
ↄfessionē · tamē admittēda est et tandē ab
so'ucō impendenda ab omi sentencia excō
mūicacōis ꝛ ab omi pc̄ō mō supradc̄ō in · c
p̄cedēti · Ita tn̄ q̄ si ligatus essꝫ excōicacō
ne aliqua a qua ↄfessor extra p̄iculum illō
non potuisset absoluere debet ei iniūgi q̄
si euadat infirmitatē q̄ꝫ citi9 cōmode pote
rit p̄nter se ei ad quē ordinarie spectꝫ abso
lucō excōicacōis illi9 q2 alias si hoc non fa
ceret reinciderer in eandē sentenciā extra

de sen·ex·Eos qui·li·vi· Si erat detēt⁹
aliquo pctō de casibus reseruatis epo non
oportet ꝙ iniūgat ei ꝙ post sanitatē vadat
ad Epm ꝓ absolucōne q̄ꝛ ad illud non tene
tur sed sufficit sibi illa absolucō· Nota ꝙ
si talis esset vsurari⁹ publicus non pōt tal'
admitti ad ꝯfessionem·nec ad aliqua sacra
menta nisi facta prius caucōne de restitu
cōne vsuraꝝ uel ꝓmissione ab heredib⁹ ꝺ
hmōi· In casu quo amisisset ipe loquelaꝫ
ul' vsum rōnis post signa ꝯtricōnis sꝫm for
mā iuris que habet' de vsu·c·quāq̄ꝫ·li·vi
His pactis infirmo non est iniūgenda pe
nitencia cū non possit facere·sed innotescē
da·ut dr̄·xxv·q·vij·Declarādo sic·talem
tibi darē pn̄iam si ēes sanus quāuis debe
res facere multo maiorē scdm regulā iuris
et ecc̄ie·Sed q̄ꝛ non potes modo cū eris
sanus hoc ul' illud facias uel venias ad me
et tunc dabo tibi·Istud tn̄ ultimū non vi
det' securꝫ eo ꝙ raro reuertant' hmōi pro
pn̄ia·Sed dicat sibi si aliter deus disposu
erit de te Dimittas tantū ꝓ anima tua ⁊ ꝓ

penitēcia aliquid· Poteſt etiā iniūgi ami
cis et ꝯſanguineis aliquid in pñia ſi utriqꝫ
acceptāt· ꝛ ſi credit ꝙ ꝑ eo ſatiſfaciēs ēet
i ſtatu grē· Sup oīa bene etiā auiſand⁹
eſt iit ſi debet aliquid alicui uel rōne male
ficij uel ꝯtract⁹ uel depoſiti uel aliter ḋcla
ret bene ut nō diſcedat cū alieno ne ineter
nū dannet· Et de reſtitucōibus ad pias
cauſas et legatis ꝑ anima ſua ita diſponat
ut cogāt cito executoēs expedir et nō ꝓlō
gare ſicut quotidie faciūt· ꝙ ſi non vellet
ſufficienter diſponere uel reſtituere non ē
abſoluend⁹ ſed exhoztand⁹ ad ꝯtricōnē ſi
mul et ꝯfidentiā ḋine mie exēplo latronis
ex meritis paſſionis xp̄i· Si non pōt hrē
copiā ſacerdotis quāuis bonū ſit in h⁹mōi
piculis in mari·bello·infirmitate uel moz
te violenta pōt laico ꝯfiteri non tñ ē necē
rium· qḋ ſi fiat et quāuis euadat tenet tal
iterū de illis oībus confiteri qꝛ nō habꝫ cla
ues ecc̄ie·· Si uero infirm⁹ nō ē in piculo
moztis et ſi hꝫ caſum excōis uel caſum r̄ſez
uatū dꝫ ꝯfeſſoz ire ul̄ mittere ad ep̄m ſi pt

ꝑ autoritate hmōi mō tn̄ tali ut nō ꝓdat
pcōrē nisi prius ille dederit licentiā noiān
di psonā. Si aūt infirm⁹ hꝫ indulgētiā i
articulo mortis a papa appinquante morte
tūc pt fieri absolucō post ōia pdicta Pro
pdicta indulgētia' forma absolucōis in ar
ticulo tm̄ mortis hn̄tib⁹ indulgētiā plena
riam viꝫ si illo tūc infirmus ofessus est nō
oportet iterare scꝫ. Confiteor. ꝛc̄. Misere
atur ꝛc̄. sed sufficit dixisse illa semel in pri
cipio confessionis ꝛ subiungat Confessor
dicens. Absoluo te. ꝛc̄. Autoritate dei et
beatoꝝ Apl'orum petri et pauli ꝛc̄. usqꝫ ad
finem. Sed si antea non cōfessus fuerat
Dicat infirm⁹ si pōt Confiteor ꝛc̄. Si ve
ro non pōt dicat alius loco sui. Postea sa
cerdos cui fuerat generaliter confessus ul'
specialiter dicat. Misereat' tui omnipotēs
deus ꝛc̄. Indulgentiam ꝛc̄. Consequēter
subiungens dicat. Dn̄s nr̄ ihūs xps p suā
sanctam misericordiam te absoluat. Et au
toritate ipsius dei ꝛ beatorum apostoloꝝ
eius petri ꝛ pauli et sancte Romane ecc̄le

mihi in hac pte omissa ⁊ tibi ocessa qua nūc fungor ego· Absoluo te ab ōi sñia excōmunicacōis maioris uel miōris suspēsionis ⁊ interdicti si teneris ⁊ rstituo te vnitati fideliū ⁊ scis sacris eccie· Itē eadē autoritate dei ⁊ btōꝝ ei⁹ aplōꝝ pe· ⁊ pau· ⁊ sancte· Ro· eccie ⁊ dñi nr̄i pape mihi ī hac pte omissa ⁊ tibi ocessa inquantū claues scē ecclesie se extēdūt ⁊ inqtū debeo ⁊ possuz si ista vice morieris Absoluo te ab ōib⁹ pēis tuis ī purgatorio debitis ꝓpter clpas ⁊ offensas quas otra deū ⁊ aiaz tuā ⁊ pximū tuū omisisti· si nō ptextu isti⁹ idulgēcie cōmisisti illa· ⁊ iqtū mihi pmittit rstituo te inocētie ī qua eras qñ baptisat⁹ fuisti Si uero ista vice nō morieris rseruo tibi pleāriā autoritatē ⁊ idulgētiā tibi ocessaz a domiō papa ꝑ ultiō articulo mortis tue· In nōie pris ⁊ filij et spūssancti· Amen·

Explicit Sūma ofessionū seu introgatoriū ꝑ simplicib⁹ ofessorib⁹ Editū ab Archiepō Florētiō · f· frē antho· or· pdicatoꝝ.

Incipit sermo beati Johis Crisostomi De penitencia·

Prouida mente et pfundo cogitatu cognosci debent duo rex distincta negocia· id ē q̄ztū distat inter bonū et malū· nec aliūde hec cogitacō q̄z a primordio repetēda ē quid aliud sit malum q̄z pc̄m omittere. quid sit bonū q̄z agere pn̄iam p omisso· hec ē discretio utriusq̄z negocij· Serpēs in padiso pc̄m suasit Eue pn̄iam reclusit ⁊ inde est boni mali ve origo· Quis deo dignior q̄z dauid ⁊ tn̄ deliqt qui cecidisset d culmiē si nō fuisset opūct⁹ d scelere· Quis sceleracōr Manasse ⁊ hūc pn̄ia reuocauit· Penituit deū q Saulē r gem elegit· quapropter nisi qz idē pn̄iaz ignorauit· Quis sapiēcōr salomone sed nesciēs pn̄iam pdidit graciā Et ob hoc dictū ē Cō cepit dolorē et pepit iniquitatē· Concepit pccōr delicti dolorē et si nō penituerit pe pit sibi mortē· Paruul⁹ anq̄z pdeat ex ut e ro dolor ē mr̄i· pc̄m uero oceptū coluber ē in pcordia hōis parit mortē nisi penitudiē

fuerit expiatum· pc̄i ↄceptio serpēs est in
p̄cordia latens ↄsuātū venenū spirat et le
tiferꝝ generat morbum qui pc̄tm̄ parit in
iudiciū cadit et si neglexerit in ip̄o mãebit
Natū suum mulier libēter placitat· natum
vero peccatum facit exitū nutriendi pc̄i pi
ter et mater est venter incontinens et libi
do captus q̄ ducit̄ in utroq̧ ꝓdigus et ꝓ
fusus· pc̄i virtus est ꝓfusa ebrietas et cas
tiganda securitas· Seminariū· delicti lex
est cupiditatis in mēbris· n cor impenitēs
capiet̄ ab eo· ↄmissum crimen dulce est ad
momentū sed vertet̄ ꝓtm⁹ in exiciū· teme
rarius et audax festin⁹ cecidit in crimē· d
clinat aūt ab eo ꝓuidus penitēdo· nā sicut
aqua ignē extinguit ardentē· sic pn̄ia dele
bit crimiā fontib⁹ lacrimarꝝ· sicut in tene
bris non est absq̧ lucerna lumen· sic nō p̄t
pc̄m sine pn̄ia aboleri· Hoc de homiē iam
baptisato dr̄· Item lector intelligat marti
riū penitēcie p̄teriti nō egere· et sicut lux
diei non querit lucernā· sic iusticia añ deū
sine pn̄ia lucet· pond⁹ pc̄i deprimit despe

rantē· Prudus autē penitēdo leui9 pergit
p̄sūptiō spū subintrat pc̄m· ⁊ multiformis
callidus discurrit in hoīēs· sapiēs non illi
dat locum gradiēdi· in corde pigri ut cere
us ardet pc̄m· Nam in pectore penitēti li
quescit ut cera· pc̄ci princeps factus est as
pis si in Adam subintrauit dol9 et fecit eū
intra ligna p̄adisi latere cōfusum· vocauit
illum deus non matura sed vespertiā voce
id ē lucifero dicēs Adam vbi es· et quid il
le· vocem tuā audiui et timui q2 nud9 sum
⁊ abscondi me· Timui· quare q2 nud9 sum
et erubui· Quid ergo· expulsus ē pr̄ p pec
catum reuocant̄ filij p p̄niam· nā qd̄ pc̄m
clausit p̄nia reserauit· Et de quo ira p̄cipi
tauit pietas reuocauit· Qui nō penitꝫ mō
nudus manebit in vmbra mortis· Qui ve
ro timet deū p p̄niam illustrat̄· O peniten
cia que cūcta miserāte deo remittis· et pa
disum reseras· que ꝯtritū sanat hominē et
tristē exhilarat· vitā de interitu restaurat
et hominē renouat· fiduciā reformat gra
ciāq3 abundātiorē refundit· O p̄nia quid ꝺ

te noui referā·oīa ligata tu soluis·omnia
soluta tu referas·oīa aduersa tu mitigas
oīa ɔtrita tu sanas·omīa ɔfusa tu lucidas
omnia desperata tu aiās·O penitencia ru
tilancioꝛ auro·splendidioꝛ sole quā nō vi
cit pc̄m·nec defectio supat nec desparatio d
let·Penitēcia respuit auariciā·horret lu
xuriā·fugit furoꝛē firmat amoꝛē calcat su
pbiam·linguā ɔtinet·Componit moꝛes·o
dit maliciā·excludit inuidiā·Perfecta pe
nitencia cogit pcōrem omnia libenter suf
ferre·Si violentus querat que habet nō
vetat·si vestē dirimat nō refragat̄ pcuciē
ti maxillā p̄bet alterā·Angariat⁹·vltro a
diciet·castigat⁹·grās agit·puocat⁹·tacet
Exaspat⁹·blandit̄·Supioꝛi suplex ē·In
feriori subiacet·in coꝛde ei⁹ ɔtricō ē·in o
re cōfessio·in ope tota hūilitas·Nec est p
fecta et fructifera penitudo·sic penitenti
p̄sto est deus·Esurieti nutritoꝛ est·sicien
ti potatoꝛ·Sapiēti qd̄ stultū putat̄ sapit
qd̄ triste ē placet·qd̄ molle ē displicꝫ quod
fluxū ē hoꝛret·O penitencia misericoꝛdie

nrī ⁊ mgr̄a virtutū· magna vbera tua q̄b⁹
reos resoluis· ac reficis delinquentes· lap
sos releuas· recreas desperatos· p̱ te nob̄
xp̄us regnū celoꝝ appiatum signat dicēs
Penitēciā agite appinquabit em̄ regnū ce
loꝝ· Et ita baptista clamat· facite fructus
dignos penitēcie· quoniā ecce adē r̄gnum
dei· Per te dauid post flagiciū felix iteꝝ
recepit sp̄m sanctū· p̱ te Manasses p⁹t cru
enta facinora ecce meruit fieri r̄ceptibilis
p̱ te petr⁹ Ap̄l'us postq̄ʒ ter negauit data
est ei indulgēcie dextera· p̱ te filius p̱dig⁹
regressus ad patrē non solū ꝯplexū osculū
q̄ʒ paternū· sed eciā Epulū vituli saginati
vestēq̄ʒ insignē ꝑmeruit adipisci· p̱ te muli
er fornicaria uberes stillauit lacrimas sor
desq̄ʒ sui detersit· Niniue ciuitas magna
populusq̄ʒ integer barbaroꝝ subito deum
sapuit· virtutem tuā sensit· odorē tuū acce
pit· saporē tuū strinxit· dulcedinē tuā gus
tauit· Ciliciū tuū ꝯtraxit· cinerē tuū cōme
dit· ieiuniū tuū ꝑtraxit lacrimas tuas ꝓfu
dit gemitū tuū suspiriūq̄ʒ p̱ sensit fruct⁹q̄ʒ·

vbertatis tue abundanter exhibuit et sic o
pera tua non solū decrete mortis discrimi
ne euasit sed etiā vite incognite coronam
accepit· Cui similitudinē penitēcie cōpare⁊
sic ē quō ager fructifer aut vinea fecunda
aut etiā arbor fructifera· fruct⁊ eius ede
pctōr famelic⁊· et pficit in fiduciā dei· ac
ceptaqꝫ remissione pinguescunt in vita Et
hec sunt vba eius· Dn̄e ante te desideriuꝫ
meū et gemit⁊ cordis mei nō ē abscondit⁊
a te· amorē meū· suspiriū intellige· pauor
pc̄i sollicitat me· pond⁊ mee cōscientie ōpri
mit· Non ē mihi spes viuēdi· neqꝫ fiducia
moriendi· Judiciū tuū de⁊ vereor et peās
timeo ꝑparatas impijs· Audi me obsecro mo
do dū ipius ē remitte qḋ timeo dele qḋ ve
reor prius q̄ꝫ obeam et āpli⁊ non ero tali
animo penitēti remissio dat̄ et vita donat̄
nec regnū deerit a dn̄o tribuendū· Quid
ergo times penitenciā o homo etiā ab hac
regula penitencie expectatū intellige bap
tisma et martiriū· sine aqua nō est viuere
nec dō placere· Clamat Jeremias cōpūct⁊

populo· Quis dabit capiti meo aquā· et o
cul' meis fontē lacrimāꝝ ⁊ fleo vulnera po
puli mei· Sciebat eñi φ lacrime iuuarent
populū trāſmigratū· ſciebat φ eius fletib⁹
ſubuenirent· ſciebat φ de⁹ ɔtricōnē q̄rit et
fletib⁹ flectit· ſciebat φ lugētes de⁹ letifi
cat et pēitētib⁹ p̄ſto ē iō ꝓphandi q̄rbat lo
cū rmotū ut uſq͡ꝫ ad vallē ꝑtigerꝫ lacrimāꝝ
quā de⁹ amat· quā xp̄s āplectit· vallis eſt
remotis fletib⁹ ſecretaq͡ꝫ dr̄ Joſaphat· i
qua iudex celeſtis populos diſcutit et om̄s
gentes examinat· Diſpoſuit in ɔualle flet⁹
eſt eñi vallis remota ꝓpter iudiciū quidem
metuēda publica et ſecreta ē· publica ē ad
futuri iudicij penam ſecreta propter ſalu
bres penitencie lacrimas magnus ꝑfectus
eſt lacrimaꝝ plorando ſeru⁹ ꝓpiciat dñm
filius lacrimis mitigat patrem· et aſperaꝫ
matrē plorās paruulus mulcet· Jta ergo
et peccator profuſis fletibus remouit irā
dei reformatus in ipſo cupit videre Thi
motheum Paulus propter fletum deſide
ro inquit videre te memor lacrimaꝝ tuaꝝ

Et dauid dicit · venite adorem⁹ ꝛ plorem⁹ corā dn̄o qui fecit nos · Et item Fuerūt mi chi lacrime mee panes die ac nocte ꝛ potū meū cū fletu miscebā stratūqꝫ meū p singu las noctes lacrimis rigabā · Et item deus vitā meā annūciaui tibi · posuisti lacrimas meas in ꝯspectu tuo · tanq̄ꝫ si diceret · Su scipe dn̄e lacrimas meas · qm̄ lacrime mee sunt que tradūt rudera et sanant vulnera Lacrime sunt que penitenciā armāt ꝛ peni tenciā ꝓuocant · Lacrime sunt que celū pul santes crimiā delent et ꝯsciām degrauant sanant in ore penitencie verba et mouent in pectore pietatis venā et impletꝫ caput aqua tumescunt oculi · irrigantꝫ gene decur runt riuuli et deus indulgētia mentē exhi larat · Lacrime sunt que reconciliāt deo a pc̄is redimūt animā · uestre lacrime lauāt et dant illi remissionis candorē · Nā sicut aucupis homo aut visco aut rete magno a liquo captū tenet passerē et manu sua sub tilissimo funiculo ligatū retinet ꝛ quasi di mittens laxū de manu sua dans ei liberaꝫ

volandi potestatē · ac ille auid⁹ ad volādū
euasumqꝫ se putans alacer altiora appetit
sed iste summū funiculū tenens restringit
eū cū volaret ꝛ ad se trahit a spe volādi ꝛ
viuēdi deceptū · Jta et diabol⁹ versut⁹ ve
nator p spiritū ꝑsumptionis laqueo decep
tum implicat hominem qui se semel leserit
vult quid ab eo euelli sed vinculū velox ve
nator tenēs reuocat captū semel in laqueo
suo reuolutū ꝑ̄mit equidē vinculū ipm flux
um ē ac facile potest dirūpi sed desidia no
stra et dilatio diurna facit ut robustū fiat
et non cito rumpat̄ · Quicquid eñ durum
aut rigidum obicit vigilācia vincit̄ ꝛ peni
tudine ꝓpulsatur · oracōnibus mollit̄ · fleti
busqꝫ resoluit̄ · Nam vbi ꝑsumptionis spi
ritus impat · vbi exclusa penitudie sola pc̄i
arbor fructib⁹ suis exuperat · et hec est ar
bor in qua deceptus ꝓthoplast⁹ in mortē
defluxit · sed restat lignum vite in padiso
dei repositū quod nūc p penitēciā reperit
homo · Recurre o homo recurre ad arborē
vite · quid tardas manducare fructus eius

ut maneas ineternū· quid times penitēciā ·nihil· durū est qd dlectat· Nunc cū gusta ueris tunc psenties q̄z suauis sit odor eius inuariabilis et sapor in faucibus· peniten cie sapor ē ieiuniū p peccato qn̄ pfectā ar ripueris abstinentiā ꝛ compellentis castri margie cupiditatē supas continendo· pēi tudo est· Quādo psuadentis gule libidinē a vino potando vinces· ꝛ iam aqua parcis sime uteris penitudo est· Quādo te somn⁹ pmit et vinces eū penitudo est· Quando e surienti veneras· preciū vite ē· vestire nu dum· pascere pegrinū· et cum indigentib⁹ mense habere cōsortiū· Scriptum est enī q Elemosina animā a morte liberat si non habet huius vituperacōis meritū qr dicit Elemosina cum iniquitate acquisita abhōi natio est coram deo· illa est ptium vite p petue Si oraueris ꝛ ieiunaueris ꝛ elemo sinam iustā feceris oplesti pciū· redemisti peccata tua· rmissa sunt crimiā· reparata ē vita tua· Duo era minuta mulier vidua misit in area dei· et plata est opulētis· Et

quid de duobus minutis dico quādo calix aque frigide porrectus non vacat ad pre tium vite ergo non expauescas penitenciā sed esto in processu eius promptcōr in ope re paratior in amore ꝑpēseor· Risum fuge Linguam cōtine· mores conpone· vicia vi ce· virtutem dilige· sanctitatē sequere pro missa male loquentiuꝫ dampna· et plena est penitencia tua atqꝫ perfecta· promerebit' indulgentiam prestante vero domino nos tro ihesu xp̄o in secula seculorum· Amen·